

ଚିତ୍ରକଳା

ଲେଖକ

କବି ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର

ସମ୍ପାଦନା

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ପଣ୍ଡା, ଏମ୍. ଏ.

ସାହିତ୍ୟାବୃତ୍ତି

ସମ୍ପାଦକ

ରାଜ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ବ୍ୟାପାର ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳକଙ୍କୁ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରକାଶକ

ରାଜ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ବ୍ୟାପାର ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ
ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭

୦

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ—୧୦୦୦

୧୯୭୩

ମୂଲ୍ୟ— ୩୦/-

· CHITRAKALĀ

by

KAVI LOKANĀTHA VIDYĀDHARA

Edited by

SRI BHAGABAN PANDA, M. A.

Sahityacharya

Editor

DIRECTORATE OF CULTURAL AFFAIRS, ORISSA
BHUBANESWAR

Published by

DIRECTORATE OF CULTURAL AFFAIRS, ORISSA
BHUBANESWAR—6

•

First Edition—1000

1973

Price—

ଯଦୁନାଥ ଦାଶ ମହାପାତ୍ର

ମନ୍ତ୍ରୀ

ଶିକ୍ଷା ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଏବଂ

ସାଂସ୍କୃତିକ ବ୍ୟାପାର

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ତା ୪ । ୧୦ । ୭୪

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟିକ ବିଭବର ସୁନରୁଦ୍ଧାର ଓ ପ୍ରକାଶନ ନିମିତ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ବ୍ୟାପାର ବିଭାଗର ପ୍ରକାଶନା ସମ୍ମାନ ପକ୍ଷରୁ କବି ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ‘ଚନ୍ଦ୍ରକଳା’ କାବ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି । ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ପଣ୍ଡା ସାର ଖଣ୍ଡ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିକୁ ନେଇ କାବ୍ୟଟିର ସମ୍ପାଦନା କରିଛନ୍ତି । କବିସମ୍ରାଟ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ପୂର୍ବକାଳୀନ ଶୃଙ୍ଗାର ରସାତ୍ମକ କାବ୍ୟରୂପେ ଏହାର ସ୍ୱଳ୍ପ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଅଛି । କବି ଲେକନାଥଙ୍କ ଉପଲବ୍ଧ ସମସ୍ତ ରଚନା ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

ଆଶାକରେ, ଓଡ଼ିଶାର ଗୁଣଗ୍ରାସୀ ପାଠକ ସମାଜରେ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଆଦୃତ ହେବ ।

ଯଦୁନାଥ ଦାଶ ମହାପାତ୍ର

ତା ୪ । ୧୦ । ୭୪

ଭୂମିକା

ପୋଥି ବବରଣୀ—

ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ପ୍ରାଚ୍ୟ ପୁସ୍ତକାଗାରରେ ସଂରକ୍ଷିତଥିବା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଚାଳପତ୍ର ଗୁଣ୍ଡାଣ୍ଡ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ଓ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ପ୍ରତିଲିପି ସହଜ ମୁଦ୍ରିତ ପୁସ୍ତକକୁ ଆଧାରକରି କବି ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ “ବନ୍ଧକଳା” କାବ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତୁତ ସଂସ୍କରଣଟି ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଅଛି । ପୋଥିଗୁଡ଼ିକର ବବରଣ କ, ଖ, ଗ, ଘ,ଙ, ଚ ଇମରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଗଲା ।

୧ । (କ) Cat. No. O. L./678

ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରେ ୮୩ଟି ପସ୍ତ ଅଛି । ଏହାର ଆକାର ୨୭.୮ X ୫.୭ ସେ. ମି. । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପସ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଖରେ ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଚାଷପାଞ୍ଚ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖା ରହିଅଛି । ପୋଥିର ଅବସ୍ଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଚନୀୟ ଏବଂ ଅସ୍ଥାୟୀ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଉକ୍ତ ନକଲଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଜଣାଯାଏ । ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାନ୍ତର୍ଗତ ଖଲିକୋଟରୁ ପୋଥିଟି ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି । ପୋଥି ଶେଷରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପୁଷ୍ଟିକା ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି—

“ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ଉପରିବେ ଅଧମ ନିଧନ ଦାସକୁ । ସୁଧ୍ୟ ଅସୁଧ୍ୟ ପୁରୋଇ ଗାଇବ । ଲେଖନକାର ଦୋଷ ନ ଧରିବ । ହେ ସାଧୁଜନମାନେ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ସରଣ ଗଲି, ଅଧମକୁ ଦୟା କରିଥିବେ । ସ୍ୱ ୩୨ ପି ଅଙ୍କ ସେଷ୍ଟମାସ ସାତଦିନ ଭୋଗଯାଉ ଅଷ୍ଟମି ଦିନ ରବିବାରେ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷରେ ଦିନଯାକ ଭୋଗଯାଇ ବେଳ ଦୁଇଦଣ୍ଡୀଥାଇ ଏ ପୁସ୍ତକ ସମାପତ ହୋଇଲା । ଏ ପୁସ୍ତକ ସଂପାଦି ଦେଉଳକର । ଶ୍ରୀରାମ ଶରଣ ଶ୍ରୀ ରାଧାକାନ୍ତ ସରଣ ରଲି” ।

୨ । (ଖ) Cat. No. O. L./679

ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରେ ୧୨୭ଟି ପସ୍ତ ଅଛି । ଏହାର ଆକାର ୩୭.୩ X ୩.୫ ସେ. ମି. । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପସ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଖରେ ଚାଷପାଞ୍ଚ ପୃଷ୍ଠା ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ରହିଅଛି । ଏହି ପୋଥିର ୪୮ ପସ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ‘ବନ୍ଧକଳା’ ୪୯ରୁ

୨୮ ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ଶିଶୁ ଶଙ୍କରଙ୍କ ‘ଉଷାଭିଳାଷ’ କାବ୍ୟ ଏବଂ ୨୯ରୁ ୧୨୭ ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ କବି ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ‘ସଦାଜୟଦ୍ରୁପଦ’ କାବ୍ୟ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି । କଟକସ୍ଥ ହୋଇଥିବାରୁ ପୋଥିର ଅବସ୍ଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟମାୟ । ବହୁ ସ୍ଥାନରେ ପାଠ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଦେଖାଯାଏ । ପୋଥିଟି ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ନକଲ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ । ବାବାଜୀ ସୀତାରାମ ଦାସ ପଣ୍ଡିତ ବଙ୍କର ମେଘନାଦୁର ଅଞ୍ଚଳରୁ ସଂଗ୍ରହକରି ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟକୁ ଦାନ କରିଥିଲେ । ପୋଥିର ପୁଷ୍ଟିକାରେ ଅର୍ଥାତ୍ ‘ଚନ୍ଦ୍ରକଳା’ ଶେଷରେ ‘ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ମଞ୍ଜୁଷ୍ଠି । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରଣ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ’ ଏବଂ ‘ସଦାଜୟଦ୍ରୁପଦ’ ଶେଷରେ ‘ଶ୍ରୀରାମରେ ଶରଣ ହଳଧର ନାୟକ । ଶ୍ରୀ ପୁରୀପ୍ରା ନମୋଽୟତେ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥରେ ଶରଣ ଗଲ ହଳଧର ନାୟକକୁ ଭକ୍ତ ମୁକ୍ତି ଦେବେ । ଶ୍ରୀ ଶୁଭମୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲ ।’ ଇତ୍ୟାଦି ଉଲ୍ଲେଖ ଥିବାରୁ ହଳଧର ନାୟକ ଏହାର ନକଲକାରବୋଲି ଜଣାଯାଏ ।

୩ । (ଗ) Cat. No. O. L./98

ଚାଳପଞ୍ଚ ପୋଥିରେ ୭୫ଟି ପୃଷ୍ଠା ଅଛି । ପୋଥିର ଆକାର ୩୦ . ୯ X ୩ ସେ. ମି. । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୃଷ୍ଠାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଖରେ ଚାରିପାଖ ଏବଂ ୭୫ ପୃଷ୍ଠାରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପାଖ ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ପୋଥିଟିର ପାଠ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଭଲ ଅବସ୍ଥାରେ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଛି । ପୋଥିଟି ୧୯ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ନକଲ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ । ପୁରୀର ନବାସୀ ପଣ୍ଡିତ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ଦାସ ପୋଥିଟି ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟକୁ ଦାନ କରିଥିଲେ ।

୪ । (ଘ) Cat. No. O. L./63

ଏହା ଏକ କାଗଜ ପ୍ରତିଲିପି । ଏହାର ଆକାର ୨୭ . ୭ X ୨୩ . ୩ ସେ. ମି. । ପ୍ରତିଲିପିଟିରେ ୭୩ ପୃଷ୍ଠା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୃଷ୍ଠାରେ ଷୋଡ଼ଳରୁ କୋଡ଼ିଏ ଧାଡ଼ି ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ରହିଅଛି । ପ୍ରତିଲିପିଟି ୧୯୨୧-୨୨ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଅଛି । ମାଦ୍ରାଜର ପ୍ରାଚ୍ୟ ପ୍ରତ୍ନାଗାରରୁ (Government Oriental Manuscript Library, Madras) ପ୍ରତିଲିପିଟି ସଂଗୃହୀତ । ଏହାର କୌଣସି ପୁଷ୍ଟିକା ନାହିଁ ।

୫ । (ଙ) Cat. No. O. L./521 (C)

ଚାଳପଞ୍ଚ ପୋଥିରେ ୧୮୫ଟି ପୃଷ୍ଠା ଅଛି, ପୋଥିର ଆକାର ୩୭ . ୫ X ୩ . ୭ ସେ. ମି. । ପୃଷ୍ଠାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଖରେ ଛଅ ଧାଡ଼ି ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି । ଏଥିରେ ପ୍ରଥମ ଦଶ ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ କାର୍ତ୍ତିକ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରଣିତ ‘ନବାନୁରାଗ’ ଦଶରୁ ଅଠେଇଶ ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ଶିଶୁ ଶଙ୍କରଙ୍କ ‘ଉଷାଭିଳାଷ’, ଅଶବରୀରୁ ଛଷଠି ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା କାବ୍ୟ, ଛଷଠିରୁ ପଚାଶର ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନଙ୍କ “କଳାବତୀ”, ଛଅପଚାଶରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଘୁନାଥ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ “ଲୀଳାବତୀ” କାବ୍ୟ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି ।

ପୋଥିଟି ୧୮ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ନକଲ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ହଳଦିଆ ଗ୍ରାମରୁ ଏହା ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି । ଏହାର କୌଣସି ପୁଷ୍ଟିକା ନାହିଁ ।

୭ । (ବ) ମୁଦ୍ରିତ ପୁସ୍ତକ—ବିଷକଳାର ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ । ପୁସ୍ତକଟି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆକାରରେ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ରଥଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କଟକର ‘ରାଜ୍ୟ ଜାଗାୟ ମୁଦ୍ରଣାଳୟରେ’ (Orissa Patriot Press) ୧୮୯୯ ଖ୍ରଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ପ୍ରଥମବାର ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି । ପୁସ୍ତକଟିରେ ୪୧ ପୃଷ୍ଠା ଅଛି । ଶେଷ ପୃଷ୍ଠାରେ ମାତ୍ର ଦୁଇ ଧାଡ଼ି ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାରେ ତେଲଶରୁ ଚିତ୍ରିତ ଧାଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ପାଠ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଅଛି ।

ଏକଦ୍ଵ୍ୟଞ୍ଚିତ ସ୍ଥଳବିଶେଷରେ ପାଠସଂଶୋଧନ ନିମିତ୍ତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପୋଥିଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯାଇଅଛି ।

୭ । (ଛ) Cat. No. O. L./97

ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରେ ୪୨ଟି ପସ ଅଛି । ପୋଥିର ଆକାର ୩୭ × ୧୫ ସେ. ମି. । ପସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଖରେ ତିନିରୁ ପାଞ୍ଚ ଧାଡ଼ି ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି । ପୋଥିଟିର ଅବସ୍ଥା ଭଲ । ଏହା ମାନ୍ଦ୍ରାଜର ପ୍ରାଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥାଗାରରୁ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି । ପୋଥିଟି ୧୮ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଦେଓଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ବିଷୟ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପୁଷ୍ଟିକାରୁ ଜଣାଯାଏ ।

“ସୁମସ୍ୟାପି ରଣେ ଭଜୋ ମୁନୀନାଂ ମତିତ୍ରମଃ ।

ଯଦି ଶୁଭମଶୁଭଂ ବା ମମ ଦୋଷୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥”

ବୃଷ ନାମ ସମୁଦ୍ରର ଆଷାଢ଼ କୃ ୩ ସଦ୍ଵାର ଦିନ ବିଷକଳା ସମାପ୍ତୋୟମ୍ । ଶ୍ରୀ ରାଧାନାଥ ଶ୍ରୀ ଚରଣେ ଶରଣ । ସାର ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଦେଓ ଲିଖ୍ୟତେ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ କୃପାକର ହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ଦେବ ଗଜପତି ମହାରାଜାଙ୍କୁ । ଏ ପୁସ୍ତକ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ଦେବ ଗଜପତି ମହାରାଜାଙ୍କର ।

୮ । (ଜ) Cat. No. O. L./558 (B)

ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରେ ୩୨ଟି ପସ ଅଛି । ପୋଥିର ଆକାର ୪୨ × ୩.୫ ସେ. ମି. । ପସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଖରେ ପାଞ୍ଚ ଧାଡ଼ି ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି । ପୋଥିର ପାଠ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅବସ୍ଥା ଭଲ ଏବଂ ୧୮ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏହାର ନକଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ । ପୋଥିଟି ପୁରୀଜିଲ୍ଲା ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅନ୍ତର୍ଗତ ହଳଦିଆ ଗ୍ରାମରୁ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି । ଏହାର ପୁଷ୍ଟିକା ନାହିଁ ।

୯ । (୫) Cat. No. O. L./1447 (A).

ତାଳପତ୍ର ପୋଥିଟିରେ ୨୧ଟି ପତ୍ର ଅଛି । ପୋଥିର ଆକାର ୨୯.୩×୩.୨ ସେ. ମି. । ପତ୍ରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଖରେ ଚାରି ଧାଡ଼ି ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ପୋଥିରେ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା କାବ୍ୟର ଚଞ୍ଚିତ୍ରଣ ଗୁଡ଼ିକର ୨୫ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଛି । ପୋଥିଟି ୧୮ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ନଳଲ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ । ପୁସ୍ତକଲିଆର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଓରକଳା ଗ୍ରାମରୁ ଏହା ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି । ଏହାର କୌଣସି ପୁଷ୍ଟିକା ନାହିଁ ।

ଉପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତ ପୋଥିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କାଗଜ ପ୍ରତିଲିପି (ଦ) ଓ ମୁଦ୍ରିତ ପୁସ୍ତକର (ବ) ପାଠ ଶୁଦ୍ଧତ୍ୱବେ ଲିଖିତ ତଥା ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଅଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ୱରମାତ୍ରା—ଜ, ଯ, ଶ, ସ, ଷ ପ୍ରଭୃତି ନଳଲକାରମାନେ ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ଦେଖାଯାଏ । ସ୍ୱରମାତ୍ରାର ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘କ’ ‘ଖ’କାର, ‘ଉ’ ‘ଊ’କାରର ଲିଖନଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ତାଳପତ୍ର ପୋଥିର ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜ, ଯ, ଶ, ସ, ଷ ପ୍ରଭୃତି ବ୍ୟବହାର-କ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତ୍ୱବେ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଜ ସ୍ଥାନରେ ଯ ବା ଯ ସ୍ଥାନରେ ଜ ଏବଂ ଶ, ଷ—ସ୍ଥାନରେ ସ ବା ସ, ଷ—ସ୍ଥାନରେ ଶର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଅଛି ।

ସାଧାରଣତଃ କ, ଖ, ଙ ପୋଥିରେ ଅନୁସୂଚିତତ୍ୱବେ ମାତ୍ରା—ଜ, ଯ, ଶ, ସ, ଷ ପ୍ରଭୃତିର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ତୁଳନାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ‘ଗ’ ପୋଥିର ଲେଖା ଆପାତତଃ ଶୁଦ୍ଧ ମନେହୁଏ । କ, ଖ, ଙ ପୋଥିରେ ଶ, ଷ ସ୍ଥାନରେ ‘ସ’ର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଯାଏ । ଖ, ଙ ପୋଥିରେ ‘ଜ’ ସ୍ଥାନରେ ‘ଯ’ ଅଧିକତ୍ୱବେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘କ’, ‘ଖ’, ‘ଗ’ ଓ ‘ଦ’ ଏବଂ ‘କ’ ଓ ‘ଙ’ ତଥା ‘ଗ’ ଓ ‘ଙ’ ପାଠର ସାମ୍ୟ ଥିବା ଜଣାଯାଏ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୋଥି ଅପେକ୍ଷା ‘ଜ’ ଓ ‘ଝ’ ପୋଥିରେ ଅଧିକ କେତୋଟି ବାଣୀର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ।

ସମ୍ପାଦନା ସମୟରେ ବର୍ଣ୍ଣ, ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଶବ୍ଦ ତଥା ବାକ୍ୟର ଲେଖାଗତ ବୈଷମ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଠଭେଦରୂପେ ଉଦ୍ଧାର କରାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅର୍ଥଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ପୋଥିଗୁଡ଼ିକର ପଦ ସଂଖ୍ୟାରେ କେତେକ ବୈଷମ୍ୟ ଥିବାର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ‘କ’ ପୋଥିରେ ଷଷ୍ଠ ଗୁଡ଼ିକର ବାଇଶଠାରୁ ଅଶୀତିଶ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ‘ଖ’ ପୋଥିରେ ଷଷ୍ଠ ଗୁଡ଼ିକର ବାଇଶଠାରୁ ଅଶୀତିଶ, ଦ୍ୱାଦଶ ଗୁଡ଼ିକର ତିରିଶ, ସପ୍ତଦଶ ଗୁଡ଼ିକର ନବମ ପଦ ନାହିଁ । ‘ଗ’ ପୋଥିରେ ଷଷ୍ଠ ଗୁଡ଼ିକର ବତିଶଠାରୁ ଚଉତିରିଶ, ସତସତ୍ତରଠାରୁ ଅଶୀଅଶୀ, ସପ୍ତଦଶ ଗୁଡ଼ିକର ନବମ ପଦ ନାହିଁ ।

‘ଦ’ ପୋଥିରେ ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦର ଷୋଡ଼ଳ, ଷଷ୍ଠ ଛନ୍ଦର ବାଇଶରୁ ଅଣତରିଶ, ଏକାଦଶ ଛନ୍ଦର ଅଠର, ସଦ୍‌ଯୋଦଶ ଛନ୍ଦର ନଅ ଓ ଅଠାବନ୍ଦରୁ ଷାଠିଏ ଏବଂ ପଞ୍ଚଦଶ ଛନ୍ଦର ବାଇଶ ପଦ ନାହିଁ । ‘ଗ’ ପୋଥିରେ ଷଷ୍ଠ ଛନ୍ଦର ବଡ଼ଶ ଓ ପଞ୍ଚତରିଶ ପଦ ସହିତ ଅଧିକ ଦୁଇଟି ପଦର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ଗୁରୁର ଯଥାନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାଦଟୀକାରେ ଏ ସମସ୍ତ ବିବରଣ ସୂଚିତ ହୋଇଅଛି । ପାଦଟୀକାରେ କ, ଖ, ଗ ସ୍ଥଳେ ‘କ—ଗ’ ଏବଂ ପଞ୍ଚକ୍ଳିଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ‘ଗଣ୍ଡଦେଶେ ଲେଖିଲେ ମକର୍ଗ’ ସ୍ଥଳେ ‘ଗଣ୍ଡଦେଶେ—ମକର୍ଗ’ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଅଛି । ଗୁରୁର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ପରିବର୍ତ୍ତନ, ସଂଯୋଜନ, ସଙ୍କୋଚନ ପ୍ରଭୃତି ତତ୍ତ୍ୱମୁକ୍ତ ପାଦଟୀକାରେ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

କବି ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର—

ବିରାଟ ଷୋଡ଼ଶ ଶତକଠାରୁ ସପ୍ତଦଶ ଶତକର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ଘର୍ଷ ଦୁଇ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ନିବୃତ୍ତିପରକ ଦାର୍ଶନିକ ଭାବଧାରା ସହିତ କୃଷ୍ଣ-ବିଷୟକ ପ୍ରେମ ଭକ୍ତିଧାରା ପ୍ରବାହିତ ଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ସେହି ପାରମ୍ପରିକ ସୃଷ୍ଟି ଧାରାକୁ ନୂତନ ମାର୍ଗରେ ଅଭିପ୍ରେରିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଥମକରି ଯେଉଁମାନେ ଦେବାଦି ଅଲୌକିକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ପରିବର୍ତ୍ତେ ମାନବିକ ପ୍ରେମ ଓ ପରିଣୟ ସହିତ ସାମାଜିକ ଜୀବନର ସୁଖଦୁଃଖକୁ ନିଜ ନିଜ ପରିକଳ୍ପିତ କାବ୍ୟର ଉପଜୀବ୍ୟରୂପେ ନେଇ କାଳ୍ପନିକ ରସମୟ କାବ୍ୟ ରଚନାରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କବି ବିଷ୍ଣୁ ଦାସ, କବି ନରସିଂହ ସେଣ, କବି ଧନଞ୍ଜୟ ଓ କବି ଲେକନାଥଙ୍କ ନାମ ଚିରସ୍ମରଣୀୟ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ଚିତ୍ରକଳା କାବ୍ୟର ରଚୟିତା ଶେଷୋକ୍ତ କବି ଲେକନାଥ ଲେକନାଥ ଦାସ ଓ ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ନାମରେ ପରିଚିତ ଥିବା ଜଣାଯାଏ—

“ତରଣେ ଶରଣ ଚିତ୍ରକଳା ଚିତ୍ରରସ ।

କହେ କବି ଲେକନାଥ ସୁରସ ପ୍ରକାଶ ॥

× × ×

କହଇ କବି ଲେକନାଥ ଏ ରସ ।

ଚିତ୍ରକଳା ନବ ବିରହ ଜନିତ

ଚତୁର୍ଥ ଛନ୍ଦ ହୁଏ ଶେଷ ।” ୧

× × ×

ଚନ୍ଦ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ ପାଦ ଜଗନ୍ନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ବରସୁତ ।

ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ ବିରଚିତ ॥’

୧ । ଚିତ୍ରକଳା, ପୃଷ୍ଠା—୨—୭୩, ୪—୨୯

୨ । ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ, ପୃଷ୍ଠା—୩—୪୪

× × ×

ଜଗନ୍ନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ଅବ୍ରଜ ସୁତ ।
ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ଆଶ୍ୟା ବିଶ୍ୟାତ ॥”

× × ×

ଜଗନ୍ନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ନନ୍ଦନ
ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ରଞ୍ଜନ ।

ଶୁଣ ସାଧୁଜନ,
ତତ୍ତ୍ୱ ଗୁପ୍ତ ହୋଇଲ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ॥”

× × ×

“ବଳ ଦାନବ ସଗୋଷ୍ଠ ନିଦାନ ।
କର ଲୋକନାଥ ପାପ ଦହନ ॥

× × ×

ସୂକ୍ଷ୍ମର ଦୁଷ୍ଟ ଶୁଷ୍ଟ ଦୁଷ୍ଟନକ ।
ଦାତା ଲୋକନାଥ ଦାସ ଭାଷେ ସମ୍ପାଦକ ॥” *

ଏକବ୍ୟାସେ ‘ବିଷକଳା’ର ଉଲ୍ଲେଖ ଅନୁସାରେ ‘ବୃନ୍ଦାବନ ବିହାର’ ଗ୍ରନ୍ଥରେ କବି ନିଜର ‘କବି ଲୋକନାଥ’ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇଛନ୍ତି । “ସବାଜ ସୁନ୍ଦର ପାଞ୍ଚ ଛଅଟି ଗୁପ୍ତରେ ‘ଲୋକନାଥ ଦାସ’ ବୋଲି ଲେଖିଛନ୍ତି । ପୁଣି ଅନେକ କବି ନିଜର କୂଳସଞ୍ଜ୍ଞା ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଦାସ ବୋଲି ଲେଖୁଥିଲେ ।” * ତେଣୁ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥର ପ୍ରଣେତା କବି ଲୋକନାଥ, ଲୋକନାଥ ଦାସ ବା ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଅଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ମନରେ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରଶ୍ନ ଜାତହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଆଲୋଚକମାନେ ବିଭିନ୍ନ ନାମରେ ପରିଚୟ ଦେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କବି ଲୋକନାଥ, ଲୋକନାଥ ଦାସ ଓ ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କୁ ଅଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି, କାରଣ—

“ଯେତେ କାବ୍ୟର ଭଣିତରେ ଲୋକନାଥ ବା ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ଅଥବା ଲୋକନାଥ ଦାସ ନାମ ଦେଖାଯାଏ, ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶୈଳୀ ପ୍ରାୟ ଏକପ୍ରକାର ଅଟେ । ପୁଣି ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ଆବର୍ତ୍ତାବ କାଳ ଲୋକନାଥ ଦାସଙ୍କ ଆବର୍ତ୍ତାବ

* । ରସକଳା, ପୃଷ୍ଠା—୧—୫୩

୪ । ଜଳାପୁ, ମହୋତ୍ସବ, ପୃଷ୍ଠା—୫

୫ । ସବାଜ ସୁନ୍ଦର, ପୃଷ୍ଠା—୧—୮୧, ୨—୧୨୬

୬ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ, ପୃଷ୍ଠା—୩୬୭

କାଳଠାରୁ ପୃଥକ୍ ନୋହୁ ଦୁଇଜଣ ସମସାମୟିକ ହେଉଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଲେକନାଥ ‘ଦ୍ଵାବନ ବହାର’ ନାମକ ବୈଷ୍ଣବ କାବ୍ୟ ଲେଖିଥିବାରୁ ସେ ‘ଦାସ’ ଉପାଧି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସମ୍ଭବପର ହେଉଅଛି ।” *

ପୂର୍ବ ଉଦ୍ଧୃତମାନଙ୍କରୁ କିଛି ଲେକନାଥ ଜଗନ୍ନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ପୁଅ ବୋଲି ସୂଚନା ମିଳେ । ଏହି ଜଗନ୍ନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ଗଜପତି ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବଙ୍କ ପୁଅ ରାଜା ବିଦ୍ୟାସିଂହ ଦେବଙ୍କ ‘ମହାପାତ୍ର’ ଥିବା ‘ମାଦଳା ପାଞ୍ଜି’ରୁ ଜଣାଯାଏ—

“ବିଦ୍ୟାସିଂହ ଦେବଙ୍କ ୯ମ (ନବମ) ଅଙ୍କରେ (୧୬୫୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ) ରୁଷଭ ୧୯ ଦିନେ ହରିଶ ଏକାଦଶୀ ଦିନ ପାଣ୍ଡବ ଆଉରଙ୍ଗ ସାହାବ ନବାବ ଏକତ୍ର ଖା ଏହାଙ୍କଠାରୁ ଅଇଲ । ଏହାଙ୍କ ଭାଇ ମରମସ୍ତ ଖା ଜମାଉଲ ଏ ସଙ୍ଗରେ ଇମାମ୍ କୋଲ ଅସୁଆର ୫୦ ଗୋଟା ଦେନ ରାଜା ବିଦ୍ୟାସିଂହ ଦେବ ବାରୁ ଲାଗି ହୋଇ-ଥାଇ ସିଂହଦ୍ଵାର ଗୁମୁଟ ଭାଙ୍ଗିଲେ । ଭୋଗ ମଣ୍ଡପରୁ ତହ ନେଲେ । କାଠର ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରତିମାକୁ ମୁଗଲେ ନେଲେ । ଦେଉଳ ସିଂହାସନ ଉପରକୁ ନବାବ ଭାଇ ଗଲ । ଦେଉଳ ସିଂହଦ୍ଵାର ମଧ୍ୟ ମୁଦ କଲ । ପରମେଶ୍ଵର ବସୁନାହିଁକ ପିଠିଆଡ଼ି ବେଢ଼ାରେ ବଜେ କରିଥିଲେ । ବେନ ଦ୍ଵିପ୍ରହର ସରିକ ନବାବ ଭାଇ ଜମାଉଲ ମଧ୍ୟ ଗଦାଧର ରଏଙ୍କ ଉଆସେ ଥିଲେ । ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଉଆସେ ବଜେ କରିଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ବେଳକୁଡ଼ି ସରିକ ଚନ୍ଦନଧୂର ଚଲେ ।” *

“ମାଦଳା ପାଞ୍ଜିରେ ଯେଉଁ ଜଗନ୍ନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଛି, ଲେକନାଥ ତାଙ୍କର ପୁଅ । ଜଗନ୍ନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜାଙ୍କ ପାତ୍ର ଥିଲେ । ପୁରୁଷାକୁସମେ ବିଦ୍ୟାଧର ବଂଶ ଦେବାନ ଥିବା ଜଣାଯାଏ । ପୁରୁଷାକୁସମେ ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର ବଂଶ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜାଙ୍କ ସୁରକ୍ଷାକୁସମିକ ବଜୁସି ଓ ଦେବାନ୍ ଥିବା କଥିତ ଅଛି ।” * ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ବେଡ଼ିଆ ଗ୍ରାମ କବିଙ୍କର ଜନ୍ମଭୂମି ବୋଲି ଏଥିରୁ ପ୍ରଷ୍ଟୁତପେ ଜଣାଯାଏ ।

କିଛି ଲେକନାଥ ରାଜା ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବଙ୍କ (୧୬୫୭—୧୬୮୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) ପୁଅ ଗଜପତି ବିଦ୍ୟାସିଂହ ଦେବଙ୍କ (୧୬୮୮—୧୭୧୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) ୧୪ ଅଙ୍କରେ ବା ୧୭୯୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ‘ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ’ କାବ୍ୟର ରଚନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ ବୋଲି ନିମ୍ନୋଦ୍ଧୃତରୁ ଜଣାଯାଏ—

୭ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ, ପୃଷ୍ଠା—୧୩୪

୮ । ସାଚୀନ ଗଦ୍ୟପଦ୍ୟାଦର୍ଶ, ପୃଷ୍ଠା—୨୭

୯ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ, ପୃଷ୍ଠା—୩୭୯

ମୁକୁନ୍ଦ ଦେବ ରାଜନ

ନନ୍ଦନ ଶୁଣ ରାଜନ

ବିବ୍ୟସିତ ଦେବ୍ୟ ରାଜପତି ନରେଶ ।

ଚରୁର୍ଦ୍ଧା ଅଙ୍କେ ଗୀତ

ହୋଇଛି ଏ ବିରଚିତ ॥ ୧୦ ॥

ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର କାବ୍ୟର ଅନ୍ୟ ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କବି ଲୋକନାଥ ବାଣପୁରର ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଥିବା ପ୍ରମାଣ ମିଳେ—

“ଯେଉଁ ଜଗନ୍ନାଥ ପଦ ଧ୍ୟାନେ,
ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମାନେ ।
ଯେଉଁ ବାଣପୁର ନୃପ ପରସାଦେ
ଦେଖିଲେ ସକଳ ଜନେ ହେ ସୁଜନେ ॥
ନାମ ଜଗନ୍ନାଥ କାନ୍ତ ମୁଖି,
କାହିଁରୁଣି ଧବଳତ ଶିଖ ।
ସେ ହରିଚନ୍ଦନ ଶାନ୍ତି ଗୋପୀଜନ
ବଲ୍ଲଭ ସେବାରେ ମତ ହେ ସୁଜନେ ॥” ୧୧

ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ “ପାଣିକୁଦର ରାଜବଂଶ ବାଣପୁରରେ ପୂର୍ବେ ଶାସନ କରୁଥିଲେ । ଉକ୍ତ ରାଜବଂଶରେ ‘ହରିଚନ୍ଦନ’ ଉପାଧି ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି । ବାଣପୁରର ଭଗବତା ଓ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ପାଣିକୁଦ ରାଜାଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃତ୍ତ୍ୱର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନ ଅଦ୍ୟାବଧି ଅଛି । ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ ବାଣପୁର ରାଜବଂଶ ପାଣିକୁଦକୁ ବିତାଡ଼ିତ ହେଲେ । ବାଣପୁରର ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ କାନ୍ତ-ମୁଖି-କାହିଁରୁପକ ରୂପରେ ପୃଥିବୀ ଧବଳତ ହୋଇଲେ ଓ ସେ ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭ ସେବାରେ ମତ ଦେଇଥିଲେ—ଏ କଥା କବି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି । ଏଣୁ ଲୋକନାଥ ଦାସ ବାଣପୁର ରାଜାଙ୍କ ସଂସ୍କୃତି ଥିଲେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । କବିଙ୍କ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଜଗନ୍ନାଥ ହରିଚନ୍ଦନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯୋଗୀମାନ ଧ୍ୟାନରେ ନ ଦେଖିଥିବା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପଦକୁ ସକଳ ଲୋକେ ଦେଖିଲେ ବୋଲି କବି କହିଅଛନ୍ତି । ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ବାଣପୁରର ରାଜା ହରିସଂସକ ପାଣିକୁଦରେ ଯାଇ ବାସକଲେ । ଏହି ହରିସଂସକଙ୍କ ପିତାମହ ଜଗନ୍ନାଥ ହରିଚନ୍ଦନ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ବାଣପୁରରେ ବାସ କରୁଥିବାର ଜଣାପଡ଼ୁଅଛି” ୧୨ ବୋଲି ଐତିହାସିକଙ୍କ ମତ ।

୧୦ । ପଦ୍ମାବତୀ ପରିପଦ୍ମ, ୧୮—୩୩ ।

୧୧ । ସର୍ବଜ୍ଞ ପ୍ରହରା, ୧୫—୨୧—୨ ।

୧୨ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ, ପୃଷ୍ଠା—୩୫ ।

ଉପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ କବି ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାସିଂହ ଦେବଙ୍କ ୧୪ ଅଙ୍କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ୨୭-୮-୧୭୯୯ ଠାରୁ ୧୭-୮-୧୭୭୦ ମଧ୍ୟରେ ଲଳାନ୍ତ୍ରୀ ମହୋତ୍ସବ, ଓ ‘ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ’ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦୁଇଟି ରଚନା ଶେଷ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟତମ କାବ୍ୟ ‘ସଦାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦରୀ’ ତାଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ରଚନା । କାରଣ କବି ବାଣପୁରରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ତ୍ରିବିଚାରନଙ୍କ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ଲାଭକରି ସେଠାରେ ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ ରଚନାକାଳ ଦିଆଯାଇ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ବାଣପୁର ଅବସ୍ଥାନ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ପ୍ରାୟ ୧୬୯୨-୯୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।” “ ବାଣପୁରର ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ତ୍ରିବିଚାରନଙ୍କ ସମସାମୟିକ ଥିବାରୁ କବି ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ୧୬୫୭—୧୭୩୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବିତ ଥିବା ମନେ ହୁଏ । କବିଙ୍କ ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉକ୍ତ ସମୟକୁ ଆପାତତଃ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

କବିଙ୍କ ରଚନାବଳୀ—

କବି ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ସଦାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦରୀ, ଲଳାନ୍ତ୍ରୀ ମହୋତ୍ସବ, ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ, ଶିଖରଳା, ରସକଳା, ଦୁର୍ଦ୍ଦାବନ ବିହାର, ‘ବା’ ଚଉତିଶା ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ସଦାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦରୀ, ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ, ଶିଖରଳା ଓ ରସକଳା ପ୍ରଭୃତି କାଳ୍ପନିକ ପ୍ରେମକାବ୍ୟରୂପେ ପରିଚିତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦାବନ ଲଳା ବିଷୟକୁ ଆଧାର କରି ‘ଦୁର୍ଦ୍ଦାବନ ବିହାର’, ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦ୍ଵାଦଶ ଯାତ୍ରାକୁ ନେଇ ‘ଲଳାନ୍ତ୍ରୀ ମହୋତ୍ସବ’ ଏବଂ କଳୟଗୋବିନ୍ଦ ସାମଲଙ୍କ ମାଦନର ଚରିତ୍ର ବିଷୟ କରିବାକୁ ଯାଇ ‘ବା’ ଚଉତିଶା ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଅଛି । ଆଲୋଚ୍ୟ କାବ୍ୟ ‘ଶିଖରଳା’ର ଆଲୋଚନା ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକର ଯଥା ସନ୍ଧିତ୍ ପରିଚୟ ଦିଆଗଲା ।

(କ) ସଦାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦରୀ କବିଙ୍କର ପ୍ରଥମ ରଚନା । କାବ୍ୟଟି ପନର ଗ୍ରନ୍ଥରେ ରଚିତ । ତ୍ରିପାଞ୍ଚାଙ୍ଗଙ୍କ ଅଭିଶାପରେ ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗଙ୍କ ମାନସକନ୍ୟା ଅପାଙ୍ଗୀ ଘଟରଞ୍ଜ ଦେଶର ରାଜା ସୂକ୍ଷ୍ମଧରଙ୍କ ପାତକଗଣୀ ଗର୍ଭରେ ନାୟିକା ସଦାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦରୀ ନାମରେ ଏବଂ ଅପାଙ୍ଗୀର ରୂପ ଲବଣ୍ୟମୂର୍ତ୍ତୀ ଜ୍ଞାନାଙ୍କୁ ମୁନି ରବିମାଳା କଟକର ରାଜା ସୁରତ-ଶିବେନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କ ଔରସରେ ନାୟକ ଅବମାନେକ ନାମ ଧାରଣ କରି ଜନ୍ମ ହେଲେ । ଯଥାକାଳରେ ଉଭୟ ଯୌବନରେ ଉପମତ ହେଲେ । ସଦାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦରୀ ଶିବପୂଜନ-କାଳରେ ସ୍ଵପ୍ନରେ ଅବମାନେକଙ୍କୁ ସ୍ଵାମୀରୂପେ ଦେଖିଥିଲେ ଏବଂ ଅବମାନେକ ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ବରପ୍ରସାଦରୁ ସମାଗତ ହଂସକୁ କନ୍ୟା ଅନେଷଣରେ ଦୃତରୂପେ ପଠାଇଥିଲେ । ହଂସ ସଦାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦରୀର ଶୋଭା ଓ ଧୃସ୍ତମ୍ଭର ବିଷୟ ଅବମାନେକଙ୍କୁ ଜଣାଇଲା । ସଦାଞ୍ଜ ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ଵୟମ୍ଭରରେ ଅବମାନେକଙ୍କୁ ପତିରୂପେ ବରଣ କଲା ଏବଂ ପତିପତ୍ନୀରୂପେ ନାୟକ ନାୟିକା

କାଳଯାପନ କରିଥିଲେ—ଏହା ହିଁ ସବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦରୀ କାବ୍ୟର ଚିତ୍ରସୂଚକ । ଏଥିରେ ପ୍ରସଙ୍ଗକ୍ରମେ ଯୌବନକାଳ, ବସନ୍ତାଦି ଋତୁ, ଉଦ୍ୟାନ ଭ୍ରମଣ, ଜଳସୀତା, ସ୍ୱପ୍ନମୟ ଉତ୍ସବ, ମଧୁଶଯ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦି, କେଳପୁରର କମଳସୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରଣା ସହିତ ଭରଣା ଓ ଭରଣୀର ମନୋବେଦନା ଅଳ୍ପ ମାତ୍ରିକ ଶୈଳୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ କାବ୍ୟର ଚଉଦ ଚଣ୍ଡିମୁଖରେ ରାଜନୀତି, ସମାଜ, ଧର୍ମ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଆଶୁର ବ୍ୟବହାର ଇତ୍ୟାଦି ରୂପାୟନ କରାଯାଇଥିବା ଦେଖାଯାଏ ।

(ଖ) ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ କାବ୍ୟଟି ୧୭୯୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ଜଣାଯାଏ । ସମ୍ଭବତଃ ଏହା କବିଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ସୃଷ୍ଟି । କବି ବଭ୍ରୁ ଗଜ ଓ ବାଣୀରେ କାବ୍ୟଟି ଅଠର ଛନ୍ଦରେ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ଚମ୍ପାବତୀପୁରର ରାଜା ଧର୍ମଧ୍ୱଜଙ୍କ ଔରସରେ ରାଣୀ ଅନସୁୟାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ କନ୍ୟା ପଦ୍ମାବତୀ ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରଗୁଣା ଗରବଣୀ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭାସୁରର ରାଜା ଶରସେନଙ୍କ ରାଣୀ ପ୍ରିୟବତୀଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ କୁମାର ମକରଧ୍ୱଜ ଜନ୍ମ-ହେଉ କରିଥିଲେ । ଏ ଦୁଇଟି କାବ୍ୟର ନାୟକ ଓ ନାୟିକା । ଯଥା ସମୟରେ ପଦ୍ମାବତୀ ଓ ମକରଧ୍ୱଜ ଯୌବନରେ ଉପନୀତ ହେଲେ । ଏକଦା ଚମ୍ପାବତୀପୁରର ଚନ୍ଦନୋତ୍ସବରେ ନାୟକ ଓ ନାୟିକାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଷାଟ ପରେ ପରସ୍ପରର ଭରତରେ ଉଭୟ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଥିଲେ । ଧର୍ମଧ୍ୱଜ ଓ ଶରସେନଙ୍କ ସନ୍ତତକ୍ରମେ ପଦ୍ମାବତୀ ସହିତ ମକରଧ୍ୱଜଙ୍କ ବିବାହ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା । ମଧୁଶଯ୍ୟା ପରେ ବର ଓ କନ୍ୟା ବିବାହ ନେତ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭାସୁରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ଯଥାଶକ୍ତ ପ୍ରଣୟନର ପ୍ରଣୟାଶ୍ରମାନ, ପ୍ରଣୟୀର ପ୍ରବୋଧନା ଏବଂ ନାୟକନାୟିକାଙ୍କ ବିହାର ପ୍ରଭୃତିର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଅଛି ।

ଏକଦା ରାଜସମାନଙ୍କ ଅନ୍ୟାୟରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ଜନେନ ରୂଷି ସେଠି ଦୁଷ୍ଟମାନଙ୍କର ନିଧନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସୁଖ ମକରଧ୍ୱଜକୁ ପଠାଇବା ନିମିତ୍ତ ରାଜା ଶରସେନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ପିତାଙ୍କ ଆଦେଶାନୁଯାୟୀ ମକରଧ୍ୱଜ ସୁଦୃଢ଼ାଶା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପଦ୍ମାବତୀଠାରୁ ବିବାହ ନେଲେ । ଅତ୍ତରମାନଙ୍କ ସହିତ ସୁଦୂରର ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ବର୍ଷା-କାଳ ପ୍ରବେଶ କଲା । ବର୍ଷାଋତୁରେ ପ୍ରାୟ ପଦ୍ମାବତୀଠାରୁ ଦୂରରେ ଥିବାରୁ ନାୟକ ମକରଧ୍ୱଜ ଚରନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତର ହୋଇ ସନ୍ଦେଶଦ୍ୱାରା ଦୁଃଖ ହସ୍ତରେ ପ୍ରାୟ ନିକଟକୁ ପହଞ୍ଚି ପଠାଇଥିଲେ । ନାୟକର ପଥ ପାଇ ଚରନ୍ଦ୍ରଣୀ ପଦ୍ମାବତୀ କାମଦଗ୍ଧ ଦୃଢ଼ପୁର ଅସନ୍ୟ ବେଦନା ପ୍ରକାଶରେ ଜଣାଇଥିଲେ । ପରିଶେଷରେ ଅତ୍ତରମାନଙ୍କୁ ପରାଜିତ କରି ମକରଧ୍ୱଜ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଆସିଲେ ଏବଂ ରାଜପତରେ ଅଭିଷିକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଏହା ହିଁ ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ କାବ୍ୟର ସନ୍ତିଷ୍ଟ ଚିତ୍ରସୂଚକ । କାବ୍ୟଟି ଶୁକାର ରସରେ ପରିପାତ୍ତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଋତୁ, ପ୍ରକୃତି, ପୁର, ନାୟକନାୟିକାଙ୍କ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅବପ୍ରତ୍ୟାହତ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

(ଗ) ମାଳାଦ୍ରି ମହୋତ୍ସବ ଗ୍ରନ୍ଥ ଛବିଗଣି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ରଚିତ ହୋଇଅଛି । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା, ସ୍ନାନଯାତ୍ରା, ରଥଯାତ୍ରା, ଶୟନ ଉତ୍ସବ, ଚିତାଲଗି ଅମାବାସ୍ୟା, ପାଣ୍ଡୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉତ୍ସବ, ଉତ୍ତଥାପନ ଉତ୍ସବ, ଓଡ଼ିଶା ଷଷ୍ଠୀ ଯାତ୍ରା, ଅଭିଷେକ ଉତ୍ସବ, ମକର ଯାତ୍ରା, ଦୋଳଯାତ୍ରା ଓ ଦମନନ ମହୋତ୍ସବାଦି ଦ୍ଵାଦଶ ଯାତ୍ରାର ବ୍ୟବଧାନ ଓ ପାଳନକ୍ରମ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଅଛି । ଏକଦ୍ଵ୍ୟାଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ପୁଣି ଷେଷ ମହାମୁଖ, ଛଅରତ୍ନ, ନାୟକନାୟିକାପୁଲର ମାନ, ମାନଭଞ୍ଜନ, ଦାମତ୍ୟକ୍ଷୀତ୍ରା, ପ୍ରେମିକ ଓ ପ୍ରେମିକାଙ୍କ ପ୍ରଣୟାବଳାଷ ପ୍ରଭୃତି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ପ୍ରଥମରୁ ପଞ୍ଚଶ ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ଵାଦଶ ଯାତ୍ରା ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟର ବର୍ଣ୍ଣନା ପରେ କବି ଲୋକନାଥ ଶେଷ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ମନ୍ଦିରର ଦୈନନ୍ଦିନ ମାଳ ଓ ପୂଜାବିଧି ସହିତ ଜଣା ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କର ପ୍ରଣତି ଗାନ କରିଛନ୍ତି । କାବ୍ୟଟି ଶୁଷା ଓ ଶବ୍ଦକୁ ନେଇ ସରସ, ସୁନ୍ଦର ଓ ହୃଦୟଗ୍ରାସୀ ହୋଇଅଛି ।

(ଘ) ରସଜଳା କାବ୍ୟଟି କବିଙ୍କର ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ସୃଷ୍ଟି ବୋଲି ମନେହୁଏ । “ସପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଦେଖିବାର ସୁବିଧା ମିଳି ନାହିଁ । କେବଳ ପାଞ୍ଚଟି ଗ୍ରନ୍ଥ ମିଳିଅଛି । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ଆରମ୍ଭରେ ଯେଉଁ ସୂଚୀପତ୍ରଟି ଦିଆଯାଇଅଛି ସେଥିରୁ କାବ୍ୟ ବିଷୟରେ କିଛି ଆଲୋଚନା ମିଳିପାରେ—

୧ମ—ଦେବପୁତ୍ର । ୨ୟ—ସୁରବର୍ଣ୍ଣନା । ୩ୟ—ନାୟିକା ଜନ୍ମ । ୪ର୍ଥ—ନାୟିକା ପୁଷ୍ପବତୀ । ୫ମ—ନାୟିକା ଅଜପ୍ରତ୍ୟକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା । ୬ଷ୍ଠ—ଅଜପ୍ରତ୍ୟକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା । ୭ମ—ଅଜପ୍ରତ୍ୟକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା । ୮ମ—ବେଶ ବର୍ଣ୍ଣନା । ୯ମ—ବେଶ ବର୍ଣ୍ଣନା । ୧୦ମ—ନାୟିକାର ଶିବପୂଜା । ୧୧ଶ—ନାୟିକାର ଜନ୍ମ । ୧୨ଶ—ପ୍ରୟାଣ । ୧୩ଶ—କ୍ଷେତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣନା । ୧୪ଶ—ନେତ୍ର-ପ୍ରୀତି । ୧୫ଶ—ଅନୁଗତା । ୧୬ଶ—ବିଳାପ । ୧୭ଶ—ପୁରଜନ୍ମ ସୂଚି । ୧୮ଶ—ଶିବପତି । ୧୯ଶ—ନିଦାଘ ବର୍ଣ୍ଣନା । ୨୦ଶ—ସ୍ଵପ୍ନମୁର । ୨୧ଶ—ଦୁଃଖ ଗମନ । ୨୨ଶ—ସ୍ଵପ୍ନମୁର ଗମନ । ୨୩ଶ—ବନଗୁଡ଼ ପ୍ରବେଶ । ୨୪ଶ—ସ୍ଵପ୍ନମୁର । ୨୫ଶ—ବିବାହ । ୨୬ଶ—ମଧୁଶଯ୍ୟା । ୨୭ଶ—ମଧୁଶଯ୍ୟା । ୨୮ଶ—ପ୍ରୟାଣ । ୨୯ଶ—ମୁଗୁରା ବିଜେ । ୩୦ଶ—ସ୍ଵପ୍ନ ପ୍ରବେଶ । ୩୧ଶ—ବନ ଭ୍ରମଣ । ୩୨ଶ—ଜଳବିହାର । ୩୩ଶ—ଗୋସ୍ଥ ସ୍ଥାନନ । ୩୪ଶ—ପତି ହରଣ । ୩୫ଶ—ନାୟିକା ବିରହ । ୩୬ଶ—ବର୍ଷା ବିଳାପ । ୩୭ଶ—ପତି ପ୍ରବାସ, ନାୟିକା ଚିନ୍ତା । ୩୮ଶ—ନାୟିକା ବିରହ । ୩୯ଶ—ନାୟିକା ଚିନ୍ତା । ୪୦ଶ—ଉତ୍ତମ ସୁଖୋଦୟ ।”

(ଙ) ‘ବା’ ଚଉତିଶାର ଚଉତିଶାଗଣି ପଦ ମଧ୍ୟରେ ଧର୍ମରାଜ ସୁଧର୍ମ ଓ ଅନୁଳ ତଥା ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଭବିଷ୍ୟଦ୍‌ବକ୍ତା ସହଦେବଙ୍କ କଳସୁନ୍ଦର ଲୋକରୂପ, ଆରୁର, ବିରୁରବିଷୟକ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ମଧ୍ୟରେ କବି ରାଜା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଷଡ଼ିପୁ, ଶୂଦ୍ର, ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁରୁଷ

ଓ ବୃହସ୍ପତିମାନଙ୍କର ନୈତିକ ତଥା ମାନସିକ ଅଧଃପତନ ବିଷୟର ଅବତାରଣା କରି ତତାମନ୍ତନ ପମାନର ଛବି ଚିତ୍ର ଦେଇଥିବା ମନେହୁଏ । ମହାଯାତ୍ରା ପୂର୍ବରୁ ଧର୍ମରାଜ ନିଜ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଧର୍ମାବଳୀ ଦୂର୍ଦ୍ଦଶାରେ ବ୍ୟଥିତ ଓ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଶେଷରେ ରାଜ୍ୟ ଓ ରାଜତ୍ବ ମାୟା ପରିତ୍ୟାଗପୂର୍ବକ ଦକ୍ଷିଣ ବାଦଶାକୁ ରାଜ୍ୟଭାର ଅର୍ପଣ କରି ସୁଧର୍ଷିର ଏକାକୀ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଏହା ଛାଡ଼ି ‘ବା’ ଚଉତିଶାର ବିଷୟକହୁ । ଏଥିରେ ତତାମନ୍ତନ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାର ଚିତ୍ର ଲେଖିଯାଆରଣ ଗ୍ରହଣୀୟ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

(ଚ) ବୃନ୍ଦାବନ ଚିତ୍ରର କାବ୍ୟଟି ଆଦରସାମ୍ବକ । ଏହା ପାଣ୍ଡୋଟି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଲେଖି । ତମାଳ ଚରୁଗୁଣ୍ଡା ଶୀତଳ ପମୁନା ନଦୀ ଶରତୁମ୍ବିରେ ନାୟକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସନ୍ତତ ନାୟିକା ଗୋପାବତୀ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ସାକ୍ଷୀତ ଏବଂ ସୁବଳସୁବର୍ଣ୍ଣସୁଲଭ ପରସ୍ପରର ଅନୁରାଗ, ମଦନାବେଶ, ଦୁଃଖଦେଶ, ମିଳନ ଓ କେଳିରତନାଦି କାବ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନାୟ ବିଷୟ । କବିଙ୍କର ବୈଦଗ୍ୟବ୍ୟବହାରକ ସରସ ସୁନ୍ଦର ପଦାବଳୀ, ଆନନ୍ଦାଶ୍ରମ ଭାବନା ତଥା ରମଣୀୟ କାବ୍ୟକ ପରିକଳ୍ପନା ଶୈଳୀଦ୍ୱାରା କାବ୍ୟଟି ଯେ କୌଣସି ରସିକ ପାଠକର ହୃଦୟକୁରୁଞ୍ଜିତ ହୋଇପାରେ । ବୃନ୍ଦାବନ ଚିତ୍ରର କାବ୍ୟର ସଙ୍ଗୀତାତ୍ମକ ଶବ୍ଦଯୋଜନାରେ ଏ ଦେଶର ବରୋଣ୍ୟ କବି କବିରାଜ ଜୟଦେବଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ‘ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ କାବ୍ୟ’ର ପରୋଷ ସ୍ୱରାବଧାର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । “କଞ୍ଚ ପଶିଣତ ବୟସରେ ବା ଚତୁର୍ଥାବସ୍ଥାରେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିବା ଅନୁମିତ ହୁଏ ।”

(ଛ) ‘ବା’ ଚଉତିଶା ବ୍ୟତୀତ କବି ଲେଖନାଥ ‘ଗୁଣ୍ଡିଚା ବସନ୍ତ ଚଉତିଶା’, ‘ଗୁଣ୍ଡିଚା ଚଉତିଶା’, ‘ସପ୍ତରାଗ ଚଉତିଶା’, ‘ଚଉତିଶା ଭାଗ ଚଉତିଶା’, ‘କୋଇଲି ଚଉତିଶା’ ‘ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ଚଉତିଶା’, ‘ରୁଚି ଚନ୍ଦ୍ର ଚଉତିଶା’ ଓ ‘ରଘୁଣୀ ଚଉତିଶା’ ପ୍ରଭୃତି ସନ୍ତତ ଭଜନ ଓ ଗୀତାବଳୀ ମଧ୍ୟ ରଚନା କରିଥିବା ଜଣାଯାଏ ।^{୧୨} ବଳଭଦ୍ର, ସୁଭଦ୍ରା ଓ ସୁଦର୍ଶନ ସନ୍ତତ ଚତୁର୍ଥାୟତ୍ରି ଶ୍ରୀନରାୟା ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ବିଖ୍ୟାତ ‘ରଥଯାତ୍ରା’କୁ ନେଇ କଲାଣ ଆଦ୍ୟାଶ୍ରମ ଭାଗରେ ‘ଗୁଣ୍ଡିଚା ବସନ୍ତ ଚଉତିଶା’ ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଅଛି । ପ୍ରଣୋଦ୍ଭବ ମଧ୍ୟରେ ପାରମର୍ଥିକ ଚତୁର ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଛାଡ଼ି ‘ଗୁଣ୍ଡିଚା ଚଉତିଶା’ର ବର୍ଣ୍ଣନାୟ ବିଷୟ । ଗୋପବାଳକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗୋପଲ୍ଲୀଳା କେତୋଟି ଦିଶିଷ୍ଟ ଦଶଶତ ଅବଲମ୍ବନ କରି ‘ସପ୍ତରାଗ ଚଉତିଶା’ ଏବଂ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାୟିକାନାୟିକୋଚିତ ବିଭିନ୍ନ ଭାବକୁ ଆଧାର କରି ଦେଶାନ୍ତ ଭାଗରେ ‘ଚଉତିଶା ଭାଗ ଚଉତିଶା’ ରଚିତ ହୋଇଅଛି । କବିକଳ୍ପିତ ନାୟକ ଓ ନାୟିକାର ଫ୍ରେମ, ମାନ, ବିରହ, ଅନୁରାଗ ଓ ମିଳନାଦିର ସରସ ଚିତ୍ରଣ

୧୨ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ, ପୃଷ୍ଠା—୩୭୧

୧୩ । Descriptive Catalogue of Oriya Mss., Vol. VIII, Page—385

‘ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ଚଉତିଶା’, ‘ଗୁଣ୍ଡଚନ୍ଦ୍ର ଚଉତିଶା’ ଏବଂ ‘ସ୍ନେହ ଚଉତିଶା’ରେ କବିସାହିତ୍ୟ ।
ଭଜନ ଓ ଗୀତାବଳୀରେ ଦର୍ଶନ ବିଷୟକ ଗୁଡ଼ିଚତୁର୍ଥମାନ ସରଳ ଭାଷାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ
ହୋଇଅଛି ।

ଉପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତ ଚଉତିଶାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟଞ୍ଜିତ କରି ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ଆଦ୍ୟାନୁସମକ,
ଆଦ୍ୟକାଷ୍ଠର, ରସବିନୋଦ, ବାସବଦତ୍ତ, ନବଦାନ, ରାମଚିନ୍ତାମଣି, ଜାନକୀ ସୁରଶ,
ରାମ ସୁରଶ, ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ, ଚପଳାତ ନଧି, ବରଷା ଗୁଣ୍ଡ, ସୁରକ, ପ୍ରିୟସଖା, ପ୍ରାନ୍ତସମକ,
ପ୍ରୀତିପ୍ରିୟା, ପ୍ରସାନ୍ନରାଜ, ପ୍ରୀତିସାଗର, କୃଷ୍ଣବିଳାସ, ରଘୁବୀର, ଦୋଳଯାତ୍ରୀ, ଧନୁଭଗ୍ନ,
ମନୋରମା, ଆଦ୍ୟାନୁସମକ, ଶୁକ୍ରବୃତ୍ତ, ପଦାମ୍ବୁଜାବଳୀ ଓ ପ୍ରାଣସଖା ଚଉତିଶା ପ୍ରଭୃତି
ରଚନା କରିଥିବା ଜଣାଯାଏ ।” ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟରୂପେ ସୁପରିଚିତ
‘ଚଉତିଶା ସାହିତ୍ୟ’ର ଆଜିକି ସୃଷ୍ଟି ଯେପରି ବିପୁଳ ଓ ବିସ୍ତୃତ, ଆତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ
ସେହିପରି ଭାବଶାଳୀ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହୁଏ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ସମୃଦ୍ଧ ସାଧନରେ
ତଥା ଚଉତିଶା ପ୍ରଣେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ଅବଦାନ
ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ।

ବିବିଧତା କାବ୍ୟ ପରିଚୟ—

(କ) କଥାବସ୍ତୁ—

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଶିକ୍ଷକଳା କାବ୍ୟ ପଦ୍ୟରୁ ଗୁଡ଼ରେ ରଚିତ । କବିଙ୍କ ସଦାଫଳ ସୁନ୍ଦରୀ,
ପଦ୍ମାବତୀ ପରିଣୟ ତଥା ରସକଳା କାବ୍ୟ ପରି ‘ଶିକ୍ଷକଳା’ ମଧ୍ୟ ଏକ କାଳ୍ପନିକ
ପ୍ରେମକାବ୍ୟ । କବି ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର କବିପରମ୍ପରା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଥମେ ନମସ୍କାରମୁକ
ମଙ୍ଗଳାଚରଣର ଅବତାରଣା ମଧ୍ୟରେ ହରିହରଙ୍କ ବଦନା ଗାନ କରିଛନ୍ତି । ହରିହରପୁତ୍ର
ପରେ ରାମାୟଣମନୋରମାଦାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିବିଧ କଥାମୁକ ରସମୟ ଶିକ୍ଷକଳା
ପ୍ରବନ୍ଧ ରଚନା କରୁଥିବା କବି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

ଅଶୋକବନ୍ଧୁ ନାମକ ନଗରରେ ଶର ଧର୍ମସେନ ନାମରେ ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ ।
ରାଜା ଧର୍ମସେନ ବିବେକୀ ଓ ଧର୍ମପରାୟଣ ଥିଲେ ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ମାର୍ଗରେ ପୁରସ୍କାର
ପ୍ରଜାପାଳନ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପଞ୍ଚମହିଷୀ ରୂପବତୀ ସୁଲକ୍ଷଣା ପାଞ୍ଚୋଟି ପୁଅର ଜନନୀ
ହୋଇ ମଧ୍ୟ କନ୍ୟା ଅଭାବରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମନସ୍ତାପରେ ରହୁଥିଲେ । ଦିନେ ରାଜିର
ଶେଷଭାଗରେ ମହର୍ଷି ନାରଦଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱପ୍ନାଦିଷ୍ଟା ହୋଇ କନ୍ୟାଲଭ ଆଶାରେ ସୁଲକ୍ଷଣା
ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଏକୋଇଶଟି ଗୁରୁବାର ପାଳି ଲୋକମତା ଇନ୍ଦ୍ରବୀର ଆରାଧନା
କରିଥିଲେ । କମଳାଙ୍କ ବର ପ୍ରସାଦରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଅଂଶ ନେଇ ହିତୁବନମୋହନ ଶିକ୍ଷକଳା

ଯଥାସମୟରେ ପୁଲକଣାଙ୍କ କନ୍ୟାରୂପେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କଲେ । କାନନ୍ଦମେ ଶିକଳା ଶେଷ ଅନ୍ତେ ମରି ଯୋବନରେ ଉପମତ ହେବାରୁ ତାହାର ଅନ୍ତସ୍ତବ୍ୟ ଯୋଗୀ-ଜନମନୋହାରୀଣୀ ଅପ୍ତବ ରୂପଶ୍ରୀରେ ମଣ୍ଡିତ ହେଲା । ସଙ୍ଗୀତ, ସାହିତ୍ୟ ଓ କବିତାରେ ଏକମାତ୍ର ବିଦ୍ୟାରୂପେ କବି ପରିଗତା ନାୟିକା ଶିକଳା ପ୍ରାୟସଂଗୀ ମନ୍ଦୀପୁତ୍ରା ପୁରୁଷୋତ୍ତମା ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତରେ ହୃଦୟର ଗୋପମୟ ନବନ ମତନାବେଶ ଉପଶମ ନିମିତ୍ତ ଉପବନ ବନ୍ଦାର ଓ ନାନାଦିପ ବେଶ ରଚନାରେ ସମୟ ଅତିବାହିତ କଲେ ।

ଏକଦା ବସନ୍ତ ଋତୁରେ ଯୁବଣୀ ଶିକଳା ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଉପବନର କାସନ୍ତୀ ଶୋଭା ଉପଭୋଗ ନିମିତ୍ତ ବୁଲୁ ବୁଲୁ କୁସୁମିତା ଲତା ପରିବେଷିତ ଚରଣ ବଟପାକୁଳ, ପଦ୍ମାକର ସରସୀ, ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର କଳକାକଳ ଓ ସନମମାନଙ୍କ ପରିହାସ ବଚନରେ ବିମୋହିତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । କାମାବେଶ ପୁଲକିତା ଶିକଳାକୁ ଅବଶ ହେବା ଦେଖି ସଙ୍ଗୀଗଣ ଯଥାବିଧି ସକାର ପରେ ଅନ୍ତଃପୁରକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ଏହାପରେ କାମସନ୍ତପ୍ତା ଶିକଳାତ ବ୍ୟାକୁଳତା ଜାଣିପାରି ନାରାଦ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ କହିଲେ—କାଲି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ହଂସୀ ଆସି ତୋର ପ୍ରିୟସମାଗର ଜଣାଇବ ଏବଂ ତାହାରି ସହାୟତାରୁ ତୁ ତୋର ନାୟକ ଲଭ କରିବୁ—ଏହା କହି ନାରାଦ ଅନ୍ତର୍ଧାନ ହୋଇଗଲେ ।

କୃଷ୍ଣବେଣୀପୁରରେ ରାଜା କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ଓ ରାଣୀ ସତ୍ୟବତୀଙ୍କ ପୁଅ ପୁରୁଷନ ନାମରେ ବଂଶଜବର୍ଷ ବୟସ ଜଣେ ଯୁବକ ରାଜା ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲେ । ବାହା ହ ବୟସ ହୋଇଥିବାରୁ ହଂସୀଟିଏ ତାଙ୍କର ଦୁଃଖରୂପେ କନ୍ୟା ଅନ୍ତଃପୁରରେ ନାନା ଦେଶ ବୁଲି ବୁଲି ଦୈବହସମେ ଧର୍ମସେନଙ୍କ ରାଜଧାନୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ରାଜ-ଅନ୍ତଃପୁରରେ ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କୁ ରାଜକନ୍ୟା ଶିକଳାର ସମସ୍ତ କୃତ୍ତିମ ଜାଣିବାପରେ ହଂସୀ ନଜର ଦୌତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଯାଇ ରାଜା ପୁରୁଷନଙ୍କ ରୂପଗୁଣର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସିତ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶିକଳାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ତମ୍ଭ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲା । ଜନ୍ୟାଜନୋଗିତା ଲଢ଼ିତା ଶିକଳାର ଅନୁକୁଳ ଅଭିପ୍ରାୟ ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କୁ ଅବଗତ ହୋଇ ହଂସୀ କୃଷ୍ଣବେଣୀପୁରକୁ ଫେରିଆସିଲା । ରାଜା ପୁରୁଷନ ସମାଗତ ଦୁଃଖ ହଂସୀକୁ ସାଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଜଣାଇବାପରେ ହଂସୀ ଶିକଳାର ସମସ୍ତ କୃତ୍ତିମ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ତାର ସ୍ୱୟମ୍ଭର ସକ୍ଷକୁ ପିତା ନିମିତ୍ତ ରାଜାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲା ।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶୁକ୍ରପକ୍ଷୀ ଗୁରୁବାର ଦିନ ଜେମାର ସ୍ୱୟମ୍ଭର ସକ୍ଷର ଆୟୋଜନ ନିମିତ୍ତ ରାଜା ଧର୍ମସେନ ମନ୍ଦୀ ଗୁଣନିଧିଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚୟରେ ଆସନ୍ତି ରାଜା ଓ ରାଜପୁରମାନଙ୍କ ସହିତ ରାଜା ପୁରୁଷନ ସ୍ୱୟମ୍ଭର ସକ୍ଷରେ ଉପସ୍ଥିତ

ହେଲେ । ଧୂଂସୀ ମଧ୍ୟ ଗଜାଙ୍କ ଆଗମନ ସମ୍ଭାବ ବନକନ୍ୟା ଚନ୍ଦ୍ରକାକୁ ଜଣାଇ-
ଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ନାରଦଙ୍କ ଆଦେଶାନୁଯାୟୀ ଏକ ଯୋଗିନୀ ସ୍ୱୟମ୍ଭର ସଭାରେ
ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଗଜାମୁନଙ୍କ ନାମ, ଗୁଣ ଓ ଦେଶର ପରିଚୟ ଦେବାପାଇଁ
ଅନ୍ତଃସୁରଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ରକା ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କଲେ । ସ୍ୱୟମ୍ଭର ବେଶ ରଚନାପରେ ଚନ୍ଦ୍ରକା
ଯୋଗିନୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ପରିଚୟ ଅନୁସାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଗଜାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗଜା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କୁ
ବରମାଳା ଦେଇ ପତ୍ନୀରୂପେ ବରଣ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ବିପ୍ଳବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ
ବରଜନ୍ୟାଙ୍କ ବିବାହ ଓ ମଧୁରହନା ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ପରଦିନ ଚନ୍ଦ୍ରକା ପ୍ରିୟସଖୀ
ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାକୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଗଜା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣପ୍ରଦତ୍ତ ଭମାନରେ
କୃଷ୍ଣବେଣୀପୁରକୁ ଯାତ୍ରା କଲେ । ସେଠାରେ ଚନ୍ଦ୍ରକାର ଅନୁମତି ନେଇ ଗଜା
ସୁଦର୍ଶନ ନିଜ ମନ୍ତ୍ରୀ ବିବେକଶେଖରଙ୍କ ସହିତ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାର ବିବାହ
କରାଇଥିଲେ ।

ଏହାପରେ ନାୟକନାୟିକାସୁଲଭ ମାନଅଭିମାନମଧ୍ୟରେ ନଗନ ଦାମ୍ପତ୍ୟ
ଜୀବନର ରସାଳଧାରା ପ୍ରବାହିତ ହେଲା । ଏକଦା ଏକ ବର୍ଷଶତାବ୍ଦୀର ଘଟଣାରେ
ସୁପ୍ତାବସ୍ଥା ଅବସ୍ଥାରେ ନାୟକନାୟିକା ପରସ୍ପରଠାରୁ ସହସା ଚିଲିନ୍ତି ହେଲେ ।
ଚିଲିନ୍ତିତାଳିତ ଭରତ ବେଦନାରେ ଭରସୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେବା ଜାଣି ଭଗବାନ ଚିଷ୍ଟ
ପ୍ରାୟା ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ସହିତ ଗଜା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ କହିଲେ—
ତୁମ୍ଭେ ଆମର ଅବତାର ଅଂଶ ନେଇ କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟ ଗଜାଙ୍କ ସୁହୃଦ୍ରେ ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରକା
କମଳାଙ୍କ କଳା ନେଇ ଧର୍ମସେନଙ୍କ କନ୍ୟାରୂପେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଅଛ । ସ୍ୱପ୍ନ-
ହେତୁକ ବିଚ୍ଛେଦରେ ଏପରି ବ୍ୟାକୁଳ ହେବା ଭଗତ ନୁହେଁ । ତୁମ୍ଭେ ଦୁହେଁ
ସୁବଦ୍ଧବଦ୍ଧିଭାବେ ଅନନ୍ତକାଳ ଦାମ୍ପତ୍ୟସୁଖ ଅନୁଭବ କରି ପରିଶେଷରେ ଆମ
ଶରୀରରେ ଲୁନ ହେବ । ଏହା କହି ଚିଷ୍ଟ ଅନ୍ତର୍ଧାନ ହେବାପରେ ସୁପ୍ତାବତୀ
ଦମ୍ପତି ପରସ୍ପରକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ ପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ କଲେ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କ
ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ଧର୍ମକାଳ ଆନନ୍ଦରେ କଟାଇଥିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରକା କାବ୍ୟର ଏହା ହିଁ
ମୌଳିକ କଥାବସ୍ତୁ । ମହାକବି ଶ୍ରୀହର୍ଷ ଓ କବିଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ବିବାହର ମିଶ୍ରିତ ଆଦର୍ଶ
ଅନୁଯାୟୀ କବି ଲୋକନାଥ କାବ୍ୟଟିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନର ଶେଷପଦରେ ନିଜ ନାମ
ଭିକ୍ଷେଣ କରିଥିବା ଦେଖାଯାଏ ।

(ଖ) ଛାନ୍ଦର ବ୍ୟୟ, ରାଗ ଓ ବାଣୀ—

ପ୍ରସ୍ତୁତ ‘ଚନ୍ଦ୍ରକା’ କାବ୍ୟର ପଦରଚିତ୍ର ଗୁମ୍ଫା ପାଇଁ ପଦରଚିତ୍ର ବନ୍ଧନ ରାଗ ଓ
ରୂପଟି ବାଣୀର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଇଅଛି । ପ୍ରଥମ ଗୁମ୍ଫା—ରାଗ-ରାଜସ୍ୱୀ, (ସଙ୍ଗମତଥାସ
ବାଣୀରେ ଗାଇବ) । ଏହାର ଏକରାଜଶିଳ୍ପ ପଦ ମଧ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରକାର ଜନ୍ମକୃଷ୍ଣ
ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଗୁମ୍ଫା—ରାଗ ମାଳବ, (ମେଢ଼ତୋଳା ବାଣୀରେ

ଗାଇବ) । ଏଥିରେ ତେଷଟି ପଦ ଅଛି ଏବଂ ଶମକଳାର ପୌରବନାଲୋକର ଅଳପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଚନ୍ଦ୍ରାୟ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ବରଣୀ, (କଳସା ବାଣୀରେ ବା ମଙ୍ଗଳ କଞ୍ଚଣିକ ବାଣୀରେ ଗାଇବ) । ଏହାର ତେଷଟି ପଦ ମଧ୍ୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ନାନାତ୍ମ୍ୟ ବସ୍ତୁନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଅଳଂକୃତା ଶମକଳାର ପର୍ଯ୍ୟାୟମାନଙ୍କ ପଞ୍ଚମ ଉପବନ ବିହାର ଶିଷ ଚିତ୍ତିତ ହୋଇଅଛି । ଚତୁର୍ଥ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ଆହାରୀ ବା କଳାଶ ଆହାରୀ । ଏହାର ବାଣୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହି ଗୁପ୍ତର ଅନ୍ତରାଳରେ ପଦ ମଧ୍ୟରେ କପଳ ଗୁପ୍ତ ତଥା କୁମାରୀ ନାୟିକାର ନାୟକ-ଶିଳା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଗୁପ୍ତଟି ‘ଶମକଳା ନବ ବିବାହ’ ନାମରେ ନାମିତ କରାଯାଇଛି । ପଞ୍ଚମ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ବରଣୀ ବା ରେହା ଗୁଜ୍ଜର, (ଆଶାତ୍ତଶୁକୁ ବାଣୀରେ ଗାଇବ) । ଏହାର ତେଷଟି ପଦ ମଧ୍ୟରେ ନାୟିକାର ବିରହଶୀମୁଲର ଉପଲମ୍ବ ଓ ନାରଦଙ୍କ ବରପ୍ରଦାନ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଗୁପ୍ତଟି ‘ନାରଦ ଦଣ୍ଡବର’ ନାମରେ ସୂଚିତ ହୋଇଛି । ଷଷ୍ଠ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ମଙ୍ଗଳ ବରଣୀ, (ମାରକଣ ରକ୍ଷି କହେ ବାଣୀ ବା ମୁନିବର ବାଣୀରେ ଗାଇବ) । ଏହାର ଏକାଅଣୀ ପଦ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନୀ ହାରା ନାୟିକାର ଅନୁରାଗ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଗୁପ୍ତଟି ‘ଶମକଳା ଅଭିଳାଷ’ ନାମରେ ନାମିତ ହୋଇଅଛି । ସପ୍ତମ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ମଙ୍ଗଳ ଗୁଜ୍ଜର । ଏହାର ବାଣୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନୀ ହାରୀ ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ ଓ ନାୟିକା ପ୍ରତି ନାୟକର ଅନୁରକ୍ତ ବିଷୟ ଛଅପୁରୀଟି ପଦ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଅଷ୍ଟମ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ଭୈଷ୍ଣ । ଏହାର ବାଣୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହାର କୋଡ଼ିଏଟି ପଦ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱୟମ୍ଭର ସରାବ ଆନୋଦନ ଏବଂ ବଳାମାନଙ୍କ ସ୍ୱୟମ୍ଭର ସରା ପ୍ରବେଶ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ନବମ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ଆହାରୀ ବା ସାମଗୁଜ୍ଜର ବା ବସନ୍ତ, (ଆଦି ମଗୁଣୀର ବାଣୀରେ ଗାଇବ) । ଶମକଳାର ପ୍ରତି ବରଣ ଓ ବିବାହ ବିଷୟ ଚଉଗୁଳିଶ ପଦ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଗୁପ୍ତଟି ‘ଶମକଳା ବରଣ ବିବାହ’ ନାମରେ ସୂଚିତ ହୋଇଅଛି । ଦଶମ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ କେଦାର ବା ଲଳିତ କେଦାର (ଚନ୍ଦ୍ରକେଳ ବାଣୀରେ ଗାଇବ) । ଏହାର ଅଶୀନବେ ପଦ ମଧ୍ୟରେ ନାୟକନାୟିକାଙ୍କର କେଳି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଗୁପ୍ତଟି ‘ପରମ ରତ୍ନସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ’ ରୂପେ ସୂଚିତ ହୋଇଅଛି । ଏକାଦଶ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ । ଏହାର ବାଣୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହି ଗୁପ୍ତର ଛଅଟି ପଦ ମଧ୍ୟରେ ନବ-ଦମ୍ପତିଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଓ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ପଞ୍ଚମ ବିବେକଶେଖରଙ୍କ ବିବାହ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଦ୍ୱାଦଶ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ କାଳୀ । ଏହାର ବାଣୀ ସୂଚିତ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ନାୟିକାର ଅଭିମାନ ଓ ଉଦ୍ଭୟଙ୍କ ମିଳନ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନା ପଦ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ସତ୍ତ୍ୱୋଦଶ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ ବିଶେଷ ଦେଶାନ୍ୟ, (ପଳିକ ବଦନୀ ଗୁପ୍ତ ବାଣୀରେ ଗାଇବ) । ଏହାର ଏକଷତି ପଦମଧ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣା-କାଳ ଓ ନାୟକନାୟିକାଙ୍କ ବିଚ୍ଛେଦ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଗୁପ୍ତ—ରାଗ କାମୋଦ, (ମେଦଦୃତ ବା ଜଳଧର ଚଉତିଶା ବାଣୀରେ ଗାଇବ) । ଏହି ଗୁପ୍ତର

ଏକକରିଣ ପଦ ମଧ୍ୟରୁ 'ଜଳଧରା'ରେ ବିରାଡ଼ୀ ନାୟକର କାବ୍ୟରେ କିନ୍ତୁ ତଥା ନାୟିକାନୁଗତା ଖବରକ୍ଷବେ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଅଛି । ପଞ୍ଚଦଶ ଛନ୍ଦ—ରାଗ ପାହାଡ଼ିଆ କେଦାର । ଏହାର ବାଣୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହି ଛନ୍ଦରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଆକର୍ଷାବ, ନାୟକ ଓ ନାୟିକାର ମିଳନ, ଶରଜ୍ଞାନ, ଦମ୍ପତିଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ ବନ୍ଦର ପ୍ରଭୃତି ବର୍ଣ୍ଣନା ପରିଶିଷ୍ଟ ପଦ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

(ଗ) ଶ୍ରୀମଦ୍‌ସମୀକ୍ଷା—

କବି ଲୋକନାଥ ଚନ୍ଦ୍ରାଧରଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ କବି ଅର୍ଜୁନ ଦାସଙ୍କ (୧୫୩୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) 'କଳ୍ପଲତା', କବି ନରସିଂହ ସେଣଙ୍କ (୧୫୪୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) 'ପରମଳା', କବି ଚକ୍ରପାଣି (୧୫୭୦—୧୬୧୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) 'ପ୍ରେମଲୋଚନା', କବି ବନମାଳୀ ଦାସଙ୍କ (୧୬୫୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) 'ଲୁଟ ଲଜ୍ଜାବତୀ' ଏବଂ କବି ଧନଞ୍ଜୟ ରାଞ୍ଜିଙ୍କ (୧୭୩୭—୧୭୯୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ) 'ଲଜ୍ଜାବତୀ', 'ଅନନ୍ତଭୋଗ', 'ସିଂହପ୍ରମୋଦନ' ଓ 'ମଦନମଞ୍ଜରୀ' ପ୍ରଭୃତି କାବ୍ୟମାନ ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଥିଲେ । ଉକ୍ତ କାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ "କଳ୍ପଲତା ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତମ କାବ୍ୟମାନ କାବ୍ୟ" । ୧୮ ତେଣୁ କବି ଲୋକନାଥଙ୍କ ସମୟକୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ କାବ୍ୟମାନ ପ୍ରେମକାବ୍ୟ ରଚନାର ଯେଉଁ ସୁଦୃଢ଼ ଭାବି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା ତାହା କବିସମାଜ ଉପେନ୍ଦ୍ର ରାଞ୍ଜିଙ୍କ ନାବ୍ୟକୃତିର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା କବି କଳାବିମଣିର ସୁରମ୍ୟ ହର୍ମ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲା । କବି ଲୋକନାଥଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ବହୁ କାବ୍ୟମାନ ପ୍ରେମମୂଳକ କାବ୍ୟ ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନୋକ୍ତରେ ଜଣାଯାଏ—

ଚିତା ନୋହିବ ଏ ଯେତେବେଳେ ହୋଇବ କର୍ମପଥ ।

ଭାଷା କାବ୍ୟରେ ଏଥି ବସ୍ତାରେ ଅବଶ୍ୟ ବହୁ ଛନ୍ଦ ॥ ୧୯

ଉପେନ୍ଦ୍ରପୂର୍ବ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କାବ୍ୟମାନ ପ୍ରେମମୂଳକ କାବ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋଚ୍ୟ ଶବ୍ଦକଳା ଅନ୍ୟତମ ।

କବି ନାୟକନାୟିକା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାଞ୍ଚପାଞ୍ଚ ସହସ୍ର ଶବ୍ଦକଳାର ବର୍ଣ୍ଣନାପୁସ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନା କ୍ଷେତ୍ରରେ କବି ଚକ୍ରପାଣି ଦାସଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ 'ପ୍ରେମଲୋଚନା' ଦ୍ୱାରା ବହୁଶବ୍ଦରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଦେଖାଯାଏ । ଉତ୍ତମ କାବ୍ୟରେ ନାୟକନାୟିକାଙ୍କର ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ, ପ୍ରଣୟ ଓ ପରଶୟାଦି ବର୍ଣ୍ଣନା ହର୍ମ୍ୟଦ୍ୱାରା ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଅଛି । ସୁଦୃଢ଼ପଥ ଅବସ୍ଥାରେ କବି ନାୟିକା ପ୍ରେମଲୋଚନାର ସ୍ୱୟମ୍ଭରେ ଯୋଗଦେବା ନିମିତ୍ତ ନାୟକ ପୃଥାକର ଜନିତ ଯୋଗାଯୋଗ ମନ୍ଦଭାବ କରୁଥିବା ବର୍ଣ୍ଣନା 'ପ୍ରେମଲୋଚନା'ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥଳେ ନାୟିକା ଶବ୍ଦକଳାର ସ୍ୱୟମ୍ଭରେ

୧୮ । କଳ୍ପଲତା, ପ୍ରଣବହ, ପୃଷ୍ଠା—୭

୧୯ । ଚକ୍ରପାଣି, ପୃଷ୍ଠା—୧୭—୩୮

ସତ୍ତ୍ୱରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ରାଜାମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ଦେବା ନିମିତ୍ତ ନାରଦଙ୍କ ଆଦେଶାନୁସାରେ ଜନୈକା ଯୋଗିନ୍ଦ୍ରର ଉପସ୍ଥିତ ବିଷୟ ‘ବିଷକଳା’ରେ ସନ୍ଧିବେଶିତ ହୋଇଅଛି । କିନ୍ତୁ ବାସ ଦେବସ୍ଥଳ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଭିଶାପ, ବିଷୟର ଅବତାରଣା ମଧ୍ୟରେ ବିବାହୋତ୍ସବର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନରେ ନାୟକନାୟିକାଙ୍କ ଭରତ ଏବଂ ଶାପାନ୍ତେ ମିଳନର ଚିତ୍ର ବିଷୟ କରିଥିବାବେଳେ କିନ୍ତୁ ଲୋକନାଥ ଏକ ଅଲୀକ ସ୍ୱପ୍ନର ବର୍ଣ୍ଣନା ମଧ୍ୟରେ ପତ୍ନୀପତିର ଭରତ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦୟଙ୍କର ଧୂମିଳନ ବିଷୟ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛନ୍ତି । ବିଷକଳାଠାରୁ ପ୍ରେମଲୋଚନାରେ ପାଞ୍ଚୋଟି ସ୍ତବ ଅଧିକ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉଦୟ କାବ୍ୟର ରସ ଓ ବାଣୀ ଶର୍ଦ୍ଦେଶନାରେ ଅନେକ ସାମ୍ୟ ଥିବା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ।

କିନ୍ତୁ ଲୋକନାଥଙ୍କ ପଦାବଳୀ ପରିଶୟ, ସଦାବସୁଦନ୍ତ, ବିଷକଳା ଓ ରସକଳା ପ୍ରଭୃତି କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ, ନାୟକନାୟିକା ସମ୍ବନ୍ଧିତ ତଥା ପରିପୋଷକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚରିତ୍ର ବିଷୟ, କାବ୍ୟର କଥାବସ୍ତୁର ସମପରିଶିଷ୍ଟ ତଥା ବର୍ଣ୍ଣନାଶୈଳୀରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ବୈପାରୀତ୍ୟ ଓ ନୂତନତ୍ୱ ନ ଥିଲେ ବି ବିବିଧ ଅଳଙ୍କାରପୂର୍ଣ୍ଣ ସରସ ପଦାବଳୀ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ୍ତରସର ରୂପାୟିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାକୃଷ୍ଟ ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ, ନାୟକନାୟିକାଙ୍କର ଆଦିକ ରୂପବିଭବ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଭରତ ଓ ମିଳନ ତଥା ନଗର, ଯୁଗ-ଉପବନ, ସରସୀ ଓ ବହାରଭୂମିର ମନୋରମ ବର୍ଣ୍ଣନା-ଦ୍ୱାରା କାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବତୋଭାବେ ରାସିକ ମାଠିକର ହୃଦୟଗ୍ରାସୀ ହୋଇଥିବା ମନେହୁଏ । ଓଜ, ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଓ ପ୍ରସାଦଗୁଣଦ୍ୱାରା ପଦାବଳୀଦ୍ୱାରା କାବ୍ୟର ବୈବିଧ୍ୟ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ରାସିକମାନଙ୍କ ମନୋରଞ୍ଜନ ନିମିତ୍ତ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷକଳା କାବ୍ୟଟି ରଚିତ ହୋଇଥିବା ଜଣାଯାଏ—

ରାସିକମାନଙ୍କ ମନ ରଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ।
ରଚିବ କିଛି ପ୍ରବନ୍ଧ ରସ ଗୋସାଇଁ ॥
ଓଜ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରସାଦ ଭକ୍ତି ବିଶେଷ ।
ନାନା ରସ ମିଶି ହେବ ଅତି ଧୂରସ ॥
ଗୁଣବନ୍ତ ଲୋକରସେ ପ୍ରାୟ ହୋଇବ ।
ଶଳଲେଖ ଶୁଣିଲେ ହେ ଯୁଗ ଲଭିବ ॥ ୧୯

“ବାକ୍ୟ ରସାତ୍ମକ କାବ୍ୟମ୍” —ରସମୟ ବାକ୍ୟ ହିଁ କାବ୍ୟର ଆଧାର । ବିଭିନ୍ନ ମତାନୁବର୍ତ୍ତୀ ଥିଲେ ହେଁ ଆଳଙ୍କାରକମାନେ ରସକୁ କାବ୍ୟର ଆତ୍ମାରୂପେ ସ୍ୱୀକାର

୧୯ । ଉପକଳା, ୧—୧—୧୧

୨୦ । ବାହୁକ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ, ୧—୩

କରିଛନ୍ତି । ଧୂନି, ଅଳଙ୍କାର, ଶାଢ଼ୀ, ଗୁଣ ପ୍ରଭୃତି ରସର ପରିପୋଷକ ଭାବେ ଗୁପ୍ତକ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ପ୍ରସଙ୍ଗସମେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରସର ଅବତାରଣା କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କବିଙ୍କ କାବ୍ୟ-ଗୁଡ଼ିକ ଆଦିରସ ବା ଶୃଙ୍ଗାର ରସରେ ରସାଣିତ ହୋଇଥିବାର ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ତେଣୁ କବି ଲେଖନୀୟକୁ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶୃଙ୍ଗାର କବି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ସାହିତ୍ୟ ପୃଷ୍ଠିରେ ପ୍ରଜାପତିରୂପେ ସମ୍ମାନିତ ଓ ସ୍ୱୀକୃତ କବି ଶୃଙ୍ଗାର ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ଅନ୍ୟଥା ତାହାର କୃତି ମରାଯ ଓ ଅନାଦୃତ ହୋଇଥାଏ । ଅଗ୍ନିପୁରାଣରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି—

ଶୃଙ୍ଗାର ଚେକିତଃ କାବ୍ୟେ ଜାତଂ ରସମୟଂ ଜଗତ୍ ।
ସ ଚେକିତବୀରଗୁଣୋ ମରାୟଂ ବ୍ୟକ୍ରମେବ ଚତ୍ । ’’

କବି ସିପୁରମୋହନ ନାୟିକା ଶିକଳାର ଯୌବନୋନ୍ନତ ରୂପଲବଣ୍ୟ, ନାୟକ, ନାୟିକା ତଥା ସଖୀମାନଙ୍କର ଉକ୍ତିପ୍ରବୃତ୍ତି ଓ ବସନ୍ତାଦି ଋତୁ ଚିତ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣନା ମଧ୍ୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ବିରୋଧାସ୍ରାସ, ଉପମା, ରୂପକାଦି ଅଳଙ୍କାରଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ ହେଁ ଆଲୋଚ୍ୟ କାବ୍ୟର ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରଳରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠାଳଙ୍କାରର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଯାଏ । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଅନୁପ୍ରାସ, ଯମକ, ଉଚ୍ଚପ୍ରେଷା, ଅଶେଷୋକ୍ତି, ସ୍ୱକ୍ଷୋକ୍ତି ତଥା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତାଦି ଅଳଙ୍କାରର ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଏଠାରେ ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ କେତୋଟିର ଉଦାହରଣ ଉଦ୍ଧାର କରାଗଲା—

ସୁବତ ଶିକଳାର ରୂପବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଉପମା—

ସୁରଜ ଅଧର ଜ୍ୟୋତି ନରେଶି ପିନ୍ଧୁର ।
ଗରବ ଶୁକଳ ଲଜେ ହୋଇଲ ସେ ରୁତ୍ ।

X X X

ପୃଥକ ନିତୟ ବିମ୍ବ ଅତି ସୁଦୃଶ ।
ରଣ ରଣ ରଣକୟ ବିଶ୍ରାମ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ॥

X X X

ଜଳ ଅଳ କମଳକୁ ଜଣିଲ ଚରଣ ।
ଘଷ ଅଙ୍ଗୁଳରେ ବିରଜନ୍ତ ନଗରଣ ॥’’

ଅବସ୍ଥାରେ ମାଳି ବାଳି ପୁତ୍ରୀବନ୍ଦେ ଦେଲ,
 ବେଗେ ଆଣି ଅଙ୍ଗଦକୁ ଭୁଜେ ସଜ କଲ ।
 ବନ୍ଧବ କଟକ ପୁଣି କରେ ସମର୍ପିଲ,
 ମୁଦିକା ଦେଇ ଅଙ୍ଗଳମାନକୁ ବନ୍ଦିଲ ।
 ଅନ୍ଧାକବଳା ଜନକ ନନ୍ଦନା ସୁମୁଖୀ,
 ସମୁଦ୍ର ପାଣିକ ଚାହିଁ ଦେଲେ ମହାସୁଖୀ ।
 ମୁକୁରେ ରାମଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁଖକୁ ଚାହିଁଲେ,
 ମନ୍ଦୋଦରୀ କାନ୍ଦିକଥା ମନେ ଭରଣିଲେ । ”

ଏଥରେ ସଖୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚନ୍ଦ୍ରକଳାର ବେଶରଚନାକାଳୀନ ଅଳଙ୍କାରଗୁଡ଼ିକର ମୁଖ୍ୟତଃ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୀତାହରଣ, ସୀତା ହନୁମାନ ସାକ୍ଷାତ, ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସହିତ ସୀତାଙ୍କ ବାହୁଡ଼ାବିଜେ, ପିତାଳସୁନ୍ଦିତା ମନ୍ଦୋଦରୀର କାନ୍ଦ ଅନୁଗନ୍ତା, ଲଙ୍କାନଗରସ୍ଥିତା ମନ୍ଦୋଦରୀର ପଳ ରାବଣ କଥା ଭରଣ, ରାବଣର ନାରଦପ୍ରବନ୍ତ ରାବୁନାଥ ସମ୍ବାଦ ଚନ୍ଦ୍ରା, ଅଯୋଧ୍ୟାସ୍ଥ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ରାବଣ ଓ ମନ୍ଦୋଦରୀ କଥା ଭରଣ, ଶ୍ରୀରାମନାଥଙ୍କ ମୁଖଦର୍ଶନରେ ସୀତାଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରା, ଭରଣ୍ଡଣୀ ନାୟିକାର ନାୟକ ଅନୁଗନ୍ତାଦି ଅର୍ଥାନ୍ତର ସୂଚନା ‘କ’ ଓ ‘ଖ’ ଶ୍ଳୋକରେ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ଏକଦା ବସନ୍ତକାଳରେ ଭରଣ୍ଡଣୀ ନାୟିକା ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ସଖୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଉପବନ ବିହାର କରୁଥିବାବେଳେ କୌଣସି ସଖୀ ମୁଣ୍ଡରେ ଏକ ପତ୍ରାକର ସରସୀର ଚନ୍ଦ୍ର ନିମ୍ନପ୍ରକାରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଅଛି—

ହସିନୀପୁର ପ୍ରାୟେକ ଦିଶୁଅଛି ଧରିଛି ଲକ୍ଷଣରେ ଶୋଭା ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଗଳ୍ଭ ଶକୁନି ବଚନେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଅଛି ପ୍ରଭା ॥
 ସଜାତ, ଦ୍ଵାରକାପୁର ପ୍ରାୟ ଦିଶି,
 କାମରତ ସୁଖ ମାନସ ଉତ୍ସାସ କରିବାରୁ ଅତି ପ୍ରକାଶେ ॥ ”

କବି ଲୋକନାଥ ପାରମ୍ପରିକ ଶୃଙ୍ଗରେ କୋକିଳ, ଭ୍ରମର, ପବନ, ଚନ୍ଦ୍ର, ମନ୍ଦନ ପ୍ରଭୃତିକ ଉପାଳମ୍ବ ବିଷୟ କାମାଭୁଷ ନାୟିକାର ଭରଣୋକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ତାହା ଅନ୍ଧବ ପ୍ରାଣପୁର୍ଣ୍ଣୀ ହୋଇଥିବା ଦେଖାଯାଏ—

ପରଭୂତ ମୋର ନ ଦେଖୁ ଦୁଃଖ । ମଧୁ ମଞ୍ଜରେ ଲଭିଅଛି ସୁଖ ॥
 ଭୂମିରେ ଉଲେ ନ ପଡ଼ୁଛି ପାଦ । କଟୁ ଶ୍ଵାସି ଏ ତୋ କେଉଁ ସମ୍ପଦ ॥
 ଦ୍ରୋଣ ସୁତ ହୋଇ । କର୍ଣ୍ଣକୁ ବାଞ୍ଛା ହେବା ନ ଯୋଗାଇ ॥

X

X

X

ଦିନରାଜ ପରା ଚୁମ୍ବେ ବୋଲିଅ ।	ଦିବସେ ଏ ତେଜ କାହିଁ ଲୁଚିଅ ॥
ପ୍ରକାଶ ହୁଅ ପ୍ରଦୋଷ କାଳରେ ।	ବାନ୍ତ୍ରୀ ରଜ ପ୍ରତି ରଜମାରେ ॥
ଏ ବରୁର ସିଦ୍ଧି ।	କାହ୍ନୁ ଜାଣିଲୁ କହୁ କଳାନ୍ଧ ॥
×	×
ପୁଣି ବୋଲଇ ହେ ଦୁଷ୍ଟ ମଦନ ।	ପୁଲକର ପାଇ କରୁ ଏପନ ॥
ଯେବେ ତୁ ଲୋଡ଼ିବର ପାଇଥାନ୍ତୁ ।	ତେବେ କ ସୃଷ୍ଟିରେ ରଖନ୍ତୁ ଜନ୍ତୁ ॥
ରେ ପାପି ବିଦେହ ।	କେଉଁ ଅପରାଧେ ଦହୁଛ ଦେହ ॥ ୨୧

ବିଷକଳାଠାରେ ଗଜା ପୃଥ୍ବୀନଙ୍କ ପଣିତପ୍ତ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଦୁଃଖ ହଂସାଦାସ
ନାୟକଙ୍କ ରୂପଗୁଣ କଣ୍ଠିନା ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ କରି ଦଶାବତାର ଭୂଲନାରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠାଳଙ୍କାରର
ଚରମ ପରିକାଷା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ—

ମହାଭୁବନ ପ୍ରଭର,	ସେ ବିଷ୍ଣୁ ମହାବଳାର ।
ମନ୍ଦରଧର ପୁଣର,	କୂର୍ମ ସାକ୍ଷୀ ଏ ॥
ବସୁମତୀ ରାଣୀ ଦକ୍ଷ,	ବରଦ ଛପ ପ୍ରତକ୍ଷ ।
ଭକ୍ତ ଭାବ ବସୁମତୀ,	ନୃସିଂହ ମୂର୍ତ୍ତି ଏ ॥
ବଳ ବରଦ ଗୋପୀ,	ପ୍ରକଟ ବା ଗମରୂପୀ ।
ପ୍ରତାପୀ ପରଶୁ ହସ୍ତ,	ରେଣୁକା ସୁତ ଏ ॥
ଦୁଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟ ନନ୍ଦନ,	ସାକ୍ଷୀ ରଘୁନନ୍ଦନ ।
ବରଦର ଦବ୍ୟଜ୍ଞୋକ୍ତ,	ଭଳୀ ଆକୃତ ଏ ॥
ସଂସାରଜିତ ଧୀମନ୍ତ,	ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ବରୂପ ଯେମନ୍ତ ।
ଅଶ୍ବାରୂଢ ଅସିପାଣି,	କଳକ ଜାଣି ଏ ॥

ବର୍ଷାକାଳରେ ନବପ୍ରଜାଣିତା ପ୍ରାୟାଃ ଦୂରରେ ଥିବା ଚିରଘ୍ନ ନାୟକର କାବର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିସବର ପଢ଼ି କି ମଧ୍ୟରେ ଯମକ ଅଳଙ୍କାରର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଅଛି—

ଶୁଣି ଯିବେ ଜୀବନ-ଧର କେତେ ଜୀବନ
 ଧରିବେ ଧର ମୋ ଜୀବନ ।
 ତୁମ୍ଭ ନବଜୀବନ ଦେଖିନିକ ଜୀବନ-
 ବନ୍ଧୁ ନ ଧରଇ ଜୀବନ ॥
 ରେ ଜଳଧର, ଏହି କହୁଛି ଏତେ ମାତ୍ର
 ଯେମନ୍ତେ ଥିବ ତାର ଗାତ୍ର ।
 ସେ ହୁଏ କରୁଥାଅ ପାଦ ଧରି କହୁଛି
 ସେ ନୁହେଁ ଦୃଶ୍ୟପଦ ପାତ୍ର ॥ ୧

୧୫ । ଚନ୍ଦ୍ରକଳା, ୫-୭, ୧୧, ୧୫

ନଂ । ପ୍ରକଳା, ୭-୪୫-୪୯

୩୧ । ଚନ୍ଦ୍ରକଳା, ୧୫-୧୦

କବି ଲେଖନୀୟ ସୁଖ୍ୟ ସରସ ଶ୍ରବନାର ପରିପ୍ରକାଶ ନିମିତ୍ତ ଏହିପରି ବିଭିନ୍ନ ଅଳଙ୍କାରର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିବା ଦେଖାଯାଏ । ଏଠାରେ ନାୟିକାର ରୂପ ତଥା ବାସନ୍ତୀ ସୁଷମାନ୍ବିତ ଉପବନରୁ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଯଥାକ୍ରମେ ଉଦ୍ଭ୍ରାନ୍ତେଷା ଓ ସନ୍ଦେହାଳଙ୍କାର ଦୁଇଟିର ଉଦ୍ଧୃତ ଦିଆଗଲା—

ସଦନ ଜଞ୍ଜନ କି ସେ ମୃଗାଙ୍କ ମଣ୍ଡପ ।
ରାତି ଘେନି ଭାଙ୍ଗି ତହିଁ କରେ ପୁଷ୍ପରୂପ ॥
ସରସ ସୁଦମ୍ଭ ଜାନୁସରୀ ଆରମ୍ଭ ।
ମନସିକ ରାଜାର କି ଦୋଳସୋଣାଶୟ ॥ **

X

X

X

ଦେଖ କୁରୁବକ କୁସୁମପ୍ରବଳ ମଦନପାବକ ସନ୍ଦେହ ।
ନବକୁରୁଣିକ ନୟନଜ୍ୟୋତି ଏଥିରେ ନ କର ସନ୍ଦେହ ॥
ସଜାତ, ଏ କାମ ହୁଅନ୍ତୁ ଅନା ।
ବହୁଳେ ମାଧବୀ ଲତା ଜଡ଼ିଅଛି କେ କଲ ଏମନ୍ତ ଘଟନା ॥ **

ସ୍ୱପ୍ନମୟ ସଭାରେ ଅନ୍ତର୍ଲିଖିତ ରୂପଲବଣ୍ୟର ମୂର୍ତ୍ତିପ୍ରସ୍ଥାପନରେ ଉପସ୍ଥିତା ପଦ୍ମିନୀ ନାୟିକା ଚନ୍ଦ୍ରକଳାକୁ ଦେଖି ସମବେତ ରାଜନ୍ୟବର୍ଗ ସହସା ଭୀଷିତ ଓ ଧୁଲିକିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରମ୍ଭା, ଉଦ୍ୟୋଗୀ, ମେନକାଦି ବିଦୁଷଗଣିକା ତଥା ରାମା, ଉମା, ଶର୍ବା ପ୍ରଭୃତି ଦେବାଙ୍ଗନାମାନଙ୍କ ସହିତ ଚନ୍ଦ୍ରକଳାର ଭୂଳନାୟକ ଶ୍ରବଣା ପୋଷଣ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଛଅଟି ଗୁଡ଼ର ସମ୍ମିଳିତ ପ୍ରାକୃତିକ ସୁଷମା ଚନ୍ଦ୍ରକଳାଠାରେ ଅନୁଭବ କରିଥିବାର କବି ଦୁଇଟି ପଦ ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନମତେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି—

ହୃମତୁ ପ୍ରାୟେ ମଣ୍ଡୁ ହେମାଙ୍ଗୀ ବେପଥୁମାନ କରେ ଜାତ ।
ଶିଶିର ପ୍ରସଂସ୍ତେ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତ କୁଳକୁସୁମ ହାସରେ ବିଦିତ ।
ବାଳା ଯେ, ବସନ୍ତ ଗୁଡ଼ ପ୍ରାୟେ ଶୋଭା ।
ରୂପରତର ପରଞ୍ଜିତ ନିକର ମଧ୍ୟେ ବିରାଜମାନ ପ୍ରଭା ॥

ଗ୍ରୀଷ୍ମଗୁଡ଼ ପ୍ରାୟେ ହୋଇଛି ସୁକେଶୀ ମୁଦୁଶିଶିଷ ମନୋହର ।
ବରଷା ପ୍ରାୟେକ ଅମର ଆଜ୍ଞାତ ରାଜିତ ଭୁଞ୍ଜ ପଦ୍ମୋଧର ।
ବାଳା ଯେ, ଶରତ ଗୁଡ଼ ପ୍ରାୟ ଦିଶେ ।
ନିର୍ମଳ ଗୁଣ ସକାଶରୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଏ ଗୁଡ଼ ଉଜ୍ଜାସେ ॥ **

୩୨ । ଚନ୍ଦ୍ରକଳା, ୨—୪୭, ୪୮

୩୩ । ଚନ୍ଦ୍ରକଳା, ୪—୧୫

୩୪ । ଚନ୍ଦ୍ରକଳା, ୧—୨୯, ୨୨

ନାଟ୍ୟର ବିଷୟବସ୍ତୁର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ପାଇ କରି ଲୋକନାଥ ବହୁ ଛନ୍ଦରେ
ଯେଉଁ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଉକ୍ତିବିବିଧ୍ୟର ଅବତାରଣା କରିଛନ୍ତି ସେଥିରୁ କେତୋଟି
ଏଠାରେ ଉଦ୍ଧାର କରାଗଲା—

ଅନଳ ଭୁମ୍ଭକୁ ବୋଲଇ ଯେହୁ । ନିଶ୍ଚୟେ କିଛି ନ ଜାଣଇ ସେହୁ ।
ଭୁମ୍ଭ ଏହି ନାମ ମଧ୍ୟ ଅଟଇ । ଇକାର ସେ ଦେଲୁ ନିଦବା ତାରେ ।
ଭୁମ୍ଭର କି ଦୋଷ । ନିଜଗୁଣ ନ କରିବ ପ୍ରକାଶ ॥

× × × ×

ଏ ମୋର ମତ୍ୟ ମତ୍ୟ କେବଳ ମନେ ଆନ ନ ଦେଖିଲୁ ।
ବିଷକଳା ତୋ ପୂର୍ବଦିକାର ଏତେ ଦିକାର କଲୁ ।

× × × ×

ଏବେ ଛୁଦ୍ର ଟାକ ସେହୁ କୁସୁମଶର । ସନ୍ତତେ ପ୍ରହାରୁଅଛି କୁସୁମ ରେ ।
ଭୁମ୍ଭେ ତ ନ କଲ ରକ୍ଷା ହେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ । କାହିଁକି କରିଛୁ ରକ୍ଷା ସେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥ ୧୧

କବି ଲୋକନାଥ କାବ୍ୟପ୍ରବନ୍ଧୋପଯୋଗୀ ବିଭିନ୍ନ ଅଳଙ୍କାରର ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରୟୋଗ-
ଦ୍ୱାରା ସରସ ସୂଚକ ପଦାବଳୀ ମଧ୍ୟରେ ବିଷୟବସ୍ତୁର ଚମତ୍କାରଶୀଳ ସହିତ ନାୟକ-
ନାୟିକାର ଅବସ୍ଥାବଳୀ ତଥା ବିରହ, ମିଳନ, ସ୍ୱର୍ଗମୁକ୍ତି, ବେଶଭୂଷଣ, ଉପବନ-ବିହାର,
ଶ୍ରୀଷ୍ଟ, ବର୍ଣ୍ଣା, ବସନ୍ତାଦି ଋତୁବର୍ଣ୍ଣନାରେ ସ୍ୱଳ୍ପ କଳ୍ପନାକୁ ଖବିରୂପେ ରୂପାୟିତ
କରିପାରିଛନ୍ତି । “ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ବୃନ୍ଦାବନର କାବ୍ୟ ରଚନାକରି ନ ଥିଲେ
ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତିଷ୍ଟ କାବ୍ୟର ପାବସାୟ ଲକ୍ଷଣ ତାଙ୍କର ନାଟକୀୟ କୃତିମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ
ପାଇଛି । ଶବ୍ଦଯୋଜନା ବା ଶ୍ଳୀ ଅତି ଉଚ୍ଚଧରଣର ହୋଇଛି । × × × ।
ଲୋକନାଥଙ୍କ ଶକ୍ତି ଓ ଉନ୍ନତତ୍ତ୍ୱ ଶକ୍ତି ଭିତରେ ବିଶେଷ କିଛି ପାର୍ଥକ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ
ହୁଏ ନାହିଁ । କଳ୍ପନାବିଳାସ, ଚରଣ ଚରଣ, ବର୍ଣ୍ଣନା ଶୃଙ୍ଖଳରେ ଲୋକନାଥ ଉପେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ
ସମକକ୍ଷ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ଆସନ ଲଭ
କରିଛନ୍ତି ଏଥିରୁ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧ ପଦର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର
ଥିବା ଯୋଗୁଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କବି ସଦାନନ୍ଦ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା ତାଙ୍କୁ ‘ସମ୍ବନ୍ଧ ଶ୍ରେଣୀ’
ବୋଲି ଯେଉଁ ଆଶେପ କରିଛନ୍ତି ତାହା ସମର୍ଥନଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୃତୀ
କବି, ସମ୍ବନ୍ଧ ଶବ୍ଦରୁପ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧ ସାହିତ୍ୟର ବିଶିଷ୍ଟ କବିମାନଙ୍କ ଶବ୍ଦଯୋଜନା
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକାଶ କରି ଲୋକନାଥ ସେମାନଙ୍କ ପଦାଳ ଅନୁସରଣ କରିଛନ୍ତି ମଧ୍ୟ । ” ୧୨

୧୧ । ଉପକଳା, ୫—୧୦, ୧୧—୧୨, ୧୩—୧୪—୧୫

୧୨ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ, ପୃଷ୍ଠା—୪୧୫-୪୧୬

ମାନବ ଜୀବନର ତରମ ଲକ୍ଷ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବା—ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ
ଓ ମୋକ୍ଷ-ରୂପ ଚତୁର୍ବର୍ଗଫଳ ରସାଳ କାବ୍ୟର ପଠନ, ପାଠନଦ୍ୱାରା ସବସାଧାରଣ
ଜନତା ଅନାୟାସରେ ଲଭକରିପାରେ—

ଚତୁର୍ବର୍ଗଫଳପ୍ରାପ୍ତିଃ ସୁଖାଦନ୍ତୁଧୁମପି ।

କାବ୍ୟାଦେବ ଯତସ୍ତେନ ଚକ୍ଷୁରୂପଂ ନିରୂପ୍ୟତେ ॥ ୧୨

ଆଳଙ୍କାରିକ କବିରଜ ବିଶ୍ୱନାଥ ମହାପାତ୍ର ସ୍ୱୀୟ ଅଭିମତର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମିତ୍ତ
ପୂର୍ବାଭ୍ୟାସ ଶ୍ରାମଦଳ ନିମ୍ନମତ ଉଦ୍ଧାର କରିଛନ୍ତି—

ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷେଷୁ ବୈତଷଣ୍ୟଂ କଳାୟ ଚ ।

କବିତ୍ୱେ ଜଞ୍ଜିତଂ ପ୍ରୀତିଂ ଚ ସାଧୁକାବ୍ୟନିଷେବଣମ୍ ॥ ୧୩

ଅର୍ଥାତ୍ ଜଞ୍ଜିତ କାବ୍ୟର ପଠନ, ପାଠନ, ମନନାଦିଦ୍ୱାରା ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷ
ଚତୁର୍ବର୍ଗଫଳପ୍ରାପ୍ତି ସହିତ ନୃତ୍ୟଗୀତବାଦ୍ୟାଦି ଚତୁଃଷଷ୍ଠି ପ୍ରକାର ବିଦ୍ୟାରେ ଯେଉଁ
ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ତଥା ବିଶେଷଜ୍ଞାନ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ତାହା ପ୍ରଜାପତି କବିସୁଲ୍ଲଭ ଅଶେଷ
ଜଞ୍ଜିତ ଓ ପ୍ରୀତି ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଚନ୍ଦ୍ରସିଂହାୟୀ କାବ୍ୟ ଲକ୍ଷଣରେ ଲକ୍ଷିତ ପ୍ରସ୍ତୁତ
'ବିଷକଳା' କାବ୍ୟଟି କେତେଦୂର ସଫଳ ହୋଇପାରିଛି ତାହା ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ।
କାଳ୍ପନିକ ପ୍ରେମକାବ୍ୟରୂପେ ବିଷକଳାର ପ୍ରଶସ୍ତି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଅଛି । ଏଥିରେ
କବି ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ସୁପରିକଳ୍ପିତ ବିଷୟବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଚତୁରତାର ସହିତ
ଇଷ୍ଟଦେବ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଅନୁରୂପିତ କରିଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ନାରାୟଣଙ୍କ
ଅଂଶାବତାରରୂପେ କାବ୍ୟନାୟିକା ବିଷକଳା ଓ ନାୟନ ସୁଦର୍ଶନ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ।
କନ୍ୟାପ୍ରାପ୍ତି ନିମିତ୍ତ ରାଣୀ ସୁଲକ୍ଷଣାଙ୍କ ଏକୋଇଶା ପାଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ଓ ସୁଧ ଅଭିନାଷୀ
ରାଜା କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟଙ୍କ ନାରାୟଣ ପୂଜାର ଅବତାରଣା ମଧ୍ୟରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳାୟ ନାରାୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା
ବା ଗୁରୁକାର. ଓଷା ତଥା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳାୟ ବୈଷ୍ଣବୋକ୍ତିତ ବିଷ୍ଣୁ ଉପାସନାର ଗୁରୁତ୍ୱ
ପ୍ରତିପାଦନ କରାଯାଇଅଛି । ତେଣୁ ହରପ୍ରସାଦ, କମଳା ଓ ମାଧବ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ମହିମାଗାନ ଶ୍ରୀ
'ବିଷକଳା କାବ୍ୟ'ର ପରୋଷ ଓ ମୌଳିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ । କବି ଲୋକନାଥ ସ୍ୱାଭିପ୍ରାୟ ତଥା
କାବ୍ୟର ସାଧୁତା ପ୍ରଖ୍ୟାପନ କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଛନ୍ତି—

ଏବେ ରସିକମାନେ ଶୁଣ ମୋ ଏତେ ଉତ୍ତର ।

ସବୁକାଳେ ସଙ୍ଗୀତ ସାହିତ୍ୟ ରସ ।

ଏଥେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିବ ମାନସ ।

ଗୁଣସମୃଦ୍ଧ ଯେବଣ ଜନ ତା'ଠାରେ ଅନାଦର ବଚନ

କେବେହେଁ ନ କହିବ ଧର୍ମରେ ବିଶ୍ୱାସ ହେବ ହେ ॥

X

X

X

ଯେବଣ ଦେଶେ ଏ ଗୀତ ମୋର ହେବ ପ୍ରସ୍ତର ସେ ଦେଶ ନର
 କରୁଣାକର କମଳାବର ପାଦେ ଭଜିବେ ସେ ।
 ଆଗରାଧ୍ୟା ଦେବେ ନୋହୁବେ ଦୁଃଖୀ ପ୍ରିୟବାଦୀ କମଳମୁଖୀ
 ପ୍ରେମଲଳସେ ହୋଇବେ ପୁଣି ମୋତେ ଶକ୍ତିବେ ସେ ।^{୧୧}

କବି ଲେକନାଥ ଯେ ଜଣେ ପରମବୈଷ୍ଣବ ଥିଲେ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।
 କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ ବିଷ୍ଣୁ, ଗୋକୁଳପତି, କମଳାରମଣ, କୃଷ୍ଣ, ପଦ୍ମାପତି, ରାମକୃଷ୍ଣ,
 ବନମାଳୀ, ଜଗନ୍ନାଥ, ଶଙ୍ଖଚନ୍ଦ୍ରପାତ, ରାମାନାଥ, ଶ୍ରୀହରି, ରଘୁନନ୍ଦନ ତଥା
 ଯଦୁନନ୍ଦନରୂପରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ହରିଭକ୍ତିର ନିଦର୍ଶନସ୍ତରୂପ କବି କାବ୍ୟଟି
 ରଚନା କରିଥିବା ମନେହୁଏ—

ଏଣୁ ଭ୍ରମ ଶ୍ରୀଚରଣେ ବଳିଲୁ ମତି ।
 କର ଅନୁଗ୍ରହ ମୋର ଘେନ ବିନତି ॥

× × ×

ଏମନ୍ତ ରାମକୃଷ୍ଣ ରୂପ ଭାବି, ଭରସା କରି ଲେକନାଥ କବି ।
 କହେ ଶିଖରଳା ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରବନ୍ଧ, ନାରଦ ଦତ୍ତବର ପଞ୍ଚସ୍ତବ ।
 ହେ ରଘୁନନ୍ଦନ । ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ ହୁଅ ଯାବଧାନ ॥

× × ×

ପ୍ରଭୁ କୃପାମୟୀନ ଘେନ ଭଗତି ।
 କବି ଲେକନାଥର ହର ଦୁର୍ଗତି ହେ ।
 ଅତି ବିଚିତ୍ର ଏ ଶିଖରଳା- ରସ ପ୍ରବନ୍ଧ ସୁପ୍ରେମଶ୍ରୀକା
 ବିନ ପ୍ରଳୟଯାଏ ଏ କରୁ ରଘିକ ପ୍ରୀତି ଯେ ॥^{୧୨}

ପଞ୍ଚଶେଷରେ ଏକେ କହିଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ଯେ ପଞ୍ଚପଣାୟନ ବା ଭକ୍ତିକାଳ
 ତଥା ଉପେନ୍ଦ୍ରପୁର ବା ଶାନ୍ତିକାଳର ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ କବିତା ଓଡ଼ିଆ
 ସାହିତ୍ୟକୁ ନବନିର୍ମାଣରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଓ ସମୃଦ୍ଧ କରିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କବି
 ଲେକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର ଚରଣରାଣୀୟ ହୋଇ ରହିବେ । ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ପୃଷ୍ଠି
 ଅଦ୍ୟାବଧି ଲେକନେତନକୁ ଆସି ନ ଥିବା ମନେହୁଏ । କବିଙ୍କ ଉପଲବ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥଗଣ
 ପ୍ରକାଶିତ ହେଲେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ କାବ୍ୟ ଓ ଶଶିକାବ୍ୟର କଳେବର ସେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି
 ଲାଭ କରିବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

୧୧ । ଶିଖରଳା, ୧୫—୨୨, ୨୪

୧୨ । ଶିଖରଳା, ୨—୮, ୫—୩୦, ୧୫—୨୫

(ପଢେଇଣି)

ବିପକଳା କାବ୍ୟର ସମ୍ପାଦନାରେ ଓ ମୁଦ୍ରଣାଳୟ ନିମିତ୍ତ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରିବାରେ ସହକାରୀ ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀମାନ୍ ମୁରୋଶ ତନ୍ତ ଜେନା, ଏମ୍. ଏ., ଏଲ୍. ଏଲ୍. ବି.
ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ।

ସର୍ବୋତ୍ତମ ମୁଦ୍ରିତ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସ୍ବାସ୍ଥବଳ ସୂଚିବିଦ୍ୟାବଳୀର ସମ୍ପଦୟ ପାଠକବର୍ଗ
ନିଜ ଗୁଣରେ ସମ୍ମୋଦନ କରିନେବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ତା ୨୦ । ୩ । ୧୯୭୪

ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ପଣ୍ଡା
ସମ୍ପାଦକ

ପ୍ରତି

ପ୍ରାନ୍ତ	ବିଷୟ ପ୍ରତି	ପୃଷ୍ଠା
ଭୁବନେଶ୍ୱର	ଦଶହରାପୁର—ଅଶୋକବନ୍ଧୁ ନଗରର ରାଜା ଧର୍ମ- ସେନଙ୍କ ମହାମହାସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କ ସ୍ମୃତିରୂପ—ସ୍ମୃତିରେ ନାରଦଙ୍କ କପିତେଜ—କମଳାସୁଧା ଚ୍ୟାନ୍—କାବ୍ୟ ନାୟିକା ଚିତ୍ରକଳାର ଜନ୍ମ ।	୧—୮
ଦିଲ୍ଲୀ	ଚିତ୍ରକଳା ପୌରାଣିକ କାଳୋଚିତ୍ର ଅବସ୍ଥାବଳୀ ବର୍ଣ୍ଣନା ।	୯—୨୦
କୃଷ୍ଣାସ	ସୁବଳ ଚିତ୍ରକଳାର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା—ବେଶ ବିନ୍ୟାସ—ପ୍ରଶାନ୍ତନାଥ ପଟ୍ଟେ ଚିତ୍ରର ଓ କଥାପ୍ର- କଥନ ବର୍ଣ୍ଣନା ।	୨୧—୩୧
ଚଉପ	ବସନ୍ତ ଋତୁକାଳୀନ ବୃକ୍ଷ, ଲତା, ପତ୍ରବଳ ପ୍ରଭୃତିର ଦୃଶ୍ୟ—ଚିତ୍ରକଳାର କାମ ଚିତ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣନା ।	୩୨—୪୨
ପ୍ରଥମ	ଚିତ୍ରକଳାର ମୂଳ ଯନ୍ତ୍ରାଂଶ—କାମ ଉପାଳ୍ପ— ନାରଦଙ୍କ ଆଗମନ ଓ ଚିତ୍ରକଳାକୁ ବରଦାନ ।	୪୩—୫୦
ଷଷ୍ଠ	କଳ୍ୟାଣ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ କୃଷ୍ଣବେଶୀପୁରର ରାଜା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଦୃଶ୍ୟର ଆଗମନ—ଦୃଶ୍ୟ ଚିତ୍ରକଳା ପ୍ରକାର—ଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ—ରାଜା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ରାଜା ବର୍ଣ୍ଣନା—ଚିତ୍ରକଳା ପ୍ରତିବନ୍ଧନ— ଦାସୀମୁଖରେ ସ୍ୱପ୍ନର ବାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣନା ।	୫୧—୬୪
ସପ୍ତମ	ଦୃଶ୍ୟର କୃଷ୍ଣବେଶୀପୁରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ—ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଆଗରେ ଚିତ୍ରକଳାର ରୂପରାଜା ବର୍ଣ୍ଣନା—ନାୟିକ- ନାୟିକାଙ୍କର ଅନ୍ୟାନ୍ୟାସକ୍ତି—ଚିତ୍ରକଳା ସ୍ୱପ୍ନର ଉଦେଶ୍ୟରେ ଦିବା ନିମିତ୍ତ ଦୃଶ୍ୟର ରାଜାକୁ ଉପସଂହାର ।	୬୫—୭୪

ଅସୁମ	ଶ୍ରୀକୃତ୍ତିକା ବର୍ଣ୍ଣନା—ବିଷକଳାର ସ୍ୱପ୍ନମୟ ଆବୃତ୍ତି—ସ୍ୱପ୍ନମୟକୁ ହଂସୀ ପକ୍ଷର ବଳା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ପାଶା—ହଂସୀ ବିଷକଳା ମିଳନ—ନାଭିତଳ ଆଦେଶରେ ଯୋଗିନୀର ପ୍ରବେଶ—ସ୍ୱପ୍ନମୟ ଜଣେଣ୍ଡରେ ବିଷକଳାର ବେଶ ରଚନା ।	୨୫—୮୧
ନବମ	ସ୍ୱପ୍ନମୟ ଯନ୍ତ୍ରରେ ବିଷକଳାର ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା— ସୋଗିନୀଦ୍ୱାରା ସୁଜାମାନଙ୍କ ପ୍ରତିପତ୍ନ ପ୍ରଦାନ— ସୁଦର୍ଶନଙ୍କୁ ବିଷକଳାର ବରଣ ଓ ବିବାହ ।	୮୨—୯୪
ଦଶମ	ନାୟକ-ନାୟିକାଙ୍କ ମଧୁଚନ୍ଦନ ବର୍ଣ୍ଣନା ।	୯୫—୧୦୧
ଯୋଗେଶ	ବିଷକଳା ପକ୍ଷର ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ— ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ପକ୍ଷର ମନ୍ତ୍ରୀ ବିବେକ ଶେଖରଙ୍କ ବିବାହ ।	୧୦୨—୧୦୭
ହାତଶ	ନାୟିକା ବିଷକଳାର ଅଭିମାନ ଓ ନାୟକ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାନଭଙ୍ଗନ—ଉଦୟଙ୍କର ମିଳନ ।	୧୦୭—୧୧୫
ସମ୍ବୋଧନ	ବର୍ଣ୍ଣନା—ବର୍ଣ୍ଣନା—ସ୍ୱପ୍ନରେ ନାୟକ-ନାୟିକାଙ୍କ କେଳି ଓ ବିଚ୍ଛେଦ ।	୧୧୬—୧୧୯
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ	ଜଳଧରଠାରେ ନାୟକର ବିରହ ଅନୁଶିଳ୍ପ ।	୧୨୦—୧୩୦
ପଞ୍ଚଦଶ	ସ୍ୱପ୍ନରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କ ଆରାଧନ—ବିଷକଳା ଓ ସୁଜା ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ପୁତ୍ରଜନ୍ମ ବିବରଣ—ଉଦୟାନ ମଣ୍ଡପରେ ନାୟକର ନାୟିକାକୁ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ— ଶରତ, ହିମ ଓ ଶିଶିର ସ୍ୱଚ୍ଛରେ ନାୟକ-ନାୟିକାଙ୍କର ବିବାହ ।	୧୩୧—୧୪୩

ଚିତ୍ରକଳା

ପ୍ରଥମ ଭାଗ*

ରବି—ଗୁଣସ୍ୱର୍

(ସଦମତେଆର ବାଣୀରେ** ଗାଇବ)

ହରିହର ସ୍ତବ

ନମସ୍ତେ ଗୋକୁଳ ପତି* ଅଶିଳ ସ୍ୱାମୀ ।

ଶିଖୀ ଚନ୍ଦ୍ରକା ମଣ୍ଡିତ* ଅନ୍ତରସ୍ୟାମୀ ॥୧॥

ନଳିତ କଣ୍ଠେ ବିଷଦ† ନମନ ଦାମ* ।

ଉତ୍ତ ଶିବ ଭବ ଶ୍ୟାମ ହର ପା*° ନାମ ॥୨॥

୧ । କ. ପ୍ରଥମ ଗୁଣ ଲେଖନୀ ।

ଖ. ଗ. ପ୍ରଥମ ଗୁଣ ।

୨ । କ. ଗୁଣସ୍ୱର୍ ।

ଖ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

୩ । କ. ଘ. ସଦମତେଆର ବାଣୀରେ ।

ଖ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

ଗ. ସଦମତେଆର ବାଣୀରେ ।

୪ । ଖ. ହରିହର ସ୍ତବ । ଶ୍ରେୟ ।

ଗ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

ଘ. ହରିହର ଶ୍ରେୟ ।

ଚ. ପୋଥିରେ ରବି, ବାଣୀ, ପ୍ରତି

ଭବ୍ୟାଦର ଭବେଷ୍ୟ ନାହିଁ ।

* । କ. ଗ. ଗୋକୁଳ ପାଞ୍ଜ ।

୬ । ଖ. ଶିଖି ଚନ୍ଦ୍ରକା ମଣ୍ଡିତ ।

ଗ. ଚ. ଶିଖି ଚନ୍ଦ୍ରକା ମଣ୍ଡିତ ।

ଘ. ଶିଖୀ ଚନ୍ଦ୍ରକା ମଣ୍ଡିତ ।

ଚ. ସିଦ୍ଧି ଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡିତ ।

୭ । ଖ. ଗ. ଛ. ଚ. ଅନ୍ତରସ୍ୟାମୀ ।

ଘ. ଅନ୍ତରସ୍ୟାମୀ ।

୮ । ଖ. ଗ. ଛ. ବିଷଦ ।

୯ । ଘ. ବାମ ।

୧୦ । କ. ଛ. ସିଦ୍ଧିରବ ଶ୍ୟାମ ହରକା ।

ଖ. ସିଦ୍ଧିରବ ଭବ ହରକା ।

ଗ. ଶିବ ଶ୍ୟାମ ଭବ ହରକା ।

ଅସାସୁର ବିନାଶନଂ କରଣେ ଦକ୍ଷ ।

ଭୂତଗଣେ ଶୋଭାବନଂ ଅରକ୍ଷ ରକ୍ଷ ॥୩॥

ବିଭୁତ ବିଭୁଷଣ ମନ୍ତ୍ରମା ଅନନ୍ତ ।

ସିଂହର ଶତ୍ରୁ ସହାରଂ କାଳକାଳାନ୍ତ ॥୪॥

ସଦା ପୃଥ୍ବୀଂ ଆପ ତେଜ ବାୟୁ ଆକାଶଂ ।

ରୂପ ଘଟନାରେ ସବଂସତେ ପ୍ରକାଶଂ ॥୫॥

ଯୋଗୀ ଯୋଗ ପଥେ ପାର ରୂପ ଅଦୃଶ୍ୟଂ

ଭଗବତ୍ୟାମ୍ ଲୋଚନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶଂ ॥୬॥

ଦାରୁଣଂ ଜନରେ ନରକରେ ନିର୍ଦ୍ଦୟଂ ।

ଦାନ ଜନ ଅବଧାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସଦୟଂ ॥୭॥

୧ । କ. ଅସାସୁର ବିନାଶନ ।

ଖ. ପସାସୁର ବିନାସନ ।

ଗ. ଅସାଶୁର ବିନାସନ ।

ଢ. ଅସାସୁର ବିନାସନ ।

୨ । କ. ଭୂତପଣେ ଶୋଭାବନ ।

ଖ. ଗ. ଭୂତଗଣେ ଶୋଭାବନ ।

ଢ. ଭୂତ୍ୟଗଣେ ଶୋଭାବନ ।

୩ । କ. ଶତ୍ରୁସହାର ।

ଖ. ସତ୍ରୁ ସହାରଂ ।

ଗ. ଶତ୍ରୁ ସହାର ।

ଢ. ଶତ୍ରୁ ସହାର ।

୪ । କ. ପୃଥ୍ବୀ ।

ଖ. ଗ. ପୃଥ୍ବୀ ।

୫ । ଖ. ଗ. ବାୟୁ ଆକାଶ ।

ଢ. ଚ. ବାତ ଆକାଶ ।

୬ । କ. ରୂପଘଟନାରେ ସବଂସତେ ପ୍ରକାଶ ।

ଖ. ଢ. ରୂପଘଟନାରେ ସବଂଲୋଚନେ ପ୍ରକାଶ ।

ଗ. ରୂପ ଘଟନାରେ ସବଂସତେ ପ୍ରକାଶ ।

୭ । କ. ନାର ରୂପ ଅଦୃଶ୍ୟ ।

ଖ. ଢ. ଗ. ଯାର ରୂପ ଅଦୃଶ୍ୟ ।

୮ । ଢ. ଭଗବତ୍ ପଦ ।

୯ । କ. ପ୍ରନ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ।

ଖ. ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶ ।

ଗ. ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶ ।

ଢ. ଏହି ପଦଟି “ଦାରୁଣ-ସଦୟଂ”
ପଦ ପରେ ଅଛି ।

୧୦ । ଗ. ଦାରୁଣ ।

୧୧ । ଖ. ନରକରେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ।

ଗ. ନରକରେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ।

୧୨ । କ. ଢ. ଦାନଜନେ ଅବଧାନେ ଦୟା ।

ଖ. ଦାନଜନେ ଅବଧାନେ ଦୟା ।

ଗ. ନିଜ ଜନ ଅବଧାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଢ. ଚ. ଦାନଜନେ ଅବଧାନେ
ଦୟା ।

ଏଣୁ' ବୁନ୍ଦ ଶ୍ରୀଚରଣେ' ବଳଲ ମତ ।
 କର ଅନୁଗ୍ରହ' ମୋର ଯେନ ବିନତି' ॥୮॥
 ରସିକମାନଙ୍କ' ମନ ରଞ୍ଜିବା ପାଇଁ' ।
 ରଚିବ କିଛି' ପ୍ରବନ୍ଧ ରସ ଗୋସାଇଁ ॥୯॥
 ଓକ' ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରସାଦ ଭକ୍ତି' ବିଶେଷ' ।
 ନାନା ରସ ମିଶି' ଡେବ ଅତି ପୁରସ' ॥୧୦॥
 ଗୁଣବନ୍ତ ଲୋକର ସେ ପ୍ରିୟ' ହୋଇବ ।
 ଖଳ ଲୋକ ଶୁଣିଲେ' ହେଁ ପୁଣି' ଲଭିବ ॥୧୧॥
 ଏହି ସକାଶରୁ ଚରକାଳ' ମୋ ନାମ ।
 ଥିବ ଏ ମନ୍ତ୍ର ମଣ୍ଡଳେ' ଏ ପୁଣ୍ୟାମ' ॥୧୨॥
 ଆଜ୍ଞା' ଦେଲେ ମହାବାହୁ' ହରଷ' ମନେ ।
 କହିବ ବିଚିତ୍ର କଥା' ଶୁଣ ପୁନନେ' ॥୧୩॥

୧ । ଗ. ସ୍ୱେଷ୍ଟ ।	୧୩ । କ. ଲୋକରେ ଏପ୍ରିୟ ।
୨ । ଘ. ଶ୍ରୀଚରଣେ ।	ଖ. ଲୋକରେ ପ୍ରୀତି ।
୩ । ଙ. ଡ. ଅନୁଗ୍ରହ ।	ଚ. ଲୋକର ସେ ପ୍ରିୟ ।
୪ । ଣ. ର. ଭବତା ।	୧୪ । ଚ. ପୁଣିଲେ ।
ଘ. ଭବତ ।	ଚ. ଖଳ ଜନ ପୁଣିଲେ ।
ଚ. ଭବତ ।	୧୫ । ଡ. ଶୁଣ ।
୫ । ଇ. ରସିକପଦଙ୍କ ।	୧୬ । ଚ. ଏହି ସକାଶରୁ ଚର କାଳ ।
୬ । କ. ରଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ।	ଖ. ସ୍ୱେଷ୍ଟ ପଦାପରୁ ଚାରି କାଳ ।
ଖ. ରସିବା ପାଇଁ ।	ଗ. ସେ ସକାଶରୁ ଚର କାଳ ।
୭ । କ. ରଚିବ କିଛି ।	ଚ. ସ୍ୱେଷ୍ଟ ସକାଶରୁ ଚର କାଳ ।
ଖ. ରଚିବ କିଛି ।	୧୭ । ଙ. ର. ସବ ସ୍ୱେ ମନ୍ତ୍ର ମଣ୍ଡଳେ ।
ଗ. ଘ. ଡ. ରସିବ କିଛି ।	ଘ. ଥିବ ଏ ମନ୍ତ୍ର ମଣ୍ଡଳେ ।
୮ । ଙ. ଓପ ।	୧୮ । ଙ. ହେ ଶୁଣଧାମ ।
୯ । କ. ପ. ଭକ୍ତି ।	ଚ. ସ୍ୱେ ପୁଣ୍ୟାମ ।
୧୦ । ଙ. ଚ. ଡ. ବିଶେଷ ।	୧୯ । ଙ. ଘ. ଡ. ଅଜ୍ଞା ।
୧୧ । କ. ମିଶି ।	୨୦ । ଚ. ମହାପ୍ରଭୁ ।
ଖ. ଘ. ମିଶି ।	୨୧ । କ. ଙ. ଚ. ଡ. ହରଷ ।
୧୨ । ଙ. ଡ. ଅତି ପୁରସ ।	୨୨ । ଙ. ବିଚାରି ରସ ।
ଘ. ଅତି ପୁରସ ।	୨୩ । କ. ଘ. ପୁଣ ପୁନନେ ।
	ଚ. ପୁଣ ପୁନନେ ।

ଅଶୋକବତୀ ନାମରେ ଏକ ନଗର ।
 ମନ୍ଥ ମଧ୍ୟ ସାର ଭାଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ॥୧୩॥
 ଧର୍ମପେନ ନାମେ ତତ୍ତ୍ୱ ଗୁଣା ଶିଖର ।
 ଧୀର ଶର ବଲ୍ଲଭ ବଦେନବର । ॥୧୪॥
 କାଶର୍ଯ୍ୟ ସକଳ ଗାତ-କଥା ସୁମାତ ।
 ସଦୃଶ ଗାତ ଶୁଣିମାରେ ସୁମତ । ॥୧୫॥
 ପାତକ ଜନେ ରୁଚକ ବରଷା ଘନ ।
 ପୁଷ୍ପମ ନର ପାଳେ ପରଜା ଜନ । ॥୧୬॥
 ସୁଲକ୍ଷଣା ନାମେ ତାର ପଞ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରଣୀ ।
 ଅତି ରୂପବତୀ ଶୁଭ୍ର କୁଟିଳ କେଶୀ । ॥୧୭॥
 ଭାବ୍ୟବେଶ ପାଇଲ ସେ ପଞ୍ଚକୁମର ।
 କୁମାରୀ ବିଦୁନେ ମନ ଦୃଢ଼ଇ ଛିର । ॥୧୮॥

୧ । ଚ. ଶ. ଚ. ଅଶୋକବତୀ ନାମେଶ ।

ଘ. ଅଶୋକାବଳୀ ନାମରେ ।

୨ । କ. ଏକ ନଗର ।

ଖ. ସ୍ୱେଦ ଦେଶ ।

ଗ. ସ୍ୱେଦ ନଗର ।

୩ । ଘ. ମହୁମଧ୍ୟ ।

ଖ. ପୋକ ଖାଇବୁ ।

ଗ. ଟ. ମହୁମଧ୍ୟ ।

୪ । ଚ. ବିଦିଷ୍ଠର ।

୫ । ଟ. ପ୍ରମେଶେନ ।

୬ । କ. ତତ୍ତ୍ୱ ଗୁଣା ଶିଖର ।

ଖ. ଚ. ଗୁଣା ତତ୍ତ୍ୱ ଶିଖର ।

ଢ. ଗୁଣା ଶିଖର ।

୭ । କ. ଗ. ଧୂରବର ।

ଖ. ଧୂର ବିର ।

୮ । କ. ଟ. ସାତାତ୍ମ ସକଳ ନିତି
 ତଥାପୀ ନିତି ।

ଖ. ସାତାତ୍ମ ସକଳ ତଥାପୀ ନିତି ।

ଗ. ସାତାତ୍ମ ସକଳ ବିତି ତଥାପୀ ନିତି ।

ଘ. କାଶାତ୍ମ ସକଳ ନିତି ତଥାପୀ ନିତି ।

୧ । କ. କଦୃପତ ନିତି ଶୁଣିମାରେ ସୁମତ ।

ଗ. ସଦୃଶ ଗାତ ଶୁଣିବାରେ ସୁମତ ।

ଚ. ସଦୃପତ ଗାତ ଶୁଣିବାରେ ସିଦ୍ଧତ ।

୧୦ । କ. ନାଚନ୍ତ ନିତି ।

ଖ. ସାତକ ଘନ ।

ଢ. ସାତକ ଘନ ।

୧୧ । ଖ. ଗ. ବରଷା ।

ଢ. ଗୁଚେକ ବରଷା ।

୧୨ । ଗ. ପରସାମଳ ।

୧୩ । କ. ଖ. ପାଟ ମହୁପି ।

୧୪ । କ. ଖ. ରୂପବତୀ ଶୁଭ୍ର କୁଟିଳ କେଶୀ ।

ଖ. ରୂପବତୀ ତାର ପୁଟିଳ କେଶୀ ।

୧୫ । କ. ଗ. ଭାବ୍ୟବେଶ ।

ଢ. ଭାବ୍ୟବେଶ ।

୧୬ । କ. ପାଇଲ ପଞ୍ଚମ ।

୧୭ । ଖ. ଘ. ବିଦୁନେ ।

୧୮ । ଖ. ନୋହୁଁଷିର ।

କ. ଗ. ନୋହୁଁ ଛିର ।

ଢ. ନୋହୁଁ ଧର ।

ଦିନେ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ 'ନିଶାକାଳେ ଶୟନେ' ।
 ଭକ୍ତ ଭକ୍ତ ନଦ୍ରା ଆକର୍ଷିଲୁ ନୟନେ ॥୧୦॥
 ସୁପ୍ତରେ ନାରଦ ତାର ସନ୍ନିଧେ ମିଳି ।
 କହନ୍ତି ସୁଦୟା କଣ ଶୁଣ ରେ ବାଳୀ* ॥୧୧॥
 ନନ୍ଦନୀ ନୋହୁଲି ବୋଲି ନ କର ଖେଦ ।
 ଯେମନ୍ତ* ଲଭୁ ଶୁଣି ତହିଁର ଲେଦ* ॥୧୨॥
 ନନ୍ଦନ କଣ ରଚିବୁ ଏକ ନଗର* ।
 ଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳରେ ହୋଇଥିବ ସୁନ୍ଦର* ॥୧୩॥
 ବାଳକ ଶଙ୍ଖ* ମହୁର ବସିଥ* ବାଦ୍ୟ ।
 ଯୁବକ ଜଣିବେ ହୃଦୟକୁ ଶବ୍ଦ* ॥୧୪॥
 ନିତ୍ୟକର୍ମ ପାରି ହବ୍ୟ ସୁବେଶ* ହେବୁ ।
 ବିପ୍ର ପ୍ରିୟ ସଙ୍ଗେ ସେ ସଦନେ ମିଳିବୁ ॥୧୫॥

-
୧ । କ. ଦିନେ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ।	୭ । କ. ନନ୍ଦନ ।
ଖ. ଦିନେ ସେ ଶୁନ୍ଦରୀ ।	ଖ. ଗ. ଡ. ନନ୍ଦନ ।
ଗ. ଦିନେ ଶେ ସୁନ୍ଦରୀ ।	
୨ । କ. ନିଶାକାଳେ ଶୟନେ ।	୭ । କ. ଯେମନ୍ତ ।
ଖ. ନିଶାକାଳେ ଶୟନେ ।	ଡ. ଚ. ଯେମନ୍ତେ ।
ଗ. ନିଶାକାଳେ ସୟନେ ।	୮ । ଗ. ଘ. ପୁଣ ।
୩ । କ. ନଦ୍ରା ଆକର୍ଷିଲୁ ।	୯ । ଚ. ତାହାର ଲେଦ ।
ଖ. ଗ. ନଦ୍ରା ଆକର୍ଷିଲୁ ।	୧୦ । କ. ନନ୍ଦନର ରଚିବୁ ଏକ ନଗର ।
ଚ. ନଦ୍ରା ଆକର୍ଷିଲୁ ।	ଖ. ଘ. ଡ. ନନ୍ଦନ ଚଳି ରହିବୁ ଏକ ନଗର ।
୪ । ଗ. ଚ. ସନ୍ନିଧେ ।	ଚ. ନନ୍ଦନର ରଚିବୁ ଏକ ମନ୍ଦର ।
ଘ. ପ୍ରସ୍ତରେ ।	୧୧ । ଖ. ମଣ୍ଡଳରେ ଶୁଣିବୁ ।
୫ । କ. କହନ୍ତି ସୁଦୟାଙ୍କ ଶୁଣ ରେ ବାଳୀ ।	୧୨ । ଖ. ଗ. ସଖୀ ।
ଖ. କହନ୍ତି ସୁଦୟାଙ୍କର ଶୁଣ ରେ ବାଳୀ ।	ଡ. ବାଣୀକ ସଖୀ ।
ଗ. କହନ୍ତି ସୁଦୟାଙ୍କର ଶୁଣ ରେ ବାଳୀ ।	ଘ. ସାକ୍ଷୀ ।
ଘ. ଡ. କହନ୍ତି ସୁଦୟାଙ୍କର ଶୁଣ ରେ ବାଳୀ ।	୧୩ । କ. ବସିଥ ।
ଚ. କହନ୍ତି ସୁଦୟାଙ୍କର ଶୁଣ ରେ ବାଳୀ ।	୧୪ । କ. ଗ. ଡ. ସବଦ ।
	୧୫ । କ. ଗ. ପ୍ରବେଶ ।

ନବ ରତନ ଦଢ଼ିତ ସିଂହାସନରେ ।

ଜନକ କମଳାସନା ସ୍ଥାପି ଚଣ୍ଡିରେ ॥୨୬॥

ଧୂପ ଗଣ' ନଇବେଦ୍ୟ ବୃନ୍ଦମାନ ।

କୁକୁମ କଷ୍ଟୁରୀ ରକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନ ॥୨୭॥

ଇତ୍ୟାଦିରେ ଲେଖନାତା ପଦ୍ମ ପ୍ରସ୍ତରେ ।

ଅର୍ଚ୍ଚନା କରିବୁ ବୃହସ୍ପତିରେ ବାରେ ॥୨୮॥

ଏକବିଂଶ ପାଳ ତାକୁ କରିବୁ ଚନ୍ଦ୍ରା ॥

ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବେ ତୋତେ ବିଷ୍ଣୁ ବନିତା ॥୨୯॥

ଆପଣାର ଅଂଶେ ତୋତେ ଦେବେ କୁମାରୀ ॥

ଆଜୁ ଏ ବିମନ ॥ ଗୁଡ଼ ନୃପତି ନାଶ ॥୩୦॥

ଏତେ କହି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥ ହେଲେ ସେ ମୁନି ।

ସ୍ୱପ୍ନ ତେଜ ଉଠିଣ ॥ ବସିଲୁ କାମିନୀ ॥୩୧॥

ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ କେଶ ॥ ବସନ ।

ସୁଜାଣ ସୁନ୍ଦରୀ ॥ ଜାଣି ହରଷ ॥ ମନ ॥୩୨॥

୧ । ଙ. ଚ. ଏହି ପଦଟି ଅନ୍ୟ ପୋଥିରେ
ନାହିଁ ।

୨ । କ. ଙ. ଧୂପବସ ।

୩ । ଙ. ଙ. କଷ୍ଟୁରୀ ।

୪ । ଘ. ଚନ୍ଦ୍ର ।

୫ । କ. ଘ. ବୃହସ୍ପତିର ବାରେ ।

ଙ. ବୃହସ୍ପତିର ବାରେ ।

ଚ. ବୃହସ୍ପତି ବାରେ ।

୬ । କ. ଏକବିଂଶ ବାରି . ତ କୁ କରିବୁ
ପ୍ରଜା ।

ଙ. ଘ. ସେକବିଂଶ ପାଳୀ ତାକୁ କରିବୁ
ଚନ୍ଦ୍ରା ।

ଘ. ଏକବିଂଶ ପାଳ ତାକୁ କରିବୁ
ଚନ୍ଦ୍ରା ।

୭ । କ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବେ ତୋତେ ଦେବ
ବିଶନା ।

୮ । କ. ଅଂଶ ।

ଙ. ଗ. ଅସେ ॥

୯ । କ. କୁମାରୀ ।

୧୦ । କ. ଆଜୁ ଏ ବିମନ ।

ଙ. ଘ. ଆସ୍ତ ସ୍ୱେ ବିମନ ।

୧୧ । କ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।

ଙ. ଘ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।

ଚ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନେ ।

୧୨ । ଙ. ତେଜ ଉଠିଣ ।

ଘ. ତେଜ ଉଠିଣ ।

କ. ଚ. ତେଜ ଉଠି ।

ଙ. ଶୟନ ତେଜୀ ଉଠିଲ ।

୧୩ । କ. ଙ. କେଶ ।

୧୪ । କ. ଘ. ସୁଜାଣ ସୁନ୍ଦରୀ ।

ଙ. ଶୁଭାଶ ସୁନ୍ଦରୀ ।

୧୫ । କ. ଘ. ହରଷ ।

ଶଯ୍ୟା' ତେଜ ଦେବେ ଆନସ୍ଥାନେ ବସିଲୁ' ।
 ରମା ରୂପ ଧାୟି ଶେଷ ନିଶି ବସ୍ତ୍ରଲୁ' ॥୩୩॥

ବ୍ରହ୍ମସୂତ ଉପଦେଶ' ବଧୂରେ ଶଶୀ* ।
 ବାର ବାର' କର ସେବେ ହରି ଘରଣୀ ॥୩୪॥

ଏମନ୍ତରେ ପ୍ରାନ୍ତ ତାର ହୋଇଲ ପୂଜା' ।
 ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଲେ ତାକୁ ଶୀର ପିନ୍ଧୁକା' ॥୩୫॥

ଆଜ୍ଞା' ଦେଲେ ଅନେକ ରୁ କଲୁ ଉକ୍ତ' ।
 ମୋର କଳା ଅନୁରୂପେ ଲଭ ଦୁଷ୍ଟିତ ॥୩୬॥

ଏତେ ବୋଲି ବିଜେ କଲେ ଜଗଜ୍ଜନନୀ' ।
 ବର ପାଇ ପୁଣି ହେଲ ବର ବର୍ଣ୍ଣନା' ॥୩୭॥

ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ' ପ୍ରସାଦେ କିଛି ଦିନେ' ଚାହାର ।
 ଦୁଷ୍ଟିତାଏ' ଜାତ ହେଲ ସୁନ୍ଦର ସାର' ॥୩୮॥

୧ । କ. ସେଘ ।	୭ । ଗ. ସ୍ବେଦନରେ-ପ୍ରଥା ।
ଖ. ସେନ୍ଧ୍ୟା ।	କ. ଖ. ପୂଜା ।
ଗ. ଡ. ସେଘ୍ୟା ।	୮ । କ. ଦେବ ଶିଳ୍ପକା ।
୨ । ଖ. ବର୍ଣ୍ଣିକ ।	ଖ. ଶିର ପିନ୍ଧୁକା ।
୩ । କ. ରମାରୂପଧାୟି ସେଘ ନିଶି	ଗ. ଶିର ତରୁକା ।
ବସ୍ତ୍ରଲୁ ।	୧ । ଖ. ଗ. ଡ. ଆଶ୍ୟା* ।
ଖ. ରମାରୂପ ଧାୟି ସେଷ ନିଶି	୧୦ । କ. ଗ. ଭଗତ ।
ବସ୍ତ୍ରଲୁ ।	୧୧ । କ. ଜଗଜ୍ଜନନୀ ।
ଗ. ରମା ରୂପ ଧାୟି ସେଘ ଲକ୍ଷ୍ମୀ	ଖ. ପରପଦନ ।
ବର୍ଣ୍ଣିକ ।	ଗ. ପରପଦନା ।
ଦ. ରମା ରୂପ ଧାୟି ଶେଷ	୧୨ । କ. ଖ. ବର୍ଣ୍ଣିକ ।
ନିଶି ବସ୍ତ୍ରଲୁ ।	୧୩ । କ. ଡ. ଲକ୍ଷ୍ମୀର ।
୪ । ଖ. ବ୍ରହ୍ମସୂତ ଉପଦେଶ ।	୧୪ । କ. ଘ. କରୁଦନେ ।
୫ । କ. ଗ. ଶଶୀ ।	ଡ. କରୁଦନ ।
୬ । କ. ବାରବାର ।	୧୫ । ଗ. ଦୋହତାଏ ।
ଖ. ବାରବାର* ।	୧୬ । କ. ସାକ୍ଷାତ ହେଲ ପ୍ରଦର ପାର ।
ଘ. ବରବର ।	ଖ. ସାକ୍ଷାତ ହେଲ ଶ୍ରଦ୍ଧର ସାର ।
ଦ. ବାରୁମ୍ବାର ।	ଗ. ନାକ ହେଲ ପ୍ରଦରପାର ।

ସିନ୍ଦୂରାଂ ମୋହନୀ ରୂପ ଅଛି ସେ ଧରି ।
 ବସନ୍ତଳା ନାମ ତାକୁ ଦେଲେ ଦୟାରି ॥୩॥
 ଶରଣବ ସନ୍ତକାଳ ଯେତେ ବଧାନ' ।
 କହିବାକୁ ବାଧୁଲ' ତା ରୂପ ଯୋବନ ॥୪॥
 ଏବେ ତା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସ୍ଵର ଗୀତ* ଦେଉରେ ।
 ପ୍ରକାଶ* କରିବ ଆନ ଆନ ହୃଦରେ ॥୫॥
 କମଳାରମଣ କୃଷ୍ଣ କମଳମୁଖ ।
 ଧ୍ୟାନେ କରି ଲୋକନାଥ ଶକ୍ତିଲ ଦୁଃଖ ॥୬॥

୧ । ଡ. ଶିନ୍ଦୂର ।

୨ । ଡ. ଶିନ୍ଦୂର ।

୩ । ଡ. ସରସବତୀ ସନ୍ତକାଳ କେତେ
ବଧାନ ।୪ । ଡ. ଶରଣବ ସନ୍ତକାଳ ଯେତେ
ବଧାନ ।୫ । ଡ. ସ୍ଵର ଶରଣବ ସନ୍ତକାଳ ଯେତେ
ବଧାନ ।୬ । ଶ. ଶିନ୍ଦୂର ସମ ବଢ଼ିବା ତା ଯେତେ
ବଧାନ ।

୭ । ଶ. ବାନ୍ଧୁ ।

୮ । ଡ. ଏବେ ତା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ଶ. ସ୍ଵେଦେ ତା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।

୯ । ଡ. ଶ. ଗୀତ ।

୧୦ । ଶ. ଡ. ପ୍ରକାଶ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମାଳବ

(ଉଷା ଦିଗ୍‌ଦି ଗୁରୁ ବାଣୀରେ ଗାଇବ)

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଅପୁତ୍ତ ଭରଣୀ ।
ଶବ୍ଦକଳା ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଶାନ୍ତି ॥ ୧ ॥

ଏକ୍ତୁ ଏକ ଅଙ୍ଗକୁ ଉପମାମାନ ଦେବେ ।
କହିବା ଅର୍ଥରେ କିଛି ପ୍ରକାଶିବା ଗୀତେ ॥ ୨ ॥

ଉପମା ଦେବେ ଅନାଦର ଅତ୍ୟାଦର ପାତ୍ର ।
ଉପମେୟ ପାଇଁ ଲେଖା କରି ଏବେ ମାତ୍ର ॥ ୩ ॥

କେଉଁଠାରେ ଦୁଷଣ ଭୁଷଣ କାହିଁ ହୁଏ ।
କାବ୍ୟର ସ୍ଵଭାବ ଏହା ନ କର ସୁଶୟେ ॥ ୪ ॥

୧ । କ. ହୃଦୟ ଗୁରୁ ।

ଖ. ଦ୍ଵିତୀୟ ଗୁରୁ ।

ଗ. ପ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

୨ । ଖ. ଚଣ ମାଳବ ।

ଗ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

ଚ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

୩ । କ—ଗ ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

ଘ. ମେଡ଼ିକୋଲା ବାଣୀରେ ଗାଇବ ।

୪ । ଖ. ସ୍ଵେତ୍ସ ।

୫ । କ. ଙ. ଶୁଣ ଅପୁତ୍ତ ଭରଣୀ ।

ଖ. ଶୁଣ ଅପୁତ୍ତ ଭରଣୀ ।

ଗ. ଶୁଣ ଅପୁତ୍ତ ଭରଣୀ ।

୬ । ଗ. ପ୍ରତି ।

୭ । କ—ଗ ଶାନ୍ତି ।

୮ । ଖ. ଏକ୍ତୁ ଏକ ଅଙ୍ଗକୁ ଉପମାମାନ
ନେତେ ।

୯ । କ. କିଛି ପ୍ରକାଶିବା ଗୀତେ ।

ଖ. କିଛି ପ୍ରକାଶିବା ଗୀତେ ।

ଗ. କିଛି ପ୍ରକାଶିବା ଗୀତେ ।

ଙ. କିଛି ପ୍ରକାଶିବା ଗୀତେ ।

ଚ. କିଛି ପ୍ରକାଶିବା ଗୀତେ ।

୧୦ । କ. ଉପମା କେ ।

ଖ. ଉପମା ସେ ।

୧୧ । ଘ. ଗାତ୍ର ।

୧୨ । ଖ. କଣ୍ଠ ଏବେ ।

ଗ. କଣ୍ଠସ୍ଵେତେ ।

୧୩ । କ—ଖ ହୃଦୟ ଭୁଷଣ କାହିଁ ହୋଇ ।

୧୪ । କ. ଗ. କାବ୍ୟର ସ୍ଵଭାବ ।

୧୫ । କ. ଗ. ଙ. ସ୍ଵଭାବେ ।

କୃଷ୍ଣ ନମସ୍କାୟ' ପୂର୍ବ ପ୍ରଳୟ ଚକ୍ରଣ' ।
 ବୃକ୍ଷିଳ ବୃକ୍ଷକ ବୃକ୍ଷ କବ୍ୟା ପୁଂଶଃ ॥ ୫ ॥
 ନବଦଳକୁ ଦତ୍ତ ତା' କରବା ଉପମା* ।
 ଦନକାଳେ କିଛି କାଳ ଦଶଇ ପୁଷ୍ପମା* ॥ ୬ ॥
 ଯମୁନା ଜଳ ନୀଳମ* ବୃକ୍ଷି ବିନାଶଇ ।
 ତମାଳ ବନ ଶ୍ୟାମଳ ପରିଶତେ ପାଇ' ॥ ୭ ॥
 ଭୁବକୁ ସମ ବୋଲିବା ଦୁଃଖ' ବେଦର ।
 ମଧୁ ମହାବରେ ମନ୍ତ୍ର ପରାରେ ଧୂସର' ॥ ୮ ॥
 କିନ୍ତୁକୁ ଲକ୍ଷିବା' ସେ ଦଳ ନୃପାୟନ ।
 ବାହୁ ଦେଖି ପ୍ରାଣ ଥାଉ ବେନିଶ୍ରୀ' ନୃପ ॥ ୯ ॥

୧ । କ. ଖ. ଙ. ଛ. ନମସ୍କାୟ ।

୨ । ଖ. ପ୍ରଳୟଚକ୍ରଣ ।

୩ । କ. ନବଦଳ ପୁଂଶଃ ।

ଖ. କବ୍ୟା ପୁଂଶଃ ।

ଙ. କବ୍ୟା ପୁଂଶଃ ।

୪ । କ. ତାଳପ ।

ଖ. ଘ. ଙ. ତାଳପ ।

ଘ. ଦେବେନା ।

୫ । ଖ. କରବା ଉପମା ।

ଙ. କରବା ଉପମା ।

୬ । କ. କିଛି ବେନ ଦତ୍ତେ ପୁଷ୍ପମା ।

ଖ. କିଛି ବେନେ ଦତ୍ତେ ପୁଷ୍ପମା ।

ଙ. କିଛି ଦାଳ ଦତ୍ତେ ପୁଷ୍ପମା ।

ଘ. କିଛିବେନ ବିଶେଷେ ପୁଷ୍ପମା ।

ଙ. କିଛି ବେନ ଦତ୍ତେ ସେ ଉପମା ।

ଚ. କିଛିବେନେ ଦତ୍ତେ ସେ ପୁଷ୍ପମା ।

୭ । ଚ. ଯମୁନା ଜଳ ନୀଳମ ।

ଖ. ଯମୁନା ଜଳ ନୀଳମ ।

୮ । ଖ. ବୃକ୍ଷିବିନାଶଇ ।

ଙ. ବୃକ୍ଷି ବିନାଶଇ ।

ଚ. ବୃକ୍ଷି ବିନାଶଇ ।

୧ । କ. ତମାଳ ଦଳ ଶ୍ୟାମଳ ପରିଶତେ ପାଇ ।

ଖ. ତମାଳ ଦଳ ଶ୍ୟାମଳ ପରିଶତେ ପାଇ ।

ଙ. ତମାଳ ଦଳ ଶ୍ୟାମଳ ପରିଶତେ ପାଇ ।

ଚ. ତମାଳ ଦଳ ତମାଳ ପରିଶତେ ପାଇ ।

ଘ. ତମାଳ ଦଳ ଶ୍ୟାମଳ ପରିଶତେ ପାଇ ।

୧୦ । କ. ଙ. ସମକରବା ନୋଡୁଇ ।

ଖ. ଘ. ସମ ବୋଲିବା ନୋଡୁଇ ।

ଙ. ଭୁବକୁସୁମ ବୋଲିବା ଦୁଃଖ ।

୧୧ । କ. ପରାରେ ଧୂସର ।

ଖ. ପରାରେ ଧୂସର ।

ଙ. ଙ. ପରାରେ ଧୂସର ।

ଘ. ସରାରେ ଧୂସର ।

୧୨ । କ. ବୋଲିବା ।

ଘ. ଲକ୍ଷିବା ।

ଚ. ଲକ୍ଷିବା ।

୧୩ । ଖ. ଙ. ଦେବିଶ୍ରୀ ।

ଶୁମ୍ଭ ଶୁମ୍ଭ କେଶପୁଞ୍ଜ ପାଦପୁଞ୍ଜ ।
 ଶିଶୋଧାର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ କେ କରବ ଲକ୍ଷ୍ୟ ॥ ୧୦ ॥
 ଅଳକା ପଶୁକ କିମ୍ବ ଉପମା କରିବା ।
 କିନ୍ତୁ ପ୍ରତେ ହୋଏ ଶିଶୁ ଭୁଞ୍ଜପତ୍ର ଅବା ॥ ୧୧ ॥
 ଲବଣ୍ୟ ଲପନ ଶୋଭା କଳ୍ପବାକ୍ୟ କିମ୍ବ ।
 ପାତ୍ର ଦେଖି ପୋଗୀ ପୋଗ ହୋଇବ ବିନାଶ ॥ ୧୨ ॥
 ଶଶଧର ପରପିତ ମଦନ ଦର୍ପଣ ।
 ଏହାକୁ ଲକ୍ଷିବା ଏଥେ ଅଛି କର୍ତ୍ତୃ ଗୁଣ ॥ ୧୩ ॥
 ଚନ୍ଦ୍ରମାର ମନ୍ତ୍ରମା କଳ୍ପବା ଅବା କେତେ ।
 ଦୋଷାକର ନାମ ପାର ବିବିତ ଜଗତେ ॥ ୧୪ ॥
 ପକ୍ଷେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ଚପନ ଦର୍ଶନେ ।
 ମୁଦ୍ରିତକୁ ଭଜେ ନିଶାକାଳେ ସବୁଦିନେ ॥ ୧୫ ॥

୧ । କ. ଶୁମ୍ଭ ଚମର କେଶ ପୁଞ୍ଜ ।
 ଖ. ଶୁମ୍ଭ ଚମର କେଶ ପିଞ୍ଜ ।
 ଘ. ଶୁମ୍ଭ ଶୁମ୍ଭ ଶିଶୁ ପୁଞ୍ଜ ।
 ଘ. ଶୁମ୍ଭ ଶୁମ୍ଭ କେଶ ପୁଞ୍ଜ ।
 ଙ. ଚମର ଶୁମ୍ଭ କେଶ ପୁଞ୍ଜ ପାଦ
 ପଞ୍ଜ ।
 ୨ । ଖ. ଘ. ଚ. ପାଦ ପଞ୍ଜ ।
 ୩ । ଘ. ଶିଶୋଧାର୍ଯ୍ୟ ।
 ୪ । ଖ. କଳ୍ପବାକ୍ୟ ।
 ୫ । ଖ. ପଶୁକ କିମ୍ବ ଉପମା ।
 ଘ. ପଶୁକ କିମ୍ବ ଉପମା ।
 ୬ । ଖ. କିମ୍ବ ।
 କ. ଘ. ଙ. କିମ୍ବ ।
 ୭ । ଖ. ପିଶୁ ଭୁଞ୍ଜ ପତ୍ର ।
 ଘ. କିମ୍ବ ଭୁଞ୍ଜ ପ୍ରତ ।
 ୮ । କ. ଘ. ଙ. ଲବଣ୍ୟ ।
 ୯ । ଘ. ଶୋଭା ।
 ୧୦ । ଚ. କଳ୍ପବାକ୍ୟ ।
 ୧୧ । ଖ. ଦେଖି ପୋଗ ।
 ଙ. ହୋଇବାକ ନାଶ ।

୧୨ । କ. ଘ. ବିନାଶ ।
 ଙ. ହୋଇବାକ ନାଶ ।
 ୧୩ । ଖ. ସପଥର ସରସିତ ।
 ଘ. ଶଶଧର ଶରସିତ ।
 ୧୪ । କ. ଖ. ଦର୍ପଣ ।
 ୧୫ । କ. ଏହାକୁ ଲକ୍ଷିବା ଏଥେ ।
 ଘ. ସ୍ବେଦାକୁ ଲକ୍ଷିବା ସ୍ବେତେ ।
 ୧୬ । କ. ଦୋଷକର ।
 ଖ. ଘ. ଙ. ଦୋଷକର ।
 ୧୭ । କ. ଖ. ଘ. ଙ. ପକ୍ଷେନ୍ଦ୍ର ।
 ୧୮ । କ. ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ।
 ଖ. ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ।
 ୧୯ । କ. ଘ. ଙ. ଦ୍ରବନେ ।
 ୨୦ । ଖ. ପ୍ରତ୍ନକକୁ ଭଜେ ନିଶାକାଳେ
 ସବୁଦିନେ ।
 ଘ. ପ୍ରତ୍ନକକୁ ଭଜେ ନିଶାକାଳେ
 ସବୁଦିନେ ।
 ଘ. ପ୍ରତ୍ନକକୁ ଭଜେ ସବୁଦିନେ
 ନିଶାକାଳେ ।
 ଙ. ପ୍ରତ୍ନକକୁ ।

ମୁକୁର ଅତି କଠୋର ଲେହରେ ଘଟନା ।
 ଭଲଭୁଲେ ମନ୍ଦକେନ୍ଦ୍ର ନ କରେ ଗଣନା ॥ ୧୭ ॥

ଲଲଟ ପଟ କି ତାର ରୂପ ଅର୍ଦ୍ଧ ଶଶି ।
 ଭୁଲତା ମାର ମର୍ଦ୍ଦିତ ଧନୁ କି ବଳାଶି ॥ ୧୮ ॥

ନୟନ ଦେଖି ଖଞ୍ଜନ ମୁଗ ପଦ୍ମ ମୀନ ।
 ଲଜ୍ଜା ପାଇଁ ବନାନ୍ତରେ କଲେ ସେ ସଦନ ॥ ୧୯ ॥

ନୋହିଲେ ବୋଲବା ସେ ମକରଧୁନ ଶର ।
 କରେ ଧନୁଗୁଣ ବନା କରେ କି ପ୍ରହାର ॥ ୨୦ ॥

ଅଲକ୍ଷିତ ବିଚାର ମହିମା ହେଲୁ ତୁଷ୍ଟି ।
 କି ବଞ୍ଚିବା ହେଲେ ଜିଣିପାରେ ସୁର ସୃଷ୍ଟି ॥ ୨୧ ॥

ପ୍ରମୋଦ ମୋଦ ଦାସକ ବିଶ୍ଵ ସୁଧାଦୁଷ୍ଟି ।
 କରବାକୁ ମେଦ କି ରଚନା ପରମେଷ୍ଠି ॥ ୨୨ ॥

୧ । କ. ଅତି କଠୋର ।	୧୧ । କ. ଖ. ମକରଧୁନ ଶର ।
ଗ. ଅତି କଠୋର ।	ଗ. ମକର ଧୁନର ଶର ।
ଘ. ଅତି କୋଟର ।	ଘ. ମକର ଧର୍ମ ଶର ।
୨ । ଖ. ଚ. ଭଲଭୁଲେ ମନ୍ଦ କେନ୍ଦ୍ର ।	୨୦ । କ. ଛ. ଚ. କର ଧନୁଗୁଣ ବନୁ ।
ଗ. ଭଲ ଥିଲେ ମନ୍ଦ କେନ୍ଦ୍ର ।	ଗ. କର ଧନୁଗୁଣ ବନା ।
ଘ. ଭଲ ଭୁଲେ ମନ୍ଦ କେଳି ।	ଘ. କରଧୁଗୁଣ ବନୁ ।
୩ । କ. ସର୍ଜନା ।	୨୧ । ଖ. ଅଲକ୍ଷିତ ବିଚାର ।
୪ । କ. ଲଲଟ ପଟକ ତାର ରୂପ ଅର୍ଦ୍ଧସି ।	୨୨ । ଘ. ତୁଷ୍ଟି ।
ଖ. ଲଲଟ ପଟକ ଜାତ ରୂପଅର୍ଦ୍ଧସି ।	୨୩ । କ. କି ବଞ୍ଚିବା ହେଲେ ଜିଣିପାରେ ଶୁର ଶୃଷ୍ଟି ।
ଗ. ଲଲଟ ପଟକ ଯାତ ରୂପ ଅର୍ଦ୍ଧଶଶି ।	ଖ. କି ବଞ୍ଚିମା ଯିଣି ହେଲେପାରେ ଶୁର ଶୃଷ୍ଟି ।
ଘ. ଚ. ଲଲଟ ପଟକ ଜାତ ରୂପ ଅର୍ଦ୍ଧଶଶି ।	ଘ. କି ବଞ୍ଚିବା ଦେଲେ ଜିଣିପାରେ ଶୁର ସୃଷ୍ଟି ।
୫ । କ. ଘ. ଭୁଲତା ।	ଛ. କି ବଞ୍ଚିମି ହେଲେ ଯିଣିପାରେ ଶୁର ସୃଷ୍ଟି ।
ଖ. ଭୁଲତା ।	
୬ । କ. ଘ. ଧନୁକ ବନାସି ।	୨୪ । କ. ମୋଦ ଦାସକ ବିଶ୍ଵସ୍ଥା ।
ଖ. ଧନୁକ ବନାସି ।	ଖ. ମୋଦ ଦାସକ ବିଶ୍ଵସ୍ଥା ।
୭ । କ. ଘ. ମିନ ।	ଘ. ଚ. ମୋଦ ଦାସକ ବିଶ୍ଵସ୍ଥା ।
୮ । କ. ଘ. ଚ. ବଳପାତ ।	୨୫ । କ. ଘ. ରଚନା ।
ଖ. ବଳ ପାତ ।	

ବ୍ରତର ନାସିକା ନନ୍ଦେ ହେମବଳ ପୁଲ' ।
 ଅନ୍ଧବ ପଶୁ ଚରମ ଚୂଣିର କି ତୁଲ୍ୟ' ॥ ୨୨ ॥
 ମନ୍ଦ' ଗନ୍ଧ ପୁଣିତଳ ନିଶ୍ଚୟ' ପବନ ।
 ଅନ୍ଧ ଭବେ ଚେଳିଲ ସେ' ଚନ୍ଦନ ବସିନ' ॥ ୨୩ ॥
 ରମଣୀୟ' ସ୍ଥଳ ଏହୁ ମନରେ ହେଲିଲ' ।
 ନିଶ୍ଚୟ ରୂପରେ' କେବେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ରହିଲ' ॥ ୨୪ ॥
 ପୁରୁଷ ଅଧର ଜ୍ୟୋତି ନରେଶି ମିତ୍ରର' ।
 ଗରବ ଶୁଣିଲ ଲଜେ' ହୋଇଲ ସେ ଚୂର' ॥ ୨୫ ॥
 ଅରୁଣ ପ୍ରଭାତ କାଳେ ଶଶେ ମାତ ରଜ' ।
 ବସୁନ୍ଧର ଭବୁ ଭୂଷଣରୁ' ରାଗ ଭଙ୍ଗ' ॥ ୨୬ ॥

୧ । ଖ. ଭୂଗିର ।	ଗ. ବସୁନ୍ଧର ରୂପରେ ।
୨ । ଖ. ଗ. ହେମବଳ ପୁଲ ।	ଘ. ନିଶ୍ଚୟ ରୂପରେ ।
୩ । କ. ଅନ୍ଧବ ପଶୁ ଚରମ ଚୂଣିର କି ତୁଲ୍ୟ ।	୧୦ । ଙ. ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ରହିଲ ।
ଖ. ଅସିବ ପଶୁ ଚରମ ଚୂଣିର କି ତୁଲ୍ୟ ।	ଘ. ଗ. ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ରହିଲ ।
ଗ. ଅସିବ ପଶୁ ଚରମ ଭୂମିର କି ତୁଲ୍ୟ ।	ଘ. ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ରହିଲ ।
୪ । କ. ପୁଣିତଳ ନିଶ୍ଚୟ ।	୧୧ । ଙ. ପୁରୁଷ ଅଧର ଯୋଗ ନରେଶି ମିତ୍ରର ।
ଘ. ଖ. ପୁଣିତଳ ନିଶ୍ଚୟ ।	ଖ. ପୁରୁଷ ଅଧର ଯୋଗ ନରେଶି ମିତ୍ରର ।
ଗ. ପୁଣିତଳ ନିଶ୍ଚୟ ।	ଗ. ପୁରୁଷ ଅଧର ଯୋଗ ନରେଶି ମିତ୍ରର ।
୫ । ଖ. ଅନ୍ଧ ଭବେ ଚେଳିଲ ।	୧୨ । ଖ. ଗର୍ବିତ ଲଜେ ।
ଘ. ଅନ୍ଧ ଭବେ ଚେଳିଲ ।	ଗ. ଗର୍ବିତ ଲଜେ ।
ଘ. ଅନ୍ଧ ଭବେ ଲେଖିଲ ।	ଗ. ଗର୍ବିତ ଲଜେ ।
ଘ. ଅନ୍ଧ ଭବେ ଲେଖିଲ ।	୧୩ । ଖ. ଗ. ଭୂର ।
୬ । କ. ଗ. ବସୁନ୍ଧର ।	୧୪ । ଖ. ଶଶେ ମାତ ରଜ ।
୭ । କ. ରମଣୀୟ ।	ଗ. ଶଶେ ମାତ ରଜ ।
ଖ. ଗ. ରମଣୀୟ ।	୧୫ । କ. ବସୁନ୍ଧର ଭବୁ ଭୂଷଣରୁ ।
୮ । ଖ. ଗ. ହେଲିଲ ।	ଖ. ଗ. ବସୁନ୍ଧର ଭବୁ ଭୂଷଣରୁ ।
୯ । କ. ନିଶ୍ଚୟ ରୂପରେ ।	୧୬ । କ. ଗ. ରାଗଭଙ୍ଗ ।
ଖ. ନିଶ୍ଚୟ ରୂପରେ ।	ଖ. ରାଗଭଙ୍ଗ ।

ଦଶନ ଶୋଭାକୁ କାହା କରବା ସଦୃଶ' ।
 ସୁମୁକୁତା ସୁଲ ଶୁକ୍ତ ପଞ୍ଜିର ବୁଲିଣ' ॥ ୨୭ ॥
 ଡାଳିମ୍ବ ସାନ ତା ବୁଲେ' ବେଢ଼ରେ ନୋହିଲ୍ଲ ।
 ହୃଦୟ ପାଟି ଜୀବନ ଅଙ୍ଗ' ସେ ତେଜଲ୍ଲ' ॥ ୨୮ ॥
 ପାହା ବନ୍ଧି କେତେ ପହେ' କଣିଅଛି କୁନ୍ଦ' ।
 ତାହା ପଢ଼େ ସମତା ହୋଇବ କାଣ୍ଡି କୁନ୍ଦ' ॥ ୨୯ ॥
 ପେଟେ' ଦେଖିବା ଏମନ୍ତ ହେମ' ଅରବିନ୍ଦ ।
 ମଧ୍ୟେ ଜଡ଼ିଥିବ ବେନି ପତ୍ତି କୁରୁବିନ୍ଦ' ॥ ୩୦ ॥
 ତେବେ ସେ ଦନ୍ତକୁ ଅବା ସମ କରି ପାରି' ।
 ନୋହିଲେ' ଶୈଲେକ୍ୟ' ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ତାକୁ ପରି' ॥ ୩୧ ॥
 ଗନ୍ଧର' କୋମଳ ପିତ ସଦୃଶ' ବଚନ ।
 କେଉଁ ଶ୍ରାବ୍ୟବନ୍ତ କଣ୍ଠି କରିବ ସେ ଧନ୍ୟ' ॥ ୩୨ ॥

୧ । ଡ. ଗ. ଦଶନ-ସଦୃଶ ।	୨ । ଡ. କେତେ ଜହେ ।
୨ । ଡ. ସୁମୁକୁତା ସୁଲ ପତ୍ତି କଞ୍ଚିର କୁଳସ ।	୩. ଅତି ପହେ । ୪. ସେତେ ପହେ ।
୩. ସୁମୁକୁତା ସୁଲ ପତ୍ତି ଧୃବରକ କୁଳସ ।	୬ । ଡ. ଗ. କୁନ୍ଦ ।
୪. ସୁମୁକୁତା ସୁଲପତ୍ତି ପଞ୍ଜିର କୁଳସ ।	୮ । ଡ. ଗ. କୁନ୍ଦ ।
୫. ସୁମୁକୁତା ସୁଲ ପତ୍ତି ପଞ୍ଜିର କକୁଦଶ ।	୯ । ଗ. କେତେ ।
୬. ସୁମୁକୁତା ସୁଲ ପତ୍ତି ପଞ୍ଜିର କକୁଦଶ ।	୧୦ । ଗ. ହେବ ।
୭. ସୁମୁକୁତା ସୁଲ ମୌଡ଼ିକ ପଞ୍ଜିର କୁଳସ ।	୧୧ । ଡ. ମଧ୍ୟେ-ଅରବିନ୍ଦ । ୩. ମଧ୍ୟେ ପଡ଼ିଥିବ ବେନି ପତ୍ତି କୁରୁବିନ୍ଦ ।
୮ । ଡ. ଡାଳିମ୍ବ ବନ ତା ବୁଲେ ।	୧୨ । ଗ. ଜଣପାଣ ।
୩. ଗ. ଡାଳିମ୍ବ ବନ ତା ବୁଲେ ।	୧୩ । ଡ. ଲେଖିଲେ ।
୪. ଡାଳିମ୍ବ ସାନ ବୁଲେ ତା ।	୧୪ । ଡ. ଗ. ଶୈଲେକ୍ୟ ।
୫. ଡାଳିମ୍ବ ବନ ତାହା ବେଢ଼ରେ ।	୧୫ । ଗ. ଗ. ସମସ୍ତ ।
୬. ଡାଳିମ୍ବ ସାନ ବୁଲେ ତା ।	୧୬ । ଗ. ଗ. ଗ. ପଞ୍ଜିର । ୪. ପଞ୍ଜିର ।
୭ । ଡ. ଗ. ଡାଳି କବନ ଅଗ୍ର ।	୧୭ । ଡ. ପାନ ଦୃଷ୍ଟି ।
୩. ଡାଳି କବନ ଅଗ୍ର ।	୧୮. ପ୍ରକ ଦୃଷ୍ଟି ।
୫. ଡାଳି ଅଗ୍ର ସେ କେଉଁଲ ।	୧୯. ଡ. ପ୍ରକ ଦୃଷ୍ଟି ।
୬ । ଗ. ଗ. କେଉଁଲ ।	୨୦ । ଗ. କରବା ସେ ଧନ୍ୟ ।

ଶ୍ରବଣ' ଅନନ୍ତ ଖଟ ଦୋଳ ପ୍ରାୟେ ଦିଶେ' ।
ବିପୋଗୀ ଜନ ବନ୍ଧନ ଜୟପାଶ' କି ସେ ॥ ୩୩ ॥

ଅମୃତ' ନିମିତ୍ତ ଆଦରଣ' ଝଳି' ରଣ୍ଡ ।
ବିରୁଦ୍ଧ ଦେଖ' ଚକ୍ରଧୀ ତଥା' ଚନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତି ॥ ୩୪ ॥

ମନୋହର କଣ୍ଠ ଦେଖି ଜମ୍ବୁ ପଳାଇଲା ।
ଅମୁକଧି' ଅଙ୍କେ ପଡ଼ି ପଙ୍କେ ସେ ବୁଡ଼ିଲା' ॥ ୩୫ ॥

ନୀଳ ପକ୍ଷ କୁଚକୁ ଘୋଷିବା' କୁନ୍ଦୀ କୁନ୍ଦ ।
ବିବର୍ଣ୍ଣ କର୍ମଣ ଅକ୍ଷୟରେ' ହୃଦ ଦମ୍ଭ ॥ ୩୬ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟ' ଘଟ ସ୍ଵୟଂ ମେରୁ ଗିରି' କୃତ' ।
ଭୂମି ବେଶ' ପୁଟ ପାର ସଙ୍କଟ' ନିକଟ ॥ ୩୭ ॥

୧ । କ. ପଦ୍ମଶ ।	୧ । ଖ. ପତୀ ସେ ପଙ୍କେ ସେ ବୁଡ଼ିଲା ।
୬. ଶଙ୍ଖଶ ।	
୨ । ଖ. ଦୋଳୀ ସାଧ ଘାସେ ।	୧୦ । କ. ଭୃତ ପଦଂ କୁଚ ଘୋଷିବା ।
କ. ଘ. ଦୋଳୀ ପ୍ରାୟେ ଦିଶେ ।	ଖ. ଭୃତ ପକ୍ଷ କୁଚ ଘୋଷିବା ।
୩ । କ. ବିପୋଗୀ ଘୋରି ବନ୍ଧନ ଜୟ ପାସ ।	ଗ. ପକ୍ଷ ପକ୍ଷ କୁଚ ଘୋଷିବା ।
ଖ. ବିପୋଗୀ ଘନ ବନ୍ଧନ ଜୟ ପାସ ।	ଘ. ଭୃତ ପକ୍ଷ କୁଚକୁ ଘୋଷିବା ।
ଗ. ବିପୋଗୀ ଘନ ବନ୍ଧନ ଜୟ ପାସ ।	ଙ. ଭୃତ ପଦ କୁମ୍ଭକୁ ।
ଘ. ବିପୋଗୀ ଘୋର ବନ୍ଧନ ଜୟ ପାଶ ।	୧୧ । କ. କର୍ମଣ ଅକ୍ଷୟରେ ।
୪ । କ. ନିମିତ୍ତ ଆଦରଣୀ ।	ଖ. କର୍ମଣ ଅକ୍ଷୟରେ ।
ଖ. ନିମିତ୍ତ ଆଦରଣ ।	ଗ. କର୍ମଣ ଅକ୍ଷୟରେ ।
ଗ. ନିମିତ୍ତ ଆଦରଣ ।	ଙ. ଅଦୃଶ୍ୟ ବିବର୍ଣ୍ଣ କର୍ମଣରେ
୫ । ଖ. ଝଳି ।	୧୨ । ଖ. ଶ୍ରବଣ ।
୬ । ଖ. ଚାଢ଼ିବାଳ ଦେଖ ।	୧୩ । କ. ହେମନ୍ତିନ ।
ଙ. ଚକ୍ର ଚକ୍ର ।	୧୪ । କ. ଗ. କୃତ ।
ଚ. ବିବୋଧ ଶ୍ରେଣ ।	
୭ । କ. ଦେଖ ଚନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତି ପଥ ।	୧୫ । ଖ. କୁନ୍ଦ ବେଶ ।
ଖ. ଶ୍ରେଣ ଚନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତି ଶକ୍ତି ।	କ. ଘ. ଘ. ଗ. ବୁଦ୍ଧ ବେଶ ।
ଗ. ଶ୍ରେଣ ଚନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତି ଶକ୍ତି ।	ଚ. ଶକ୍ତି ବେଶ ।
ଘ. ଶ୍ରେଣ ଚନ୍ଦ୍ରଶକ୍ତି ଶକ୍ତି ।	୧୬ । କ. ସ୍ଵୟଂ ।
୮ । ଖ. ଅମୁକଧି ।	ଖ. ସଙ୍କଟ ।
ଗ. ଅମୁକଧି ।	ଗ. ଘ. ସଂକଟ ।
ଘ. ଅମାଧି ।	ଚ. ଶଙ୍କଟ ।

ଶୀଘ୍ରଳ ପଦୁ ମୁକୁଳ' ଚନ୍ଦ୍ରବାଳ ସୁତ ।
କଳୁ' ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର ଦେବାକୁଣ୍ଡି ଏ ଉକୂଳ ॥ ୩୮ ॥

ଚଢ଼ିଲ ମୁଦୁଳ ଶୁଳ' କନକ ମୁଣାଳ ।
କଳିତ' କଳଣ କର ଲେଖିତ' କମଳ ॥ ୩୯ ॥

ସୁକାନ୍ତି' ଅଢ଼ୁଳ ଚଢ଼ି କୋରକ ମାଳିକା ।
ନଖର ନିକର ନବ ମାଳିକା କଳିକା ॥ ୪୦ ॥

କୃଷିକର ଉଦର ତା ମାନସଶେବର' ।
ସିବଳ ସିବେଶୀ' ଚଣ୍ଡି କରୁଛି ଚନ୍ଦ୍ରାର' ॥ ୪୧ ॥

ରୋମ ଶ୍ରେଣୀ କୃଷ୍ଣବେଶୀ ନଦୀ ମିଶିଅଛି' ।
ଗଞ୍ଜର ନାଭ ଅମୃତ କୃପ' ଶରଣୁଛି ॥ ୪୨ ॥

୧ । ଖ. ପ୍ରକୃର ।

ଗ. ପ୍ରକୃର ।

୨ । କ. ପ. ଇଚ୍ଛୁ ।

ଝ. କଷ୍ଟ ।

୩ । ଖ. ଦେବାକୁ ଏହି ଲକ୍ଷଣ ।

ଗ. ଦେବାକୁ ସ୍ୱେଦା ।

୪ । ଖ. ଭୂସ ।

୫ । ଖ. କଳୀକ ।

ଝ. କଳିତ ।

୬ । ଖ. ନୋଡ଼ିତ ।

୭ । ଖ. ପ୍ରକାନ୍ତି ।

ଘ. ପ୍ରସଞ୍ଜ ।

୮ । ଖ. ଗ. ମାଳିକା ।

୯ । ଖ. ମାଳିକା କଳିକା ।

ଗ. ମାଳିକା କଳିକା ।

୧୦ । ଚ. କୃଷିକାର—ସ୍ୱେଦେବ ।

ଘ. କୃଷିକର ଉଦରତା ମାନସତା—
ସ୍ୱେଦ ।

୧୧ । କ. ସିବଳ ସିବେଶୀ ।

ଖ. ସିବଳ ସିବେଶୀ ।

ଗ. ସିବଳୀ ସିବେଶୀ ।

୧୨ । କ. ଗ. ଝ. ଦେହାର ।

୧୩ । ଖ. ରୋମଶ୍ରେଣୀ କୃଷ୍ଣ ବେଶିକ
ମିଶିଅଛି ।

କ. ରୋମଶ୍ରେଣୀ କୃଷ୍ଣବେଶୀ ନଦ
ମିଶିଅଛି ।

ଗ. ରୋମଶ୍ରେଣୀ କୃଷ୍ଣବେଶୀ ନଦରେ
ମିଶିଛି ।

ଘ. ରୁମଶ୍ରେଣୀ କୃଷ୍ଣବେଶୀ ନଦୀ
ମିଶିଅଛି ।

୧୪ । କ. ଗ. ଗଞ୍ଜର ନାଭ ଅମୃତ କୃପ ।

ଖ. ଗଞ୍ଜିର ନାଭ ଅମୃତ କୃପ ।

ଘ. ଗଞ୍ଜିର ନାଭ ଅମୃତ କୃପ ।

ଝ. ଗଞ୍ଜିର ନାଭ ଅମୃତ କୃପ ।

କମର୍ଥେ' ତା ରୁଣ୍ଡ ଲଳେ କମଳ' ପ୍ରମୁଦ ।
 ଶୁଣିବାକୁ ଅପୂର୍ବ ତା କେ ଜାଣି ପାରିବି ॥ ୪୩ ॥
 କଟୀ ଦେଖି ତମ୍ଭରୁ ଶିବକୁ ଆନ୍ତେ କଲ ।
 କେଶରୀ' ପର ନୋହୁଣ ଶିବାକୁ ଭଜିଲ' ॥ ୪୪ ॥
 ପୃଥ୍ବୀ ନିତମ୍ଭ ବିନ୍ଦୁ ଅତି ସୁଦୃଶ୍ୟ' ।
 ରଣ ରଣ ରଣ ଜୟ' ବିଶ୍ରାମ' ପ୍ରାଘଣ ॥ ୪୫ ॥
 ପ୍ରମୁଦ ଚରମ ଦେଶ' ଦିଶେ' ଅତି ଶୋଭା ।
 କନ୍ଦର୍ପ ଦେବତାର କି କନକର ପ୍ରଭା' ॥ ୪୬ ॥
 ସଦନ ଜୟନ କରା' ମୁଗାଳ' ମଣ୍ଡପ ।
 ରତି ଦେଶ' ବିଜେ ତହିଁ କରେ ପୁଷ୍ପରୂପ' ॥ ୪୭ ॥
 ସରସ ସୁଦମ୍ଭ ନାନ୍ଦୁ ସୁବଳ' ଆରମ୍ଭ ।
 ମନସିନ' ରାଜାର କି ଦୋଳଗୋଷ୍ଠୀ ଖମ୍ବ' ॥ ୪୮ ॥

୧ । ଖ. କମର୍ଥେ ।	୧ । ଖ. ଗ. ପ୍ରସନ୍ନ ଚରମ ଦେଶ ।
ଘ. କ ଅର୍ଥେ ।	ଘ. ପ୍ରମୁଦ ଚରମ ଦେଶ ।
୨ । ଖ. ସକଳ ।	ଗ. ପ୍ରସନ୍ନ ଚରମ ଦେଶ ।
୩ । କ. ଶୁଣିବାକୁ ଅପୂର୍ବ ତା କେ ଜାଣି ପାରିବ ।	୧୦ । କ. ଦେଶେ ଅତି ଶୋଭା ।
ଖ. ଶୁଣିବାକୁ ଅପୂର୍ବ ତା କେ ନିଷ୍ପାରିବ ।	ଖ. ଗ. ଦେଶେ ଅତି ଶୋଭା ।
ଗ. ପ୍ରଶ୍ନବାକୁ ଅପୂର୍ବ ତା କେ ଜାଣି ପାରିବ ।	୧୧ । ଘ. ଗ. ଚ. କନକ ପ୍ରଭା ।
ଘ. ପ୍ରଶ୍ନବାକୁ ଅପୂର୍ବ ତା କେ ଜାଣି ପାରିବ ।	୧୨ । ଖ. ସଦନ ଜୟେ ।
ଘ. ପ୍ରଶ୍ନବାକୁ ଅପୂର୍ବ ତା କେ ଜାଣି ପାରିବ ।	ଗ. ସଦ ସଦନ କରା ।
ଘ. ପ୍ରଶ୍ନବାକୁ ଅପୂର୍ବ ତା କେ ଜାଣି ପାରିବ ।	ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ଜୟନ କରା ।
୪ । କ. ଗ. କେଶରୀ ।	୧୩ । କ. ମୁଗାଳ' ।
ଘ. କେଶରୀ ।	୧୪ । ଖ. ରତିଦେଶ ।
୫ । ଖ. ଗ. କେଶରୀ ।	ଗ. ରତିଦେଶ ।
ଘ. ଗ. କେଶରୀ ।	୧୫ । କ. ତହିଁରେ କରେ ପୁଷ୍ପରୂପ ।
୬ । କ. ପୃଥ୍ବୀ-ଅତି ସୁଦୃଶ୍ୟ ।	ଘ. ତହିଁ କରେ ପୁଷ୍ପରୂପ ।
ଖ. ପୃଥ୍ବୀ ନିତମ୍ଭ-ଅତି ସୁଦୃଶ୍ୟ ।	୧୬ । କ. ସରସ ସୁଦମ୍ଭ ନାନ୍ଦୁ ମୁଗାଳ ।
ଘ. ପୃଥ୍ବୀ ନିତମ୍ଭ ଅତି ସୁଦୃଶ୍ୟ ।	ଖ. ଖ. ସରସ ସୁଦମ୍ଭ ନାନ୍ଦୁ ମୁଗାଳ ।
୭ । ଖ. କବିସଭା ।	ଘ. ସରସ ସୁଦମ୍ଭ ନାନ୍ଦୁ ମୁଗାଳ ।
ଘ. କବିସଭା ।	୧୭ । କ. ଖ. ମନସିନ ।
୮ । କ. ବିଶ୍ରାମ ।	ଘ. ମନସିନ ।
	୧୮ । ଗ. ପ୍ରମୁଦ ।
	ଘ. ପ୍ରମୁଦ ।
	ଘ. ପ୍ରମୁଦ ।
	ଘ. ପ୍ରମୁଦ ।

ତାହାକୁ' ପମାନ କି ଓଲଟ' ରମ୍ଭା ତରୁ ।
 କଣ୍ଠ କରୁଁ କରୁଣ ଏ ଲଘୁତାରେ ଗୁରୁ ॥ ୪୯ ॥
 ଜଳ ସ୍ଥଳ କମଳକୁଁ ଜଣିଲୁ ତରଣୀ ।
 ଘଷି ଅଙ୍ଗୁଳରେ ବିରଜନ୍ତୁ ନଖଗଣୀ ॥ ୫୦ ॥
 ଦେବ ଦାନବ ମାନବ ସେତେକ ଯୁବକ ।
 କାହାକୁହ ନ ଦେଖି ଦେଖିଲେ କୁନ୍ଦଦନ୍ତୀ ॥ ୫୧ ॥
 ସୁଗୀତ ସାହୁକାରସେ ଏକଲ' ପଣ୍ଡିତା ।
 ବଣେଷେ' ପ୍ରାପତ ତାକୁ ହୋଇଛି କବିତା' ॥ ୫୨ ॥
 ପଞ୍ଚବନ କାଳର୍ଦ୍ଧ ହୋଇଛି ପରବେଶ' ।
 କେଉଁ ଗୁଣେ କାହାକୁ ସେ କଣ୍ଠବନ୍ଧି କପ' ॥ ୫୩ ॥
 ସବାଙ୍ଗ ବଞ୍ଚିଲ ନ ବଞ୍ଚିଲ' ଅଳଙ୍କାର ।
 ଏହା ମୋର ଦୋଷ' କରି ମନରେ ନ ଧର ॥ ୫୪ ॥

୧ । ଚ. ତାହାର ।
 ୨ । କ. ପ. ଚ. ଓଲଟ ।
 ୩ । କ. କଣ୍ଠ କର ।
 ଗ. ପ. କଣ୍ଠ କର ।
 ୪ । କ. ପ. ଟ. ଜଳଥଳ କମଳକୁ ।
 ୫ । ଖ. ଗ. ପିଣ୍ଡିଲ ତରଣୀ ।
 ୬ । ଖ. ବିରଜଲ ଲବଗଣ ।
 ଟ. ବିରଜନ୍ତୁ ଲବଗଣ ।
 ୭ । କ. ଦାନେବ ମାନେବ କେତେକ
 କୁନ୍ଦଦ ।
 ଖ. ଦାନେବ ସେତେକ ଅଞ୍ଜଳ
 ଶ୍ରବଣ ।
 ଗ. ମାନବ ଦାନବ ସେତେକ
 ଶ୍ରବଣ ।
 ୮ । ଖ. ଟ. ନ ଦେଖି ଦେଖିଲେ ।
 ଚ. ନ ଲେଖି ଦେଖିଲେ ।
 ୯ । କ. ପଣିତ ସାହୁକର ସେ
 ଖ. ପଣିତ ସାହୁକୁ ରସେ ।
 ଗ. ସାହୁକା ପଣିତ ରସେ ।
 ପ. ସଞ୍ଜିତ ସାହୁକ ରସେ ।

୧୦ । ଗ. ଏ କହ ।
 ୧୧ । କ. ଟ. ବିସେଷେ ।
 ଖ. ବିସେଷେ ।
 ଗ. ବିସେଷେ ।
 ୧୨ । 'ଉ' ପୋଥିରେ ୫୨ ପଦଟି ୫୦ ପଦ
 ଓ ୫୦, ୫୧ ପଦ ୫୧, ୫୨
 ପଦରୁପେ ଲେଖାଯାଇଛି ।
 ୧୩ । କ. ଜୟବନ କାଳହୁ ହୋଇଛି
 ପରବେଶ ।
 ଖ. ଘୌବନ ବାଲହୁ ହୋଇଛି
 ପରବେଶ ।
 ଗ. ଘଞ୍ଜବନ କାଳ ତାର ହୋଇଛି
 ପ୍ରବେଶ ।
 ପ. ଘେଉଁ ନଳିକାଳ ହୋଇଛି
 ପ୍ରବେଶ ।
 ୧୪ । କ. ଜଣକ ।
 ୧୫ । ଖ. ଶବାଙ୍ଗ ବଞ୍ଚିଲୁ ନ ବଞ୍ଚିଲୁ ।
 ଗ. ସବାଙ୍ଗ ବଞ୍ଚିଲୁ ନ ବଞ୍ଚିଲୁ ।
 ୧୬ । କ. ଗ. ଦୋଷ ।

ପଦାଂ ବର୍ଣ୍ଣନା ସିନା ମୂଳଂ କରିଥିଲ ।
ଏଣୁକରି ଏ ପୁରରେ ବର୍ଣ୍ଣ ନ ପାରିଲ ॥ ୫୫ ॥

ଆମ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଚ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପୁଣି ଚାହା ।
ଶୁଣିବାରେ ପୁରସିନେ ଦୁଃଖୀ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ॥ ୫୬ ॥

ବିଶେଷାଂଶ

ସାଧୁଜନମାନେ ଚିନ୍ତା କର ଭଗବାନ ।
ଅଶ୍ରମଶ୍ରମ ହୋଇ ସେ ଅଶ୍ର ବଶଶ୍ରମ ॥ ୫୭ ॥

ଦନକେଶୀ କାନ୍ତ ହୋଇ ଦନକେଶୀ ନାଶି ।
ପଞ୍ଚବାଣ ପିତା ହୋଇ ପଞ୍ଚବାଣ ସାହି ॥ ୫୮ ॥

ଶିଶୁପାଳ ରାଜା ହୋଇ ଶିଶୁପାଳ ଛେଦ ।
ଧର୍ମପୁତ୍ର ଶ୍ରୀମଦ ହୋଇ ଧର୍ମପୁତ୍ର ବାଳ ॥ ୫୯ ॥

ଉତ୍ତମେନ ପଣ୍ଡା ନୋଇ ଉତ୍ତମେନ ପର ।
ପୁଣ୍ୟଜନ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହୋଇ ପୁଣ୍ୟଜନ ଦର ॥ ୬୦ ॥

୧ । କ. ଗ. ପ୍ରଳ । କରଥିଲ ।

୨ । ଖ. ଏ ପୁରରେ ।

ଗ. ସେ ପୁରରେ ।

୩ । ଘ. ଅନ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ।

୪ । କ. ଗ. ଶୁଣିବାରେ ପୁରସିନେ ହୋଅସି
ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ।

ଖ. ଘ. ଶୁଣିମାରେ ପୁ ରସିନେ
ହୋଅସି ।

ଙ. ହୋଇବେ ଉଦ୍ଧା ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ।

ଚ. ଶୁଣିବାରେ—ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ।

୫ । କ. ବିଶେଷାଂଶ ।

ଖ. ପାଞ୍ଚପଦ ବିଶେଷାଂଶ ।

ଗ. ବିଶେଷାଂଶ ।

ଘ. ଗୋଥିରେ ଉତ୍ତମ ନାହିଁ ।

୬ । ଖ. ଘ. ସାଧୁ ସନମାନେ ।

୭ । କ. ଅଶ୍ରମଶ୍ରମ ।

ଘ. ଅଶ୍ରମ ମଶ୍ରମ ହୋଇ ଦର
ବଶଶ୍ରମ ।

୮ । କ. ଘ. ଦନକେଶୀ ।

ଖ. ଦନକେଶୀ ।

୯ । କ. ଦନକେଶୀନାସି ।

ଖ. ଦନକେଶୀ ନାସି ।

ଗ. ଦନକେଶୀ ନାଶି ।

୧୦ । ଙ. ପିତା ।

ଚ. ଗାତା ।

୧୧ । ଘ. ଶାଶି ।

୧୨ । କ. ସିଂହପାଳ ରାଜା ।

୧୩ । କ. ସିଂହପାଳ ।

୧୪ । ଘ. ପଞ୍ଚ ।

୧୫ । ଚ. ପୁରୀ ମର୍ଦ୍ଦନ ହୋଇ ପୁର
ନାମମୋଦ ।

୧୬ । ଖ. ରାଜ ।

୧୭ । କ. ଘ. ପୁଣ୍ୟଜନ ।

ଗ. ପୁଣ୍ୟଜନ ।

ସ୍ୱାମିଭାବ ହୋଇ ଶ୍ଯମ ନାଶନେ' ଉଦାର ।
ଭବ ସଖା' ହୋଇ ଭବ ପଂହାରଣେ ଧୀର ॥ ୭୧ ॥

ନବନ ନରତ ଶ୍ୟାମ' ମଧୁର ମୁରତି' ।
ପଦ ପଦ ନେତ୍ରୀ ପଦାସନା' ପଦାପତ୍ନୀ' ॥ ୭୨ ॥

ଚରଣେ ଶରଣ' ଶିକ୍ଷକଳା ଶିକ୍ଷରସ ।
କହେ କବି ଲେକନାଥ ମୁରସ' ପ୍ରକାଶ' ॥ ୭୩ ॥

୧ । କ. ଶ. ଭ୍ରମଭାବ ହୋଇ ଭ୍ରମ
ନାଶନେ ।

୨. ଟ. ଭ୍ରମଭାବ ହୋଇ ଭ୍ରମ
ନାଶନେ ।

୩ । କ. ଶ. ଭବସଖା ।
ଘ. ଭବସଖା ।

୪ । କ. ସ୍ୱାମିଭାବେ ଧୂର ।
ଖ. ଗ. ସ୍ୱାମିଭାବେ ଧୂର ।
ଘ. ଉଦାରରେ ଧୂର ।

୫ । କ. ନବନ ଉଦତ ଶ୍ୟାମ ।
ଖ. ଗ. ନବନ ଉଦତ ଶ୍ୟାମ ।
ଝ. ନବନ ଉଦତ ଶ୍ୟାମ ।

୬ । କ. ଶ. ଟ. ପ୍ରଭାତ ।
ଘ. ପ୍ରଭାତ ।

୭ । ପଦପଦ ନେତ୍ରୀ ପଦାପତ୍ନୀ ।
ଘ. ପଦପଦ ନେତ୍ରୀ ପଦାପତ୍ନୀ ।
ଘ. ନେତ୍ର ନେତ୍ରୀ ପଦାପତ୍ନୀ ।
ଝ. ପଦ ପଦ ନେତ୍ରୀ ପଦାପତ୍ନୀ ।

୮ । କ. ପଦପଦ ।

୯ । କ. ଶ. ପ୍ରଭାତ ।

୧୦ । ଶ. ପ୍ରଭାତ ।

୧୧ । କ. ଶ. ପ୍ରଭାତ ।

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବରଡ଼ୀ

(କଳସା ବାଣୀରେ ଗାଇବ)

ନବ ଯଜ୍ଞବନଂ ଲଭି ତନ୍ମୁଖୀ ରତନଂ
 ଦିବ୍ୟତନ୍ମୁ ଦିନୁ ଦିନୁ ଦିଶିଲୁ ଶୋଭନଂ ।
 ବିଜୟେଁ କଲକ ଅଙ୍ଗେ ମନର କେତନ
 ବିଶେଷେଁ ତଞ୍ଜଳ ହେଲୁ ତଞ୍ଜଳ ଲୋଚନ ॥ ୧ ॥

ଅତିଶୟ ମନୁରକୁ ଲଭିଲୁ ତା ଗତି
 ବଳିଲୁ ସବୁ ପ୍ରକାରେ ସୁରତରେଁ ମତି ।
 ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଇଁ ଏକା ନାୟକଂ ପଞ୍ଚକ
 ବିଶ୍ୱରାଜ ପ୍ରମାଦ ଏଁ ମନର ସମ୍ପତ୍ତି ॥ ୨ ॥

୧ । ନ. ବୃତ୍ତସ୍ତୁ ପ୍ରଦ ।

ଖ. ବୃତ୍ତସ୍ତୁ ପ୍ରଦ ।

୨ । ଙ. ଙ. ରାଗ କଳସା ।

ଖ. କଳସା ବାଣୀରେ ଗାଇବା ।

ଗ. ବରଡ଼ୀ ପରେ କଳସା ବାଣୀରେ ।

ଚ. ରାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନାହିଁ ।

୩ । ନ. ଗ. ନବ ନୟନ ।

ଖ. ନବ ଗୌରବ ।

୪ । ଘ. ପ୍ରବନ୍ଧ ରଚନ ।

ନ. ଗ. ତରଣି ରଚନ ।

ଙ. ଚ. ରମଣୀ ରଚନ ।

୫ । ଡ. ଖ. ତପିଲୁ ଶୋଭନ ।

ଗ. ଦୀପିଲୁ ଶୋଭନ ।

୬ । ଘ. ବିଦୟେ ।

୭ । ନ. ଙ. ବିଦେଶେ ।

ଖ. ଗ. ବିଦେଶେ ।

୮ । ନ. ଖ. ଙ. ଅତିଶୟ ।

ଗ. ଅତିଶୟ ।

୯ । ଗ. ଙ. ସୁରତରେ ।

୧୦ । ଖ. ଘ. ଙ. ନୟନା ।

୧୧ । ନ. ଏକା ନାୟକେ ।

ଖ. ଏକା ନାୟକ ।

ଗ. ସ୍ୱେଦା ନାୟକ ।

୧୨ । ଘ. ସ୍ୱେ ।

ସାଲ୍ଲିକ ବକାରେ' ଯେବେ ଭଲୁସଇ ଜାନ୍' ।
 କରମାଣ ନିବାରଣ କରଇ ସୁତନ୍ତୁ ।
 ପୁଲକିତ ଅଙ୍ଗ କର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠ ବ୍ୟାଜେ କଣ୍ଠ
 ପରିହରି ନିଅଇ' ତା ସୁବେଦ ଚକ୍ରଣ ' ॥ ୩ ॥

ଏକାନ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତେ ଭରଜ' ଦେଖି ପୁଣପାଇ
 ଫେଡ଼ି ବାସକୁ ଛଟକ' କରଣ ପିରଇ ।
 ତାମ୍ବୁଳ ଅଧରେ ରଞ୍ଜି ନୟନେ ଅଞ୍ଜନ'
 ଆଦରଣେ ଦରଦାସୀ' ଦେଖଇ' ବଦନ ॥ ୪ ॥

ସତେବ' ସୁତା ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ନାମେ ବାମା
 ତାହାର ପକ୍ଷରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୃପ ଜେମା' ।
 ଅଦ୍ୱିତୀୟ' ପ୍ରାଣ ସେ କେବଳ ଚନ୍ଦ୍ରଲଲ
 ଦୂର୍ଦ୍ଦେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ' ସ୍ନେହେ ଅଟନ୍ତି ଅଧୀନ' ॥ ୫ ॥

୧ । ଚ. ସାଲ୍ଲିକ ପ୍ରକାରେ ।	୧୧ । ଚ. ତାମ୍ବୁଳ ଅଞ୍ଜନ ଅଧର ନୟନ ।
ଖ. ସାଲ୍ଲିକ ପ୍ରକାରେ ।	ଘ. ତାମ୍ବୁଳ ଅଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜି ଅଧର
ଘ. ମାତୁଳ ପ୍ରକାରେ ।	ନୟନ ।
ଙ. ଚ. ସାଲ୍ଲିକା ବକାରେ ।	ଘ. ତାମ୍ବୁଳ ଅଧରେ ରଞ୍ଜି ନୟନେ
୨ । ଚ. ଗ. ଘାନ୍ତ ।	ଅଞ୍ଜନ ।
୩ । ଖ. ଶୁଭନ୍ତୁ ।	୧୨ । ଚ. ଗ. ଆଦରଣେ ଦରଦାସୀ ।
୪ । ଘ. ପୁଲକିତ ଚକ୍ର ।	ଘ. ଆଦରଣେ ଦରଦାସୀ ।
ଘ. ପୁଲକିତ ପକ୍ଷ ।	୧୩ । ଘ. ଛଟକ ।
୫ । ଖ. ଗ. ବ୍ୟାଜେ ।	୧୪ । ଚ. ଶତକ ।
୬ । ଚ. ଗ. ନେଅଇ ।	ଖ. ପତାକ ।
ଘ. ନେଅଇ ।	୧୫ । ଚ. ନୃପ ଜେମା ।
ଘ. ବେଅଇ ।	ଘ. ନୃପ ଜେମା ।
୭ । ଚ. ଗ. ଛ. ସ୍ତବେଧ ଚକ୍ର ।	୧୬ । ଚ. ଅଦ୍ୱିତୀୟ ।
ଘ. ସ୍ତବେଧ ଚକ୍ର ।	ଖ. ଛ. ଅଦ୍ୱିତୀୟ ।
୮ । ଗ. ସେକାନ୍ତ ।	ଘ. ଅଦ୍ୱିତୀୟ ।
୯ । ଖ. ଗ. ଭରପ ।	୧୭ । ଚ. ଘ. ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
୧୦ । ଖ. ଗ. ଡେଉଟାସ ସ୍ତବେଧ ।	୧୮ । ଚ. ଗ. ଅଟନ୍ତି ଅଧୀନ ।
ଘ. ଡେଉଟାସ ସ୍ତବେଧ ।	ଘ. ନୟନ ଅଧୀନ ।

ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରେ ସୁକୁମାର ତାର ସଙ୍ଗେ
ନାନା କଉତୁକମାନ କରୁଥାଇ ରଙ୍ଗେ ।
ମଦନ ମଦଲକସେ ଅଳସିତ ଅଙ୍ଗ
କି କି ପରକାରେ ହୁଏ କୁଟିଳ ଅପାଙ୍ଗ ॥ ୬ ॥

ସଖୀଙ୍କ ଜାଣିମା ପାଇଁ କରୁଥାଇ ଲଙ୍ଘନ
କି ଲଜ କରବ ପଶ୍ଚି ପ୍ରବଳ ମନୋଜ ।
ତଥାପି ଧଇର୍ଯ୍ୟ ପଶେ ଆନୁଆନ ଶାନ୍ତି
ପ୍ରସଙ୍ଗେ ପ୍ରବେଶ ହୁଏ ରମିତ ସୁବନ୍ତ ॥ ୭ ॥

ପୁଟିଳ ମଣ୍ଡପ ମଧ୍ୟେ ସଖୀଗଣ ଦେଖି
ଗଣା ବାଣୀ କରୁଥାଏ ବିମଳ ଲେଖନୀ ।
କେତେବେଳେ ସଜନୀମାନଙ୍କ ବଦନରୁ
ନାନା କଉତୁକମାନ ଶୁଣଇ ରମ୍ୟରୁ ॥ ୮ ॥

ଶ୍ରବଣ ପ୍ରସଙ୍ଗମାନଙ୍କେ ମୁଦୁସ୍ମୟା
କହିବାରେ ସୁଲୁଥାଇ ତଳସୁଲ ନାସା ।
ଅଲକ୍ଷିତ ଅବଧାନ କରବା ସମୟେ
ପ୍ରହୁଥାଇ କଟାକ୍ଷ ତା ବିଶିଷ୍ଟ ପରସ୍ପେ ॥ ୯ ॥

୧ । ଚ. ସମସ୍ତ ସୁକୁମାର ତାର ସଙ୍ଗେ ।	୧୪ । ଚ. ଗ. ବିଶାବୀଣୀ ।
୨ । ଚ. କଉତୁକମାନ ।	୧୫ । ଚ. ବିମଳ ଲେଖନୀ ।
୩ । ଶ. ଧଇର୍ଯ୍ୟ ।	୧୬ । ଶ. ବିମଳ ଲେଖନୀ ।
୪ । ଚ. ଗ. ଅଳସିତ ଅଙ୍ଗ ।	୧୭ । ଚ. ସଜନୀମାନଙ୍କ ।
୫ । ଚ. ଗ. ଅଳସିତ ଅଙ୍ଗ ।	୧୮ । ଶ. ସଜନୀମାନଙ୍କର ।
୬ । ଚ. ଗ. ହୋସ୍ତେ କୁଟିଳ ।	୧୯ । ଗ. ସଦନମାନଙ୍କ ।
୭ । ଶ. ଗ. ହୋସ୍ତେ କୁଟିଳ ।	୨୦ । ଚ. ପୁଣ୍ୟର ରମ୍ୟରୁ ।
୮ । ଚ. ଗ. ଅପାଙ୍ଗ ।	୨୧ । ଗ. ପୁଣ୍ୟର ରମ୍ୟରୁ ।
୯ । ଚ. ଗ. ପ୍ରବଳ ମନୋଜ ।	୨୨ । ଚ. ଗ. ଗ. ମୁଦୁସ୍ମୟା ।
୧୦ । ଶ. ଗ. ଲସ ।	୨୩ । ଶ. ଶ୍ରବଣ ।
୧୧ । ଚ. ଗ. କଟାକ୍ଷ ।	୨୪ । ଶ. ଶ୍ରବଣର ନାଶା ।
୧୨ । ଚ. ଗ. ଶ୍ରବଣ ।	୨୫ । ଗ. ଶ୍ରବଣର ନାସା ।
୧୩ । ଚ. ଶ୍ରବଣ ।	୨୬ । ଚ. ସମୟେ ।
୧୪ । ଚ. ଶ୍ରବଣ ।	୨୭ । ଶ. ସମୟେ ।
୧୫ । ଚ. ଶ୍ରବଣ ।	୨୮ । ଚ. ବିଶାବୀଣୀ ।
୧୬ । ଚ. ଶ୍ରବଣ ।	୨୯ । ଗ. ଚ. ଚ. ପ୍ରହୁଥାଇ ।
୧୭ । ଚ. ଶ୍ରବଣ ।	୩୦ । ଶ. ଗ. ବିଷୟ ।

ଏକେ ଏକେ ସଖୀମାନେ କହୁଥାନ୍ତି କହ' ।
 ଛଳି ତହୁଁ ଛଲେ ରସ କରଇ ପ୍ରକାଶ' ।
 ଲେଉଟି ତା କହୁଲେ ନ କରେ ସିଦ୍ଧିକାର' ।
 ବୋଲେ ସଖି ଏହା ସେ ସେନାମା ସୁବିଭବ' ॥ ୧୦ ॥

ବିଷୟା ଲାଗି କରଇଥିଲା' ଏକ ଦାସୀ
 ବିମାଧରୀ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ତା ଦେଖୁଥିଲା ହସି ।
 ବୋଇଲି ଲେ ମୋହଠାରେ ଏ ତୋର ସରାବ' ।
 ଭୋଗ କରି ଦେଉଥିଲୁ ନାଗବନ୍ଧି ଭାବ' ॥ ୧୧ ॥

ଏକେ ଶୁଣି ନୟନ କଣୋରୀ ସୁକୁମାରୀ
 ପ୍ରାଣ ମହତତ୍ତ୍ୱ କରେ ଏକତାଳ' ମାରି ।
 ସୁର' ପ୍ରାଣରେ ପୁଣି ମନ ପ୍ରକଳନେ
 ଶରଧାରେ' ଶଶେତଶ୍ରେ' ଭ୍ରମିଲ ସୁମନେ ॥ ୧୨ ॥

୧ । କ. ଏକେ ଏକେ ସଖୀମାନେ
 କହୁଥାନ୍ତି କହ ।

ଖ. ଏକେ ସେକେ ସଖୀମାନେ
 କହୁଥାନ୍ତି ଦିବ ।

ଗ. ଡ. ସେକେ ସେକେ ସଖୀମାନେ
 କହୁଥାନ୍ତି ଦିବ ।

ଘ. ଚ. ଏକେ ଏକେ ସଖୀମାନେ
 କହୁଥାନ୍ତି କହ ।

୨ । ଡ. ଗ. ପ୍ରକାଶ ।

୩ । କ. ଲେଉଟି—ପ୍ରଭାକାର ।

ଖ. ଲେଉଟି—ଶିଳ୍ପକାର ।

ଘ. ଲେଉଟି—ପ୍ରଭାକାର ।

୪ । ଖ. ସେନା ସୁଧାବୁର ।

ଘ. ସେନକ ସୁଧାବୁର ।

ଚ. ସେନଲ ସୁଧାବୁର ।

୫ । କ. ବିଷୟା ସେ ଲାଗି ନରୁଷଣ ।

ଖ. ବିଷୟା ଲାଗି କରଇଥିଲା ।

ଗ. ଡ. ବିଷୟା ନାଗି କରଇଥିଲା ।

୬ । କ. ଖ. ଡ. ମୋହଠାରେ
 ଏକେ ତୋର ସୋର ।

ଗ. ମୋହଠାରେ ସେ ତୋର
 ସରାବ ।

ଘ. ଚ. ମୋହଠାରେ ତୋର
 ଏକେ ସୋର ।

୭ । କ. ଦେଉଥିଲୁ ଲାଗବନ୍ଧି ଭାବ ।

ଖ. ଦେଉଥିଲୁ ନାଗବନ୍ଧି ଭାବ ।

ଗ. ଦେଉଥିଲୁ ନାଗବନ୍ଧି ଭାବ ।

ଢ. ଦେଉଥିଲୁ ନାଗବନ୍ଧି ଭାବ ।

୮ । କ. ଏକେ ଶୁଣି ନୟନ କଣୋରୀ
 ସୁକୁମାର ।

ଗ. ସେକେ ଶୁଣି ନୟନ କଣୋରୀ
 ସୁକୁମାର ।

୯ । କ. ଏକ ତାଳ ।

ଚ. କରଇଲି ।

୧୦ । କ. ଦ୍ୱାର ।

୧୧ । କ. ଘ. ସରଧାରେ ।

୧୨ । ଗ. ଦଶେଷରେ ।

ରୁଚିର ଶୂନ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରାଳା ପଞ୍ଜିକା ଶୂନ୍ୟ
 ଶୁଷ୍କ ହେ ଶୁକଶାଶିକା' ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରବଣାତ୍ମା ।
 ମନୋହର ରୂପ ରୂପ ପଦ୍ମ ଉପବାନ
 ପଡ଼ାଇ ସେ ପ୍ରିୟ କରି ପବନ ବଚନ ॥ ୧୩ ॥

ହରିଣ ନୟନା ପୁଣି ସେ ଠାବରୁ ଚଳି
 ବାରଣ ଦଳ ପଲଙ୍କ ଅଳେ ଯାଇ ମିଳି* ।
 ପୁବେଶ ହୋଇବା ଆଶେ* କହିଲ ସଖୀକି
 ଜାଣି ତାହା ସନନୀ* ବୋଲଇ ସିଂହାଶିକା ॥ ୧୪ ॥

ଚକ୍ରପଣେ ଆଣିଲେ* ଶରଣ* ଆତ୍ମପ୍ରାପ୍ତ
 ଆବର ବେଶ ଉଚିତ ଯେତେକ* ବିଧାନ ।
 ଦର୍ପଣ* ଧରିକେ ଉଭା ହୋଇଲ ଶ୍ରୀମୁରେ
 ପୁବେଶ କରିଛି ପୁରୁଷାତ୍ମକ ସଧୀରେ* ॥ ୧୫ ॥

କୁଟିଳ କୁଟିଳ ପାଶ* ଫେଡ଼ି ଚନ୍ଦ୍ରାବଳେ
 ମୁନି ମନଲେଖ ଶୋଭା କବରୀ ରଖିଲେ* ।
 ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପରି ପୁଲ ସରି ସରି କରି
 ସଜ୍ଜିକା ଯେ* ସାଜଲ ତା ବାଜିଲେ ବିଭୁର ॥ ୧୬ ॥

୧୮ କ. ଗ. ପ. ରୁଚିର ଶୂନ୍ୟ ।
 ଚ. ଉଚିତ ଶୂନ୍ୟ ।

୨ କ. ଶୁଷ୍କ ହେ ଶୁକଶାଶିକା ।
 ଖ. ଗ. ଚ. ଶୁଷ୍କ ସାଶିକା ଶୁଷ୍କ ।
 ଟ. ବୋଲଇ ସାଶିକା ଶ୍ରବଣାତ୍ମା ।

୩ କ. ଖ. ରୂପ ରୂପ ଉପବାନ ।
 ଖ. ରୂପ ରୂପ ପଦ୍ମ ।
 ଘ. ଟ. ରୂପ ରୂପ ଉପବାନ ।
 ଚ. ରୂପ ରୂପ ଶୁଷ୍କ ।

୪ କ. ପଡ଼ାଇ ସେ—ବିଷୟ ବଚନ ।
 ଘ. ଅଶିର ସେ—ପବନ ବଚନ ।
 ଚ. ମନୋହର ସେ—ପବନ ବଚନ ।

୫ କ. ଶୂନ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରାଳା ପଞ୍ଜିକା

୬ କ. ଶୁଷ୍କ ହେ ଆଶେ ।

୭ କ. ଜାଣି ତା ସନନୀ ।
 ଖ. ଜାଣି ତାହା ସନନୀ ।
 ଘ. ଜାଣି ସେବା ସନନୀ ।

୮ କ. ଟ. ସିଂହାଶିକା ।
 ଘ. ସିଂହାଶିକା ।

୧୮ କ. ଚକ୍ରପଣେ ଆଣିଲେକ ।
 ଖ. ଶରୀର ।

୧୯ କ. ଟ. ବେଶ ଉଚିତ କେତେକ ।
 ଖ. ଉଚିତ ବେଶ ଯେତେକ ।
 ଘ. ପଦ୍ମପତ ।

୨୦ କ. ଟ. ଦ୍ରବଣ ।

୨୧ କ. ଗ. ପୁବେଶ ସଧୀରେ ।

୨୨ କ. କୁଟିଳ କୁଟିଳ ପାଶ ।

ଖ. କୁଟିଳ କୁଟିଳ ପାଶ ।

୨୩ କ. କୁଟିଳ ନଳି କୁଟିଳ ।

୨୪ କ. ସୋଭା ଚକ୍ରପଣ ରଖିଲେ ।

ଘ. ଟ. ସୋଭା ଚକ୍ରପଣ ରଖିଲେ ।

୨୫ କ. କୁଟିଳ କେ ।

ନନକ କେତକ ପଥ' ଦେଲେ ତା ଉପରେ
 ନିର୍ମଳ ମୁକୁତା ଜାଲ' ସାଜିଲେ ରୁଚିରେ" ।
 କେଶ' ଗଗନରେ କି ଉଡ଼ିବ' ବାସକୁଳ
 କି ଜଗତ ଶୋଭିକା' ଲଭିବ ପଟଳ" ॥ ୧୭ ॥

(ଶ୍ଳୋକ)

ଅଳକା ରାଜିଲେ' ଚନ୍ଦ୍ରଶଶି କପାଳରେ"
 ପ୍ରୀତି ପାଇଁ' ଚନ୍ଦ୍ରଶଶି ଦେଲେ ତା କପୋଳେ"
 କପ୍ତଳ ଚିତା' ମଧ୍ୟରେ ପିନ୍ଧିବର' ବନ୍ଦୁ
 ବନ୍ଦୁ କୋଳେ ରାଜିବ କି ବନ୍ଦୁଅଛି ରାଜୁ ॥ ୧୮ ॥

ପୁଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ କରାଣୀ' ଦଳବେ କପ୍ତଳ
 ମନୋହର ଗଣ୍ଡଦେଶେ ଲେଖିଲେ ମଳୟ"
 ଚରୁକରେ ବିରାଜନା କଲେ ଭ୍ରମରୀ"
 ସକାମ ନେତ୍ରେ' ଅଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜିଲେ ନାହିଁନା"
 ॥ ୧୯ ॥

୧ । କ. ନନକ କେତକ ପଥ ।

ଖ. ଟ. ନନେବ କେତକ ପଥ ।

୨ । ଖ. ଗ. ନିର୍ମଳ ମୁକୁତା ସାଲ ।

୩ । ଖ. ସାପିଲେ ରାଜରେ ।

ଗ. ରାଜି ଚନ୍ଦ୍ରପରେ ।

୪ । ଖ. ଗ. କେପ ।

୫ । ଖ. ଗ. କପାଳ ।

ଝ. ଚ. କପୁର ।

୬ । କ. ସୋରାସିକା ।

ଖ. ସୋରାସିକା ।

ଗ. ସୋରା ପିଣି ।

୭ । କ. କି ର ପଟଳ ।

ଖ. କିରଣ ପଟଳ ।

ଗ. କିରଣ ପଟଳ ।

୮ । କ. ଖ. ଛଳ ।

ଘ. ଛଳ ।

ଗ. ଛଳ ।

ଝ. ଛଳ ।

୯ । କ. ଖ. ରଞ୍ଜିଲେ ।

ଗ. ଖ. ରଞ୍ଜିଲେ ।

୧୦ । ଖ. ଗ. କପୋଳରେ ।

୧୧ । କ. ଖ. ପ୍ରୀତି ପାଇଁ ।

ଗ. ପ୍ରୀତି ପାଇଁ ।

ଝ. ପ୍ରୀତି ପାଟ ।

୧୨ । କ. ଖ. ଗ. ଘ. ଝ. ଞ. ଦେଲେ

ତା କୋଳରେ ।

୧୩ । କ. ଗ. କପ୍ତଳ ଚିତା ।

ଖ. ଘ. ଝ. ଞ. କପ୍ତଳ ଚିତା ।

୧୪ । କ. ଘ. ଝ. ପିନ୍ଧିବର ।

୧୫ । ଝ. ଞ. ପୁଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ କରାଣୀ ।

୧୬ । କ. ଗ. ଗଣ୍ଡଦେଶେ ମଳୟ ।

ଝ. ଗଣ୍ଡ ଦେଶେ—କପ୍ତଳ ।

୧୭ । ଗ. ଚରୁକରେ ବିରାଜିଲେ ଚିତା

ରମଣୀ ।

୧୮ । କ. ଖ. ସକାମେ ନେତ୍ରେ ।

୧୯ । କ. ଖ. ରଞ୍ଜିଲେ ନାହିଁନା ।

ଖ. ରଞ୍ଜିଲେ ନାହିଁନା ।

ଗ. ରଞ୍ଜିଲେ ନାହିଁନା ।

ଝ. ରଞ୍ଜିଲେ ମଳୟ ।

(ରୂପକ)
 ଚାଟକ' ଚନ୍ଦ୍ର ବିଭ୍ରାଜମାନ ମହାକର୍ଣ୍ଣ"
 ମୋତିଫଳ ଛତା ତାର ଉପରେ ଶୋଭନ' ।
 ସୁଗନ୍ଧାର୍ ସମ୍ଭିକତୀ' କୂଳଶକ ପଞ୍ଚ"
 ଶ୍ରେୟସଦୃଶ ଅବତଂସ ଶୁମର ସୁସଞ୍ଚ' ॥ ୨୮ ॥
 ସୁସ୍ଥ ନାସାୟତେ ଲୁଲେ ନିର୍ମଳ' ମୁକୁତା
 ଚନ୍ଦ୍ରମା କୋଳେ ଶ୍ରେଷ୍ଠୀ ପରସ୍ତେ ଲକ୍ଷ ତା' ।
 (ଶ୍ରେଷ୍ଠ)
 ଏବେ ସଖି ଦେବ କୃତକସ୍ତ୍ର ଫଳମାଳା' '
 କହେ ଜେମା କଂସ କରି' " ବୃଷ କି ହୋଇଲ ॥ ୨୯ ॥
 ଅତି' ସୁଖେ ମାଳ ବାଳୀ ସୁଗ୍ରୀବରେ' ଦେଲ
 ବେଗେ ଆଣି ଅଙ୍ଗଦକୁ ଶୁଭେ ସଜକଳ' ।
 ଚନ୍ଦ୍ର କଟକ ପୁଣି କରେ ସଫଳିଲ
 ମୁକ୍ତିକା ଦେଇ ଅଙ୍ଗଳ ମାନକୁ ବଢ଼ିଲା' ॥ ୩୦ ॥

୧ । ଚ. ଚ. ଛଳ ରୂପକ ।	୧୧ । ଖ. ସୁଦେ ସଖିଦେବ କୃତକସ୍ତ୍ର
ଖ. ଛଳ ରୂପକ ।	ଫଳମାଳା ।
ଗ. ଛଳ ରୂପକ ।	ଗ. ଏବେ ଦେବ ପତି କୃତକସ୍ତ୍ର
ଘ. କହୁ ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ ।	ଫଳମାଳା ।
୨ । କ. ଗ. ଚାଟକ ।	୧୨ । ଚ. ଯେମା କଂସକରି ।
୩ । କ. ଚ. ମାହାଶୂର ।	ଖ. ଯେମା କଂସକରି ।
୪ । କ. ଗ. ଯୋଉନ ।	ଗ. ଯେମା କଂସ କରି ।
୫ । କ. ଗ. ସୁଗନ୍ଧାର ମଲ୍ଲିକତୀ ।	ଘ. କୃଷ କରି କୃପ ।
୬ । କ. ଚ. କୃଳସ କପଟ ।	୧୩ । ଏହି ପଦ ପୁରୁ 'ଦ' ପୋଥି
ଖ. ଗ. କୃଳସ କପଟ ।	ବ୍ୟାଞ୍ଜନ ଅନ୍ୟ ପୋଥିଗୁଡ଼ିକରେ
ଚ. କୃଳଶ କପଟ ।	ନିମ୍ନୋଲ୍ଲେଖ ଅଛି ।
୭ । ଚ. ଗ. ପୁଷ୍ପତଂ ।	କ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ଖ. ପୁଷ୍ପ ।	ଖ. ଛ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
୮ । ଗ. ଘ. ଯୋହୋ ।	ଗ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
୯ । ଖ. ଗ. ନିର୍ମଳ ।	୧୪ । କ. ବାଳି ପୁଷ୍ପିକରେ ।
୧୦ । ଗ. ଲେଖିତା ।	ଖ. ବାଳି ମାଳ ପୁଷ୍ପିକରେ ।
ଫ. ଲେଖିତା ।	ଗ. ବାଳି ମାଳା ପୁଷ୍ପିକରେ ।
୧୧ । ଖ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।	୧୫ । ଖ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ଖ. ଘ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।	କରେ ସମ୍ପର୍କ ।
ଫ. ଛଳ ।	କ. ବଞ୍ଚିବ ।
	ଘ. ବଞ୍ଚିବ ।

ଅଶୋକବନ୍ଧୁ ଜନକନନ୍ଦନା ସୁମୁଖୀ’
 ସମୁଦ୍ର ପାଣିକ ଶୁଣି ଦେଲେ ମହାସୁଖୀ’ ।
 ମୁକୁରେ’ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁଖକୁ ଶୁଣିଲେ’
 ମନ୍ଦୋଦରୀ କାନ୍ତ କଥା ମନେ ଭରଣଲେ’ ॥ ୨୩ ॥

୧ । ଏହି ପଦ ପୁରୁଷ ‘ପ’ ପୋଥି ବ୍ୟାଞ୍ଜିତ
 ଅନ୍ୟ ପୋଥିଗୁଡ଼ିକରେ ନମ୍ବୋଲେଖ
 ଅଛି ।

କ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଖ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଗ. ଶ୍ରେ ।

୨ । କ. ଙ. ଅଶୋକବନ୍ଧୁ ଜନକ
 ନନ୍ଦନ ପ୍ରସ୍ତୁତି ।

ଖ. ଅଶୋକବନ୍ଧୁ ଜନକ ନନ୍ଦନ
 ପ୍ରସ୍ତୁତି ।

୩ । କ. ସମୋଦ୍ର ପାଣିକ ଶୁଣିଲେ ମାସୁଖୀ ।

ଖ. ସମୁଦ୍ର ପାଣିକ ଶୁଣି ହୋସେ
 ମହାସୁଖୀ ।

ଗ. ସମୁଦ୍ର ଦେଲେ ମହାସୁଖୀ ।

ଙ. ସମୁଦ୍ର ପାଣିକ ଶୁଣି ଦେଲେ
 ମାହାସୁଖୀ ।

(ଏହାପରେ ‘କ’ ଓ ‘ଖ’ ପୋଥିରେ
 ନମ୍ବ ବିଷୟ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି) ।

୪ । ଏହି ପଦ ପୁରୁଷ ‘ପ’ ବ୍ୟାଞ୍ଜିତ ଅନ୍ୟ
 ପୋଥିରେ ନମ୍ବୋଲେଖ ଅଛି ।

କ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଖ. ଛ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଗ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

କ. ଏ ଦୁଇପାଦ ମୋହ (ମୋଷ)
 ଅର୍ଥ ।

ବାସରେ (ବାହାରେ) ତଳ ଅର୍ଥ

ନୋହଲ (ନୋହ) [ପ୍ରଥମ]

ଅନ୍ତରାଳ (ଅନ୍ତର) ଦ୍ଵିତୀୟ

‘ଦ୍ଵିତୀୟ’ ଅର୍ଥ

(ଶୀତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖି

ଭେଦନ୍ତୁ । ତୃତୀୟ ଅର୍ଥ ଶ୍ରୀରାମ

ଶୀତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବାହୁଡ଼ା ବଳେ
 କରନ୍ତି) ।

ଖ. ସେ (ଏ) ଦୁଇପାଦ ମୋହାର୍ଥ
 ବାହାରେ ଗଳ (ତଳ) ଅର୍ଥ ।

୫ । ଘ. ପ୍ରଣରେ ଶୁଣିଲେ ।

୬ । ନ. ମନ୍ଦୋଦରୀ ।

ଖ. ଙ. ମନ୍ଦୋଦରୀ ।

୭ । ‘ଖ’ ପ୍ରସ୍ତୁତରେ ନମ୍ବୋଲେଖ ଅଛି ।

ସେ (ଏ) ଦୁଇପାଦ ମୋହାର୍ଥ

ବାହାରେ ଗାତ ଅର୍ଥ ହୋଇ,

ମନ୍ଦୋଦରୀ ବାହାଡ଼ାକୁ ବାପ-

ଘରେ ଆଇ କାନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା

କରନ୍ତି ଅର୍ଥେ । ମନ୍ଦୋଦରୀ

ଲଜାରେ ଆଇ ରାବଣ ନଥା

ବରୁରନ୍ତି ଅର୍ଥେ । ରାବଣ

ପଥାକାଳେ ରାବଣାଅଙ୍କୁ ଦେଖି

ପ୍ର [ଛ] ? କଥା ବରୁରନ୍ତି

ଅର୍ଥେ । ରାମ ଅନ୍ଦୋଧାରେ ଆଇ

ରାବଣ ନଥା ବରୁରନ୍ତି ଅର୍ଥେ ।

ପୁଣି ମନ୍ଦୋଦରୀ କଥା ବରୁରନ୍ତି

ଅର୍ଥେ । ଶିତାଙ୍କୁ (ଶୀତା)

ରାବଣାଅଙ୍କୁ ପ୍ରଣ ଦେଖି ବରୁରନ୍ତି

ଅର୍ଥେ । ଦେହୁଣିବି ବରେହୁଣି

(କୌଣସି ବରେହୁଣି) କାନ୍ତ

ବେହୁଅଛି ଅର୍ଥେ । ସେତେ

(ଏବେ) ସେହାରେ

(ଏବେ) ସେହାରେ

ହୁଅଇ । ଅର୍ଥ ଥିବ ନ୍ୟାସ

(ନ୍ୟାସରୁ) କେବଳ ଏହା

ସ୍ଵରରେ ଦେଖି ।

ମଣିବରେ ମଣିମୟ କଳଣ ପାନ୍ଥରେ
 ନବଦେବ ରତ୍ନଚକ୍ରୀ ଝଟଝଟ ଦିଶେ ।
 ଲଳବାସେ ଆଜ୍ଞାଦିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର
 ଚନ୍ଦ୍ରମାକୁ ଚାରି ଅଙ୍ଗେ ଦିଶିଲେ ପୂର୍ବକୁ ॥ ୨୫ ॥

କଟିରେ ରଖିବ କ୍ଷୁଦ୍ର ଦକ୍ଷିଣା ପ୍ରକଟ
 ଚରଣେ ନୂଆ ଧୂଳି କରୁଛି ଚନ୍ଦ୍ରଟି ।
 ଲାମ କି ଯି ପୂର୍ବଦିଗ ସମରେ ଯିପୁର
 ମୋହନୀକି ଆଶ୍ରୟ କରି ସାଜେ ରଣଭୂମି ॥ ୨୬ ॥

ପୁରୁଷ ଚରଣପୁରୁଷ ଅଜିତ ଅଳତା
 କାମ ଅଗ୍ନି ବେଦେ ଦୁର୍ଗ କଲକ ରଚିତ ।
 କର୍ପୁର ସଂଯୋଗ କରି ତାମ୍ବୁଳ ଦିଅନ୍ତି
 ବେଶ ସାରି ନାୟମାନେ ପ୍ରଣାମ କରନ୍ତି ॥ ୨୭ ॥

କେ ଯେ ବୋଲେ ଅପୂର୍ବ ଦେଖ ଶ୍ରୀକଣ୍ଠର ପ୍ରଭ
 ଧରିଅଛି ଏ କନ୍ୟା ପୁରାବିଶିତ ଶୋଭା ।

- ୧। କ. ଖ. ପାରୁସେ ।
 ଗ. ମଣିମୟ ବନ୍ଧେ ମଣି ପାରୁସେ ।
 ଘ. ପାରୁସେ ।
- ୨। କ. ଟ. ରତ୍ନଚକ୍ରୀ ଦିଶେ ।
 ଖ. ରତ୍ନ ଚକ୍ରୀ ଦିଶେ ।
- ୩। ଖ. ଆଜ୍ଞାଦିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଘ. ଆଜ୍ଞାଦି ପୂର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଙ. ଆଜ୍ଞାଦିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଚ. ଆଜ୍ଞାଦିଲେ ମଳବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ।
- ୪। କ. ଶିବୁ ।
- ୫। କ. ଘ. କୁପୁର ଧୂଳି ।
- ୬। ଖ. ଘ. କାମକାନ୍ତି ।
- ୭। କ. ମୋହନୀକି ।
 ଖ. ଗ. ମୋହନୀକି ।
- ୮। ଖ. ପାସେ ରଣଭୂମି ।
- ୯। କ. ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଖ. ଚ. ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଙ. ଚ. ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ଚ. ଚନ୍ଦ୍ର ।

- ୧୦। କ. କର୍ପୁର, ।
 ଖ. କର୍ପୁର ।
- ୧୧। କ. ତାମ୍ବୁଳ ।
 ଖ. ତାମ୍ବୁଳ ।
 ଙ. ଟ. ତାମ୍ବୁଳ ।
- ୧୨। କ. ଖ. ଟ. ବେଶସାରି ପ୍ରଣାମ ।
 ଖ. ବେଶକରି ପ୍ରଣାମ ।
- ୧୩। ଏହି ପଦ ପୁରୁଷ 'ଚ' ପୋଥି ଦ୍ଵାରା
 ଅନ୍ୟ ପୋଥିରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅଛି ।
 କ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
 ଖ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
 ଙ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
 ଚ. ପୋଥିରେ ଉପର ପ୍ରଭାବ ୨୭
 ପ୍ରଭାବ ୨୭ ପ୍ରଭାବ ୨ ପ୍ରଭାବ ୨
- ୧୪। ଖ. ଅପୂର୍ବ ।
- ୧୫। କ. ଘ. ପୁରାବିଶିତ ଶୋଭା ।
 ଖ. ପୁରାବିଶିତ ଶୋଭା ।

କେ ବୋଲଇ ପୀତାମ୍ବର ପୀରୁଡ଼ ଏହାର
ଏଣୁ ମକାମ୍ବର ଠାରେ କରୁଛି ଆଦର' ॥ ୨୭ ॥

କେବଣ ଚକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏଁ ଏମନ୍ତ ବୋଲୁଛି ।
ମୁଖର ରସନା ଭଲ କଟିରେ ଶୋଭୁଛି ।
ଘନକାଳ କେଣ ବେଶ ଶେଷ ମନ ତୋଷେ
ଶରଦ ଶୋଭାରେ ହାସ ତହ ପୁପ୍ପକାଶେ ॥ ୨୮ ॥

କେବଣ ନାଶ୍ଟ ବସୁଧ ଏମନ୍ତ ବୋଲୁଛି
ସଖି ସୁବାସରେ ତାଡ଼ି କି ଶୋଭା ଦିଶିଲୁ ।
କେ ବୋଲଇ ଚରଣେ ଏ ନୁହଇ ହଂସକ
ହଂସ କହେ ଗତିରେ ଜଣିଲୁ ତନୁଲେକ ॥ ୨୯ ॥

ଏହା ଶୁଣି ଲଜପାଇଁ ବୋଲେ କୁନ୍ଦଦନ୍ତୀ ।
ଦେଖ ଦେଖ ସଖି ଏହୁ ଚନ୍ଦ୍ରପତ୍ର ଶୁଭ ॥
ସୁନ୍ଦର ଚନ୍ଦନ ଗବାଷ ଡାଳମ୍ବ ପବନ ।
ଗତାଗତ ହେବୁ ବାଳା ଲଭଲୁ ସୁମନ ॥ ୩୦ ॥

୧ । କ. ପିତାମ୍ବର ପିରୁଡ଼ ଏହାର ।
ଖ. ପୀତାମ୍ବର ପିରୁଡ଼ ଏହାର ।
ଗ. ପିତାମ୍ବର ପିରୁଡ଼ ଏହାର ।

୨ । ଖ. ଚ. କରୁଛି ଆଦର ।

୩ । ଚ. ଦେଖି ।

୪ । କ. ଗ. ସୋହାଗୁ ।

୫ । ଏହୁ ପଦପୁଞ୍ଜରୁ କି ଓ ଖ ପୋଥିରେ
'ଏ ଚନ୍ଦ୍ରପାଦ ଶେଷ' ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ
ଅଛି ।

୬ । କ. ଗ. କେସ କେସ ସେସ ମନ ତୋଷେ ।
ଖ. କେସ କେସ ସେସ ମନ ତୋଷେ ।

୭ । କ. ଶରଦ ସୋଭାରେ ।
ଖ. ଚ. ସରଦ ସୋଭାରେ ।

୮ । କ. ଗ. ପୁପ୍ପକାଶେ ।

ଖ. ପୁପ୍ପକାଶେ ।

୯ । କ. ଗ. ଶୁଣିଲୁ ।

୧୦ । ଏଠାରେ କ ପୋଥିରେ ଶୁଣି
ଓ ଖ ପୋଥିରେ ଶୁଣି ବୋଲି
ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଛି ।

୧୧ । କ. ଖ. ତାହୁକି ସୋଭା ଦିଶିଲୁ ।

ଗ. ତାହୁକି ସୋଭା ପାଶିଲୁ ।

ଚ. ନୋହୁଇ ହଂସକ ।

୧୨ । କ. ନୋହୁଇ ହଂସକ ।

ଖ. ନୋହୁଇ ହଂସକ ।

୧୩ । ଗ. ପିଣ୍ଡିଲୁ ତନୁଲେକ ।

ଚ. ହଂସକ ଗତିରେ ଜଣିଲୁ
ତନୁଲେକ ।

୧୪ । କ. ପୁଣିଲୁ ।

ଖ. ଗ. ପୁଣିଲୁ ।

୧୫ । ଏଠାରେ କ ପୋଥିରେ 'ଶୁଣି ଓ ଖ
ପୋଥିରେ 'ଏ ହୁଇ ପାଦ ଶୁଣି'
ବୋଲି ଲେଖାଅଛି ।

୧୬ । ଖ. ଗବାଷ ।

୧୭ । ଗ.

ସତ୍ୟାପନ ।

୧୮ । କ. ଗ. ହେବୁବାଳ ।

ଚ. ହେବୁବାଳୀ ।

ଦୁଃଖୀ ବୋଲେ ସଖି ଏ ଅମରପୁର ସମ
ଦେଖ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଡୋଇଅଛି ମନୋରମ ।
ନାଗଲୋକ ପ୍ରାୟ ମୋର ମନକୁ ଆକୃଷ୍ଟେ
ବନ୍ଧି ପ୍ରଭାରେ ଅତି ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ଦିଶେ ॥ ୩୧ ॥

ଏହି ପରକାରେ ନାନା କରୁଛନ୍ତି ରସେ
ଅମୃତ ସମ ଅଶନ ବ୍ୟସନ ବଳାସେ ।
ସୁଜାଣି ଚରୁଣ ସଖୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
ହରିଲ ସେ ଦିନମାନ ବିବ୍ୟ ସଦନରେ ॥ ୩୨ ॥

ଗୁଳାସରେ ବନମାଳୀ କୁହା ବିପିନରେ
ବିଜୟ କରି ବଜାନ୍ତି ମୁରଲୀ ସୁସ୍ବରେ ।
ସେ ଧୂଳି ଶ୍ରବଣେ ସୁଖେ କରି ଲୋକନାଥ
ହେଲମାତେ ଭଗଲ ହସାର ସିନ୍ଧୁପଥ ॥ ୩୩ ॥

୧ । ଏଠାରେ କ ଓ ଖ ଯୋଡ଼ିରେ
'ଶ୍ରେଷ୍ଠ' ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ।

୨ । ଖ. ପ. ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଡୋଇଅଛି ।

୩ । ଏଠାରେ କ ଓ ଖ ଯୋଡ଼ିରେ
'ଶ୍ରେଷ୍ଠ' ବୋଲି ଲେଖାଅଛି ।

୪ । ଖ. ଚାନ୍ଦ ପ୍ରଭାରେ ।

ଗ. ବିଷଦ ପ୍ରଭାରେ ।

ଘ. ବିଷଦ ପ୍ରଭାରେ ।

୫ । କ. ଗ. ଯୋଡ଼ିର୍ମୟ ଦିଶେ ।

ଖ. ମନୋରମ ଦିଶେ ।

୬ । ଖ. ଚରୁଣ ଶ୍ରବଣେ ।

୭ । ଖ. ଗ. ଅସନ ଦେସନ ।

ଘ. ଅଶନ ଦେସନ ।

ଚ. ଅସନ ବ୍ୟସନ ।

୮ । କ. ଖ. ସୁଧାସ ।

ଗ. ସୁଧାସ ।

୯ । କ. ଗ. ଚରୁଣ ସଖୀମାନଙ୍କ ।

୧୦ । ଖ. ଦାବ୍ୟ ସଦନରେ ।

ଘ. ଦ୍ବିକ ସଦନରେ ।

୧୧ । ଖ. କୁପସୁର ।

୧୨ । କ. ଗ. ବିଜୟ କରି ବଜାନ୍ତି ।

୧୩ । କ. ଧୂଳି ସବଣ ସୁଖେ ।

ଖ. ଧୂଳି ଶ୍ରବଣେ ସୁଖେ ।

ଗ. ଧୂଳି ଶ୍ରବଣେ ସୁଖେ ।

ଘ. ହେଲମାତେ—ସିନ୍ଧୁପଥ ।

ଚ. ହେଲମାତେ—ସିନ୍ଧୁପଥ ।

ଜ. ସିନ୍ଧୁପଥ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ

ବର—ଆହାରି'

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ କିଛି ଦିନାନ୍ତରେ ବସନ୍ତ ପ୍ରବେଶ' ହୋଇଲ
ମନ୍ଦ ରକ୍ତ ଶୀତ' ମଳୟ ମରୁତ ସମସ୍ତ ଦିଗେ' ପ୍ରସରିଲା ॥

କନ୍ଦର୍ପ, ଦର୍ପ ଅତିଶୟ' ବଢ଼ିଲା ।

କୋକିଳ କୁଳ କଳରବ ଚନ୍ଦ୍ରଲ ଗହଳ ତମକ' ପଡ଼ିଲା ॥ ୧ ॥

ନବ ପଲ୍ଲବ ମୁକୁଳକୁ ଧଇଲେ ସହକାର ଶାଖା ନିକର' ॥

ପୁଟିଲେ' ମଲ୍ଲୀ ମାଧବୀ ଚନ୍ଦ୍ର ତମା କୁରୁଅନା କଢ଼ିକେଶର' ॥

ମଞ୍ଜୁଳ, ବକୁଳ' କେତଳ ସାକୁଳ' ।

ନବମାଳିକା ଅମଳା ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ପଲ୍ଲବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଟଳ' ॥ ୨ ॥

ବିବିଧ ପୁଲ ମକରନ୍ଦ ମହାରାଜେ ମଧୁକର ମାଣିଲେ' ।

ଅତି ଅସହ୍ୟ ମନମଥ ବାଣ' ମାଳିନୀ' ସଜ୍ଜ ନ ପାରିଲେ ॥

ବିରହା, ଜନ କାହୁଁ ଏହା ସଜ୍ଜବ' ।

ମାନ ନାଶପାଏ ଧଇର୍ଯ୍ୟ' ନ ଧରି ତରଣେ ବହନ ପଡ଼ିବ ॥ ୩ ॥

୧ । ଖ. ଚ. କଲ୍ୟାଣ ଆହାରି ।

୨ । କ. ଗ. କିରୁ—ପ୍ରବେଶ ।

ଚ. କିରୁ—ପ୍ରବେଶ ।

୩ । କ. ଗ. ପିତ ।

ଘ. ଶିତ ।

୪ । କ. ସମସ୍ତ ଦିଗେ ।

ଖ. ସମସ୍ତ ଦେସେ ।

ଚ. ସମସ୍ତ ଦିଗେ ।

୫ । କ. ଖ. ଅନନ୍ତୟ ।

ଗ. ଅତ୍ୟନ୍ତୟ ।

୬ । ଘ. ତମକ ।

୭ । କ. ପଟା ନିକର ।

ଖ. ଚ. ପାଣ୍ଡା ନିକର ।

ଚ. ଶାଖା ନିକର ।

୮ । କ. ଖ. ପୁଟିଲେ ।

୯ । କ. ଗ. ଚ. କର କେଶର ।

୧୦ । ଚ. ମଞ୍ଜୁଳ ।

୧୧ । ଖ. ଗ. ସକୁଳ ।

୧୨ । କ. ଗ. ପଲ୍ଲବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଟଳ ।

ଖ. ପଲ୍ଲବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଟଳ ।

୧୩ । ଘ. ଏହି ପଦଟି ନାହିଁ ।

୧୪ । ଘ. ଅତି ଅସହ୍ୟତା ମନମଥ ବାଣ ।

ଚ. ଅତି ଅସହ୍ୟ ମନସିକ ବାଣ ।

୧୫ । କ. ଗ. ମାଳିନୀ ।

୧୬ । କ. ବିରହ ଯନ—ଏହା ପଡ଼ିବ ।

ଖ. ବିରହ ଯନ—ସ୍ବେଦେ ରହୁବା ।

ଗ. ବିରହ ଯନ—ସ୍ବେଦା ରହୁବ ।

ଘ. ବିରହ ଜନ ଏଥେ କାହୁଁ ରହୁବ ।

ଚ. ବିରହ ଜନ କାହୁଁ ଏଥେ ରହୁବ ।

୧୭ । କ. ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ପଲ୍ଲବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଟଳ ।

ଖ. ମାନ ନାଶ ପାଏ ଧଇର୍ଯ୍ୟ ।

ଗ. ମାନ ନାଶ ପାଏ ଧଇର୍ଯ୍ୟ ।

ଘ. ହାନ ନାଶପାଏ ଧଇର୍ଯ୍ୟ ।

ସମସ୍ତ ଗୁରୁମାନଙ୍କ ମହାମୁଖ୍ୟଂ ସଖା ସାହାର ସୁଧାକରଂ ।

ଅତି ଅନନ୍ତର ଅତିଶୟ ପାର ଅନନ୍ତ ସନ୍ତୁ ଧନ୍ବରଂ ॥

ସେବାଳେ, ଏମନ୍ତଂ ହେବା କ ଅଧିକ ।

ଅଧିକାରୀ ନୋହୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇବ କେ ଅଛିଂ ଏମନ୍ତ ବିବେକ ॥ ୪ ॥

ଏସନ ଶୁଭଂ ଦେଖି ନୃପନନ୍ଦନା ଛମ୍ବରେ କହେ ପ୍ରିୟସଖୀଂ ।

ଏ ଯେଂ ଅଭିଷେପ ଆରମ୍ଭଂ ଆମ୍ଭର ଦେଖିବା ଶୁଭ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ॥

ସଙ୍ଗାତ, ଏକେଂ ଏ ବସନ୍ତ ସମୟେ ।

ଦୁର୍ଜେ ଉପବନଂ ଶୋଭା ପାଉ ଅଛି ପୁରନ୍ଦର ପୁରଂ ପରସ୍ତେ ॥ ୫ ॥

(ଶ୍ଳୋକ)

ରସାଳ ରମ୍ଭା ନାଗେଶ୍ବରଂ ପୁନ୍ନାଗ ପୁଲଂ ଶିଳୀମୁଖଂ ମନ୍ତ୍ରତ ।

ଗନ୍ଧବ ଆଦି ପରସ୍ତେ ଶରଣ ଏଣେ ନ ହରେଂ କାହା ଶତ୍ରୁ ॥

ସଙ୍ଗାତ, ଚଳନ୍ତୁ ଆଉ ନ ବିରୁଦ୍ଧ ।

ଶୁଣିଂ ପୁରସ୍ତ ସମସ୍ତ ସତତସ୍ତ ଦେଶେ ହୋଇଲେ ବାହାର ॥ ୬ ॥

- ୧ । ଚ. ରୁରୁମାନଙ୍କ ମହାମୁଖ୍ୟ ।
 ଖ. ଶରୁମାନଙ୍କ ମୋହାମୁଖ୍ୟ ।
 ଗ. ରୁରୁମାନଙ୍କ ମହାମୁଖ୍ୟ ।
 ୨ । ଚ. ସାଖା ନାହାର ପ୍ରଧାନର ।
 ଖ. ସାଖା ସାହାର ପ୍ରଧାନର ।
 ଗ. ସହା ସାହାର ପ୍ରଧାନର ।
 ୩ । ଚ. ଅତି ଅନନ୍ତର ଅତିଶୟ ଧନ୍ବର ।
 ଖ. ଅତି ଅତିଶୟ ଅନନ୍ତର ଧନ୍ବର ।
 ଗ. ଅତି ଅନନ୍ତର ଅତିଶୟ ପୁର
 ନନ୍ତଂ ଧନ୍ବର ।
 ଘ. ଅତି ଅନନ୍ତର ଅତିଶୟ ପାର
 ମନ୍ତ୍ର ନନ୍ତଂ ଧନ୍ବର ।
 ୪ । ଗ. ସେମନ୍ତ ।
 ୫ । ଚ. ଅଧିକ ନୋହୁ ।
 ଖ. ଅଧିକ ନୋହୁ ସନ୍ତୁ ଧନ୍ବର
 ହୋଇବ ।
 ଘ. ଅଧିକ ନୋହୁ ଅଧିକ
 ହୋଇବ ।
 ୬ । ଚ. ଏସନ ଶୁଭ ।
 ଗ. ସେମନ୍ତ ରୁରୁ ।

- ୭ । ଚ. ନୃପ ନନ୍ଦନ—ପ୍ରିୟ ସଖି ।
 ଖ. ନୃପ ନନ୍ଦନ—ଏକ ସଖି ।
 ଗ. ଚ. ନୃପ ନନ୍ଦନ—ପ୍ରିୟ ସଖି ।
 ୮ । ଗ. ସେବେ ।
 ୯ । ଚ. ସରବି ।
 ୧୦ । ଚ. ଖ. ସଂସାର ଏକେ ।
 ଗ. ସଂସାର ସେବେ ।
 ୧୧ । ଖ. ଘ. ଦୃଢ଼େ ଉପବନ ।
 ଚ. ଦୃଢ଼େସ୍ତ ଆରମ୍ଭ ।
 ୧୨ । ଚ. ରାଜର ପୁରର ।
 ୧୩ । ଚ. ଗ. ନାଗେଶ୍ବର ।
 ୧୪ । ଚ. ପୁଲ୍ଲଗ ହୁଲ ।
 ଖ. ଗ. ପୁଲ୍ଲଗ ହୁଲ ।
 ୧୫ । ଚ. ଶାଳପୁଷ୍ପ ।
 ଖ. ପିଳାପୁଷ୍ପ ।
 ଗ. ଶାଳପୁଷ୍ପ ।
 ୧୬ । ଘ. ନ ରହେ ।
 ୧୭ । ଚ. ଘ. ସଂସାର ।
 ୧୮ । ଚ. ଗ. ପୁଣି ।

କେ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲେ କେ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲେ ପରଶ' ଧରିଲୁ ।
 କେ ଶାଣି କେ ଶବ୍ଦ କେ ସରମଣ୍ଡଳ' ଘେନି ମନେ ମନେ ବାଦନ୍ତି ॥
 ଭଉଁସ, ପାରୁଣେ* ପଛେ ବେଢ଼ିଲୁ ।
 କେବଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗୁମୁରେ ତା ମିଳି* ପହଞ୍ଚି ମଣାଇ ନିଅନ୍ତି* ॥ ୭ ॥

ପ୍ରାୟ ପଶୀକରେ କର ଦେଇ କର କଣ୍ଠମୟ କୁଣ୍ଡଳଦଳ ।
 ଦହ କନକ ଦଳିତ ଦୁରିତାଳ ବହୁଳ ଚମ୍ପକ* ଗଣ୍ଡି ॥
 ପ୍ରବେଶ*, ହୋଇଲେ ମନୋରମ ବନେ ।
 ଶୁଷ୍କ* କୋକିଳ ଶୁକ ଶାଶୁ କୁଳ* ଗୁମୁଳ ଗୁମୁର* ସୁମନେ ॥ ୮ ॥

ନବ ପଲ୍ଲବିତ ଶୁକ୍ଳ କୁସୁମିତ ଚନ୍ଦ୍ରଲତା ବୁଲି ଦେଖନ୍ତି ।
 ମକର କେତନ ନିଜ* ନିକେତନ ବୋଲି ମନେ ପ୍ରତେ କରନ୍ତି ॥
 ନୃପତି, ଦୁଷ୍ଟିତ ସୁଦନ୍ତୀ* ସୁମନ ।
 ଭରଦ୍ବାସ ହୋଇ ପରସ ସୁବନ୍ଧ ବଚନ ସଖୀକ କହନ୍ତି ॥ ୯ ॥

- ୧ । ଚ. କେହିବା ।
 ୨ । କ. ଗଣ୍ଡିଆ ।
 ଗ. ପ. ପଣ୍ଡା ।
 ୩ । କ. କେ ରବୀ ପର ମଣ୍ଡୋଳକେ ।
 ଖ. କେ ରବୀ ପର ମଣ୍ଡଳ ।
 ଘ. କେ ଗଣ୍ଡାଲ ବାଦ୍ୟୋଦେଶର ମଣ୍ଡଳ ।
 ୪ । କ. ଖ. ଚ. ବାଦନ୍ତି ।
 ୫ । କ. ପାରୁଣେ ।
 ଖ. ଚ. ପାରୁଣେ ।
 ଘ. ପାରୁଣେ ।
 ୬ । ଖ. ପ୍ରବେଶ ପ୍ରବେଶେ ମିଳି ।
 ଗ. ଦୁଷ୍ଟି ପ୍ରବେଶେ ମିଳି ।
 ଘ. ପ୍ରବେଶ ପ୍ରବେଶେ ମିଳି ।
 ଙ. କରୁଣ ପ୍ରବେଶେ ମିଳି ।
 ୭ । ଗ. ନେଅନ୍ତି ।

- ୮ । କ. କର ଗପନ କୁଣ୍ଡଳଦଳ ।
 ଖ. କର ଗପନ କୁଣ୍ଡଳଦଳ ।
 ଗ. ଗପନ କରେ କୁଣ୍ଡଳଦଳ ।
 ଘ. ଅବନୀ କୁଣ୍ଡଳ କୁଣ୍ଡଳଦଳ ।
 ଙ. କର ଗପନ କୁଣ୍ଡଳଦଳ ।
 ୯ । କ. ଚମ୍ପକ ।
 ୧୦ । କ. ଚ. ପ୍ରବେଶ ।
 ୧୧ । କ. ଗ. ଶୁଷ୍କ ।
 ୧୨ । କ. ଗ. ଶୁକ ଶାଶୁକୁଳ ।
 ଖ. ଶୁଷ୍କ ଶାଶୁ କୁଳ ।
 ୧୩ । ଙ. ଭର୍ମର ।
 ୧୪ । ଖ. ନୟ ।
 ଗ. ନୟ ।
 ୧୫ । କ. ଦୁଷ୍ଟିତ ସୁଦନ୍ତୀ ।
 ଖ. ଦୁଷ୍ଟିତ ସୁଦନ୍ତୀ ।
 ଗ. ଦୁଷ୍ଟିତ ସୁଦନ୍ତୀ ।
 ଙ. ଦୁଷ୍ଟିତ, ବୋହୂ ।

ଦେଖ' ପକ୍ଷି ତମା' ଗଜରା' ଏ ତମା ପୁରୁଣି ତଉରରେ ଖ୍ୟାତ' ।

ନ ଥିବା ଏଠାରେ ହର ଉପୁ ଦୋଷ' ଦୃଷ୍ଟିରେ କଣିବ ଆଦାନ' ॥

ସଜାତ' କି ଲଭରେ ଏହା ସଞ୍ଜିବା,

ଏହା ସଜାଗତ୍ରୁ 'ଶୋକ ଜାତ' ନୋହୁ ଅଶୋକକୁ ବେଗେ ଭାବିବା' ॥ ୧୦ ॥

'ବିକାସ' ଗଛ ମକରନ୍ଦ ପ୍ରକଟ ବକୁଳ କୁଳରେ ମଣ୍ଡିତ ।

ସଖି ଏ ଅନ୍ତ ମନାହର ରସାଳ ବହୁଳ ବିଷପେ' ବେଷ୍ଟିତ ॥

ଆହୁରି, ମଧୁପ ଲୋଚାଏ ଦେଖିବ' ।

ଦେଖ ଦେଖ ଏ ହେମବର୍ଣ୍ଣ' ସୁନାଗ ଏହା ପାରୁଣେ' କମ୍ପା ଅଛି ॥ ୧୧ ॥

ସଖି' ଏ ମଧୁକାଳରେ ଜାହା' ନାହିଁ ସୁନାଗ' କାହିଁ ଅଛି କହ ।

ବୋଲେ ସଜନୀ ଏ ନିକଟରେ' ଅଛି ପାଇବୁ ଭଦ୍ରବରଣ ଗୁହ' ॥

ସଜାତ' କାହିଁ ଛୁ ନାହିଁତ ମୋ ପାଶେ ।

ଆଜି ମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀ କୁସୁମ ନ ଦୋଳିବ ପଡ଼ିଲ ନାଗେଶ୍ୱର ମୁଖ' ॥ ୧୨ ॥

୧ । କ. ଗ. ଡ. ଚ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଖ. ଏ ପଦ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଘ. ଛନ୍ଦ ଶ୍ରେଣୀ, ତିନି ଅଳ ।

୨ । ଖ. ଗ. ଡ. ପମା ।

ଚ. ଶମା ।

୩ । ଘ. ପୁରୁଣି ଗଜରା ।

୪ । ଖ. ଡ. ଶାତ ।

୫ । ଖ. ଦୋସ ।

୬ । ଘ. ଅପାତ ।

୭ । କ. ଘ. ସଞ୍ଜିବା ।

୮ । କ. ଏହା ଶୋକ ଯାତ ।

ଖ. ଏହା ସଜାଗତ୍ରୁ ଶୋକଯାତ ।

ଗ. ସେହା ସଜାଗତ୍ରୁ ଶୋକଯାତ ।

୯ । ଖ. ଗ. ଡ. ଉପିବା ।

୧୦ । ଏହୁ ପଦପୁରୁ ନ ଓ ଖ ପୋଥିରେ
ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ଗ ପୋଥିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ

ଲେଖା ଅଛି ।

୧୧ । ଘ. ବିକାଶ ।

୧୨ । ଗ. ବକୁଳ ବିଷପେ ।

୧୩ । ଖ. ଲେଖିଏ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଗ. ଲେଖିବେ ଦେଖନ୍ତୁ ।

୧୪ । କ. ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ।

୧୫ । କ. ଗ. ପାରୁଣେ ।

ଘ. ପାରୁଣେ ।

୧୬ । ଏହୁ ପଦ ପୁରୁ ନମୋଲେଖ ଅଛି ।

କ. ଗ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଘ. ଛନ୍ଦ ଶ୍ରେଣୀ ।

୧୭ । କ. ପକ୍ଷି-ସାତ ।

ଖ. ଶମି-କାତ ।

ଗ. ପକ୍ଷିସ୍ୱେ-ସାତ ।

ଘ. ପକ୍ଷି-କାତ ।

୧୮ । କ. ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

ଖ. ଘ. ପ୍ରମାଣ ।

୧୯ । କ. ସଜନୀ ଏ ନିକଟରେ ।

ଖ. ସଜନୀ ଏ ନିକଟରେ ।

ଗ. ସଜନୀ ସ୍ୱେ ନିକଟରେ ।

ଘ. ସଜନୀ ଏ ନିକଟରେ ।

୨୦ । ଖ. ନୋହୁ

୨୧ । କ. ଘ. ସଞ୍ଜିବା

୨୨ । କ. ଗ. ନାଗେଶ୍ୱର ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

ପ୍ରାଣପଣି ଏ ପୁରାଣୀ ପୁରାଣୀ ନବମାଳାକୁ ନରେଶ ।
 କ ପୁଣ୍ୟ କଣ୍ଠ ପଞ୍ଚଶିଳୀମୁଖ ପଞ୍ଚମେ ଲଭିଅଛି ପୁଣ ।
 ସଜାତ, ତପସ୍ୟା କଲ ଲୋକ ଏଡ଼େ ।
 ଇଷ୍ଟଦେବତା ପନ୍ଥୋଷୀ ହୋଇଥିଲେ କାହାକୁ ନ କରଇ କେଡ଼େ ॥ ୧୩ ॥

ପଣି ମଣ୍ଡୁକୁ କେତକା କୁଳଟାକୁ ବେଡ଼ି ଉଡ଼ନ୍ତି ଭୁଞ୍ଜମାନେ ।
 ଝଙ୍କାର ବ୍ୟାଜରେ ଚଳୁଅଛନ୍ତି ବାଦ ଲଗାଇ ଦାର ଜନେ ॥
 ସଜାତ, ଏ କାମ ରାଜାରୁ ଡରା ।
 ଆନ କ ଏଡ଼େ ବଳକରି ଧରି ବୁଝି ବସିବ ପରଦାର ॥ ୧୪ ॥

ଦେଶ କୁରୁବକ କୁରୁମ ପ୍ରବଳ ମଦନ ପାବକ ସନ୍ଦେହ ॥
 ନବ କୁରୁଶକ ନୟନ କଣ୍ଠକ ଏଥିରେ ନ କର ସନ୍ଦେହ ॥
 ସଜାତ, ଏ କାମ କୁଶିଆନା ଆନା ।
 ବକୁଳେ ମାଧବୀ ଲତା ଜଡ଼ ଅଛି କେକଲ ଏମନ୍ତ ॥ ୧୫ ॥

୧ । ଏହି ପଦ ପୁରୁଷ 'ଶ' ପୋଥିରେ
 ଏ ଦ୍ଵାର ପାଦ ଛ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, 'ଗ'
 ପୋଥିରେ ଛଳଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ 'ଦ'
 ପୋଥିରେ ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି
 ଲେଖା ଅଛି ।

୨ । କ. ପ୍ରାଣପଣି ଏ ପୁରାଣୀ ।
 ଖ. ପ୍ରାଣପଣି ସ୍ଵେ ପୁରାଣୀ ।
 ଗ. ପ୍ରାଣପଣି ସ୍ଵେ ପୁରାଣୀ ।

୩ । କ. ବଚମାଳାକୁ ।

୪ । କ. ଗ. ଜପୁତ୍ୟ ।
 ଖ. ଜପୁତ୍ୟ ।

୫ । କ. ଗ. ପିଳାପୁଷ୍ପ
 ଖ. ପିଳପୁଷ୍ପ ।

୬ । କ. ସଜା ମୋ ।

୭ । କ. ସଜୋସ ।

ଖ. ସଜୋସ ।

ଗ. ସଜୁଷ୍ପ ।

୮ । କ. ପଣି ମଣ୍ଡୁକୁ କେତକା କୁଳଟାକୁ ।

ଖ. ପଣି ମଣ୍ଡୁକୁ କେତକା କୁଳଟାକୁ ।

୧ । ଖ. ଗ. ଝଙ୍କାର ବ୍ୟାଜରେ ଚଡ଼
 ଅଛନ୍ତି ।

ଗ. ଝଙ୍କାର ନାଦରେ ଚଡ଼ ଅଛନ୍ତି ।

ଦ. ଝଙ୍କାର ବ୍ୟାଜରେ କୁରୁ
 ଅଛନ୍ତି ।

ଚ. ଝଙ୍କାର ବ୍ୟାଜରେ ଚର୍ଚ୍ଚ
 ଅଛନ୍ତି ।

୧୦ । କ. ଯାର ଜନେ ।

ଖ. ଗ. ଯାର ଗନେ ।

ଦ. ବାଦ ଲଗାଇବା ଜନେ ।

୧୧ । ଖ. ଗ. ରାୟାର ।

୧୨ । କ. ଧରଣ ବୁଝିବ ଶିବ ପରଦାର ।

ଖ. ଧରଣ ବୁଝି ବସିବ ପରଦାର ।

୧୩ । କ. ସଜନ ।

ଖ. ଗ. ଝ. ସନ୍ଦେହ ।

୧୪ । ଗ. ଜଡ଼ାଅଛି ।

ଦ. ଉଡ଼ୁଅଛି ।

୧୫ । ଖ. ଗ. ସେମନ୍ତ ।

ନାନା କୁସୁମ ମାନଙ୍କର ପରାଗ ପବନରେ ଝୁରି ଉଡ଼ିଲ' ।
 ଅଦରାଗ ଘନସାର ତୁରି କରି କାମ କି ଚାହେଇ ଖେଳଇ' ॥
 ଏମନ୍ତ, କହି କଉତୁକ ହରଷେ' ।
 ଏବୁ ଏକ ତରୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସମେ' ମିଳିଲେ ପଦ୍ମାବତୀ ପାଶେ' ॥ ୧୬ ॥

ସରୋବର ଦେଖି ସରୋରୁଦମୁଖୀ' କରଇ ଅନେକ ପ୍ରଶଂସା' ।
 ଜହ୍ନିରେ' ବିଷ ଅମୃତ ଅଶନରେ' ହଂସା ନ ଚନ୍ଦ୍ରଲେ ମାନସା' ॥
 ସଜାତ, ଧନ୍ୟ ଏ' ବନର ମନ୍ତ୍ରମା ।
 ପୁଣ୍ୟକ ରୁଣ୍ଡ କମଳ କଳାପ ମିଶି ବିଶୁଦ୍ଧି ପୁଷ୍ପମା' ॥ ୧୭ ॥

୧ । କ. ଘ. ଉଡ଼ି ଝୁଡ଼ି ।
 ଘ. ନଡ଼ି ଝୁଡ଼ି ।
 ଙ. ଝୁଡ଼ି ପଡ଼ି ।
 ଚ. ଉଡ଼ି ଝୁଡ଼ି ।
 ୨ । କ. କାମ କି ବରଷି ଖେଳଇ ।
 ଘ. କାମ ନିଶାଚର ଖେଳଇ ।
 ଙ. କାମ କି ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଖେଳଇ ।
 ୩ । କ. ସଜାତ କେହି କଉତୁକ ହରଷେ
 ଖ. ଏମନ୍ତ କହୁଁ କଉତୁକ ହରଷେ ।
 ଘ. ଙ. ଏମନ୍ତ କହୁଁ କଉତୁକ
 ହରଷେ ।
 ୪ । ଘ. କର୍ମେ ।
 ଘ. ଙ. କର୍ମେ ।
 ୫ । କ. ପଦ୍ମାବତୀ ପାଶେ ।
 ଖ. ଘ. ପଦ୍ମାବତୀ ପାଶେ ।
 ଚ. ପ୍ରସବର ପାଶେ ।

୬ । କ. ସରୋରୁଦ ପୁଷ୍ପ ।
 ଘ. ଶରୋରୁଦ ପୁଷ୍ପ ।
 ଘ. ସରୋବର ପୁଷ୍ପ ।
 ୭ । କ. ଘ. ପ୍ରସଂସା ।
 ୮ । ଏହି ପଦ ପୁରୁଷ ନମୋଃସ୍ତୁତ ଅଛି ।
 କ. ଏହି ତନୁପାଦ ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
 ଖ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
 ଘ. ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
 ୯ । କ. ଘ. କହୁଁରେ ବିଷ ଅମୃତ
 ଅସନରେ ।
 ୧୦ । ଖ. ଙ. ହଂସା ନ ଚାନ୍ଦ୍ରଲେ ମାନସା ।
 ଘ. ହଂସା ନ ଚନ୍ଦ୍ରଲେ ରସାଳସା ।
 ୧୧ । ଖ. ଘ. ସେ ।
 ୧୨ । କ. ମିଶି ବିଶୁଦ୍ଧି ପୁଷ୍ପମା ।
 ଖ. ମିଶି ବିଶୁଦ୍ଧି ପୁଷ୍ପମା ।
 ଘ. ମିଶି ବିଶୁଦ୍ଧି ପୁଷ୍ପମା ।
 ଘ. ମିଶି ବିଶୁଦ୍ଧି ପୁଷ୍ପମା ।

ଦେଶଂ ପଜନି, ରସବତୀ ପଦ୍ମିନୀଂ ଭୁବନ ସୁଖରେଂ ମାଣ୍ଡିତୁ ।

ମୁଖିମନ୍ତଂ ହୋଇ ଅରୁଣ ଅମ୍ବୁଜ ଅନୁଭବ ପରକାଶୁଛି* ।

ସଙ୍ଗୀତ, ଏ ସରସୀ ନିଶ୍ଚୟ ଚନ୍ଦ୍ରମାଂ ।

ମକର କର୍କଟ ମୀନ ସଙ୍ଗତରେ ଲଭିଲ କେତକଂ ଉପମାଂ ॥ ୧୮ ॥

ଦ୍ରୁମାୟୁର ପ୍ରାୟେକ ଦିଶୁଅଛି ଧରିଛିଂ ଲକ୍ଷଣାରେ ଶୋଭାଂ* ।

ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଗଲ୍ଭ ଶକୁନି ବଚନେ ପ୍ରକାଶଂ ହୋଇଅଛି ପ୍ରଭା ॥

ସଙ୍ଗୀତ, ଦ୍ଵାରକାୟୁର ପ୍ରାୟେ ଦିଶେଂ* ।

କାମରତ ସୁଖଂ ମାନସ ଉଲ୍ଲାସଂ କରବାରୁ ଅତି ପ୍ରକାଶେଂ* ॥ ୧୯ ॥

୧ । ଯଦ୍ଵ ପଦ ପୂର୍ବରୁ ନିମ୍ନମତେ
ଲେଖାଅଛି ।

କ. ଏ ଛନ୍ଦ ।

ଖ. ଏ ହୃଦପଦ ଛନ୍ଦ ।

ଗ. ଛନ୍ଦ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଘ. ଏ ହୃଦପଦ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

୨ । କ. ସଜନି ରସବତୀ ପଦ୍ମନୀ ।

ଖ. ସରସୀ ରସବତୀ ପଦ୍ମନୀ ।

୩ । କ. ପ୍ରତିରେ ।

ଖ. ଶୁଣିରେ ।

୪ । କ. ମୁଖିମନ୍ତ ।

ଖ. ଡ. ମୁଖବନ୍ତ ।

ଗ. ଘ. ଚ. ମୁଖିବନ୍ତ ।

୫ । ଗ. ଡ. ପରକାଶୁଛି ।

ଘ. ପରକାଶୁଛି ।

୬ । କ. ଏ ସରସୀ ନିରେ ।

ଖ. ଏ ସରସୀ ନିରେ ।

ଗ. ସ୍ଵେ ସରସୀ ନିରେ ।

୭ । ଖ. ସଙ୍ଗତରେ ନ ଲଭିଲ କେତେ ।

୮ । କ. ଗ. ଡ. ଉପମା ।

୧ । କ. ପ୍ରାୟେକ ଦିଶୁଅଛି ଧରିଛି ।

ଖ. ପ୍ରାୟ ଦିଶୁଅଛି ଏ ଧରିଛି ।

ଗ. ପ୍ରାୟେ ଦିଶୁଅଛି ଏ ଧରିଛି ।

ଘ. ପ୍ରାୟେ ଦିଶୁଅଛି ଏ ଧରିଛି ।

ଚ. ପ୍ରାୟେକ ଦିଶୁଛି ।

୧୦ । ଖ. ଡ. ଶୋଭା ।

ଚ. ଲକ୍ଷଣାରେ ପାଇ ପ୍ରଶୋଭା ।

୧୧ । କ. ଡ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଗଲ୍ଭ ସକୃନ୍ନ
ବଚନେ ପ୍ରକାଶ ।

ଖ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଗଲ୍ଭ ଶକୁନୀ ବଚନେ
ପ୍ରକାଶ ।

ଗ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଗଲ୍ଭ ଶକୁନ ବଚନ
ପ୍ରକାଶ ।

ଘ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଶାସନକୃ ନିବଚନେ
ପ୍ରକାଶ ।

୧୨ । କ. ଗ. ଡ. ଦେବ ।

୧୩ । ଖ. କାମରତା ଶୁଖ ।

ଗ. କାମରତା ଶୁଖ ।

ଘ. କାମରତା ଶୁଖ ।

୧୪ । ଘ. ଉପମା ।

୧୫ । କ. ଅତି ପ୍ରକାଶେ ।

ଖ. ଚ. ଅତି ପ୍ରକାଶେ ।

ପ୍ରାସାଦଂ ପରାୟେଂ ଶ୍ରେୟଃ କେତୁଃ ପ୍ରାଶାଣ କୁଳ ଦୁଃଖିନୀ ।
 ଚମାନ୍ ପରାୟେଂ ଶ୍ରେୟଃ ଏ ଚମନଚର ଦୁଃଖିନୀ ॥
 ପ୍ରାଶାନ୍, ରଥାଙ୍ଗ ପର ଏ ଦିଶୁଛି ।
 ଶୁଭ୍ର ଚମନୟଂ ପ୍ରାୟୋଗ ସକାଶ୍ଚ ମନୋହର ନିବ ଦିଶୁଛି ॥ ୨୦ ॥

ଏମନ୍ତ ଶୁଷ୍ଟି ବିକାସ ନାଶହାସୀଂ ସେଠାବରୁ କଲେ ଚମନଂ ।
 ପଶିଗଣ ଯେନ ଗୋଳନ୍ତି କୁସୁମଂ ଗୁନ୍ଧି କରନ୍ତି ମାଳାମାଳ ॥
 କେ ଚଞ୍ଚୁ, କରନ୍ତି ନାହାକୁ ତମାଳ ।
 କେବଣ ଚତୁଷ୍ଟ କର ଗଳାମାଳଂ ବୋଲେ ଦେଖ ନୃପଂ ଦୁଲ୍ଲଭ ॥ ୨୧ ॥

ରଜଶାସ୍ତ୍ର କଳା ପଠନେ କୁଶଳା ନୃପସୁତା ଗଳା ମଞ୍ଜୁଶେଂ ।
 ଅଳ ଅନର୍ଗଳା ପରିହାସିନୀଂ ଏକ ସଜ୍ଜାଂ ହାସ୍ୟମୁଖେ ॥
 ବୋଲୁଛି, ଶୁଣିଲେ ଚତୁର ମୁଗାଣୀଂ ।
 ଏଥେ ପଲ୍ଲବ ବିଟ ପିରତି ପରବେଶ ନାଶ ଶୋଭା ଧରିଛି ॥ ୨୨ ॥

୧ । ପ. ଡ. ପ୍ରସାଦ ।	୧୩ । ଖ. କରନ୍ତି ନାହାକୁ ।
୨ । କ. ପ. ଡ. ଏ ପ୍ରାଶାଣକୁଳ ସଦୃଶ ।	ଘ. ନାହାକୁ କରନ୍ତି ।
ଚ. ଏ ପ୍ରାଶାଣକୁଳ ଦୃଶିତା ।	ଘ. କରୁଛି ନାହାକୁ ।
୩ । କ. ବିବାଦ ।	୧୪ । ଖ. ପ. କଳା କଳାମାଳ ।
୪ । ଖ. ଘ. ଶ୍ରେୟଃ ।	ଚ. କର କେବଳ ଚତୁଷ୍ଟ ।
୫ । ଖ. ଶୁଭାଦ ।	୧୫ । କ. ଡ. ନୃପ ।
ଚ. ଗଗନରେ ଶୁଖି ପ୍ରଦାତା ।	୧୬ । କ. ରଜଶାସ୍ତ୍ର-କୁସଳା ନୃପସୁତା
୬ । କ. ଡ. ପ୍ରାଶାଣ ପର ଏ ଦିଶୁଛି ।	ଘ. ରଜଶାସ୍ତ୍ର-କୁସଳା ନୃପସୁତା
ଖ. ପ୍ରାଶାଣ ପର ଏ ଦିଶୁଛି ।	ଘାଳା ଶୁଭ୍ରଶେ ।
ଗ. ରଥାଙ୍ଗ ପ୍ରାୟେ ଦିଶୁଛି ।	୧୭ । କ. ପରିହାସିନୀ ଗଳା ।
ଘ. ଚ. ଶଜାଙ୍ଗ ପରାୟେ ଦିଶୁଛି ।	ଖ. ପରିହାସିନୀ ଗଳା ।
୭ । ପ. ଚମନୟ ।	ଗ. ପରିହାସିନୀ ଗଳା ।
୮ । ଖ. ସଂଯୋଗ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ।	୧୮ । ଖ. ଘ. ସଜ୍ଜା ।
କ. ସଂଯୋଗ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ।	୧୯ । କ. ପ. ମୁଗାଣୀ ।
୯ । ଖ. ଦିଶୁଛି ।	୨୦ । କ. ଏକେ ପଳାସ ପିରତି ପରବେଶ
୧୦ । କ. ଘ. ଶୁଷ୍ଟି ବିକାସ ନାଶହାସୀ ।	. ନାଶହାସୀ ଧରିଛି ।
ଖ. ଶୁଭ୍ର ଚମନ ନାଶହାସୀ ।	ଖ. ସେ ସେ ପଳାସୀ ପିରତି ପରବେଶ
୧୧ । କ. ଖ. ଡ. ଚମନ ।	ପର ନାଶ ହୋଇ ଧରିଛି ।
୧୨ । ଖ. କୁସୁମ ।	ଘ. ସେ କେ ପଳାସ ବିଟି ରତି
	ପର ବେଶୀ ନାଶ ହୋଇ ଧରିଛି ।

ରୁଣରତର ସରର ବାସନ୍ତନ ପରସଂ ପୁମନେ ବକାଣିଂ ।
 ପ୍ରବୁର ଦ୍ବିଜମାନଙ୍କରଂ ଶାଷଣଂ କରୁତୁ ଶତଂ ପ୍ରକାଣି ॥
 ସଜାତ, ହୃତଂ ନିବିଡ଼ ପସାବଳୀ,
 କାନ୍ତ ସକାଶୁଂ ବହୁ ଶ୍ରମ ଲଭିଛିଂ ଖର ପବନରେ ପ୍ରଚଳ ॥ ୨୩ ॥

ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଂ ସେହୁ ନବ ରମଣୀ କି କି ପ୍ରକାରଟି ହୋଇଲା ।
 ଦୁଃସ୍ଥିତଂ ଲେଚନ କମ୍ପେ ଅଜମାନ ପୁଲକ ସ୍ବେଦ ଜାତକଲଂଂ ॥
 ଏମନ୍ତେ, ସେହି ସମୟରେ ଅନଙ୍ଗ,
 ଶାଷଣ ବଣିଖ ଆନର୍ଷିଂ ବନ୍ଧଲ ବାଜିଂ ତଭେଦ ହେଲ ଅଂଂ ॥ ୨୪ ॥

ଅବଶଂ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ସୁକୁମାରୀ ଅତନୁଭବ ଆଦାତରେଂଂ ।
 ପ୍ରାଣ ସହଚରୀ ଭୁଜଧରୀ ତାକୁ କୋଳେ ଧଇଲା ଶାବକାରେଂଂ ॥
 ସଖୀସେ, ଜାଣିଲଂଂ ତାହାର ବିକାର ।
 ଆଶ୍ବାସନାଂଂ କଣ ପାଲଟି ପୁରକୁ ନେବାକୁଂଂ କଲକଂଂ ବିରୁର ॥ ୨୫ ॥

୧ । କ. ଶରଣ ।	୧୧ । କ. ଗ. ସାତକଲ ।
୨ । କ. ଛ. ବିକାରୀ ।	୧୨ । କ. ଉଷଣ ବସିଷ ଆଶୟ ।
୩ । ଗ. ଦ୍ବିଜମାନଙ୍କର ।	୧୩ । ଗ. ବାସି ।
୪ । କ. ଘ. ଉଷଣ ।	୧୪ । ଚ. ପୋଥିରେ ୨୪ ପଦଟି ନାହିଁ ।
୫ । କ. ଖ୍ୟାତ ପ୍ରକାସି ।	୧୫ । ଗ. ଘ. ଅବସ ।
୬ । ଗ. ଛତେ ପ୍ରକାସି ।	୧୬ । ଗ. ଅତେତ ।
୭ । ଘ. ଶତେଂ ପ୍ରକାସି ।	୧୭ । ଗ. ଅନଙ୍ଗ ଅନୁଭବ ସାତରେ ।
୮ । ଘ. ଛତ ବିକାଣୀ ।	୧୮ । ଗ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟଭବ ଆଦାତରେ ।
୯ । ଘ. ତହୁଂ ।	୧୯ । ଚ. ଅତନୁ ଭବ ଆଦାତରେ ।
୧୦ । କ. କାନ୍ତ ପ୍ରାଣ ।	୨୦ । ଗ. ଘ. ଚ. ଧାତକାରେ ।
୧୧ । ଗ. ଗ. କାନ୍ତ ସକାଶ ।	୨୧ । ଛ. ଦୋଳେଧରୀ ତାକୁ ବସାଇଲା
୧୨ । ଗ. କାନ୍ତ ସକାଶରୁ ।	୨୨ । ନେଇ ସଧରେ ।
୧୩ । ଗ. ଲଭିଛି ।	୨୩ । କ. ଗ. ସାଣିଲି ।
୧୪ । କ. ଗ. ପ୍ରଣୀ ।	୨୪ । କ. ଘ. ଆଶ୍ବାସନା
୧୫ । କ. ଗ. ଛ. ଦୃଢ଼ିତ ।	୨୫ । ଗ. ଘ. ଛ. ନେମାକୁ ।
୧୬ । ଗ. ଦୁଃସ୍ଥିତ ।	୨୬ । କ. କରଇ ।

ଅତି ପୀନସ୍ତ୍ରୀ ରୁରୁ 'ନିତମ୍ବିନୀ' ଅବଳା ମନ୍ଦର ଗାମିନୀ ।
 ଅଶକ୍ତେ ହୋଇ ଉଠି ନ ପାରଇ ବିଷମବାଣୀ ବାଧାଦେନ ॥
 ବାଲ୍ୟକୁ, ବେଢ଼ି ସମସ୍ତ ସଖୀ ଜନେ ।
 ବାହା ଲଢ଼ି ଧରି ଆହ୍ୱାନଦ କରିଂ ପ୍ରବେଶ କଲେକି ସଦନେ ॥ ୨୭ ॥

ଏତେ ଅସାଧ୍ୟ ମଦନ ମହାବ୍ୟାଧି ଦଶାକୁ ବାଳୀ ଭବୁଥିଲି ।
 ଚଣ୍ଡିରେ ପୁଣି ସକଳା ପରିହାସ ଅନଳ ନେଇ ଜାଳିଦେଲି ।
 ବିପଦ, ଉପରେ ବିପଦ ସେପିଲି ।
 ସାକ୍ଷାତ ସୁରତ ରସ ମୁଣିମନ୍ତ କଣି ଆଗେ ଉଦ୍‌ଭବଲି ॥ ୨୮ ॥

୧ । ଛ. ଚ. ଶ୍ରୁତ ନିତମ୍ବିନୀ ।

୨ । କ. ଗାମେନୀ ।

ଖ. ଗ. ଚ. ଗମନୀ

୩ । କ. ଗ. ଅସକତ ।

୪ । କ. ଖ. ଘ. ବିଷମବାଣ ।

ଘ. ବିଷମବାଣ

୫ । କ. ଘ. ସଖିଜନେ ।

ଖ. ଗ. ସଖିଜନେ ।

୬ । କ. ବାହାମାଦସବ ଆହ୍ୱାନଦ କରି ।

ଖ. ଗ. ଛ. ଚ. ବାହାମାଦସବ

ଆହ୍ୱାନଦ କର ।

ଘ. ବାହାମାଦସବ ଆହ୍ୱାନଦ କରି ।

୭ । କ. ଗ. ପ୍ରବେଶ କଲେକି ।

ଘ. ପ୍ରବେଶ ହେଲେକି ।

୮ । ଖ. ସେବେ ଅସାଧ୍ୟ ।

ଖ. ସେବେ ଅସାଧ୍ୟ ।

ଘ. ଏତେ ଅସାଧ୍ୟ ।

୯ । କ. ଗ. ଛ. ଦାକୁ ।

୧୦ । କ. ବାଳୀ ଭବୁଥିଲି ।

ଖ. ବାଳୀ ଭବୁଥିଲି ।

ଘ. ବାଳୀ ଭବୁଥିଲି ।

ଘ. ଗାଳି ଭବୁଥିଲି ।

୧୧ । ଗ. ଚଣ୍ଡିରେ ।

୧୨ । ଖ. ଗ. ସଦନେ ।

୧୩ । ଘ. ବଚନ ।

୧୪ । ଖ. ନୋହୁଇ ସାଳୀ ଦେଲି ।

ଘ. ନେଇ ସାଳୀଦେଲି ।

ଘ. ନେଇ କାନ୍ଧ ଦେଲି ।

୧୫ । କ. ଗ. ଭୁଷିଲି ।

ଘ. ଛ. ଚ. ପଡ଼ିଲି ।

୧୬ । କ. ଛ. ଶ୍ରୁତରସ ମୁତବନ୍ତ ।

ଖ. ଛ. ଚ. ଶ୍ରୁତରସ ମୁତବନ୍ତ ।

ଘ. ଶ୍ରୁତରସ ମୁତବନ୍ତ ।

୧୭ । ଗ. ଶ୍ରୁତରସ ମୁତବନ୍ତ ।

୧୮ । ଗ. କଣ ଅଗତେ ଉଦ୍‌ଭବଲି ।

ଘ. କଣ ଅଗତେ ଉଦ୍‌ଭବଲି ।

ନାୟକ ବହନ' ନବ ପଞ୍ଜବନ' କାଳ' ପ୍ରବଳ ରୁଚି ଶେଷ ।
 ଏଡ଼େ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କଥାରେ କାହିଁପାଇଁ ନୋହୁଏ ତାର ପରମାଦ' ॥
 ବାଳପେ', ଲଭିଲୁ ଦୁଃସହ ବେଦନା ।
 ଅଶାସ୍ତ୍ର ହୋଇ ଅବନୀ ଶୟନେ' ରହିଲ ଅନୁନ ନୟନା ॥ ୨୮ ॥

ଦକ୍ଷିଣ ଜଳଧି ତଟ ନନ୍ଦବଟ ନିକଟ ମାଳାଦ୍ରୀ କୂଟରେ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ଜୟ' ମଙ୍ଗଳ ଆନନ୍ଦ ଦରଶନ' ଶ୍ରୀ ମନରେ ।
 କହଇ, କବି ଲେଖନୀଥ ଏ ରସ ।
 ଶିବକଳା ନବ ବିରହ ଜନିତ' ତରୁଣ ଗୁଣ ଦ୍ରବ ଶେଷ' ॥ ୨୯ ॥

୧ । ଚ. ନାୟକ ବହନ ।

ଖ. ନାୟକ ବହନେ ।

ଗ. ନାୟକ ବହନେ ।

୨ । ଚ. ନବ ଜୟବନ ।

ଖ. ନବ ଗୋବନ ।

୩ । ଚ. ବାଳା ।

୪ । ଖ. ପେଡ଼େ ।

୫ । ଚ. କାହିଁପାଇଁ ନୋହୁଏ ତାର ପ୍ରମାଦ ।

ଖ. କାହିଁ ପାଇବ ତାର ପରମାଦ ।

୬ । ଚ.

ଖ. ଅନାୟତ ହୋଇ ଅବନୀ ଶୟନେ

ଖ. ଅନାୟତ ହୋଇ ଅବନୀ ଶୟନେ

ଖ. ଅନାୟତ ହୋଇ ଅବନୀ ଶୟନେ

୮ । ଚ. ଦକ୍ଷିଣ ଜଳଧି

ଖ. ଦକ୍ଷିଣ ଜଳଧି ।

ଗ. ଦକ୍ଷିଣ ଜଳଧି ।

୯ । ଚ. ଜଗନ୍ନାଥ କୂଟରେ ।

ଖ. ଜଗନ୍ନାଥ କୂଟରେ ।

୧୦ । ଖ. ଜଗନ୍ନାଥ ଯୟ ।

ଗ. ଜଗନ୍ନାଥ ଯୟ ।

୧୧ । ଚ. ଗ. ଦରଶନ ।

୧୨ । ଖ. ଗ. ପରମ ।

୧୩ । ଚ. ତରୁଣ ଗୁଣ ଦ୍ରବ ଶେଷ ।

ଖ. ତରୁଣ ଗୁଣ ଦ୍ରବ ଶେଷ ।

ଖ. ତରୁଣ ଗୁଣ ଦ୍ରବ ଶେଷ ।

ଖ. ତରୁଣ ଗୁଣ ଦ୍ରବ ଶେଷ ।

ଖ. ତରୁଣ ଗୁଣ ଦ୍ରବ ଶେଷ ।

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ

ଦଶ-ବରାହ

(ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳବାଣୀରେ ଗାଇବ)

ବିଷମ ବରଦ ଲଭ କାମିନୀ । ବିପ୍ଳବନ ଶିଳ୍ପ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ* ॥
 ଯେସନେ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷେ ଦଶେ ଶଶି* । ସରୋଜ ନେତ୍ରୀ ସେଷ ମତ ଦାଶି ॥
 ତା ଲବଣ୍ୟ ଅର୍ଚ୍ଚ । ଅନବରତେ ଦହଇ ଅନଳ ॥ ୧ ॥
 ଶୀତଳ ଆଶେ ସଜନୀ ନନ୍ଦର* । କର୍ପୁର ଚନ୍ଦନ ମନ୍ଦାର ଲୀଳ* ॥
 ସନନ୍ତଳା ପ୍ରାୟ ମଣ୍ଡଳେ ନେଇ । ଲେପିବା* ମାସେ ଅନଳ ଭଜଇ* ॥
 ଅନ୍ୟ ଉପଭୁକ୍ତ । ସେ ଚଢ଼ି କରବ କି ଉପକାର* ॥ ୨ ॥
 ଶଶି ସଦୃଶ ସମୀର କୁଳିଶ* । ସଜଳ* କମଳ ଦଳ ହୃତାଶ* ॥
 ସରସ ସଦନ ଶମନ* ବାସ । ସରୁ ସୁବାସ ମନସିକ ପାଶ* ॥
 ସତତ* ବିରସ । ସରଇ ନାହିଁ ରଜନୀ* ଦବସ ॥ ୩ ॥

୧ । କ. ପସ ବରଦ ।
 ଘ. କେତା ବ୍ରହ୍ମା ।
 ୨ । କ. ଡ. ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀରେ
 ଗାଇବା ।
 ଘ. ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀରେ ଗାଇବା ।
 ଗ. ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳବାଣୀ ।
 ୩ । ଘ. ଗ. ଡ. ବିଷମ ।
 ଘ. ହାସଦ ।
 ୪ । କ. ଡ. ନାମେଳ ।
 ୫ । କ. ଘ. ଶିଳ୍ପ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ।
 ଘ. ଶିଳ୍ପ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ।
 ୬ । କ. ଘ. ନେସନେ ।
 ୭ । କ. ଘ. ଡ. ଦସେ ସଞ୍ଜ ।
 ଘ. ଦସେ ଶଶି ।
 ଘ. ରଜନୀ ।
 ୮ । କ. ଗ. ଡ. ବିଷମ ।
 ୯ । କ. ଘ. ବିଷମ ଆସେ ସରସ ।
 ଘ. ବିଷମ ଆସେ ସରସର କର ।

୧୦ । କ. ଚର୍ପୁର-ପନ୍ଦର ନର ।
 ଘ. ଗ. ବିପ୍ଳବ-ପନ୍ଦର ନର ।
 ୧୧ । ଘ. ଲେପିଲ ।
 ୧୨ । କ. ଲୁଠ ।
 ଘ. ଗ. ଭଗଇ ।
 ୧୩ । ଘ. ସମାଦର ।
 ୧୪ । କ. ସଞ୍ଜ ପଦ୍ମା ସମୀର କୁଳିସ ।
 ଘ. ସଞ୍ଜ ପଦ୍ମା ସମୀର କୁଳିସ ।
 ଘ. ଶଶି ଶଦୃଶ ସମୀର କୁଳିସ ।
 ଡ. ସଞ୍ଜ ରଜନୀ ସମୀର କୁଳିସ ।
 ୧୫ । ଘ. ସପନ ।
 ୧୬ । କ. ଘ. ଡ. ହୃତାସ ।
 ୧୭ । କ. ଘ. ଡ. ସମନ ।
 ୧୮ । କ. ଡ. ମନସିକ ପାସ ।
 ଘ. ଗ. ଡ. ସୁବାସ ପାସ ।
 ଘ. ମନସିକ ପାସ ।
 ୧୯ । ଘ. ଡ. ଗ. ସରସ ।
 ୨୦ । କ. ଘ. ରସନ ।

ବଦଧ ଭୂଷଣ ଭୁଜଙ୍ଗ ଜାଳ । ଅମୃତ ସମ ଅଣନ' ଗରଳ ॥
 ନାନା ପ୍ରକାର ସୁଖ ଶ୍ରେଣ ଯେତେ । କିନ୍ତୁ ଶୁଣି ଇଚ୍ଛା ନ କରଇ ଶତେ ॥
 ନାହିଁ ରକ୍ଷା ଗତ । ଗତ କେବଳ ସୁରୁଷ' ସୁଗତ ॥ ୪ ॥

ଭାଲଇ ବାଳୀ ଅତି ଦୁଃଖ କରି । ବୋଲେ ଏ ଦୁଃଖ ହର କୁଣିଧାରୀ ॥
 ଦୁହ ମୋତେ ବାମ ହୁଅ ଦକ୍ଷିଣ । ସଦୟ ହୋଇ ଦେନ ମୋ ଶରଣୀ ॥
 ସେ ପିତ ନିସ୍ତନ । ଶୁଣି ପୁଣି ତାକୁ ବୋଲେ ଏସନ' ॥ ୫ ॥

(ଶ୍ଳୋକ)

ପରଭୂତ ମୋର ନ ଦେଖୁ' ଦୁଃଖ । ମଧୁମତ୍ତରେ ଲଭିଅଛୁ' ସୁଖ ॥
 ଭୂମିରେ ଇଲେ ନ ପଡୁଛି' ପାଦ । କଟୁଭାଷି ଏ ତୋ' କେଉଁ ସମ୍ପଦ ॥
 ଦ୍ରୋଣ ସୁତ' ହୋଇ । କଟୁକୁ ବାନ୍ଧି ହେବା' ନ ଯୋଗାଇ ॥ ୬ ॥

ପୁଣି ବୋଲଇ ହେ ମନ ମରୁତ । ବଜ୍ରସମ କରି କର ଆଦାତ' ॥
 ବଜ୍ର ଆଦାତ କି ନାହିଁ ମନରେ । ନାଶିତ' ଅଛ ଜନନୀ ଜଠରେ ॥
 ଅଭୁବିବ ସୁଲେ । ଦେଇ ସେ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିଲେ ॥ ୭ ॥

୧ । କ. ଭୂଷଣ ଭୁଜଙ୍ଗ ଜାଳ ।

ଖ. ଭୂଷଣ ଭୂଷଣ' ଯାଳ ।

ଗ. ଭୂଷଣ ଭୁଜଙ୍ଗ ଯାଳ ।

୨ । କ. ଗ. ସମ ଅସନ ।

ଗ. ଅସନ ସମ ।

୩ । ଖ. ଗ. ପ୍ରଭୁପ ।

୪ । କ. ଖ. ଡ. କୃଷ୍ଣଧାର ।

୫ । କ. ଗ. ନୋଡ଼-ହୋଅ ଦକ୍ଷିଣ ।

ଖ. ନୋଡ଼-ହୋଅ ଦକ୍ଷିଣ ।

୬ । କ. ସଦୟେ ଦେନ ମୋ ଦେନ ଶରଣୀ ।

ଖ. ଡ. ସଦୟା ହୋଇ ମୋ ଦେନ
ସରଣୀ ।ଗ. ସଦୟା ହୋଇ ଦେନ ମୋ
ଦେନ ।୭ । କ. ବଜ୍ର-ବଜ୍ର ସଞ୍ଜ ।
୮ । କ. ପ୍ରଣୀ ।୧ । ଡ. ବାରେ ଭୂମ୍ବେ ଦେନ ମୋ
ଦେନତା ।

୧୦ । କ. ଇନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ନିନ୍ଦାପୁତ୍ର ।

ଗ. ଇ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ନିନ୍ଦାପୁତ୍ର ।

ଗ. ଇନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

ଗ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

୧୧ । ଗ. ନ ଦେଖ ।

୧୨ । କ. ଗ. ଲଭିଅଛୁ ।

ଗ. ଦେନିଅଛୁ ।

୧୩ । ଖ. ପଡ଼ୁଛି ।

୧୪ । କ. କଟୁଭାଷି ଏ ତୋର ।

ଖ. କଟୁଭାଷି ଏ ତୋ ।

ଗ. କଟୁଭାଷି ସେ ତୋ ।

୧୫ । ଖ. ଗ. ଡ. ଚ. ଦୋଷ ପ୍ରଣୀ ।

୧୬ । ଗ. ବଜ୍ର-ବଜ୍ର ସଞ୍ଜ ।

୧୭ । ଗ. ବଜ୍ର-ବଜ୍ର ସଞ୍ଜ ।

୧୮ । କ. ଗ. ପ୍ରଣୀତ ।

ଏବେ ଶୁଣ ବାଟ ମୋର ଉତ୍ତର । ଶୀତଳ ସଙ୍ଗେ ତୁଅ ପରିବାର ॥
 ଦୋଷ ଚିତ୍ତର ମନରେ ନ କର । ତୁମ୍ଭ ଦୋଷେ ପ୍ରାଣ ଧରନ୍ତୁ ନର ॥
 କାନ୍ତ ରସ ହୀନେ । କେ ଅବା ରକ୍ଷା ହୋଇବ ଜୀବନେ ॥ ୮ ॥

କୁଣ୍ଡଳୀ ମୁଖ ମୁକ୍ତ ସମୀରଣ । ତୁମ୍ଭେ ପର ଜଗତର ପରାଣ ॥
 ନୂହଳ ଜଗତ ବିନା ହେତୁରେ । କିମ୍ବା ପରାଧବ କରୁଛ ମୋରେ ॥
 ଯେହୁ ବଳବନ୍ତ । ସେଇ ଅବଳାକୁ କରେ ଏମନ୍ତ ॥ ୯ ॥

ଅଳଳ ତୁମ୍ଭକୁ ବୋଲଇ ଯେହୁ । ନିଶ୍ଚୟେ କିଛି ନ ଜାଣେ ସେହୁ ॥
 ତୁମ୍ଭ ଏହି ନାମ ମଧ୍ୟ ଅକ୍ଷରେ । ଇକାର ଯେତେଲ ନିଦବା ତାରେ ॥
 ତୁମ୍ଭର କ ଦୋଷ । ନିଜ ଗୁଣ ନ କରିବ ପ୍ରକାଶ ॥ ୧୦ ॥

ସୁଖି କିଛି ବେଳେ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଦେଖି । ନ ସହ ତା ତେଜ କମଳମୁଖୀ ॥
 କହଇ ଅତି ମଧୁର ବଚନ । ତୁହି ନ କର ନ ଦିଅ ଦର୍ଶନ ॥
 ତେ କୁମୁଦ ପ୍ରିୟ । ମୋଠାରେ ନୁହ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ॥ ୧୧ ॥

୧। କ-ଗ. ସୁବଦନ (ପୁଷ୍ପା-୪୪,
 ପାଠଶାଳା— ୧୦)

ଘ. ଛଳ ନିନ୍ଦାପୁତ୍ର ।

୨। କ-ଗ. ପୁଣି ।

୩। କ-ଗ. ଡ. ସିତଳ ହୋଅ ।

୪। କ-ଗ. ଦୋଷ ।

୫। ଖ. ଘ. ନ ଧର ।

୬। କ. ଘ. ହୋଇବ ଜୀବନେ ।

ଖ. ହୋଇବ ପିତନେ ।

ଗ. ନିଶ୍ଚୟ ଜୀବନେ ।

୭। କ. ଘ. ଡ. ଛଳ ଶେଷ, ନିନ୍ଦାପୁତ୍ର
 ଭିକ୍ଷଣ ଅଟୁ ।

୮। ଖ. ପରତର ।

ଘ. ଜଗଜ୍ଜନ ।

୯। ଖ. ଘ. ନୋହୁଇ ।

୧୦। କ. ନିଶ୍ଚୟ ।

ଖ. ନିଶ୍ଚୟ ।

ଘ. ନିଶ୍ଚୟ ।

ଗ. ନିଶ୍ଚୟ ।

୧୧। କ. ଘ. ଦେହ ।

ଘ. ଦେହ ।

୧୨। ଖ. ଘ. ସେମନ୍ତ ।

୧୩। ଘ. ଘଡ଼ ।

୧୪। କ. ଘ. ଯାଣଇ ।

୧୫। ଖ. ଅକ୍ଷର ତାର ।

ଘ. ଅକ୍ଷରେ ତାରେ ।

୧୬। କ. ଘ. ଡ. ଦୋଷ ନିଦଗୁଣ ପ୍ରକାଶ ।

୧୭। କ. ଘ. କିଛି ବେଳେ ।

ଘ. କିଛି ବେଳେ ।

ଗ. କେତେବେଳେ ପୁଣି ।

୧୮। କ. ନ ସହ ତା ତେଜ କମଳମୁଖୀ ।

ଘ. ଘ. ଡ. ନ ସହ ତା ତେଜ

ନବନ୍ୟ ପୁଣି ।

ଘ. ନ ସହ ତା ତେଜ କମଳମୁଖୀ ।

ଗ. ନ ସହ ତା ତେଜ କମଳମୁଖୀ ।

୧୯। କ-ଗ. ଏ ଉକ୍ତିପାଦ ଭଲଶେଷ ।

୨୦। କ. ରୁ ହମକର—ଦ୍ରବନ ।

ଖ. ରୁହ ମକର ଦେଅ ଦରସନ ।

ଘ. ଡ. ରୁହ ମକର ନ ଦିଅ ଦ୍ରବନ ।

୨୧। କ. ଶିବି ।

୨୨। କ. ନୋହୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ।

ଖ. ଘ. ନୋହୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ।

ଦିନଗଳ' ପର ରୁମ୍ଭେ ବୋଲୁଅ । ବରଷେ ଏ ତେଜ କାହିଁ ଲୁଗୁଅ ।
 ପ୍ରକାଶ ହୁଅ ପ୍ରଦୋଷ' ନାକରେ । ବାରୁଣୀ ଭଜ ପ୍ରଜ ରଜନୀରେ ॥
 ଏ ବିରୁର ପିଣି' । କାହୁଁ ଜାଣିଲ' କହ କଳାକଥ ॥ ୧୬ ॥

ଗୁରୁଦ୍ରୋହ' ଜନମାନଙ୍କୁ ଯେବେ । ଦୁଃଖରେ ଦଣ୍ଡି ପାପ ଦାଇ ତେବେ' ॥
 ଏ କଥା ଧର୍ମ ହୁଡ଼େ ନିଶାକର' । ଅମୃତ ଶରୀର' ନାମ ଭୃମ୍ଭର ॥
 ପାପିଷ୍ଠ ଶୁଣାଳ । ବହୁ ଜାଣିଣ' କରଇ' କବଳ ॥ ୧୭ ॥

କଳକ ଅଳ ପିଛୁର' ନନ୍ଦନ । ବୁଧ ଜନକ' ତମ ବିନାଶନ' ॥
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଆସି କରୁଛ' ଗ୍ରାସ । ପର ନ ସେନଇ ପରର ଗ୍ରାସ' ॥
 ଅଭିଷେ ଶଶ' । ବିରହ ବ୍ୟାଧି ନ କର ବିନାଶ' ॥ ୧୮ ॥

୧ । କ. ଗ. ଭଲ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ନିନ୍ଦାସ୍ତୁତ ।

ଖ. ଭୟଭୟ ।

୨ । କ. ପ୍ରକାଶ ହୋଅ ପ୍ରଦୋଷ ।

ଖ. ଗ. ପ୍ରକଟ ହୋଅ ପ୍ରଦୋଷ ।

ଢ. ପ୍ରକଟ ହୁଅ ପ୍ରଦୋଷ ।

ଚ. ପ୍ରକଟ ହୁଅ ପ୍ରଦୋଷ ।

୩ । ଗ. ଭସି—ଭୟନରେ ।

ଘ. ଭୟ ଭୟନରେ ।

୪ । କ. ଖ. ସିଧୁ ।

୫ । କ. ଖ. ସାଣିଲ ।

ଘ. ପିଣିଲ ।

ଢ. ଆଣିଲ ।

୬ । ଚ. ଗୁରୁଦ୍ରୋହ ।

୭ । ଘ. ଦଣ୍ଡିପାରଇ ତେବେ ।

ଢ. ପାପ ପାଇ ତେବେ ।

୮ । କ. ନା ଶକଇ ।

ଖ. ଢ. ଶକଇ ।

ଘ. ଶକଇ ।

ଚ. ଦୋଷାକର ।

୯ । କ. ଅମୃତ ପରର ।

ଖ. ଢ. ଅମୃତ ପରର ।

ଘ. ଅମୃତ କରଣ ।

୧୦ । କ. ଗ. ସାଣିଣ ।

ଖ. ପିଣିଣ ।

୧୧ । କ. କରନ୍ତି ।

୧୨ । ଖ. ଅବସିଷ୍ଟ ।

୧୩ । ଖ. ବୃଧନ ।

୧୪ । କ. ଗ. ଢ. ବିନାଶନ ।

୧୫ । ଖ. କରଣ ।

୧୬ । ଖ. ଗ୍ରାସ ।

ଘ. ଗ୍ରାଣ ।

ଚ. ପରକ ସେନଇ ପର ପରସ ।

୧୭ । କ. ଔଷଧିର କଥ ।

ଖ. ଅଭିଷେ ବିଷ ।

ଘ. ଅଭିଷେ ବିଷ ।

ଢ. ଅଭିଷେ ବିଷ ।

୧୮ । କ. ଗ. ବିନାଶନ ।

ଘ. ବିନାଶନ ।

ଚ. ବିନାଶନ ।

ପୁଣି ବୋଲଇ ହେ' ଦୁଷ୍ଟ ମଦନ । ପୁଲଟର' ପାଇଁ କହୁ ଏସନ ॥
 ଯେବେ ତୁ ଲୋକଟର' ପାଇଥାନ୍ତୁ । ତେବେ କି ସୃଷ୍ଟିରେ ରହନ୍ତୁ ଜନ୍ତୁ
 ରେ ପାଣି ବିଦେହ' । କେଉଁ ଅପରାଧେ ଦହୁଛୁ ଦେହ' ॥ ୧୫ ॥

ଜାଣି ତୋ ଜାତକ* ବ୍ୟାତା ଭଲ । ଜନନ କାଳୁ ଯେତେ ଦୁଃଖ ଦେଲ
ସମ୍ଭର ସମୁଦ୍ରରେ* କରୁଛଲ । ଚକ୍ରରେ ପୁଣି ରାବବ ଗିଳଲ ॥
ତେଡେ ତେଡେ ଦଣ୍ଡ । ପାଇଲେ ନ ଚେତୁ* ଫୁଲ କୋଦଣ୍ଡ* ॥ ୧୭ ॥

ସେ ଅବା ତୋତେ କେଉଁ ପରାଉବ । ଜାଣୁ କି ପୁରୋ ଦାୟା କଲେ ଭବ' ॥
 ସମର୍ଥ ପଣ ସେ ଦେଖାଇ ଗଲୁ । ଅବଲୋକନ ମାଧେ ଭୟ ଗଲୁ ॥
 ତ. ତୋତେ ଶାନ୍ତି' । ସ୍ତୋତ ହୋଇଲେ' ନ ପ୍ରତିଲୁ ଜାତି' ॥ ୧୭ ॥

ଏଣୁ* ଜାଣିଲି ତୁ ଅତି ନିର୍ଲଜ୍ଜ । ଲଜ ନ ଥିବାର ଚୋର* ସଦୃଶ ॥
 ସାମାନ୍ୟ ପୋଡ଼ିଛି* ସାଦୃଶ୍ୟ ବଦନ । ତାହାକୁ ଡରନ୍ତି ଜଗତ ଜନ ॥
 ତୁ ସବାଙ୍ଗ ପୋଡ଼ା । ଚୋରର କାହିଁ ପାଇଁଥୁବ ବୀଡ଼ା ॥ ୧୮ ॥

୧ । କ, ଘ, ଙ, ଚ, ଡେଇଁଇଁରେ ।

୨ । କ. ଗ. ଙ. ଟଲପର ।

୩ । କ. ଗ. ଲେଖକ ।

୧. ୧୧/୧୧/୧୧ ।

ଦ. କେଶବର ।

ବ. ଭୂସ୍ୱାମୀ ।

୪ । ଶ. ଶ. ଶକ୍ତିରେ ।

ବ. ବାହାରେ

* । ଚ. ପାଣିନ୍ଦ୍ର କଳ ।

୨ । ଶ. ରେ ପାଣି-ଉତ୍ତର ଦେଖ ।

ସ. ଚେ ହୁଏ ହୁଏ ।

ବଳା ଅପରାଧେ ଦେଉଛନ୍ତି ଦଣ୍ଡ ।

୭ । କ, ଜାଣି ତୋ ଯାତନ ।

ଶ. ଶ. ଶ୍ରୀ ଗୋ ଶାନ୍ତ ।

୮ । ଡ. ସମେଦରେ ।

21 2500 2500 1

Q. A copy of the letter from the FBI dated 11/10/64, is attached to this report.

୧. ୧୫୦୦୦

୧୦ । ଏହି ପଦଟି 'ବ' ସୋଥରେ ନାହିଁ

୧. କେତେକେ

୧୧ । କ. ଦାଣ୍ଡର ଦାହା କଲେ ପରାଉବ ।

ଶ୍ରୀ. ଡ. ପାଣିଗ୍ରାହୀ ପ୍ରଭାତ ପାଠ୍ୟ କଲେ

ସ୍ଥିତି ।

ବ. ପାଣି ତ ଦୁଇ କାହା ଚାଲେ

୧୧ ।

ଏ. ଜାଣିବା ପ୍ରବେଶ ପାଠ୍ୟ କଲେ ଭବ ।

୧୨ । କ. ଗ୍ର. ଚର୍ଚ୍ଚିତେ ଚେତେ ସାଧି ।

ଉ. ଚନ୍ଦ୍ର ଚୋରୋ ପାଣି ।

ଦ. ଚନ୍ଦ୍ର ଦେବେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ।

୨. ଚାହିଁ ଚେତେ ସାହି ।

୧. ଶୁଣି ଶେଷେ ଶାନ୍ତି !

୧୩ । ଶ. ସେତ ହୋଇଲେ ହେଁ ।

ଦ. ଭେତେ ହୋଇଲେ ।

୫. ସେଇ ସେଲେ ହେଁ ।

୧. ଯେତେ ବ୍ୟୟକର

୧୪ | ଗ. ଗ. ଗାନ୍ଧୀ

୧୫ । ଶ୍ରୀ. ଦେବ ଦାସ

ପ୍ର. ଚେନ୍ନାଇ

୧୭ । ଶ୍ରୀ. ଚୋବୁର ।

୧୭ । ଶ. ପୋଡ଼ା

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସରସେ ସୁନ୍ଦର । କହେ ପୁଣି ପ୍ରତିବାଣୀ ବିପ୍ରାଣି ॥
 ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ କରିବାରେ ମୁଣ୍ଡି । ବିମୁଖ ହୋଇ ସେ ଯାହା ବୋଲଇ ॥
 ତା ଅଗ୍ରାଧ କରି । ନ ଘେନ ଶମ୍ଭବପୁର ସଂହାର ॥ ୧୯ ॥

ସିନ୍ଦୂର ହର ତପ ନାଶିବାରେ । ତବ ମୁଣ୍ଡିମା ବିଦିତ ସଂସାରେ ॥
 ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଅବଳା ବିରହା ନାଶ । ଜୀବନ ନେବାକୁ ଅଛି ବିରୁଦ୍ଧ ॥
 ଏ କେବଣି ଧର୍ମ । ନ କର ମଦନ ଅତି ଅଧର୍ମ ॥ ୨୦ ॥

ବିନା ଦୋଷରେ ଯେବେ ଦୋଷୀ ହେଲି । ନ ମାର ମାର ମୁଁ ବଧୂରେ ମଲି ॥
 ମୁଣ୍ଡିତ ଜନ ମାଗିବା ବିଅର୍ଥ । ଯହିଁ ଅନ୍ଧ କଲେ ହେବ ସାର୍ଥ ॥
 ତହିଁ କର ରୋଷ । ଅବଧ ବଧୁ ଲବଧ କଳୁଷ ॥ ୨୧ ॥

ଦୁବକୁ ଦାରୁ ଦାରୁ କୁ ନରକ । ଶିଶୁଷ କୁପୁମେ କୁଳଶଂକ ॥
 ମୃଣାଳ ବନ୍ଧବ ଅତଳ ଶ୍ଵାସ । ପତଳ ସନ୍ଧବ ଖଡ଼ଗସାର ॥
 ଯେ ହେମେ ଜଡ଼ବ । ତହିଁ କମ୍ପା ମହାବୁଦ୍ଧି ଲେଖିବ ॥ ୨୨ ॥

୧ । କ. ଡ. ରୁପିବାଣୀ ବିପ୍ରାଣି ।
 ଚ. ବାଣୀ ପ୍ରତି ବିରୁଦ୍ଧ ।

୨ । ଖ. ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

୩ । ଖ. ଡ. ଚ. ଯାହା ବୋଲଇ ।

ଘ. ଜାହା ବୋଲଇ ।

୪ । କ. ତାହା ଅତି ଅଗ୍ରାଧକରି ।

୫ । କ. ଖ. ଡ. ସଂହାର ।

ଘ. ଅଞ୍ଜଳି ।

୬ । କି. ଘ. ନାସିବାରେ ।

୭ । ଖ. ଘ. ଡ. ରୁମ୍ଭ ।

୮ । କ. ଖ. ଡ. ବିରୁଦ୍ଧ ।

୯ । ଖ. ଡ. ବିରୁଦ୍ଧ ।

୧୦ । କ. ଖ. ଡ. ବିରୁଦ୍ଧ ।

୧୧ । କ. ଖ. ଡ. ବିନା ଦୋଷରେ
 ଦୋଷୀ ହେଲି ।

୧୨. ବିନା ଦୋଷରେ ଦୋଷୀ
 ହେଲି ।

୧୩ । କ. ଖ. ମୁଣ୍ଡିତ ।

୧୪ । କ. ଅଧର୍ମ ବଧ ହବଧ କୁଳସ ।

ଖ. ଡ. ଅବଧ ବଧ ଲବଧ କଳୁଷ ।

ଘ. ଅବଧ ବଧୁ ଲବଧ କଳୁଷ ।

ଘ. ଅବଧ ବଧେ ଲବଧ କଳୁଷ ।

୧୬ । ଖ. ଘ. ଡ. ଚ. ଦାରୁଣ କରକ ।

୧୭ । କ. ଡ. ସିନ୍ଧବ କୁପୁମେ କୁଳସ ସାତ ।

ଖ. ସିନ୍ଧବ ହୃଦୟ କୁଳସ ସାତ ।

ଘ. ଶିଶୁଷ କୁଳସ ସାତ ।

ଘ. ବିରୁଦ୍ଧ କୁଳସ ସାତ ।

୧୯ । କ. ଖ. ଡ. ମୃଦାଳ ।

୨୦ । କ. ଖ. ଡ. ତହିଁ ପାର୍ଥ ।

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଶନ । ଭୂମି ଦୃଶ୍ୟକୁ ବର୍ଣ୍ଣନାକ' ॥
 ତୃତୀ ଶାନ୍ତି କବିତାକୁ ସାଗର । ଦଧିଭାଷ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରନକୁ ମନ୍ତ୍ର ॥
 ଯେ ଇଚ୍ଛା କର । ତାକୁ ଗୁରୁ ବୁଝିବ କବିତ' ॥ ୨୩ ॥

ବାଳକ ସ୍ବପ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ବୁଝା । ତାହା ପାଳନକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ॥
 ତାକୁ ସଫାର କବିତାକୁ ଗୁରୁ । ଏ କ ସମ୍ଭାବନା ଶୁଣ ସୁଭାଷ୍ୟ ॥
 ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଜନ । ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ କୁଳ କୋପକୁ ଶୁଣିବି ॥ ୨୪ ॥

ଇଚ୍ଛାକୃତ ପୁତ୍ର ବଚନ ଅନ୍ତରେ । ପ୍ରଣାମ କର କରଯୋଡ଼ି ଧୀରେ ॥
 ବୋଲଇ ଶୁଣିବି ଦେ ରତନାତ୍ମା । ରଖ ନ ରଖ କୁଳ ବନ୍ଧୁ ସାହା ॥
 ନାହିଁ ଏ ପ୍ରମାଣ । ଯେନ ନ ଯେନ ତାହା କୁଳେ ଜାଣ ॥ ୨୫ ॥

ଏମନ୍ତେ ତା ଦୃଶ୍ୟ ଜାଣି ନାହିଁ । ଆସନ୍ତୁ ଧୀରେ କର ଶାନ୍ତିନାଦ' ॥
 ପ୍ରବେଶ ଦେଖିଲେ ପୁରତେ ତାର । ଦେଖି ସୁନ୍ଦର କଲ ନମସ୍କାର ॥
 ସେ କଲ୍ୟାଣ କର । କହିଲେ ଶୁଣ ରେ କନକ ଗୋର ॥ ୨୬ ॥

୧ । ଶ. ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ ।
 ୨ । ଶ. ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ ।
 ୩ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୪ । ଶ. ତୃତୀ ସାଗର ।
 ୫ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୬ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୭ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୮ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୯ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୦ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୧ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୨ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୩ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୪ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୫ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୬ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୭ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୮ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୧୯ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୦ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।

୨୧ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୨ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୩ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୪ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୫ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୬ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୭ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୮ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୨୯ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୦ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୧ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୨ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୩ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୪ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୫ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୬ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୭ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୮ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୩୯ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।
 ୪୦ । ଶ. ଦୃଶ୍ୟ ସାଗର ।

ପଞ୍ଚ ଛାନ୍ଦ'

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳବରାହ'

(ମାଲକଣ୍ଠ ଋଷି' କହେ ଏ ବାଣୀରେ' ଗାଇବ)

ଶୁଣ ଏବେ ଦବ୍ୟ ରସ, ସେ କୃଷ୍ଣବେଶୀ ପୁରେଣ* ।

ତାର ପ୍ରିୟ ଅନୁଚର,
ହଂସୀ ଚକ୍ରଣ ଏ' ॥ ୧ ॥

ତାକୁ କନ୍ୟା ଖୋଜିବାରେ ଭ୍ରମଇ' ସମସ୍ତ ପୁରେ ।

ବିଧାବା ବଶରେ ଆମି
ସୁଖରେ ପଶି' ଏ ॥ ୨ ॥

ମଣିମୟ ମଣ୍ଡପରେ, ପଲକ ବିନା ଭୂମିରେ ।

ନୃପ ସୁତାକୁ' ଦେଖିଲ,
ଆନନ୍ଦ ଝଟଲ ଏ ॥ ୩ ॥

ଦେଖିଅଛି ଯେତେ ନାଶ, ତାକୁ ଅନୁମାନ' କର ।

ବୋଇଲ ଧନ୍ୟ ରେ ବାମା,
ଏ ଅନୁପମା' ଏ ॥ ୪ ॥

ବିଷ୍ଣୁରେ ଏହି ସୁଚନ୍ଦ୍ର, ବିରହେ ହୋଇଛି' ତନୁ ।

ହୋଇଲେ ହେ ଶୋଭା ତନୁ,
ନ ଯିବ ମନୁ' ଏ ॥ ୫ ॥

୧ । କ. ଟ. ଷଷ୍ଠମ ଛାନ୍ଦ ।

ଖ. ର. ପଞ୍ଚ ଛାନ୍ଦ ।

୨ । ଚ. ରାଗ-ପ୍ରହର ବାଣୀ ।

୩ । କ. ରୁଷି ।

ଖ. ରୁଶି ।

ଗ. ରୁଷି ।

୪ । କ. ର. ବାଣୀରେ ।

ଖ. ପ୍ରଜବନ୍ଧ-ବାଣୀରେ ।

୫ । କ. ପ୍ରଣ ପ୍ରବେଶ ।

ଖ. ଚକ୍ରଣ ଏବେ ପ୍ରଣ ।

ଗ. କୃଷ୍ଣ ବେଶୀ ପୁରଣ ।

ଘ. ଟ. ପ୍ରଣ ପ୍ରବେଶ ।

୬ । କ. ଅନୁଚର ଚକ୍ରଣ ।

ଖ. ର. ଅନୁଚର ଚକ୍ରଣ ।

୭ । ଖ. ର. ଖୋପିବାରେ ଭ୍ରମଇ ।

୮ । ଟ. ଖୋପିବାରେ ଭ୍ରମଇ ।

୯ । କ. ର. ବସରେ ପଶି ।

୧୦ । କ. ଟ. ନୃପସୁତାକୁ ।

୧୧ । ଟ. ଅନୁମାନ ।

୧୨ । କ. ଖ. ଟ. ଅନୁପମା ।

୧୩ । ଟ. ଖୋପିବାରେ ।

୧୪ । କ. ଟ. ଶବ୍ଦ ମନୁ ।

୧୫ । ଟ. ଶବ୍ଦ ସଦୃଶ ।

ଯେବେ ଏ ବିଷ ହୋଇଛି, କାନ୍ତେ କହେବ' ଲଭୁଛି ।
 ତେବେ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ',
 ସତ୍ୟ ବଚନ ଏ ॥ ୭ ॥

ବେଳଟୁ ନାୟକ ସଙ୍ଗ, ନ ପାଇ ଯେବେ ଅନଙ୍ଗ ।
 ଶରେ ଦୁଃଖୀ ହୋଇଥିବ,
 କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇବ ଏ ॥ ୮ ॥

ଏତେ ଅନୁମାନ ଅନ୍ତେ* ମିଳିଲା ତାର ଅନ୍ତତେ ।
 ଦେଖି ତାକୁ ସୁମଧ୍ୟମା,
 ନୃପତି ଜେମା' ଏ ॥ ୮ ॥

ନାରଦ ବଚନ ଶୁଣି*, ହରଷ ରମଣୀ ମଣି ।
 ହଂସୀକ ସ୍ନେହ ଆଦର;
 କଲ ଅପାର ଏ ॥ ୯ ॥

ଦେଇଣି ବିଷ ଆହାର, ପରୁରର ବନ୍ଧ୍ୟା ତାର' ।
 କମର୍ଥେ ଆଗତ କହ,
 ଫେଡ଼ ସନ୍ଦେହ ଏ ॥ ୧୦ ॥

ଏ ବଚନେ ହଂସୀ ଶୁଣି'', ଶୁଣ ସରସିନୀକୁଣୀ ।
 ଭଲେ ଧୀରେ'' କହିବାର,
 ସବୁ'' ବିରୁଦ୍ଧ ଏ ॥ ୧୧ ॥

୧ । କ. ଗ. କେବେ ।

୨ । ଗ. କହେବ ।

୩ । ଗ. ପ୍ରୟୋଜନ ।

୪ । କ. ନାୟକ ।

ଖ. ଗ. ନାୟକ ।

୫ । କ. ମତେ ।

୬ । କ. ନୃପତି ଜେମା ।

ଖ. ଗ. ନୃପତି ଜେମା ।

୭ । ଗ. ଚ. ବଚନ ନାହିଁ ।

୮ । କ. ଗ. ହରଷ ରମଣୀ ମଣି ।

୯ । କ. ଗ. ହଂସୀକ ସ୍ନେହେ ।

ଖ. ଗ. ହଂସୀକ ସ୍ନେହେ ।

୧୦ । ଗ. ବନ୍ଧ୍ୟାସର ।

୧୧ । କ. ଗ. ହଂସୀ ସ୍ନେହ ।

୧୨ । କ. ଭଲ ସ୍ଥରେ ।

ଖ. ଗ. ଭଲ ସ୍ଥରେ ।

୧୩ । କ. ଭଲ ସ୍ଥରେ ।

୧୪ । ଗ. ଶୁଭ ।

ଚ. ଶୁଭ ।

ଦେବେ ମୋ ଭାବେ ବଶରେ, ମିଳିଲି ତୁମ୍ଭ ଗୁମ୍ଫାରେ ।

ତେବେ କି ନ କହିଥିବି,
ନଶ୍ୱେ ନକ୍ଷତ୍ର ଏ ॥ ୧୬ ॥

ଦୀର୍ଘ ଆକାଶ ନାଶିଲି ମରୁ ସଂସାର ଗୁମ୍ଫାରେ ।

ନରପତି ପୁରା ପାଶେ,
ବସି ହରଷେ ଏ ॥ ୧୭ ॥

କହେ ତାକୁ ମୁଦୁବାଣୀ, ଶୁଣିବିରେ ପୁଲକଣୀ ।

ତୁ ମହାବଳୀ କୁମାରୀ,
ଅତି ପୁରୁଷ ଏ ॥ ୧୮ ॥

ତୋର ନବପୁରୀ ନାଳ, ଏ କାଳେ ନାୟକ ମେଳ ।

ହୋଇ ନାହିଁ କି ସୁମୁଖୀ,
ଆଜନ୍ମ ପୁଣି ଏ ॥ ୧୯ ॥

ଏମନ୍ତ ପରାସେ ପ୍ରତେକ ହୋଇଛି ମୋହର ଶତ୍ରେୟ ।

ନ କର ମୋତେ ଗୁପ୍ତତା,
କହୁ ପି ସତ୍ୟ ଏ ॥ ୨୦ ॥

ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ରାମା, ହାତୋତେ ମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରମା ।

ନୀତିତ ଚଳକୁ କଲ,
ଶ୍ରୀମତୀ ତେଜଲ ଏ ॥ ୨୧ ॥

୧ । କ. ଗ. କେବେ ।

୨ । କ. ଗ. ଡ. ପ୍ରସବ୍ୟ ବସରେ ।

୩ । ଗ. ଡ. ପ୍ରସବ୍ୟ ବଶରେ ।

୪ । ଗ. ଗ. ମିଳିଲି, ତୁମ୍ଭ ଗୁମ୍ଫାରେ ।

୫ । ମିଳିଲି ତୁମ୍ଭ ପାଶରେ ।

୬ । ମିଳିଲି ତୁମ୍ଭ ଗୁମ୍ଫାରେ ।

୭ । ଗ କହୁଛନ୍ତି-ନଶ୍ୱେ ନକ୍ଷତ୍ର ।

୮ । ପ. ଆକାଶ ।

୯ । କ. ଗ. ଦାଶିଲି ।

୧୦ । କ. ଡ. ସଂସାର ।

୧୧ । ସଂସାର ।

୧୨ । କ. ଗ. ଡ. ପାଶେ-ହରଷେ ।

୧୩ । କ. ଗ. ପ୍ରଣୟ ।

୧୪ । କ. ମାତାବଳୀ ।

୧୫ । ମହାବଳୀ ।

୧୬ । କ. ପ୍ରତେକ ।

୧୭ । ପ୍ରତେକ ।

୧୮ । କ. ନବପୁରୀ ।

୧୯ । କ. ନାୟକ ।

୨୦ । ଗ. ନାୟକ ।

୨୧ । ଗ. ଶ୍ରୀମତୀ-ଆଜନ୍ମ ଶ୍ରୀମତୀ ।

୨୨ । କ. ମୋତେ ।

୨୩ । ଗ. ପ. ହୋଇଅଛି ମୋର ଶତ୍ରେୟ ।

୨୪ । ହୋଇଅଛି ମୋର ଶତ୍ରେୟ ।

୨୫ । ହୋଇଅଛି ମୋର ଶତ୍ରେୟ ।

୨୬ । ଗ. ପ. ସତ ।

୨୭ । କ. ଡ. ସାଥ ।

ଜାଣିଲି ହଂସୀ' ତା ମନ, କହେ ଆଶ୍ୱାସ' ବଚନ ।
ସୁନେଣୀ ଚରୁଣ ବାଳା,
ସୁପ୍ତେମଣିକା ॥ ୧୮ ॥

ଏ ରୂପ' ତୋହର' ଦେଖି, ଜନକ' ନୁହନ୍ତି ଦୁଃଖୀ' ।
ନ କରନ୍ତି ବିଶ୍ୱାସତ୍ର,
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତ୍ନ ଏ ॥ ୧୯ ॥

ଜନକ' କି ନ ଜାଣନ୍ତି, ସେ ବିଭୁର ନ କରନ୍ତି, ।
ଏକ ନୁହେଁ ସୁବିଭୁର,
ଧର୍ମ ବେଶ୍ୱର ଏ ॥ ୨୦ ॥

ତୋହର' ପରା ରାମଣୀ ରାମଣ ବିନୁ ରଜନୀ' ।
କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ନୁହେଁ,
ତା ହା ରମ୍ଭୋହୁ' ଏ ॥ ୨୧ ॥

ତୋ ଦୁଃଖେ ଲଭିଲି' ବ୍ୟଥା, ଏବେ ଶୁଣ' ମୋର' କଥା ।
ନାହିଁକି ଅଛନ୍ତି ରଖି',
କାନ୍ତରେ ଦୁଃଖୀ ଏ' ॥ ୨୨ ॥

ଏକଥା ନୃପତିକର, ଏ ବିଭୁର ଅବିଭୁର ।
ମନରେ ପଡ଼ଇ ନାହିଁ;
କି ରୋଗ ବନ୍ଧି ଏ ॥ ୨୩ ॥

୧ । କ. ଜାଣିଲି ହଂସୀ ।

ଖ. ଯାଣିଲି ହଂସୀ ।

ଗ. ଯାଣିଲି ହଂସୀ ।

୨ । କ. ପ. ଆଶ୍ୱାସ ।

୩ । କ. ଖ. ଙ. ପ୍ରପ୍ତେମଣିକା ।

ଗ. ପ. ପ୍ରପ୍ତେମଣିକା ।

୪ । କ. ରୂପେ ।

୫ । କ. ପ. ତୋହୋର ।

୬ । କ. ଗ. ଙ. ଚ. ଜନନୀ ।

ପ. ପ୍ରଜନ୍ତା ।

୭ । କ. ଗ. ନୋହୋରି' ହୁଣ୍ଡି ।

୮ । ଖ. ଗ. ପ୍ରଜନ ।

ପ. ଜନେକ ।

ଙ. ଜନନ ।

୯ । ଖ. ପ. ନୋହେ ।

୧୦ । କ. ପ. ତୋହୋର ।

୧୧ । କ. ଙ. ବିନା ରାମଣୀ ।

୧୨ । କ. କରୁ ।

୧୩ । କ. ରାମୁରୁ ।

୧୪ । ଲଭିବ ।

୧୫ । କ. ଖ. ଙ. ପ୍ରଣ ।

୧୬ । ପ. ତୋର ।

୧୭ । କ. ଖ. ଙ. ଚ. ପ୍ରତି ବିଭୁର ।

୧୮ । କ. ଙ. ମଦ କହୋରିଏ ।

ଖ. ଚ. ନବଜଣୋରପ ।

କ ଜଣା ନାହିଁ ଗୁମୁରେ, କହୁତ ମୋର ଆଗରେ ।
 କହୁବ କି ତୋରପାଇଁ
 ଗୁମୁରେ ମୁହଁ ଏ ॥ ୨୪ ॥

ହଂସୀର ଏ ମୃଦୁବାଣୀ, ନୃପତି ନନ୍ଦନା ଶୁଣି ।
 ତଳକୁ କରଣି ମଥା,
 ନ କହି କଥା ଏ ॥ ୨୫ ॥

ରଞ୍ଜିତ ମଉନ ହୋଇ, ନଖରେ ଭୂମି ଚରଇ ।
 ଟେକି ସଖୀକି ଚାହିଁଲ
 କହି ଠାରିଲ ଏ ॥ ୨୬ ॥

ବୋଲଇ ସଖୀ ହଂସୀକି, ଶୁଣିବି ଏମନ୍ତ ନିକ' ।
 ଏ ଅନୁରୂପରେ ବର
 ରକ୍ତ କୁମାର ଏ ॥ ୨୭ ॥

ହୋଇ ଯେ ଥିବ ମୁଦର, ବାରଣ୍ଡର ବାରବର" ।
 ମାତା ଜଳକର ଉର
 ଉପରେ ଦାର ଏ ॥ ୨୮ ॥

ଏମନ୍ତ ଖୋଜୁ ଅଛନ୍ତି, ରଘୁେ ଆଜ୍ଞା ଦେଉଛନ୍ତି ।
 ପାଇଲେ କରବେ ବିଭା
 ଏଣୁ ଅବସ୍ଥା ଏ" ॥ ୨୯ ॥

ଏତେଶୁଣି ରାଜହଂସୀ, କହେ ନୃପଜାକୁ ଡରି" ।
 ବର ମୁଁ ଅଛି ଚାହିଁ,
 ଏ ଅନୁପର ଏ" ॥ ୩୦ ॥

୧ । ଗ. ପ୍ରଭ ।

୨ । ଗ. ପ୍ରସାଦି ନାକ ।

୩ । ଗ. ବରଣ୍ଡର ବରବର ।

୪ । ଗ. ରାଏ ।

୫ । କ. ଗ. ଦ. ବାଘଣ ପିତାଠାରୁ
 ପଣତଣି ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ନାହିଁ ।

୬ । ଗ. ଚ. ପୋଥିରେ ୨୩ ପଦଠାରୁ
 ୩୦ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।

୭ । କ. ଗ. ତୋ ଦୁଃଖେ ଲଭଇ ବ୍ୟଥା,
 ଏବେ ଶୁଣି ମୋର କଥା ।

୮. ଏତେ ଶୁଣି ନୃପଜାକୁ ହସି ।

୯. ତୋ ଦୁଃଖେ ଲଭଇ ବ୍ୟଥା
 ଏବେ ଶୁଣ ତୋର କଥା ।

ଏ ମନ୍ଥମନ୍ଥେ ଉତ୍ତମ, ସଦାମଙ୍ଗଳ ବିଶ୍ରାମ ।
 କୃଷ୍ଣବେଣୀ ନାମେ ଦେଶ ' ,
 ତହିଁ ନରେଶ ଏ' ॥ ୩୧ ॥

ନାମ ତା ସୁଦରଶନ, ଯେମନ୍ତ ସେ ଶୋଭାବନ ।
 ମାନବ ଲୋକରେ ନାହିଁ
 ଅମରେ ନାହିଁ ଏ ॥ ୩୨ ॥

ଦଶ ଦୁରୁଣ ବରଷ, ହୋଇଅଛି ପରବେଶ ।
 ହଂସ ବଂଶ ଅବତଂସ,
 ଲବଣ୍ୟ ବେଶ ଏ' ॥ ୩୩ ॥

ତାଙ୍କ ଅନୁରୂପେ ନାଶ, ନ ପାଇଲେ ତେଣୁ କଶି, ।
 ତେଣୁ ବନ୍ଧ ନୋହୁଛନ୍ତି,
 ସୁକୁନ୍ଦଦନ୍ତୀ ଏ' ॥ ୩୪ ॥

ମୁଣ୍ଡ ତାଙ୍କ ଅନୁରୂପେ, ଆସିଛି କନ୍ୟା ପ୍ରସଙ୍ଗେ ।
 କାହିଁ ସମ ନ ଦେଖିଲି,
 ତୋତେ ଦେଖିଲି ଏ ॥ ୩୫ ॥

ତୁ ଅଟୁ ଯେତେ ' ସୁନ୍ଦର, ସେ ତୋ ଅନୁରୂପେ ବର ।
 ପରପ୍ତରେ ଭାଷ୍ୟ ଥିଲେ
 ଲଭିବ' ଭଲେ ଏ ॥ ୩୬ ॥

୧ । ଗ. ବୋଲବ ନେବେ କହଣ ।

୨ । ଖ. ଲଗା ନରଣ ଏ ।

ଗ. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦଟି ଅଧିକ ଅଛି ।

କୃଷ୍ଣବେଣୀ ନାମେ ଦେଶ;

ତହିଁରେ ଏକ ନରେଶ ।

ଲକ୍ଷେ ନୃପତି ଖଟନ୍ତି,

ସୁଶ ସୁନଶ ଏ ॥ ୩୧ ॥

୩ । ଙ. ଚ. ମାନବ ଲୋକେ ବା ନାହିଁ ।

୪ । ଘ. ଦ୍ଵିଗୁଣ ।

୫ । ଢ. ଘ. ବସ ବରଷ ପରବସ ।

୬ । ନ. ହୁଅ ବସ ଅବତଂସ

ଲବଣ୍ୟବସ ସେ ।

ଖ. ହୁଅ ବସ ଅବତଂସ ଲବଣ୍ୟ

ବସ ଏ ।

୭ । କ. ଶ. ଅନରୂପେ ।

୮ । ଙ. ଚ. ସେଣୁ କଶି ।

୯ । ଝ. ନୋହୁଛନ୍ତି ।

୧୦ । ଞ. ବଡ଼ଶ ଠାରୁ ତତ୍ତ୍ଵତତ୍ତ୍ଵ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ପଦ 'ଉ' ପୋଥିରେ ନାହିଁ ଏବଂ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦଟି ଅଧିକ ଅଛି—

ସଞ୍ଜରୁ ସେତେ ସୁନ୍ଦର,

ତୋ ଅନୁରୂପେ ସେ ବର,

ମନ ସେବେ ତୋର ଅଶ୍ରୁ

କହ ମୁଖାରୀ ଏ ।

୧୧ । କ. ଗ. ନେତ୍ରେ ।

ଖ. ନେତ୍ରେ ।

୧୨ । ଘ. ଲଭନ୍ତି

ତୋର ତାର ଉପଲେଖ, ଦେମନ୍ତେ' ଦେବ ସୁଯୋଗ ।
ସେ ବାଟେ ଦେବ ପ୍ରବେଶ
ବିଧି ସନ୍ଦେଶ' ଏ ॥ ୩୬ ॥

ସେ ସୁଖ ମନ୍ତ୍ରମା ଯେତେ, ମୁଁ ତାହା' କହିବି କେତେ ।
ତଥାପି ସାମାନ୍ୟ କିଛି
ଶୁଣ ମୁଗାଶି' ଏ ॥ ୩୭ ॥

(ଶ୍ଳୋକ)

ବୃଷକେରୁ' ଶୁଭ ଗାୟ, ଭୁବନେଶ' ପୁଣିପାଠ ।
ଉପାକାନ୍ତ ଉକ୍ତିକାଣ୍ଡ
ସିନ୍ଧୁଲଧାରୀ' ଏ ॥ ୩୮ ॥

ଅଭୟବତ ଗମନ,' ଅନେକ ଦେବ ଶୋଭନ' ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀତା ବୃଷଳ'
ଦାନେ ଚପଳ' ଏ ॥ ୩୯ ॥

ସେ ଗୁରୁ କାବ୍ୟ ଭରଣ,' ଗୁଣ ଗୁଣେଶ ସୁମତ ।
ସୁସ୍ମର' କୁଳ ନାଶନ,
ପାକ ଶାସନ' ଏ ॥ ୪୦ ॥

୧ । କ. ଗ. ନେମନ୍ତେ ।

୨ । କ. ଗ. ଟ. ପ୍ରବେଶ—ସନ୍ଦେଶ ।

୩ । ଖ. ଅବା ।

୪ । ଖ. ଇତି ।

୫ । କ. ଖ. ଶୁଣ ମୁଗାଶି ।

ଘ. ଶୁଣ ମୁଗାଶି ।

୬ । କ. ବୃଷକେରୁ ।

୭ । କ. ଖ. ଭୁବନେଶ ।

ଗ. ଭୁବନେଶ ।

ଘ. ଭୁବନେଶ ।

୮ । କ. ସିନ୍ଧୁଲଧାରୀ ।

ଖ. ଗ. ସିନ୍ଧୁଲଧାରୀ ।

୯ । କ. ଅଭୟବତ ଗମନ ।

ଖ. ଅଭୟବତ ଗମନ ।

ଗ. ଅଭୟବତ ଗମନ ।

୧୦ । କ. ଖ. ଶୋଭନ ।

୧୧ । କ. ଗ. କୁମଳ ।

୧୨ । ଘ. ସୁମତ ।

୧୩ । ଘ. ଭରଣ ।

ଘ. ଭରଣ ଭରଣ ।

୧୪ । ଖ. ଘ. ପୁରୁଷ ।

ଘ. ପୁରୁଷ ।

୧୫ । କ. ଖ. ଟ. ନାଶନ—ସାସନ ।

ଘ. ନାଶନ—ସାସନ ।

ବୁଧ ବଦନ' ଯା ନାମ, ଅଳ ମନୋହର ଧାମ ।
 ରୁଗର କଳା ନୟନ,
 ନିଶି' ରମଣ ଏ ॥ ୪୨ ॥

ମିତ୍ର ଜନ' ସୁଖଦାତା, ପ୍ରବଳ ଚେଜ ବଦନା ।
 ଜୟଦ୍ଵାରଳ' ସମ୍ପତ୍ତି,
 ଦବସ ପତି ଏ ॥ ୪୩ ॥

ଅବଲମ୍ବ ବିଷ୍ଣୁପଦ, ଦେଶେ ପ୍ରକାଶ' ପ୍ରମୋଦ ।
 ସୁଧା ଚରବାର ଧର',
 ନିଶ୍ଚୟ ମୁଦର' ଏ ॥ ୪୪ ॥

ମହା ଭୁବନ' ପ୍ରବର, ସେ ବିଷ୍ଣୁ ମଣ୍ଡ୍ୟାବତାର' ।
 ମନ୍ଦରଧର ସୁଚର',
 କୁର୍ମ' ଯାଶାତ ଏ ॥ ୪୫ ॥

ବସୁମତୀ' ରକ୍ଷା ଦକ୍ଷ, ବରଦ ରୂପ ପ୍ରଦକ୍ଷ ।
 ଲଳିତାବତୀ ଶେଷତ',
 ନୃସିଂହ ମୂର୍ତ୍ତି' ଏ ॥ ୪୬ ॥

୧ । ଶ. ବିଦିତ ।

୨ । ଶ. ନୟ ।

ଚ. ନିଶି ।

୩ । ଙ. ମିତ୍ରଜନେ ।

ଶ. ମିତ୍ରପଦ ।

ଘ. ମିତ୍ରଜନ ।

୪ । ଶ. ଜୟଦ୍ଵାରଳ ।

୫ । କ. ଶ. ପ୍ରକାସ ।

୬ । କ. ସୁଧା ଚରବାର ଧାର ।

ଘ. ପ. ଚ. ଶୁଭ ଚରବାର ଧାର ।

୭ । କ. ନିତେ ପ୍ରବର ।

ଘ. ନିତେ ପ୍ରବର ।

୮ । କ. ଶ. ମାତ୍ରାଭୁବନ ।

୯ । ଘ. ଚ. ପ୍ରବର ।

୧୦ । କ. ପ୍ରସିଦ୍ଧିବତାର ।

ଶ. ମହାବତାର ।

ଘ. ପ. ମହାବତାର ।

ଙ. ମାତ୍ରାବତାର ।

୧୧ । କ. ପ. ପ୍ରବତ ।

୧୨ । କ. କୁର୍ମ ।

ଶ. ପ. ଙ. କୁମ ।

୧୩ । କ. ବସୁମତ ।

୧୪ । କ. ପ. ବସୁମତ ।

୧୫ । ଚ. ଙ. ମୁଦ ।

ଶ. ଘ. ମୁଦ ।

ବଳ ବଦ ଦୂତ ଗୋପୀ ପ୍ରକଟ ବାମନ ରୂପୀ* ।

ପ୍ରକାଶୀ ପରଶୁ ହସ୍ତ*

ରେଣୁକା ସୁତ ଏ ॥ ୪୭ ॥

ଦୁଷ୍ଟ ଦୁର୍ଜଣ ନିଧନ* ସାକ୍ଷୀର ଗଦୁନନ୍ଦନ ।

ଦରହର ବିଦ୍ୟା ଜ୍ୟୋତିଃ

ହଳୀ ଆକୃଷ୍ଟ ଏ ॥ ୪୮ ॥

ସପାର ଜନ ଧୀମନ୍ତ* ବୁଦ୍ଧ ସୁରୂପ* ଯେମନ୍ତ ।

ଅଶ୍ୱାତ୍ତ* ଅମିତାଭୀ

କଳକି ଜାଣି ଏ ॥ ୪୯ ॥

ପଞ୍ଚଶର ଶୋଭକର* ଯୋଗୀ ଯୋଗେ ଦାନେ ବର** ।

ରତନନ୍ତ ଗୋଧର**

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ମାର ଏ** ॥ ୫୦ ॥

ଏମନ୍ତ ହଂସୀର** ଶୁଷ୍କା* ଶୁଣି ସେ ହରିଣଦୃଶୀ** ।

ହରଷ* ହୋଇଲା ପାତା

କେ କହୁ ତାହା ଏ ॥ ୫୧ ॥

୧ । ନ. ସ. ବା. ସୁମରୁପୀ ।

୨ । ବାବନରୂପୀ ।

୩ । ନ. ହସ୍ତ ।

୪ । ଚ. ଦୁଷ୍ଟଦମନ ନିଧାନ ।

୫ । ନ. ଯୋଗ ।

୬ । ଗ. ଯୋଗ ।

୭ । ନ. ବୃକ୍ଷରୂପ ।

୮ । ନ. ଗ. ବୃକ୍ଷ ସୁରୂପ ।

୯ । ଦ. ବୃକ୍ଷ ସୁରୂପ ।

୧୦ । ନ. ଗ. ଅସୁରୂପ ।

୧୧ । ଅପାରକ ।

୧୨ । ନ. ଗ. କଳକି ଗାଣି ।

୧୩ । ନ. ଗ. ପଞ୍ଚଶର ଯୋଗକର ।

୧୪ । ନ. ଗ. ଚ. ଯୋଗି ଯୋଗେ ଦାନବର ।

୧୫ । ଯୋଗୀ ଯୋଗେ ଦାନବର ।

୧୬ । ଯୋଗି ଯୋଗେ ଦାନବର ।

୧୭ । ନ. ଶୁଷ୍କାଧାର ।

୧୮ । ଶ. ସିନ୍ଧ୍ୟାଧାର ।

୧୯ । ଗ. ସିନ୍ଧ୍ୟାଧାର ।

୨୦ । ଶିନ୍ଧ୍ୟାଧାର ।

୨୧ । ନ. ଶ. ଯୋଗରେ ଦେବାକ୍ଷରୁ

ପଦ୍ମଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦଗୁଡ଼ିକର ଶେଷରେ

‘ଏ’ ସ୍ଥାନରେ ‘ସେ’ ଏବଂ ଶୁକ୍ଳଶ,

ବଦ୍ଧାକ୍ଷ, ଦେବାକ୍ଷ, ସୁଦ୍ଧାକ୍ଷ,

ପଦ୍ମାକ୍ଷ, ଅପଦ୍ମାକ୍ଷ ଓ ପଦ୍ମଶ

ପଦର ଆଦ୍ୟରେ ‘ଶ୍ରେଷ୍ଠ’ ବୋଲି

ଲିଖିତ ଅଛି ।

୨୨ । ନ. ସ. ଗ. ଚ. ହଂସିନୀ ।

୨୩ । ନ. ଗ. ଶୁଷ୍କା ।

୨୪ । ଶ. ଶୁଷ୍କା ।

୨୫ । ଶ. ଶୁଷ୍କା ।

୨୬ । ନ. ଶ. ପୁଣି ସେ ହରିଣ ଦୃଶି ।

୨୭ । ଗ. ଚ. ପୁଣିସେ ହରିଣ ଦୃଶି ।

୨୮ । ନ. ନ. ହରସେ ।

୨୯ । ଶ. ଗ. ହରସେ ।

ବୋଲଇ ନୃପ ଦୁଲଣୀ' ଶୁଣ ଧର୍ମ ପରାୟଣୀ' ।

ତୋତେ କି କରିବି' ସୁଦ୍ଧି
ଜୀବନ' ମୁକ୍ତି ଏ ॥ ୫୨ ॥

କରତୁ' ଅନେକ ଯଶ' ଅବେ ହୋଇଛି' ପ୍ରକାଶ' ।

ଅଧିକେ କହିବି କାହା
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ପାହା ଏ ॥ ୫୩ ॥

ଉପଗତ ହେଲା ଜନ, କହିବି ଯେଉଁ ବଚନ ।

ଶୁଣି କେ ତା ନ କରିବି,
ଏ ସଦାକା ଏ ॥ ୫୪ ॥

ନ କହିଥିଲୁ' ବଚନ, ଜାଣି ଯେ କରିବି ଦାନ' ।

ତା ଚହଁ ବଡ଼ ଏ ମନ୍ତ୍ରୀ,
ମଧ୍ୟରେ ନାହିଁ ଏ ॥ ୫୫ ॥

ଯେ ମୋର ମନେ' ଚିତ୍ତର ତୋତେ ମୁହେ' ଅଗୋଚର ।

ତୁ ବଡ଼ ସବୁଜି' ହଂସୀ,
ଅତି ଚିତୁଣୀ' ଏ ॥ ୫୬ ॥

ଜାଣି ଯେବେ କଲୁ କୃପା, ତେବେ ଯେଠାରେ କି ଯିବି' ।

ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ମଦନ ଦୁଃଖ-
ପାଗରୁ ରଖ ଏ ॥ ୫୭ ॥

୧ । କ. ନୃସିଂହଲଣୀ ।

୨. ଗ. ନୃପ ଦୁଲଣୀ ।

୩. ନୃପ ଦୁଲଣୀ ।

୪ । କ. ଗ. ଧର୍ମ ପରାୟଣୀ ।

୫. ଧର୍ମ ପରାୟଣୀ ।

୬. ଧ୍ରୁମ ପରାୟଣୀ ।

୭ । କ. କହିବି ।

୮ । ଗ. ଗ. ଜୀବନ ।

୯. ଯିବନ ।

୧୦ । ଗ. କହିଛି ।

୧୧. କହିଛି ।

୧୨ । କ. ଗ. ଯଶ ।

୧୩ । ଗ. ହୋଇଛି ।

୧୪ । କ. ଗ. ପ୍ରକାଶ ।

୧୫ । କ. ପରାୟଣ ।

୧୬. ପରାୟଣ ।

୧୭ । ଗ. ନ କହିଲୁ ଯେ ।

୧୮. ନ କହିଥିବା ।

୧୯ । କ. ଯାଣି ଯେ କରିବ ଦାନ ।

୨୦. ଜାଣି କେ କରିବ ଦାନ ।

୨୧. ଜାଣି କେ କରେ ପ୍ରଦାନ ।

୨୨ । ଗ. ଯ ମନ ।

୨୩ । କ. ଯ. ନୋହେ ।

୨୪ । କ. ଗ. ସବୁଜି ।

୨୫ । କ. ଗ. ଚ. ଚିତୁଣୀ ଏ ।

୨୬ । ଗ. ଗ. ତେବେ କି ଯେଠାରେ ଯିବି ।

ଆଜ୍ଞା ଏ ପ୍ରାଣ ତୋ ପାଦେ, ସମର୍ପିଲ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ପାଦା ଲଜ୍ଜା' ଚାହା କର,
ଶରଣ ତୋର ଏ ॥ ୫୮ ॥

ଦେଇ ସେ ନୃପତି ସଙ୍ଗେ, କୃତାର୍ଥ କର ଏ ଅଙ୍ଗ ।
ସପ୍ତକ ଦେଉ ଏ ଆଶି,
ଶ୍ରୀମୁଖ ଦେଖି ଏ ॥ ୫୯ ॥

ସେ ସୁନ୍ଦର ଅଭିରାମ, ତାଙ୍କୁ ମୁଁ କ ରୁଣେ ସମ ।
ତୋର କହିବାରୁ ହଂସୀ,
ହୋଇଲି ଦାସୀ ଏ ॥ ୬୦ ॥

ସେ ମହାକୁଳ* ବିବେକ, ଧାର୍ମକ ଅତି ରସିକ ।
ଧର୍ମ କର୍ମ ମହାଭେଜା,*
ସେ ମହାରାଜା* ଏ ॥ ୬୧ ॥

ମୁଁ ଦୁଃଖୀ ପାଇ ସେ ନିକ, ବିଚେ କରବେ ଏଥିକ ।
ଏ ଅବା କେମନ୍ତେ ହେବ,
ଏ ଅସମ୍ଭବ ଏ ॥ ୬୨ ॥

ଏ କଥା ଦେଲି ସଖୟ,* ଏଥକୁ କହ ଉପାୟ ।
ନଦୀକିଲ ପ୍ରମାଦ ଶିଳା,
ହଂସ ବନିତା ଏ ॥ ୬୩ ॥

ଘୋର କାମକାଣ୍ଡ ପାଡ଼ି*, ବିଶେଷେ** ପଡ଼ିଲି ମାଡ଼ି** ।
ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତେ ପଡ଼ି,
ରହିଲି ବୁଡ଼ି ଏ ॥ ୬୪ ॥

୧ । ଗ. ପରମାଦେ ।

୨ । ଖ. ଲଜ୍ଜା ।

୩ । କ. ଗ. କୃତାର୍ଥ ।

୪ । କ. ସପ୍ତକ ଅସି ଏ ।

୫ । କ. ଖ. ଗ. ମହାକୁଳ ।

୬ । କ. ଗ. ମହାଭେଜା ।

୭. ମହାଭେଜା ।

୭ । ଖ. ମହାରାଜା ।

୮ । କ. ଖ. ବିବେକ ।

୯ । କ. ସପ୍ତକ ।

୧୦. ଗ. ସପ୍ତକ ।

୧୦ । ଗ. ନବଂ ଘୋର କାଣ୍ଡଧାଡ଼ି ।

୧୧ । କ. ଗ. ଗ. ବିଶେଷେ ।

୧୨ । ଗ. ଗ. ପଞ୍ଚକ ମାଡ଼ି ।

ଦେବେ ଏଥୁ ନ ରଖିବ,
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏଡ଼ୁ କଥା,
ନୁହେଁ ଅନ୍ୟଥା ଏ ॥ ୬୫ ॥

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ବାଳୀ
ଦୁଃଖି ପଞ୍ଚମନେ ଭଲ ।
କହିଲ ଦର୍ଶନେ ଚୋର,
ଅଭୟ ବର ଏ ॥ ୬୬ ॥

ଏଣୁ ମୋର ମନୋରଥ,
ଅବଶ୍ୟକ ହୋଇବ ପାର୍ଥ ॥
ଚୋଡ଼ର କୃପା ପାହାକୁ,
ଭୟ କାହାକୁ ଏ ॥ ୬୭ ॥

ହଂସୀ ମୋର କହିବାର,
ଭଲ ମନ ନ ବିଚାର ।
ଅର୍ଥୀ ଦଇନ ସେ ଦେନ,
ଦୋଷ ନ ଦେନ ଏ ॥ ୬୮ ॥

ଏ ହିଏ ହଂସୀକ ଯେତେ,
କହିଲ ବିନୟ ଚିତ୍ତେ ।
ବଚନ ଧନେ କଣିଲ ।
ସନ୍ତୋଷେ ହେଲ ଏ ॥ ୬୯ ॥

ଏମନ୍ତରେ ଏକ ଦାସୀ,
କହିଲ ଶୁଣି ସୁକେଶୀ ।
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ କୁମ୍ଭ ପିତା
ଧୂଳିକେ ମାତା ଏ ॥ ୭୦ ॥

୧ । ଡ. ପାଟ ସେର ।

୨ । ପର ଲବ ।

୩ । କ. ଦ. ନୋହେ ।

୪ । କ. ପାଞ୍ଚ ମନେ
ଖ. ଗ. ଡ. ପଞ୍ଚମନେ ।

୫ । ଡ. ଗ. ଦୁଃଖ ।
ଗ. ଦୁଃଖ ।

୬ । କ. ଗ. ଡ. ଅବଶ୍ୟ ।

୭ । ଖ. ଗ. ସ୍ୱାର୍ଥ ।

୮ । କ. ଗ. ଚୋଡ଼ୋର ।

୯ । ଡ. କୃପା ।

୧୦ । କ. ଗ. ଭୟେ ।

୧୧ । ଗ. କାହାକୁ ।

୧୨ । କ. ଦୋଷ ନ ଦେନ ଏ ।

ଖ. ଗ. ଦୋଷ ନ ଦେନ ଏ ।

ଗ. ଅଜ୍ଞା ଦଇନ—ଦେନ ଏ ।

୧୩ । କ. ଗ. ଡ. ସନ୍ତୋଷ ।

୧୪ । ଡ. ଏ ଅନ୍ତରେ ।

୧୫ । ଖ. ଏକ ।

୧୬ । କ. ଗ. ଡ. ଅବଶ୍ୟ ।

୧୭ । ଗ. ପୁଣିଲେ ।

ଏ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ପଞ୍ଚମୀ ଦିନ,
ଅନେକ ଦେଶ ଗୁଜନ ।
ଏ ପୁରେ ହୋଇବେ ଠୁଳ,
ସୁଅନୁକୁଳ' ଏ ॥ ୭୧ ॥

ହୋଇବ ତୋ ସ୍ୱପ୍ନମୁରୁଁ ବରକୁ ତୁ ଲଜ୍ଜାବରୁଁ ।
ଏ ଅଟଇ ପରମାଣି,
ମିଥ୍ୟା ନ ମଣ ଏଂ ॥ ୭୨ ॥

ଏବଂ କହୁ ହେଲ ପର,
ହଂସୀ ତା ଶୁଣି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ।
ବୋଇଲୁ ହେଲୁ ସୁଲଭଂ;
ପରମ ଲଭ ଏ ॥ ୭୩ ॥

ଅନୁକଳ ହେଲ ବଧୂ, କଲୁ ନିଶ୍ଚୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧିଂ ।
ଏବେ ତୁମେ ସୁଖେ ଥାଅ,
ମେଲଣି ଦିଅ ଏଂ ॥ ୭୪ ॥

ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ଦିବସ,
ହେବ ତୋ ପାଶେ ପ୍ରବେଶଂ ।
ସୁବେ ମୋ ସଙ୍ଗେ ସେ ରାସେ,
ନାଶ୍ଟି ସଂଶୟଂ' ଏ ॥ ୭୫ ॥

ଏହା ଶୁଣିଂ ଚକ୍ରକଳା, ଉଠି ସମର୍ପି ହୋଇଲୁ ।
ପୁଣି କଲୁ ଆଲିଙ୍ଗନ,
ଏ ସନମାନ ଏ ॥ ୭୬ ॥

୧ । ଚ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ।

ଖ. ଚ. ଡ. ପେଶୁ ।

୨ । ଚ. ଗ. ପ. ଡ. ଅନୁକୁଳ ।

ଖ. ଗୁ. ଅନୁକୁଳ ।

୩ । ଚ. ସପ୍ତମୁରୁ ।

ଖ. ସପ୍ତମୁରୁ ।

ଗ. ସ୍ୱପ୍ନ ।

୪ । ଖ. ଲଜ୍ଜାବରୁ ।

୫ । ଚ. ନ କାଣି ଏ ।

୬ । ପ. ଦେଲେ-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।

୭ । ଚ. ଗ. ଡ. ଦୁଲଭ ।

ଖ. ଶୁଭ ।

ପ. ହଂସୀ ।

ଚ. ହଂସୀ ।

୮ । ଗ. ଦିବସ ।

ଖ. କଲ ।

୯ । ଖ. ଗ. ସିଧୁ ।

୧୦ । ଖ. ଗ. ଦେଶ ।

୧୧ । ଚ. ଗ. ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ।

୧୨ । ଚ. ଗ. ସଂଶୟ ।

୧୩ । ଚ. ଗ. ଶୁଣି ।

ହଂସୀ ଆଜ୍ଞା ମାଣି ତାକୁ, ପିବାକୁ ହେଲା ବନ୍ଧୁକୁ ।
ଏମନ୍ତେ ନୃପ ଚକ୍ରାନ୍ତ,
ବୋଲଇ ଯା ଯା ଏଂ ॥ ୭୬ ॥

କେବଳ ମୋ କଥା ଚୋରେ, ଚୋର ଇଚ୍ଛା ଏଣୁଁ ଯେତେ ।
କହିଲୁ ଦୁଃଖିତ ଜାଣି,
ଥାଅ ତା ଜାଣି ଏ ॥ ୭୭ ॥

ଭରସା ମୁଁ ତୋ କଥାକୁ କରୁଛି ତୋ ମନ ଯାକୁ ।
ଇଚ୍ଛୁଛି ମୋ ମନ ଚଣ୍ଡି,
ନ କର ନାହିଁ ଏଂ ॥ ୭୮ ॥

ହଂସୀ ଆଜ୍ଞା ମାଣିବାକୁ ଗଲା ସେ ବନା ଗୁମୁକୁ ।
ଶୁଭେଁ ସେ ବନା କଟକେ,
ମିଳେ ଛଟକେ ଏ ॥ ୮୦ ॥

କହେ କବି ଲେକନାଥ, ଆହେ ଶଙ୍ଖ ଚନ୍ଦ୍ର ହାତଂ ।
ଶେକଳା ଅଭିଳାଷଂ*
କର ପ୍ରକାଶ ଏଂ ॥ ୮୧ ॥

୧ । କ. ଖ. ଆଜ୍ଞା* ।

୨ । ଙ. ଗଲା ସେ ଧନ ବନ୍ଧୁକୁ ।

୩. ଗଲା ସେ ବନା ଗୁମୁକୁ ।

୪ । ଘ. ଜାଣି ଏ ।

୫ । ଙ. ଚରେ-ଚୋରୋ-ଏତୁ ।

* । ସତସ୍ତ୍ରର ପଦଠାରୁ ଅଣାଅଣା ପଦ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 'ଚ' ପୋଥିରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ
କ. ଖ. ଘ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।

୬ । କ. ଗ. ଙ. ଆଜ୍ଞା* ।

୭ । କ. ଖ. ଘ. ମାଣିବାକୁ ।

୮ । କ. ଗ. ଙ. ଶୁଭେ ।

୯. ବେଗେ ।

୧୦ । ଖ. ହସ୍ତ ।

୧୧. ଙ. 'ହାତ' ।

୧୨ । କ. ଗ. ଙ. ଅଭିଳାଷ ।

୧୩ । କ. ଗ. ଙ. କର ପ୍ରକାଶ ଏ ।

ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ ଗୁଜରୀ

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଅଗୁରୁବ ରସ' ।

ଉତ୍ସୁକିବ' ଏଥ ଅତି ପରମ ରତସ୍ୟ ଯେ' ॥ ୧ ॥

ତୁଂସୀ ଆଗତ ପଥକୁ ନରେଶ ନରେଶ' ।

ବିନୟ ବିଶିଷ୍ଟ ଶରେ ହୋଇଣ' ବିରାଗ ଯେ ॥ ୨ ॥

ଏକ ରତ ରସେ' ରସେ ଦେଖିଲେ ସପନ' ।

ତୁଂସୀ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧ୍ୟ କରି କଲ ଦରଶନ' ଯେ ॥ ୩ ॥

ସତ ନିକ ଦେବ ବୋଲି କରନ୍ତି ବରୁର ।

ସତ ଏହା କର ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ତରଧର ଯେ' ॥ ୪ ॥

ଏମନ୍ତ ସମୟେ ତୁଂସୀ ଦରଶନ କଲ ।

ଦେଖି ନରପତି ମତି ଅତି ସୁଖୀ' ହେଲ ଯେ ॥ ୫ ॥

ଉଠି ତାକୁ ଦୃଷ୍ଟେ ଧର' କରି' ଆଶ୍ଚାସନା' ।

ଦୃଶିଲେ ତାହାର ପଥଶ୍ରୀର' ବେଦନା ଯେ ॥ ୬ ॥

୧ । କ. ପ. ମଙ୍ଗଳ ଗୁଜରୀ ।

୧ । କ. ସାଧ୍ୟକର-ଦରଶନ ।

୨ । କ. ପ୍ରଣ ସପ୍ତକ ରତସ୍ୟ ।

ଖ. ଙ. ପିଧ୍ୟ ନର-ଦରଶନ ।

ପ. ଶୁଣ ବିପ୍ରବିତ ରସ ।

୧୦ । ପ. କମଳାର ଦର ଯେ ।

ଗ. ପ୍ରଣ ଅଗୁରୁବ ରସ ।

ଚ. ତତ୍ତ୍ୱନର ହେ ।

୩ । କ. ଚ. ଙ. ଚ. ଉତ୍ସୁକିବ ।

୧୧ । ଖ. ତୁଷି ।

୪ । କ. ରସ ଯେ ।

ଗ. ପ୍ରଣ ।

ଖ. ହସ୍ୟ ଯେ ।

୧୨ । କ. ଗ. ଙ. ହସ୍ତ ଧରି ।

ଙ. ରତସ୍ୟ ହେ ।

ପ. କରେ ଧରି ।

୫ । କ. ଖ. ଙ. ନରେସ୍ୟ ।

୧୩ । ଖ. ପ. ଚ. କର ।

୬ । ଖ. ହୋଇଲ ।

ଚ. କଲେ ।

୭ । କ. ଏହୁ ଗଲ ରାଜେ ।

୧୪ । କ. ପ. ଙ. ଆଶ୍ଚାସନା ।

ଗ. ଏହୁ ଗତ ରାଜେ ।

୧୫ । ପ. ଗତକର୍ମର ।

ପ. ଏକ ଗତ ରାଜେ ।

ଚ. ପଥଶ୍ରୀର ।

୮ । କ. ସପନ ।

- ଶୁଧା ଶାନ୍ତି କଣ ତାକୁ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ଉଦୟ ।
 କହଇ ସମ୍ପାରେ ହଂସୀ ସକଳ ବୃକ୍ଷାନ୍ତ ଯେ' ॥ ୭ ॥
- ବୋଇଲୁ ଅନେକ ପୁରେ ପ୍ରବେଶି ହୋଇଲି ।
 କାହିଁ କୁହୁ ଅନୁରୂପେ କନ୍ୟା ନ ଦେଖିଲି ଯେ ॥ ୮ ॥
- ବ୍ୟାଧା ବଶେ ମିଳିଲି ଯାଇ ଏକ ପୁରେ ।
 ଦେଖିଲି ଏକ ସୁବର୍ଣ୍ଣରତ୍ନ ପୁଷ୍ପାଙ୍ଗରେ ଯେ ॥ ୯ ॥
- ଜାଣି ନୁହେଁ ବ୍ୟାଧାର ବିଷୟ ରଚନା* ।
 ଏ ରୂପକୁ ସେ ରୂପ ଯେ' କଣିଛୁ ଘଟଣା ଯେ ॥ ୧୦ ॥
- ପକ୍ଷୀ ଜନ୍ମୁ ପିନା ମୋତେ ଦିଶିଲୁ ଏମନ୍ତ ।
 ଏ କଥା କରନ୍ତୁ ସେ କମଳାଦେବୀକାନ୍ତ ଯେ ॥ ୧୧ ॥
- ଏ ବଚନେ ଶୁଭନ ପରମ ତୋଷ ମନ* ।
 ତତ୍ତ୍ୱ ଧର୍ମ କହେ ପୁଣି ମଧୁର ବଚନ ଯେ ॥ ୧୨ ॥
- କହ ମୋର ଶ୍ରବଣ* ମଞ୍ଜନ ପ୍ରୟୋଗୀ ।
 କେମନ୍ତେ ସେ କେହି ଦେଶ ନରେଶ ଦୁଇଣୀ** ଯେ ॥ ୧୩ ॥
- ଶୁଭନ ବଚନେ ହଂସୀ କହୁଅଛୁ ନାହା ।
 ସାବଧାନ ହୋଇ ଶୁଣ କୁହେ*** ନରନାହା ଯେ ॥ ୧୪ ॥

୧ । କ. ଶିବ୍ୟା ସ୍ୟାନ୍ତ ।

ଖ. ଗ. ଡ. ସୁଧା ସ୍ୟାନ୍ତ ।

ଚ. ସୁଧା ସ୍ୟାନ୍ତ ।

୨ । ଡ. ଆର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି ହୋଇଲି କଲ୍ୟାଣେ
 ଉଦୟ ।

୩ । କ. ଗ. ପ୍ରବେଶ ।

ଖ. ଗ. ବ୍ୟାଧା ବସେ ।

ଘ. ବ୍ୟାଧା ।

୪ । ପ୍ରବେଶ ରତ୍ନ ଏକ ।

ଘ. ପ୍ରବେଶ ରତ୍ନ ଅଳ ।

୫ । କ. ଗ. ଶାନ୍ତି ନୋହେ ତାର ବିଷୟ ।

ଖ. ଜାଣି ନୋହଇ ବ୍ୟାଧାର ବିଷୟ ।

ଉତ୍ତର ।

ଘ. ଜାଣି ନୁହଇ ବ୍ୟାଧାର ବିଷୟ
 ରଚନା ।

୬ । କ. ସେ ରୂପ ।

ଖ. ସେ ରୂପ ସେ ।

ଗ. ସେ ରୂପ ତା ।

ଢ. ସେ ପ୍ରବେଶ ସେ ପ୍ରବେଶ ।

୭ । କ. ଗ. ତୋଷମନ ।

୮ । କ. ଗ. ପୁଷ୍ପ ।

୯ । କ. ଗ. ଡ. ଗର୍ବଣ ।

୧୦ । କ. ଗ. ଦେଶ ନରେଶ ଦୁଇଣୀ ।

ଘ. ଦେଶ ନରେଶ ଦୁଇଣୀ ।

୧୧ । ଖ. ଘ. ସାବଧାନ ହୋଇବ ଶୁଣିବ ।

ଗ. ସାବଧାନ କୁହେ ହୋଇ ।

ଅଶୋକବନ୍ତ ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ଏକ ଦେଶ ।
 ସବଦା ବସନ୍ତ ପର୍ବ କରୁଛୁ ନିବାସ' ଯେ ॥ ୧୫ ॥

କି କରବା ତହିଁ ପୁରୋନକ ମନ୍ତ୍ରମା ।
 ସୁର ସୁର ଅବା-ଶୋଭ ପାରିବ ଉପମା' ଯେ ॥ ୧୬ ॥

ଧର୍ମସେନ ନାମେ ତହିଁ ରାଜା ଦୁତି ଧର୍ମ ।
 ଏ ମହାମଣ୍ଡଳେ ଅଲୋକିତ ପାର କର୍ମ' ଯେ ॥ ୧୭ ॥

ସୁଲକ୍ଷଣା ନାମେ ପାଟ ମହାଦେବୀ ତାର ।
 ଶ୍ରୀରାବଣେ ଜାତ କଲ ପ୍ରଥମ କୁମର ଯେ ॥ ୧୮ ॥

କୁମାରୀ ନୋହିଲ ବୋଲି ଲକ୍ଷ୍ମୀକି ସେବିଲ ।
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଂଶ' ଅବତାରେ କୁମାରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେ ॥ ୧୯ ॥

ଯେଣୁ' ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଳାରେ ଜନ୍ମିଲ ଅବଳା ।
 ତେଣୁ କର ନାମ ତାର ଦେଲେ ବିଷକଳା ଯେ ॥ ୨୦ ॥

ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ସୁନ୍ଦର ତା' କେ ଅବା କହିବ ।
 (ଶ୍ଳୋକ)
 ଗୁରୁ କବି ଦେଲେ ଅବା କିଛି ବିସ୍ତାରିବ' ଯେ ॥ ୨୧ ॥

ସୁକୁନ୍ତଳା' ବଳ କାନ୍ତି ସୁମନ ରଞ୍ଜନ ।
 କର୍ଣ୍ଣ ମୁନି ଦେଖିଲେ ଲଭିବେ' ସୁଖ ମନ ଯେ ॥ ୨୨ ॥

-
୧ । କ. ନାମରେ ଶ୍ରୀତ ଏକ ଦେଶ ।	୨ । କ. ନନ୍ଦ ।
୩. ନାମେଶ ଖ୍ୟାତ ଏକ ଦେଶ ।	୮ । ଦ. ସୁନ୍ଦର ସେ ।
୪. କଟକ ନାମେ ଏକ ଦେଶ ।	୯ । ଶ. କେ ନନ୍ଦ ପାରିବ ।
୫. ନାମେଶ ଖ୍ୟାତ ଏକ ଦେଶ ।	୧୦ । କ. ଶୁଭ ଶୁଭ କବି ଦେଲେ କହୁ
୬ । ଶ. କରପ୍ରଭା ବାସ ।	ବିସ୍ତାରିବ ।
୭. ଶ. ସୁସମା ।	୧୧. ଶୁଭ କବି ଦେଲେ କହୁ
୮. ଭାସମା ।	ବିସ୍ତାରିବ ।
୯ । ଦ. ଅଲକ୍ଷିତ ପାର ନାମ ।	୧୨. ଶୁଭ କବି ଦେଲେ ଅବା ବିସ୍ତାରି
୧୦ । ଦ. ପଟ ମହାଶୀ ତାହାର ।	ପାରିବ ।
୧୧ । କ. ଶ. ଅଂସ ।	୧୩. ଶୁଭ କବି ଦେଲେ ଅବା ବିସ୍ତାରି
୧୨. ବସ ।	ବିସ୍ତାରିବ ।
୧୩. ଅବତାର ଅଂଶ ।	୧୪ । ଶୁକୁନ୍ତଳା ।
	୧୫ । ଶ. ଦ. ଶ. ଦ. ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମା ବଦନ ଯେବେ ନିରେଷିବ ବାରେ ।
 ଶୁକାପଣ ଗୁଡ଼ି ସେବା କରିବ ପାଶରେ" ଯେ ॥ ୨୩ ॥
 ଭୁଲତା ଦେଖିବ ଯେବେ କାମଦେବ ଧନୁ ।
 ଧରି ନ ପାରିବ ଦମ୍ଭ ନ ମୁହିଁବ ମନୁ ଯେ ॥ ୨୪ ॥
 ମଦାଳସା ନୟନ ପଥକୁ ଯେବେ ଯିବ ।
 ଗରବ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନ ଗଣିବ ଯେ ॥ ୨୫ ॥
 ଶୁକ ନାସା" ପୁଷ୍ପମା" ବଞ୍ଚିଲେ ନ ପରିବ ।
 ଅରୁଣ ଅଧର ଦେଖି ଧଇର୍ଯ୍ୟ" ଦାରିବ ଯେ ॥ ୨୬ ॥
 ଏକଦନ୍ତ ଶୋଭା କି ତା କଳ୍ପଲେ ସରଇ ।
 ଲବଣ୍ୟ ଭରଣ ଶୁଭ" ସଫଳ" କରଇ ଯେ ॥ ୨୭ ॥
 ଗଣ୍ଡ ଦେଖି କାମ ଶୋଭା ମୁକୁର ନିଦିବ ।
 ଚରୁକ ଦେଖିଲେ ସୁର ମଦନେ" କମିବ ଯେ ॥ ୨୮ ॥
 କମ୍ବୁ କଣ୍ଠ ଦରଶନେ ଲଭିବେ" କାତର ।
 ମୃଣାଳ ଭୁଜ ଦେଖିଲେ ହୋଇବ ଅସ୍ଥିର" ଯେ ॥ ୨୯ ॥
 ରୁଚିର ଅଙ୍କୁଳମାନ ଧାତା ନିରେଖିଲେ ।
 ମନମଥ ଶରେ ଭ୍ରମ" ଉପୁଜିବ ଭଲେ ଯେ ॥ ୩୦ ॥

୧ । ଚ. ଚନ୍ଦ୍ରାବଦନ କେବେ ।	୧୧ । କ. ଦ. ପୁଷ୍ପମା ।
୨ । ଖ. ଚ. ତେଜ ।	୧୨ । କ. ଧର୍ମ ।
୩ । କ. ଚ. ପାସରେ ।	୧୩ । କ. ଟ. ନବନ୍ୟ ଭରଣ ଶୁଭ ।
୪ । ନ. ଚ. ଭୁଲତା ।	୧୪ । ନବନ୍ୟ ଭରଣ ପୁତ୍ର ।
୫ । ଖ. ଚ. ଦମ୍ଭଧର ନ ପାରିବ ।	୧୫ । ନବନ୍ୟ ଭରଣ ଶୁଭ ।
୬ । ଚ. ଖ. ମୁହିଁବ ।	୧୬ । ନବଣ୍ୟ ଭରଣ ମୁଣି ।
୭ । ଖ. ପ୍ରହିବ ।	୧୭ । ଟ. ଚ. ପୁଷ୍ପଳ ।
୮ । ଖ. ଚ. ମଦାଳସା ।	୧୮ । ଲ. ଗ. ଘ. ପଦନ ।
୯ । କ. ଜେ ଦେଖିବ ।	୧୯ । ଖ. ଘ. ଲଭିବ ।
୧୦ । ଯେବେ କିବ ।	୨୦ । କମ୍ବୁକଣ୍ଠ ହେଉଥିବ ।
୧୧ । ଯେବେ କିବ ।	୨୧ । କ. ଚ. ଟ. ଅଧର ।
୧୨ । ଖ. ଚ. ନ କରବ ।	୨୨ । ଖ. ନାତର ।
୧୩ । ନ ବେଷିବ ।	୨୩ । କ. ଖ. ମନୁମଥ ସରେ ଭ୍ରମ ।
୧୪ । କ. ପୁଷ୍ପ ନାଶ ।	୨୪ । ଟ. ମନମଥ ସରେ ଭ୍ରମ ।
୧୫ । ଖ. ପୁଷ୍ପ ନାସା ।	

କୁତ କୁମ୍ଭ ଗର୍ଭେ ଯେବେ ଦେଖିବେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ।
 ଆଉ ନିଜ ଯୋଗ ଶକ୍ତି କରବେ ପୃଷ୍ଠିରେ ଯେ' ॥ ୩୧ ॥
 ମନ୍ଦୋଦରୀ ଲେମ୍ବୁଲତା' ଦେଖି ପୁଣି ହେବ ।
 ବଳ ଦେଖିଲେ ଲଭିବ' ଲେଉଟନ ଶୁଦ୍ଧବ ଯେ' ॥ ୩୨ ॥
 କଟୀ ଭାଗକୁ ନାହାର ଉପମା' କେ ପରି ।
 ଉନ୍ନୁ ଉଡ଼ି ଲେଖିବୁ' ତା ରମ୍ୟା ନୁହେଁ ପରି ଯେ ॥ ୩୩ ॥
 ପୃଥ୍ବୀ ଜୟନ' ଯେବେ ଦର୍ଶନ' କରିବ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣୀ ଅବନୀ ପାଳନ ପାଶୋରିବ ଯେ ॥ ୩୪ ॥
 ଗନପତି ଗତି ଦେଖି ହୋଇବ ଚକନ ।
 ଅନୁମାନ ହାରେ ବାଜି ନୋହିବ ଲକ୍ଷିତ ଯେ ॥ ୩୫ ॥
 ଶରୀ କି ତାର ରୂପକୁ' ସମାନ କରିବା ।
 ଆନ ଦେବ ସୁବତ୍ କି ଗୁଣରେ ଲେଖିବା' ଯେ ॥ ୩୬ ॥
 ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ମଣ୍ଡିତ ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ତାର ।
 ମଣିଗଣ ଭୂଷଣକୁ' ନ କରୁ' ଆଦର ଯେ ॥ ୩୭ ॥
 ଏକୋଇଶ ପଦଠାରୁ' ପରସ୍ପର ପଦ ।
 ଏ ଶବ୍ଦ ଛଳଶ୍ରେଷ୍ଠ' ବୁଝିବ କୋଟି ଯେ' ॥ ୩୮ ॥
 ସମାନେ' ଶଶନା ନୁହେଁ ନରନାଥ ସୁତା ।
 ପ୍ରବେ ଦେଉଅଛି' ବାଳୀ ଅମର ପରିତା ଯେ ॥ ୩୯ ॥

୧ । କ. ଗ. ଶୁଷ୍କରେ ହେ ।	୧୧ । ଖ. ଗ. ଗ. ଭୁବନକୁ ।
୨ । କ. ଗ. ଲେମ୍ବୁଲତା ।	୧୨ । କ. ନ. ନର ।
୩ । ଖ. ଗ. ଗ. ଗ. ଶିବଳୀ ଦେଖି ଲଭିବ ।	୧୩ । କ. ଏକୋଇଶ ପଦଠାରୁ ।
୪ । ଗ. ଗୋଷ୍ଠରେ ୩୧ ପଦଟି ୩୨ ପଦ	ଖ. କୋଟିଏ ପଦଠାରୁ ।
ଓ ୩୨ ପଦଟି ୩୧ ପଦରୁପେ	ଘ. ଏ କୋଟିଏ ପଦଠାରୁ ।
ଭବିଷ୍ୟତ ଅଛି ।	୧୪ । କ. ସବୁ ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
୫ । ଖ. ଗ. ଉପମା ।	ଖ. ସବୁ ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
୬ । ଖ. ଲେଖିବୁ ।	ଗ. ଏହି ଶବ୍ଦ ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ଘ. ଲଭିବୁ ।	୧୫ । ଗ. ଏହି (୩୮) ପଦଟି ନାହିଁ ।
୭ । ଖ. ଗ. ଜୟନକୁ ।	ଘ. ବୁଝିବି ବିଷାଦେ ହେ ।
୮ । କ. ଗ. ପ୍ରପଳ ।	୧୬ । କ. ସମାନେ ।
୯ । ଗ. ଶରୀକି ତା ରୂପକୁ କି ।	ଖ. ନ. ସେ ସମାନେ ।
୧୦ । ଗ. କି ପରିରେ ଲେଖିବା ।	ଘ. ସମାନେ ।
ଖ. ଗ. ଗ. ଗ. କି ଗୁଣରେ ଲେଖିବା ।	୧୭ । ଖ. ଗ. ହୋଇଅଛି ।
	ଘ. ହୋଇଅଛି ।

- ପକଳ ସୁବାସି କାମ ହୀତାରେ^୧ ତଞ୍ଜଳା ।
ସୁଲକ୍ଷଣା ଅତି ରସବତୀ ସୁନର୍ମଳା ଯେ ॥ ୪୦ ॥
- କଳାଧର ରୁଚିବକୃତ ସୁରଞ୍ଜନା^୨ ।
ସୁପ୍ରସନ୍ନା ଦରଶନେ ହରଷ^୩ ଦାସିନୀ^୪ ଯେ ॥ ୪୧ ॥
- ଗଞ୍ଜର ଗୁଣ ବିକାସି^୫ ସୁନାଶ ରମଣୀ ।
ବିଶୁଦ୍ଧ ବୃକ ମଣ୍ଡିନୀ^୬ ଶୁଣ ନୃପମଣି^୭ ଯେ ॥ ୪୨ ॥
- ପୁଣି ନୃପ ଜେମା ମୋତେ ଏମନ୍ତ ଆକ୍ଷେପ ।
ସାକ୍ଷୀ^୮ ବସନ୍ତ କାଳ ଉପବନ ବି ସେ ଯେ ॥ ୪୩ ॥
- ଚରୁଣ ମଞ୍ଜୁ କୋକିଳ^୯ ବଚନ ବନ୍ଧିତା^{୧୦} ।
କେତକୀ ସୁକାନ୍ତ ନବମାଳିକା ମଣ୍ଡିତା ଯେ ॥ ୪୪ ॥
- ହେମ ପୁଷ୍ପ ଭୂଷିତା ଚନ୍ଦନ ପ୍ରକାଶିତା^{୧୧} ।
ସୁବାସ ବାସନ୍ତୀ ବାସେ ମନ ଉଲ୍ଲାସନ୍ତା ଯେ ॥ ୪୫ ॥
- ପ୍ରବାଳ ଗଗରେ^{୧୨} ଧରଣିକୁ ଅତି ଶୋଭା ।
ଏଣୁ ନ କରିବ ସେହୁ କାହା ଚିତ୍ତ ଲେଭା^{୧୩} ଯେ ॥ ୪୬ ॥
- ଏ ମଘମଣ୍ଡଳେ ଏତେ ହୋଇ କେହୁ ଦମ୍ଭେ ।
ତାର ଦୃଷ୍ଟିପଥେ ପଡ଼ି ରହିବ ଆରମ୍ଭେ^{୧୪} ଯେ ॥ ୪୭ ॥

୧ । ପ. ସୁବାସ କାମ କୃପାରେ ।

୮ । ପ. ସାକ୍ଷୀକ ।

୨ । କ. କଳାଧୌତ ରୁଚିବ ଆକୃତ
ସୁରଞ୍ଜନା ।

୯ । କ. ଗ. ମତକୋକିଳ ।

୩. କମଳ ଧରଣ ରୁଚିବକୃତ
ସୁରଞ୍ଜନା ।

୧୦ । କ. ବନ୍ଧିତା ।

୪. କଳାଧୌତ ରୁଚିବକୃତ
ସୁରଞ୍ଜନା ।୧୧ । କ. ହେମପୁଷ୍ପ ଭୂଷିତା ଚନ୍ଦନ
ପ୍ରକାଶିତା ।୫. କ. ଗ. ଦରଶନେ ହରଷ ।
ଚ. ଅନନ୍ତ ।୬. ହେମପୁଷ୍ପ ଭୂଷିତା ଚନ୍ଦନ
ପ୍ରକାଶିତା ।

୬. କ. ଦାସେନ ।

୭. ହେମପୁଷ୍ପ ଭୂଷିତା ଚନ୍ଦନ
ପ୍ରକାଶିତା ।

୭. କ. ଗନ୍ତାର ପ୍ରଣୟାସିନୀ ।

୮. ଯେତେ ସ୍ତୁତ୍ୟ ଭୂଷିତା ଚନ୍ଦନ
ପ୍ରକାଶିତା ।

୮. କ. ବିଷୟ ବୃକ ମଣ୍ଡିନୀ ।

୧୨ । ପ. ଗଗରେ ।

୯. ସୁବାସୀ ବୃକ ମଣ୍ଡିନୀ ।

୧୩ । କ. କାହା ଚିତ୍ତ ଲେଭ ।

୧୦. କ. ସୁପ୍ରସନ୍ନ ନୃପମଣି ହେ ।

୧୪. ଗ. ସେହୁ କାହାମନ ଲେଭ ।

୧୧. କ. ସୁପ୍ରସନ୍ନ ନୃପମଣି ହେ ।

୧୫. ପ. ପ୍ରଭୁ କାହାମନ ଲେଭ ।

୧୬. ପ. ଦମ୍ଭେ.....ଅରମ୍ଭ ।

ସୁରସୁରେ ଏଡ଼େ ହୋଇ କେଉଁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେତା ।
 ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ କେ ନୋଡ଼ିବ ହତଚେତା ॥ ୩ ॥
 କେ ଅଛୁ ବା ନାଗଲେକେ ଚପଳମି ପୁଣେ ।
 ସେହି ଦେଖିଲେ କି ନ ପଡ଼ିବ କାମମୁଖେ ହେ ॥ ୪ ॥
 ଶୁଣି ଦେବ ଏ ସଂସାର ସାର ସୁକୁମାରୀ ।
 ସାମାନ୍ୟ ଶ୍ରାବ୍ୟରେ ସେ ନୁହଇ ମନୋହାରୀ ॥ ୫ ॥
 ଯେବେ କାମଦେବ ବାସୁଦେବ ସେହିଥିବ ।
 ତେବେ ସେ ଯୁବକରୁ ପଞ୍ଚମ ଲଭିବ ଯେ ॥ ୬ ॥
 ପଞ୍ଚମ ସେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହଂସୀ ଏମନ୍ତ ଜନ୍ମଲ ।
 ବିଶେଷେ ମଦନ ତାକୁ ବିକୋଟି କାଟିଲ ଯେ ॥ ୭ ॥
 ବିନୟ ହୋଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ହଂସୀ ପ୍ରିୟା ।
 ଯେବେ ଅନୁଗ୍ରହ କର କଲ ମୋତେ ଦୟା ଯେ ॥ ୮ ॥
 ତେବେ ଜଣାଅ ସେ ନୃପ ନନ୍ଦନୀ ଗୁମ୍ଫାରେ ।
 ହୋଇଲ ତାର ଅଧୀନ ତୋର କହିବାରେ ଯେ ॥ ୯ ॥
 ଏମନ୍ତ ଯୁବକ ରୂପ କେ ଅବା ଶୁଣିବ ।
 କେଉଁ ପରକାରେ ତାର ମନରୁ ମୁକ୍ତିବ ଯେ ॥ ୧୦ ॥

୧ । କ. ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେତା ।

ଗ. ଧରଣୀତା ।

ଢ. ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବତା ।

୨ । କ. ମାତ୍ର ।

୩ । ଖ. ହତଚେତନା ।

୪ । କ. ନ ଦେଖିଲେ କି ପଡ଼ିବ ।

୫ । କ. ଖ. ଶୁକୁମାରୀ ।

୬ । କ. ଗ. ଦ. ନୋଡ଼ିବ ।

ଖ. ନୋଡ଼ିବ ।

୭ । କ. ପଞ୍ଚମେ ।

୮ । କ. ଜହ୍ନ ।

ଦ. ସେହୁ ।

୯ । କ. ଗ. ବିଷେଷେ ।

୧୦ । ଖ. ବିଷେଷ ।

ଗ. ବିଷେଷ ।

୧୧ । କ. ଗ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ଦ. ବଚନ ।

୧୨ । ଖ. ହଂସପ୍ରିୟା ।

୧୩ । କ. ଗ. ଅନୁଗ୍ରହ ।

୧୪ । ଗ. ଜଣାଇ ନୃପ ନନ୍ଦନା ।

୧୫ । ଗ. ଦ. ତୋର ଅଧିନ ।

ଖ. ଅଧିନ ତାର ।

୧୬ । କ. ଦେଖିବ ।

୧୭ । କ. କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ।

୧୮ । କ. ମରୁ ପ୍ରଭୃତି ।

ଖ. ଦ. ଡ. ମନରୁ ମୁକ୍ତିବ ।

- ଏ ମୋର ମାନସ ଏବେ ନ ଦେଖିଲୁ ଆନେ ।
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲୁ ସୁମଧ୍ୟମା ରୂପଧାନେ ଯେ ॥ ୫୬ ॥
- ସୁକୁମାରୀ କନକ ଚରଣ କୃଷୋଦସ୍ୟ ।
ଆଜୁଁ ସେ ହୋଇଲୁ ମୋର ଜୀବନ ଶିଶୁରାଂ ଯେ ॥ ୫୭ ॥
- ମୁଁ ତାର ପତିପତ୍ନୀକୁ ନୁହେଁ ଶ୍ରୀକଳା ।
କେମନ୍ତେ ଲଭିବି ମୋତେ ରମଣୀରତନ ଯେ ॥ ୫୮ ॥
- ଏ ମୋର ବିନୟ ଦେଖି ଆନ ନ ବିଚାରୁ ।
ପାଦତଳେ ରଖି ଯାହା ଲଜ୍ଜା ତାହା କରୁଁ ଯେ ॥ ୫୯ ॥
- ସାତକ ଜନକୁ କରୁଁ ସେବା ଦେବା ଧର୍ମ ।
ଏଣୁ କରି ସୁନ୍ଦରୀ ନ କରୁ ମନେ ତମ ଯେ ॥ ୬୦ ॥
- ହଂସୀ ହଂସଗମ୍ୟା ନ ଏହି ବାଟେ କହ ।
ନୋହିଲେ ବିଦେହ ମୋତେ କହିବି ବିଦେହ ଯେ ॥ ୬୧ ॥
- ତୋହ ପରାଁଁ ଯାହା ଆଉଁ ହୋ ହେବ ନିକ ।
କେମନ୍ତେ ପାଇବି କହ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନାକ ଯେ ॥ ୬୨ ॥
- ଏତେ ବୋଲି ଶୁଣି ତାର ଧଇଲୁ ଚରଣ ।
ବୋଇଲୁ ହୋଇଲି ତୋର ଚରଣେ ଶରଣ ଯେ ॥ ୬୩ ॥

୧। ଶ. ସେ ମୋହର ମନ ସେବେ ।	୭। ଶ. ନାଚନ୍ତି ଭୁବ କରୁ ।
୨। ଏ ମୋର ମାନସ ଆଉ ।	୮. ସାତଜ ଭୁବକୁ କରୁ ।
୩। ଶ. କୃଷୋଦସ ।	୯. ସାତକ ଭୁବକୁ କରୁ ।
୪. ଶ. କୃଷୋଦସ ।	୧୦. ସାତକ ଭୁବକୁ କରୁ ।
୫। ଶ. ଶ୍ରୀକଳା ହୋଇଲୁ ମୋର	୧୧। ଶ. ସୁନ୍ଦରୀ ।
ପ୍ରାଣେର ଶିଷ୍ୟ ।	୧୨. ଶ୍ରୀକଳା ।
୬. ଆଜୁଁ ସେ ହୋଇଲୁ ମୋର	୧୩। ଶ. ସ. ଭ୍ରମ ।
ଜୀବନ ଶିଶୁରାଂ ।	୧୪. ଶ୍ରମ ।
୭। ଶ. ଶ. ଶ୍ରୀକଳା ।	୧୫। ଶ. ନରୁତୁ ।
୮. ଶ୍ରୀକଳା ।	୧୬। ଶ. ସ. ତୋରପର ।
୯। ଶ. ସ. ଶ୍ରୀକଳା ।	୧୭। ସ. ହଂସଗମ୍ୟା କ ।
୧୦. ଶ୍ରୀକଳା ।	୧୮। ଶ. ବୋଇଲୁରେ ସେ ତୋର
୧୧। ଶ. ବିଷୟ କରୁ ।	ହୋଇଲୁ ଶରଣ ।

ବିନୟ ହୋଇଣ' ମୋତେ ହୁଅସି' ସୁମୁଖ ।
 ଅପାର ମନ ପାଶୁବାରୁ ବାରେ' ରଖ ଯେ ॥ ୬୪ ॥
 ଏହା ଶୁଣି ହଂସୀ କହେ ଧୀର କର କାୟ ।
 ଏ କଥାରେ ରାଜା ଆଉ' ନ କର ସୁଖେ ଯେ ॥ ୬୫ ॥
 ତୁମ୍ଭ କଥା ଯେତେବେଳେ ଶୁଣିଲୁ ମୋଠାରୁ ।
 ତହିଁ ନ ସେ ଅନୁରାଗ କରଲୁ' ରମ୍ୟରୁ ଯେ ॥ ୬୬ ॥
 ସେ ତୁମ୍ଭର ତୁମ୍ଭେ ତାର କରୁଛୁ ଏସନ ।
 କେବଳ ମାତ୍ରକ ବିଜେ' କରିବ ରାଜନ ଯେ ॥ ୬୭ ॥
 ଯେଣୁ ଜେମା ସମାନରେ' ନ ମିଳିଲୁ ବର ।
 ତେଣୁ ତାର ପିଅର କରିବ ସ୍ବୟମ୍ବର' ଯେ ॥ ୬୮ ॥
 ଇଚ୍ଛୁବର ବରବ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ମୁରାଣୀ' ।
 ଏମନ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ତାର ଘରେ ଶୁଣିଅଛୁ ଯେ ॥ ୬୯ ॥
 ଏଥୁ ନିକଟେ ସ୍ବୟମ୍ବର' ହେବ ତାର ।
 ଏହି ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶୁକନ ପଞ୍ଚମୀ ଗୁରୁବାର ଯେ ॥ ୭୦ ॥
 କହି ଅଛୁ' ବାଳୀ ଯେବେ ନ ଯିବ ସେ ଦିନ ।
 ଜାଣ ବା ନ ଜାଣ ମୋର ନିଧନ ସେ ଦିନ' ଯେ ॥ ୭୧ ॥
 ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ରାଜନ ହୋଇଲକ ପାଦା ।
 ନ କହିବ' ଅତିଶୟ ଅଶେଷ ଉଚ୍ଛ୍ବସ ଯେ ॥ ୭୨ ॥

୧ । ଗ. ଘ. ଙ. ଚ. ଯେଉଁ ।	୬ । ଗ. ଘ. ଙ. ଯେ ।
୨ । କ. ହୋଅସି ।	୭ । କ. ସାମାନ୍ୟରେ ।
୩ । ଗ. ହୋଅସି ।	୮. ଘ. ସମାନେତ ।
୪ । କ. ରାଜାବାରୁ ବାରେ ।	୯. ଅନୁରୂପେ ।
୫ । ମାଗୁବାରୁ ମୋତେ ।	୧୦ । କ. ଗ. ଙ. ସ୍ବୟମ୍ବର ।
୬ । ରାଜା ବାରିମାରେ ।	୧୧. ସ୍ବୟମ୍ବର ।
୭ । ଚ. କହୁ ଆଉ ।	୧୨ । ଙ. ମୁରାଣୀ ।
୮. ଘ. ଆଉ କହୁ ।	୧୩ । ଘ. କରୁଅଛୁ ।
୯ । ଗ. ଙ. ଚ. ଅନୁରାଗେ ବଲିଲୁ ।	୧୪ । ଗ. ଘ. ସେ ଦିନ ନିଧାନ ।
୧୦. ଅନୁରାଗ ନ କଲୁ ।	୧୫ । ଗ. କ. କହୁବା ।

- ଜନମ ଅନ୍ଧକୁ କେବା ଦେଲୁ ଚକ୍ଷୁଦାନ' ।
 ବଲ୍ଲ ପ୍ରାଣ ପିଣ୍ଡରେ କି ପଣିଲୁ ପରାଣ' ଯେ ॥ ୭୩ ॥
- ହଂସୀକ ସମର୍ପି ହୋଇ କଷ୍ଟଲେ ସେ ଶୟେ ।
 କଣିଲୁ ଆତ୍ମକୁ ତୋର ହୋଇଲୁ ନିଷ୍ଠୁର ଯେ ॥ ୭୪ ॥
- ଦିବା ଉଦ୍ୟମରେ ସେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ' ।
 ବିଷକଳା ସପତମ ଛନ୍ଦ ହୁଏ' ଶେଷ' ଯେ ॥ ୭୫ ॥
- ଆହେ କୃଷ୍ଣ କମଳଲେଚନ ବିଶ୍ଵମ୍ଭର' ।
 କବି ଲେକନାଥକୁ ଏ ସଂସାର ଉଦ୍ଧର' ଯେ' ॥ ୭୬ ॥

୧ । ଙ. ଚକ୍ଷୁଦାନ ।

୨ । ଙ. ପିବନ ।

ଘ. ଜବନ ।

୩ । କ. ଅମ୍ଭର ।

୪ । କ. କିବା ଉଦ୍ୟମେ ସେ ହୋଇଲେ
 ପ୍ରବେଶ ।

୫ । କ. ସ. ହୋଏ ।

୬ । କ. ଗ. ସେସ ।

୭ । କ. ବିଷ୍ଠମ୍ଭର ।

ଙ. ବିଷ୍ଠମ୍ଭର ।

ଚ. ବିଷ୍ଠମ୍ଭର ।

ଝ. ପାତମ୍ଭର ।

ଛ. ବିଷ୍ଠମ୍ଭର ।

୮ । କ ଗ. ଭୁଧର ।

୯ । ପୋଥିଗ୍ରନ୍ଥକରେ ଏହି ଛନ୍ଦର ଗୀତି
 ଶେଷରେ ଥିବା ସେ, ହେ, ଗୋ,
 ଏ, ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନରେ କେବଳ 'ହେ'
 ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି ଏବଂ
 ଏକୋଇଶଠାରୁ ଅଡ଼କୁଳିଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ପଦର ଆରମ୍ଭରେ ଛନ, ଛନଶ୍ରେଷ୍ଠ,
 ଏ ଉପପଦ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଇତ୍ୟାଦି ଲେଖା-
 ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏକୋଇଶ ପଦର
 ଆରମ୍ଭରେ 'ଶ୍ରେଷ୍ଠ' ସ୍ଵରୂପ କବି
 ଅନ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥକ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ନୃପତି ଆଜ୍ଞା* ପ୍ରମାଣେ ନାନା ଦେଶେ* ଶୁଭରଣେ
 ନମନ୍ତୁଣ ଦେଲେ ସବୁ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ।
 ଏ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପଞ୍ଚମୀ ଦିନ ମିଳିବେ ସବୁ ଶ୍ରୀମାନ
 ଏତେ ନନ୍ଦ ଲେଉଟିଲେ ନିଜ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ।
 ଚତୁରଙ୍ଗ* ବଳ ପ୍ରମାଣେ
 ଅଭିଳେ ନୃପତିମାନେ ଅତି ସଭାରେ ॥ ୬ ॥

ଦିବ୍ୟ ବାଦ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ* ଅନେକ ଲୋକ ବଚନ
 ହୁଏ ହେଷାରବ* ହୁଣ୍ଡି ଦଣ୍ଡା ଚଢ଼ଳ ।
 ଚନ୍ଦ୍ର କଟ କଟ ଗୋଳ - ମିଶିଣ ଶୁଭେ କରଣ*
 କି ବ୍ରାହ୍ମ ପ୍ରଳୟ କାଳ ସିନ୍ଧୁ ଚଢ଼ଳ ।
 ମେଳ ହୋଇ ନୃପ ସର୍ପୀରେ*
 ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସୁସମ୍ପର୍କ* ସଭାରେ ॥ ୭ ॥

ଏମନ୍ତେ ସେ କୃଷ୍ଣବେଶୀ ନଗର ନୃପତିମଣି
 ହଂସୀକ ଦେଶ ବମାନେ** ଭଜସେ କଲେ ।
 ଦେଖି ଦେଖି ଅନୁରାଜେ ଗମେ ଯାନ ମନ୍ତ୍ରବଳେ
 ଅଶୋକବନ କଟକ ନିକଟେ ହେଲେ ।
 କନ୍ୟା ପାଶେ ପେଶି ହଂସୀକ**
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଖସିଲୁ ବମାନ** ମନ୍ତ୍ରକ ॥ ୮ ॥

୧ । ଶ. ର. ନୃପତି ଆଜ୍ଞା* ।

୨ । ଚ. ନୃପତି ଆଜ୍ଞା* ।

୩ । ଚ. ସବୁଦେଶ ।

୪ । କ. ର. ଗ. ଚ. ଚତୁରଙ୍ଗ ।

୫ । କ. ଚ. ପ୍ରମାଣେ ।

୬ । ଗ. ପ୍ରମାଣେ ।

୭ । ଶ. ନିଶ୍ଚୟ ।

୮ । ଗ. ନିଶ୍ଚୟ ।

୯ । ଚ. ନିଶ୍ଚୟ ।

୧୦ । କ. ଦ. ହୁଣ୍ଡା* ବଳ ।

୧୧ । କ. ମିଶି ଶୁଭେ ଭବ ବରଣ ।

୧୨ । ଶ. ପ୍ରଳୟ କାଳରେ କି ସେ ସିନ୍ଧୁ
 ଚଢ଼ଳ ।

୧୩ । କ. ନିଜ ସଭାରେ ।

୧୪ । କ. ର. ପୁରବତ୍ ଶ୍ରୀମାନ ଅତି ।

୧୫ । ଗ. ସୁସମ୍ପର୍କ ।

୧୬ । କ. ହଂସୀକ ଦେଶ ବମାନେଶ ।

୧୭ । କ. କନ୍ୟା ପାଶେ ପେଶି ହଂସୀକ ।

୧୮ । ଗ. ବମାନ ।

(ଶ୍ଳୋକ)

ଦେଖି ସେ ରାଜାକୁ ଜନେ ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ମନେ
 ଏଡ଼ୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର' ସମ ନିର୍ମଳ ଶାନ୍ତି ।
 କି ଅବା' ଶାମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସେ ଦୁଃଖୀପନ' ଚକ୍ରଷ
 ଅର୍ଜୁନ ମହାଭାରତ' ସମର ମୁଣି* ।
 ନକୁଳ ଏ କୃଷ୍ଣ ଚଣ୍ଡାସ
 * - ସହଦେବ ଏଡ଼ୁ ମହାମନ୍ତ୍ରୀ ବିଦୁଷ' ॥ ୧୮ ॥

ଜାଣି' ରାଜା ଆଗମନ ଉଠିଲେ ସବୁ ରାଜନ
 ପଟୁଆର' କରି ସଜ୍ଜକଲେ ରହିଲେ ।
 ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଭୂରତେ ଏକାବେଳକେ ସମସ୍ତେ
 ପାଏ ପଡ଼ି ଉଠି ଶିରେ ହସ୍ତ* ଯୋଡ଼ିଲେ ।
 ପୁର ମୁଖେ ସେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ
 ସଜ୍ଜକୁ ଉଠିଲେ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଠାରି ॥ ୧୯ ॥

ବିଦ୍ୟା ରତ୍ନସିଂହାସନ ସମସ୍ତ ଆସନ୍ତୁ ଧନ୍ୟ
 ଧୀରେ ତହିଁ ଚକ୍ରେ କଲେ ନୃପମୁକୁଟ** ।
 କିଛି କିଛି ଦୂର ଛାଡ଼ି ବେନି ପାଶେ ବେନି ଧାଡ଼ି
 ହୋଇଣ ବସିଲେ ତହିଁ ସମସ୍ତ ରାଜ* ।
 ତାରାଗଣ** ମଧ୍ୟେ କି ଚନ୍ଦ୍ର
 ବୃନ୍ଦାବନ ବୃନ୍ଦରେ କି ବିରଜେ ଇନ୍ଦ୍ର** ॥ ୧୯ ॥

୧ । ନ. ନୂତନଶିଳ୍ପ ।
 ୧ । ଡ. ଡ. ଚକ୍ର ।
 ୨ । ଶ. ସ. ଜବା ଏ ।
 ୩ । କ. ଶ. କୃଷ୍ଣାସନ ।
 ୪ । କ. ମହାଭାରତ ।
 ୫ । କ. ଧୃତ ।
 ଖ. ଧୃତ ।
 ଗ. ଡ. ଡ. ଧୃତ ।
 ଘ. ଧୃତ ।

୬ । କ. ବିଦ୍ୟାଧି ।
 ୭ । ଘ. ଦେଖି ।
 ୮ । କ. ଶ. ଡ. ଚ. ପଟୋଆର ।
 ୯ । କ. ସୋର ଉଠି ହସ୍ତ ।
 ଡ. କର ।
 ୧୦ । କ. ନୃପମୁକୁଟ ।
 ୧୧ । ଡ. ସକଳ ରାଜା
 ୧୨ । ଘ. ରାଜଗଣ ।
 ୧୩ । ଡ. ଚନ୍ଦ୍ରମା ।

ଦେବକୁନ୍ଦ ଏ ସଗୁକୁ ନଇଲେ ନନ୍ଦା ଏହାକୁ^୧
 ଏମନ୍ତ ବୋଲଣ ଅବା କେନ୍ଦ୍ର ବୋଲବ ।
 ସେ ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅବତାର ଏତ ବିଷ୍ଣୁ ରୂପଧାର
 ଏଣୁ ଅଗ୍ରାଧକୁ ଡରି କେନ୍ଦ୍ର ଆସିବ ।
 ଅଇଲେ ଯେ ନୃପତିଗଣ
 ଏହିପରି ପରା ସ୍ୱପ୍ନମୂର^୨ ଭିଆଣ ॥ ୧୬ ॥

ଏମନ୍ତେ ବାଳୀ ଅଶ୍ରୁତେ ଏକ ସଜନୀ ଭୂଷିତେ^୩
 କହଇ ହରଷେ ଶୁଣି^୪ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ।
 ଅଇଲେ ଅନେକ ରାଏ ସତ୍ତରେ କଲେ ବିଜୟେ
 ଆନନ୍ଦରୁ ଛୁଡ଼ ଏ କଠୋର^୫ ବେଦନା ।
 ଧର୍ମବଳ ହେଲ^୬ ଭୃମ୍ଭର
 ଇଚ୍ଛବର ବରି ମନସୁଖେ ବିହର ॥ ୧୭ ॥

ଶୁଣି ଏହା ନ ଶୁଣିଛି କି କି ତି ମନ ହେଉଛି^୭
 ହରିଛି ହୃଦରୁ ତାର ସହଜେ ଜ୍ଞାନ^୮ ।
 ହଂସୀ ଆସିବାର ଆଶା ଆକାଶକୁ^୯ ପ୍ରତି ଆଶା
 କରି ଅନାଇବା ବିନ୍ଦୁ ନ ଜାଣେ ଆନ ।
 ଏମନ୍ତେ ଅଇଲୁ ହଂସିନୀ
 ହରଷ ହୋଇଲୁ ଦେଖି ହଂସରମନୀ^{୧୦} ॥ ୧୮ ॥

୧ । କ. ସ. ହେଡ଼ାକୁ ।

୨ । କ. ଏହୁପରି ପରା ସ୍ୱପ୍ନମୂର ।

୩ । ଚ. ହରିତେ ।

୪ । କ. ଗ. ହରଷେ ପ୍ରଣ ।

୫ । ଖ. କଷ୍ଟୋର ।

୬ । ଖ. ହୋଇଲ ।

୭ । କ. ଖ. ହୋଇଛି ।

୮. ହୋଇଛି ।

୯ । କ. ସ. ସ୍ୟାନ ।

୧୦ । କ. ଅସକୁ ।

ଖ. ଗ. ଆକାଶକୁ ॥

୧୧ । କ. ହଂସ ରାମିନ ।

ଖ. ହଂସ ରାମିନ ।

କହଇ ହଂସୀ ବଚନ' ଅଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ରଜନ
 ତୁମ୍ଭଠାରୁ ପେଷି' ମୋତେ ସଭାକୁ ଗଲେ ।
 ଶୁଣିଣ ସେହି ସୁଦସ୍ୟ' ହଂସୀକୁ ହୃଦରେ ଧରି
 କହିଲୁ ମୋ' ଧର୍ମମାତା ହୋଇଲୁ' ଉଲେ ।
 ସେ ବେଶଜନକ ବିଦୁର
 ଶୁଣିଲେ ତା ସମ୍ମୁଖେ ଯଜ୍ଞନା ନିକର ॥ ୧୫ ॥

ଏହା ଜାଣି କହେ ଜେମା ସଖି ମୋର ଦୋଷ କ୍ଷମା'
 କର ଏଥୁ କିଛି କଥା ଅଛି ତା ଶୁଣ ।
 ଗୁପ୍ତତ ପେବଣ' କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଅକାର୍ଯ୍ୟ
 ହୁଅଇ' ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରେ' ପ୍ରମାଣ ।
 ତୁମ୍ଭେ ମୋର ଦୁଃଖ ଜବନ
 ତୁମ୍ଭକୁ ଅନ୍ତର ମୋର ମନେ ନ ଦେନ ॥ ୧୬ ॥

ଏମନ୍ତେ ଏକ ଘୋଷିନୀ ବ୍ରହ୍ମାସୁତ ଆଜ୍ଞା' ଦେଲ
 ଆସି କହିଲେ ଶ୍ରେ ମାତ ନାରଦ ମୋତେ ।
 ପେଷିଲେ ପେତେ ରଜନ ଦେଶ ନାମ ଗୁଣମାନ
 କହୁ ଶତ୍ରୁଭବ ସବୁ ସଭାରେ' ତୋତେ ।
 ଶୁଣି ବାଳୀ ସୁଖୀ ହୋଇଲୁ
 ନମସ୍କାର କରି ଦିବ୍ୟ ଆସନ ତେଲୁ ॥ ୧୭ ॥

୧ । ଶ. ଚ. ଚ. ଚ. କହେ ହଂସୀ
 ହୃଦରେ ।
 ୨ । କ. ଶ. ପେଷି ।
 ୩ । ଶ. ଚ. ଚ. ଏମନ୍ତ ଶୁଣି
 ହୃଦରେ ।
 ୪ । ଶ. ସେ ।
 ୫ । କ. ଧର୍ମମାତା ଅଇଲୁ ।
 ୬. ହୃଦମାତା ହୋଇଲୁ ।

୭ । ଶ. ହେମା ।
 ୮ । କ. କେବଣ ।
 ୯ । କ. ଶ. ହୋଇଲୁ ।
 ୧୦ । କ. ସମସ୍ତ କଥାକର ।
 ଗ. ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରରେ ।
 ୧୧ । କ. ଶ. ଚ. ଅଭ୍ୟାସ ।
 ୧୨ । ଶ. ସେଠାରେ ।

ଏହି ସମୟେ ନରେଶ ଶ୍ରୀପାଶେ ପରବେଶ^୧
 ହୋଇ କହେ ଆଗୋ ପ୍ରିୟେ^୨ ଶୁଣ ବଚନ ।
 ମୁଦୁସୁଲ ପିଆଇ କୁମାରୀ^୩ ବେଶ କରଇ
 ମାଳା ଦେଇ ସରକୁ ଅଣାଅ ବନ୍ଦନ ।
 ମନେ ତାର ଇଚ୍ଛା ଯାହାକୁ
 ଦରଷ ହୋଇ ଦୁଲଣୀ ବନ୍ଧୁ ତାହାକୁ ॥ ୧୮ ॥

ଶୁଣି ପାଟ ମହାଦେଶ ଦରଷ^୪ କେ ପାରୁ କହି
 କହେ ବେଗେ ଝିଅକୁ ମୋ ସନ କରାଅ ।
 ଆଜ୍ଞା ପାଇ ମୁଦୁସୁଲ କୁମାରୀ ପାଶକୁ ତଳ
 କହିଲେ ଶ୍ରେ ମାତ ବେତେ ସୁବେଶ ହୁଅ ।
 କରନ୍ତି ବାଳାକୁ ସୁବେଶ
 ଏଠାରୁ ଅଷ୍ଟମ ଛନ୍ଦ ହୋଇଲ ଶେଷ^୫ ॥ ୧୯ ॥

ଦମ୍ଭନ ଦଳନ କର୍ମ ଦେବକୁନ୍ଦ ଦଣ୍ଡ ଶର୍ମା^୬
 ସୁବିଦିତ^୭ କୃତକର୍ମ ରମାନାୟକ^୮ ।
 ଅଶନ ସୁଦୃଢ଼ କର୍ମ^୯ ଶୁଭ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚର୍ମ
 ଶତ୍ରୁକୁଳ ପ୍ରସ୍ରମ୍ୟ ସୁଖଦାୟକ^{୧୦} ।
 ଆହେ ପ୍ରଭୁ କୃପା ନିଧାନ
 କହେ ଲୋକନାଥ ମୋର ଭକତ ଦେନ^{୧୧} ॥ ୨୦ ॥

୧ । ନ. ଗ. ନରେଶ ପାଶେ ପରବେଶ ।

୨ । ନ. ହୋଇ କହେ ଆଗୋ ପ୍ରିୟେ ।

୩ । ଖ. ଗ. ଡ. ଡ. ବାଳାକୁ ।

୪ । କ. ଗ. ଦରଷେ ।

୫ । କ. ଗ. ସେପ ।

୬ । କ. ବଜ୍ରକର୍ମ ।

୭ । କ. ସୁଦୃଢ଼ ।

ଖ. ଗ. ସୁଦୃଢ଼ ।

୮ । କ. ନାୟକ ।

ଖ. ନାୟକ ।

୯ । କ. ଅଶନ ଶୁଦୃଢ଼ କର୍ମ ।

ଖ. ଅସନ ଶୁଦୃଢ଼ କର୍ମ ।

ଗ. ଅଶନ ସୁଦୃଢ଼ କର୍ମ ।

ଘ. ଅଶନ ସୁଦୃଢ଼ କର୍ମ ।

ଙ. ଅସନ ସୁଦୃଢ଼ କର୍ମ ।

ଚ. ଅସନ ସୁଦୃଢ଼ କର୍ମ ।

୧୦ । କ. ଶତ୍ରୁକୁଳ ସୁଖଦାୟକ ।

ଖ. ଶତ୍ରୁକୁଳ ସୁଖଦାୟକ ।

ଗ. ଶତ୍ରୁକୁଳ ସୁଖଦାୟକ ।

ଘ. ଶତ୍ରୁକୁଳ ସୁଖଦାୟକ ।

ଙ. ଶତ୍ରୁକୁଳ ସୁଖଦାୟକ ।

ଚ. ଶତ୍ରୁକୁଳ ସୁଖଦାୟକ ।

୧୧ । କ. ଡ. ଭକତ ଦେନ ।

ନବମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଆଡ଼ାସୀ

(ଅତି ମନ୍ଦୁର ବାଣୀରେ ଗାୟକ)

ସୁବେଶ ନରାଇଁ ହରିଣ ନେତ୍ରକୁ ରୁଚିତ ସୁଖରଁ ପିନ୍ଧାଇ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଣ ଅରୁଣ ଅମଳ କମଳ କରେ କମଳ ମାଳ ଦେଇ ।
ବୋଲଲେ, ଆଜି ତୋହର ମନୋରଥ ।
ଅବଶ୍ୟ କରବେ ଜଗତ ଜନନୀ କମଳାଦେବୀ ପ୍ରାଣନାଥ ॥ ୧ ॥

ସଜନୀ ରଜନୀ ରମଣ ଉଦିତ ମୁକତ ଜିତ ତରୁଦାସୀ ।
ମାହାରାଜାତପୁଁ ଦେଖିଲି କି ଭୟ କରୁଥାଉଁ ପ୍ରାଣତ୍ରେୟସୀ ।
ବାଳାରେ, ସେ କାମେ ହୋଇବେଁ କାତର ।
ତୋହରଁ ହୋଇବାର ନୁହେଁ ବେଶର ଦେଖିଥିବୁଁ ଏତେ ମାତର ॥ ୨ ॥

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମଙ୍ଗଳ ବଧ କରି ହଳହଳ ଦେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରଣୀ ।
ଆଜ୍ଞୁ କୃଷ୍ଣବେଶୀଧର ଠାକୁରଣୀ ହୁଅ ସୁନ୍ଦରୀ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ।
ବାଳାକୁ, ଚଉପାଶେ ବେଡ଼ି ସୁବତଁ ।
ଶରୀ ସୁମର ଆଲଟ ଧରିଁ ଧୀରେ ପହଞ୍ଚି ମଣାଇ ନିଅନ୍ତି ॥ ୩ ॥

୧ । ଘ. ସାମ ଗୁହର ।	୮ । ଘ. ଘ. ନରଂଥାୟ ।
୨ । ପଟହ ମହର ।	୯ । ଘ. ପ୍ରାଣପ୍ରିୟସି ।
୩ । କଳାଣ ଆଡ଼ାସୀ ।	୧୦ । ପ୍ରାଣପ୍ରିୟସି ।
୪ । ବନ୍ଦନ ।	୧୧ । ଗ. ସେ ହେବ ।
୫ । କ—ଚ. ପୋଥିରେ ଏହି ପ୍ରାମର ବାଣୀ	୧୨ । ଗ. ହେବ ସେ ।
ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟିତ ନାହିଁ ।	୧୩ । ଘ. ଗୋହୋର ।
୬ । ଘ. ଚ. କରଣ ।	୧୪ । ଘ. ହେନୁଥିବୁ ।
୭ । ଘ. ହୁରୁଚର ଚର ।	୧୫ । ଘ. ନାଶିଥିବୁ ।
୮ । କ. ବୋଲଇ ।	୧୬ । ଘ. ନୁହେଁ ।
୯ । ଘ. ମନ୍ତ୍ର ତରୁଦାସୀ ।	୧୭ । ଚ. ଶକ୍ତି ।
୧୦ । ଘ. ମାହାରାଜାତପୁଁ ।	୧୮ । ଚ. ଚ. ଅତନ୍ତ୍ର ।

ସଖୀରଣ ସଙ୍ଗେ ମାଳା ଦେନ ବାଳା ସପ୍ତମେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
 ଦରଶନ ମାତ୍ରେ ମାନବମାନଙ୍କୁ ଦେବତା ଦୃଷ୍ଟି କରାଇଲା ।
 ବାଳାକୁ, ଦେଖି ସମସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ।
 ସମଦନ' ହୋଇ ଏକ ଏକେ ଏକମନେ ପରଶଂସା କରନ୍ତି ॥ ୪ ॥

ଧନ୍ୟରେ ନରେନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନା ନଗର ବନ୍ଦନା ଧନ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।
 ଶୁଣିମାରୁ ପ୍ରୀତି କୋଟି କୋଟି ଗୁଣେ ପୁରୁଷ ବଞ୍ଚନ୍ତୁ ଅବଳା ।
 ବାଳାରେ, ତୁ ଭାବ୍ୟବସ୍ତା ପ୍ରେମପିଲା ।
 କଳିତ ବଳିତ ସୁନ୍ଦରୀ ଲଳିତ ଦଳିତ କଳ୍ପନା କୁନ୍ତଳା ॥ ୫ ॥

ଅଶେଷ ଲବଣ୍ୟ ସଦନ ବଦନ ମଦନ ଯେବେ ନିରେଖିବ ।
 ନବ ପୁଷ୍ପବସ୍ତ୍ର ସୁବତ୍ତ ତୋ ରାଜ୍ୟ ଅଶେଷ ରତନମୟ ମୁଷ୍ଟବ ।
 ବାଳାରେ, ଯୋଗୀ ଦେଖି ଯୋଗ ଚେନବ ।
 ଆଉ କେଉଁ ସୁଦା ନୋହୁବ କି ଅବା' ତାହା କହିବାରୁ କି ହେବ ॥ ୬ ॥

ଭଲ ଭଲ ଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଦୃଶ୍ୟ ହେମଚନ୍ଦ୍ର ଖଣ୍ଡ ଫଳକ ।
 କି ଶୋଭା ପାଉଛି' ଯେନ ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଯିହୁର ତଳେ ଅଳକ ।
 ବାଳାରେ, ମୁଖ ପଦ ପ୍ରାଚ ତରୁଣ ।
 ଶୁଭ ସୁଖ ମନରୁ ଲୋଭରେ ବସିଲେ ମଧୁକର ଶ୍ରେଣୀ ॥ ୭ ॥

- ୧ । କ. ମାନବମାନଙ୍କୁ ।
 ୨ । କ. ସମସ୍ତ ।
 ୩ । କ. ଏକ ଏକମନେ ପ୍ରସଂସାଦତ ।
 ୪ । କ. ନରେନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନା ।
 ୫ । କ. ଧନ୍ୟରେ ରୁଚି ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।
 ଖ. ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।
 ଙ. ଧନ୍ୟ ତୋ ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।
 ୬ । ଘ. ପ୍ରତିପ୍ରସାଦ ।
 ୭ । ଙ. ଘ. ଭାବ୍ୟବସ୍ତୁ ପ୍ରେମପିଲା ।
 ୮ । ଙ. ଦଳିତ କଳ୍ପନା ଲଳିତ ।
 ୯ । ଙ. ଅପ୍ରସ୍ତାବ୍ୟ ଲବଣ୍ୟ ।
 ଙ. ଙ. ଙ. ଅସଂଖ୍ୟ ଲବଣ୍ୟ ।

- ୧୦ । କ. ତୋ ଶର ପାଦେ ।
 ୧୧ । ଙ. ପୁଷ୍ପବ ।
 ୧୨ । ଘ. କି ନୋହୁବ ଅବା ।
 ୧୩ । କ. ହେମ ଶ୍ରେଣୀ ଶୁଭ କପାଳ ।
 ଘ. ହେମ ଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରେଣୀ ପଳକ ।
 ଙ. ହେମ ଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରେଣୀ ଫଳକ ।
 ୧୪ । ଙ. ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।
 ୧୫ । କ. ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ପଳକ ।
 ୧୬ । ଙ. ପ୍ରୀତି ତରୁଣୀ ।
 ଘ. ଘ. ପ୍ରୀତି ତରୁଣୀ ।

ଖଞ୍ଜନ ଗଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜନ ଲେଚନ* ଶୁରୁ ଶକୁର କୋମଳାଙ୍ଗୀ ।
କାମ କୋଦଣ୍ଡ କଟାକ୍ଷେ ଦଣ୍ଡ ନାଶ୍ଟି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୋର ଭୁଞ୍ଜି* ।
ବାଳାରେ, ତୋ ନେତ୍ର ଅଞ୍ଜଳ ଚଞ୍ଚଳ ।

ଶିଖିତ* ମାତ୍ରକେ କରବ ବରଳ ଗରଳ କଣ୍ଠ ଯୋଗବଳ* ॥୮॥

ଅଳି ମନୋହର ନାସା କି ଏହାର*, ପରଶର ଭର ଆଶ୍ରୟେ ।
ସୁରଙ୍ଗ କୁରଙ୍ଗ କରତା ଦଶନ* ବସନ ସୁଧା ସଦନ ସେ ।
ବାଳାରେ, କେ ନୋହେ କାହାକୁ ଅଧିକା ।

କହୁ କହୁ ଏ ପ୍ରମାଦ କରଞ୍ଜିଛୁ* ଶୁରୁ ଶକୁନ ଭ୍ରମଣିକା* ॥ ୯ ॥

ଅଦୃଶ ହୋଇ ଉଚ୍ଚ, ବୃତ୍ତ ଜଳସ* ଅଳସ କରୁଛୁ* ମନକୁ ।
କେ ବଞ୍ଚିବ ତୋର ସୁରତ ପୁରତ ବଧାନ ନିଧାନ ଅଞ୍ଜଳୁ ।

ବାଳାରେ, କାହା ପୁଣ୍ୟ ଏଡ଼େ ପ୍ରବଳ ।
କାହା କଣ୍ଠେ ଆଜ କମଳ ବଦନ ମଣ୍ଡିବୁ ଏହି* ପଦ୍ମମାଳ ॥ ୧୦ ॥

ଆଜନ୍ମ ଗୁହ୍ୟଗୁଣ ବାନ୍ତା ବନ୍ଧି ଯେ ଦମ୍ଭ କରଣ ଥିବ ପିଣ୍ଡ* ।
ସେ ଦେଖି ମଦନ ମହା ମୁନ କାଣ୍ଡେ ବେଗେ* ହୋଇବ ଶକ୍ତି ଖଣ୍ଡ ।
ବାଳାରେ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖୁଅଛୁ* ଯାହା ।

ପୁଲ ଧନୁ ବାହା* ତୋତେ ପାଇ ପାହା କାହାକୁ ନ କରିବା କାହା ॥ ୧୧ ॥

୧ । ଛ- ରଞ୍ଜନ ଲେଚନୀ ।	୧୧ । କ- ଶ- ଅଦୃଶ ଜଳସ ।
୨ । ଛ- ଅଞ୍ଜନ ଲେଚନା ।	୧୨ । ଛ- ଅଦୃଶ ହୋଇ ଉଚ୍ଚ ବୃତ୍ତ ଜଳସ ।
୩ । ଛ- ଶୁରୁ କୋମଳାଙ୍ଗୀ ।	୧୩ । ଛ- ଅଦର୍ଶ ହୋଇଛୁ ବୃତ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଜଳସ ।
୪ । ଛ- ଭୁଞ୍ଜି ।	୧୪ । କ- ଶ- କରୁଛୁ ।
୫ । ଛ- ଭୁଞ୍ଜି ।	୧୫ । କ- କାହା ମଣ୍ଡିବୁ ଏହି ।
୬ । କ- ପ- ରଞ୍ଜିତ ।	୧୬ । ଛ- କାହା ମଣ୍ଡିବୁ ସ୍ବେଦୁ ।
୭ । ଛ- ଗରଳ ଗଳ ଯୋଗବଳ ।	୧୭ । କ- କେ ଦମ୍ଭ କରଣ ଥିବ ପିଣ୍ଡ ।
୮ । ଛ- ପ- ଏହାର ।	୧୮ । ଛ- ବହୁ ସେ ଦମ୍ଭ କରଣ ଥିବ ପିଣ୍ଡ ।
୯ । ଛ- କରତା ବଦନ ।	୧୯ । କ- ମାହା ପୁନ କାଣ୍ଡେ ବେଗେ ।
୧୦ । ଛ- କରନ୍ତା ଦଶନ ।	୨୦ । ଛ- ମହା ପୁନକାଣ୍ଡେ ପଞ୍ଜ ।
୧୧ । ଛ- ପ- ଅଧିକ ।	୨୧ । କ- ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖୁ ଆଶି ।
୧୨ । ଛ- କରୁଅଛୁ ।	୨୨ । ଛ- ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖୁ ଅଛୁ ।
୧୩ । ଛ- ପ- ଭ୍ରମଣିକା ।	୨୩ । ଛ- କାହା ।

ଏ ନବ କାମିନୀ ପାମିନୀ ହବସେ ପାତ୍ରା ପାଶେ ହନ ହରବ ।
 ତାହାର ଅମର ବର ଅଧିକାର କାହାର ଶ୍ରବ୍ୟ ବଡ଼ ହେବ ।
 ବାଳାରେ, ଧନ ମୋର ଏହୁ ବସୁର ।
 ପାତ୍ରା ଦେଖି ହର ଦମ୍ଭ ହେବ ଲହରୀପତ ବଧାତା ବେଦବର ॥ ୧୬ ॥

ପ୍ରମାଣ ସବୁଠାକୁ ପ୍ରାଣ ପ୍ରଧାନ ଏ ସବ ସନମତେ ଲେଖି ।
 ଶ୍ରବଣ ଥିଲେ ପୁଣି କାହା ନ ଶୁଣି ନୟନ ଥିଲେ କି ନ ଦେଖି ।
 ବାଳାରେ, ଅଧିକେ କି କହିବା ତୋତେ ।
 ତୋ ଭରଣେ କେତୁ ଧନ ନୋହିବ ଆଶୁତୁ ପ୍ରମ ପରିପତ୍ନେ ॥ ୧୭ ॥

ଭଲ ଶ୍ରବ୍ୟ ଆଜ ପାଶୁଲ ରଜନୀ ନୟନ ହୋଇଲ କୃତାର୍ଥ ।
 ମାନବ ଦେହ ପାଇବା ଫଳ ନିଶ୍ଚୟ ଏତେକେ ହେବ ତର୍କତାର୍ଥ ।
 ବାଳାରେ, ପତେହେ ଦଇବ ସହିବ ।
 ପୁରୁଷ ତୋ ତନୁ ମୋ ତନୁ ଅତନୁ କେଳି ପଳମେ କି ନିଶ୍ଚୟ ॥ ୧୮ ॥

୧ । କ. ଖ. କାମେନ ହବସେ କାହା
 ପାସେ ହନ ହରବ ।

ଗ. କାମେନ ପାମେନ ହବସ କାଳୀ
 ସଙ୍ଗେ ହନ ହରବ ।

ଘ. କାମିନୀ ପାମିନୀ ହବସେ ପାତ୍ରା
 ସଙ୍ଗେ ହନ ହରବ ।

୨ । ଖ. ଧନ ମୋହୋର ସ୍ବେ ବସୁର ।

ଗ. ଧନ ଏ ମୋହୋର ବସୁର ।

ଘ. ଧନ ମୋହୋର ଏ ବସୁର ।

୩ । କ. ପାତ୍ରା-ବଧାତାବ ଦେବ ।

ଘ. କାହା ଦେଖି ଦମ୍ଭ ହେବ ହେବ
 ଲହରୀ ପତ ବଧାତା ବେଦବର ।

୪ । ଗ. ପ୍ରାଣ ପ୍ରସାଣ ।

୫ । କ. ସମିମତ ।

୬ । କ. ସବଣ ଥିଲେ ନଶୁଣ ।

ଘ. ଶ୍ରବଣ ଥିଲେ କାହା ଶୁଣି ନ
 ଶୁଣି ।

ଗ. ଶ୍ରବଣ ଥିଲେ ପୁଣି କାହା ନ
 ଶୁଣି ।

ଙ. ସବଣ ଥିଲେ ।

୭ । କ. ଙ. ଶିନ ଦେଖି ।

ଘ. ଅଧିକେ କହିବା କି ।

ଗ. ଅଧିକ କି କହିବ ।

୮ । କ. ଆନନ୍ଦ ପ୍ରଭୁ ପରିପତ୍ନେ ।

ଙ. ପାତ୍ରା ପ୍ରଭୁ ପରିପତ୍ନେ ।

୯ । ଖ. ରସନ ।

ଘ. ରସନୀ ।

୧୦ । କ. ଘ. କୃତାର୍ଥ ।

୧୧ । ଖ. ଜଳ ଅପସ୍ବେଦକାଳେ ହେଲ
 ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥ ।

ଘ. ଜଳ ନିଶ୍ଚୟ ଏତେକେ ହେଲ
 ତର୍କତାର୍ଥ ।

ଘ. ଜଳ ଏବେ ଏତେକେ ହେବ
 ତର୍କତାର୍ଥ ।

୧୩ । କ. ସଦଳେ ।

ସବୁର ମନେ ଏ ବସୁର ଏବେ କ' ଉପମା' ଏହାକୁ କରବା ।
 ଅଣ ଉପମା ଏ ଏମନ୍ତ ଆଶଙ୍କା" କରବା ଯେବେ ନବଶ୍ରୀବା" ।
 ବାଳାରେ", ହୋଇବ ଏ ଶୋଭା ବସେଧୁ" ।
 ତଥାପି କବ ପରମ୍ପରା ପ୍ରବନ୍ଧେ ଉପମାଦ୍ୱାରେ ହୁଏ ପିଞ୍ଜି" ॥ ୧୫ ॥

ଅମୃତ ଆନନ୍ଦ" ଅବନା ମୋହିନୀ ଅବନା ପରସ୍ତେ ବଞ୍ଚିଛି" ।
 (ଶ୍ଳୋକ)

ରମା ଉରୁ ଶେ" କୁସୁମ ଲତକା ମଣ୍ଡନେ ତରୁ ବରଜୁଛି ।
 ବାଳା ଯେ, କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଶୋଭା ବଞ୍ଚିଛି" ।
 ବୁରୁ ଶାସ୍ତ୍ର ବୁରୁ କର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ରୋଣ ସୁତ" ଉତ୍ତରରେ ଘଡ଼ି ପାଉଛି ॥ ୧୬ ॥

ଧବଳ ପଥ ରଜନୀ ପରାଏ ପ୍ରତେ ହେଉଅଛି ମୁଗାଣୀ" ।
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଚାରକା" ବଞ୍ଚିବାରୁ ସୁଖ ଦେଉଛି ।
 ବାଳା ଯେ, ବବସ ପର ଏ ବଞ୍ଚିଲୁ" ।
 ହଂସ ଗଡ଼ିତେ ସମସ୍ତ ଲୋକକର ନେତ୍ର ଉତ୍ତର କରାଇଲୁ" ॥ ୧୭ ॥

୧ । ଙ. ସବୁର ମନେ ବସୁର ସେହାକୁ
 ଏବେ କ ।

ଙ. ସବୁର ମନରେ ବସୁର ଏବେ କ ।

୨ । କ. ଙ. ଉପମା ।

କ. ଙ. ଅପଂକା ।

ଙ. ଅପକା ।

ଚ. ଅପକା" ।

୪ । କ. ନବଶ୍ରୀବା ।

ଙ. ନବଜିବା ।

୫ । କ. ଙ. ଚ. ତେବେ ତ ।

୬ । କ. ଙ. ସୋଭା ବସେଧୁ ।

ଙ. ସବୁକୁ ବସେଧୁ ।

ଚ. ସବୁ ବସେଧୁ ।

୭ । କ. ପାରପର ପ୍ରବନ୍ଧ ଉପମାଦ୍ୱାରେ
 ହୋଏ ସିଧୁ ।

ଙ. ଙ. ପରମ୍ପରା ପ୍ରବନ୍ଧେ ଉପମା-
 ଦ୍ୱାରେ ହୋଇ ସିଧୁ ।

ଚ. ପରପର ପ୍ରବନ୍ଧ ଉପମାଦ୍ୱାରେ
 ହୋଏ ସିଧୁ ।

୮ । ଙ. ଆସନା ।

୯ । କ. ଅବନା ପର ତପୁରୁ ।

ଙ. ଙ. ଅବନା ପରସ୍ତେ ହୋଇଛି ।

ଚ. ଅବନା ପରସ୍ତେ ତପୁରୁ ।

୧୦ । ଙ. ଶଶା ।

୧୧ । ଙ. କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଶୋଭା ବଞ୍ଚିଛି ।

ଚ. ସୋଭା ପାଉଛି ।

୧୨ । କ. ବୁରୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଦ୍ରୋଣ ବୁରୁ କର୍ଣ୍ଣପୁତ ।

ଙ. ଙ. ବୁରୁ ଶାସ୍ତ୍ର ବୁରୁ କର୍ଣ୍ଣ
 ଦ୍ରୋଣ ପୁତ ।

ଚ. ବୁରୁ ଶାସ୍ତ୍ର ବୁରୁକର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ରୋଣ ପୁତ ।

୧୩ । କ. ଙ. ପରାଏ ଏ ପ୍ରତେ ହୋଇଅଛି
 ମୁଗାଣୀ ।

ଙ. ଙ. ପରସ୍ତେକ ପ୍ରତେ ହୋଇଛି
 ମୁଗାଣୀ ।

୧୪ । ଙ. ଚାରକା ଚନ୍ଦ୍ରମା ।

୧୫ । କ. ଙ. ଚପିଲ ।

୧୬ । ଙ. ଙ. ନେତ୍ର ଉତ୍ତର ବସ୍ତ୍ରାବନ ।

ରମା ପରାଏ' ଦିଶୁଅଛି ରମଣୀ ପଦ୍ମବାସୀ କାମଜନନୀ' ।
 ବଞ୍ଚିଲା କନକ ବରଣ ଶୁଭ୍ର ଉତ୍ତମ ଆନନ୍ଦ ଦାୟିନୀ ।
 ବାଳା ଯେ, ଚମା ପ୍ରାୟେକ' ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।
 ମହାଦେବ ମନ ମୋହନ' କାରଣେ ଲବଣ୍ୟ ରୂପକୁ ଧରିଛି ॥ ୧୮ ॥

ଜାତି ପଦ୍ମିନୀ ଜଳଜ ନୟନୀ ଏ ଦିଶୁଛି* ଜାନନୀ' ପରାଏ ।
 ଜନକ ସଭାରେ ଜନମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ କରୁଅଛି ଉଦୟେ* ।
 ବାଳା ଯେ, ଶରୀ ପ୍ରାୟେ ପୁଣି ଉପମା' ।
 ବିଷେ' ନେତ୍ର ମଣ୍ଡଳ ମନୋହର ପୁରୁଣା ମଧ୍ୟ ପୁରମା* ॥ ୧୯ ॥

ସେହିଣୀ ପରାୟେ* ମଣୁଛି ଏହାକୁ ଚନ୍ଦ୍ର ସଦନ ବହାରିଣୀ* ।
 ଶ୍ରୀରାମେଶ ପ୍ରାୟେ ପ୍ରତି ଦେଖୁଅଛି* ପ୍ରସବର କୁଳମଣ୍ଡଳ ।
 ବାଳା ଯେ,* ସାବଣୀ ପ୍ରାୟେ ହୁଏ ପ୍ରତି ।
 ପିତାମହ ପୁଣି ଜାତି କରାବାରେ ଖ୍ୟାତ* ଅଟଇ ଏ ଜଗତେ ॥ ୨୦ ॥

୧ । ଡ. ରମାପରାୟେ ।

୨ । କ. ପଦ୍ମବାସୀ କା ସନନ ।

୩. ଡ. ପଦ୍ମବାସୀ କାମ ସନନ ।

୪. ପଦ୍ମବାସୀ କାମଜନନୀ ।

୫ । କ. ଡ. ଉପମା ପ୍ରାୟେକ ।

୬ । ଡ. ଆନନ୍ଦ ।

୭ । କ. ଜାତି ପଦ୍ମିନୀ ଜଳଜନୟନୀ
 ଏ ଦିଶୁଛି ।

୮. ଜାତି ପଦ୍ମିନୀ ଜଳଜନୟନୀ
 ଏ ଦିଶୁଛି ।

୯. ଜାତି ପଦ୍ମିନୀ ଜଳଜନୟନୀ
 ଏ ଦିଶୁଛି ।

୧୦. ଜାତି ପଦ୍ମିନୀ ଜଳଜ ନୟନୀ
 ଏ ଦିଶୁଛି ।

୧୧ । କ. ଜାନେଜ ।

୧୨. ସାନନ ।

୧୩ । କ. କରୁଅଛି ଉଦୟ ।

୧୪ । କ. ଡ. ପତି ପ୍ରାଏ ପୁଣି ଉପମା ।

୧୫ । ଡ. ଅନେକ ।

୧୬ । କ. ଡ. ପ୍ରସମା ।

୧୭ । କ. ସେହିଣୀ ପରାଏ ।

୧୮ । କ. ଡ. ଡ. ଚନ୍ଦ୍ର ସଦନ ବେହାରିଣୀ ।
 ଡ. ଚନ୍ଦ୍ର ସଦନ ଦେଲ ଅଣି ।

୧୯ । କ. ଡ. ହୋଇଅଛି ।

୨୦ । କ. ଡ. ବାଳାରେ ।

୨୧ । କ. ଡ. ପାତ—ସାତ ।

ହମସୁରୁ' ପ୍ରାୟେ ମଣୁଛୁ' ହେମାଙ୍ଗୀ ବେପଥମାନ କରେ ଜାତ ।
 ଶିଶିର' ପରସ୍ତେ ବନସିତ ବୁଦ୍ଧ କୁସୁମ ହାସରେ ବନ୍ଧିତ ।
 ବାଳା ଯେ, ବସନ୍ତ ଋତୁ ପ୍ରାୟେ ଶୋଭା ।
 ରୁଚିରକର ପରସ୍ତକ ନକର ମଧ୍ୟେ ବିଶଜମାନ' ପ୍ରଭା । ॥ ୨୧ ॥

ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ ପ୍ରାୟେ ହୋଇଛି ସୁକେଶୀ' ମୁଦୁଶିଶିର' ମନୋହର ।
 ବରଷା ପ୍ରାୟେକ ଅମର ଆଜ୍ଞାତ' ଗନ୍ଧିତ କୁଳ ପଦ୍ମୋଧର ।
 ବାଳା ଯେ, ଶରଦ ଋତୁ ପ୍ରାୟେ ବିଶେ ।
 ନିର୍ମଳ ଗୁଣ ସକାଶରୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଏ ଶତ ଉଲ୍ଲାସେ' ॥ ୨୨ ॥

ଜଣେ ଜଣେ ତହିଁ ଏମନ୍ତ ବିଭାର କରନ୍ତେ' ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଶୁଣ ।
 ନୃପସୁତା' ମୁଖ ଚାହିଁ ସେ ଯୋଗିନୀ କହନ୍ତି ମଧୁର କରଣ ।
 ବାଳା ରେ, ଏ ଯେ' ସମସ୍ତ ମହାଗୁଣା ।
 କେଣ ନାମ ଗୁଣ ବିପ୍ରାଣ' କହିବ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ନୃପଜା' ॥ ୨୩ ॥

୧ । ଚ. ଖ. ହେମସୁରୁ ।	୮ । କ. ସିନ୍ଧୁ ।
ଘ. ହମସୁରୁ ।	ଖ. ସିନ୍ଧୁ ।
ଙ. ହେମସୁରୁ ।	ଗ. ଶିଶିର ।
୨ । କ. ଖ. ଘ. ଚ. ହୋଇଛି ।	୯ । ଗ. ବରଷା ପ୍ରାୟେ ଅମର
୩ । ଘ. ହେମାଙ୍ଗୀ ବେପଥମାନଙ୍କରେ ଜାତ ।	ଆଜ୍ଞାତ ।
୪ । କ. ସିନ୍ଧୁ ।	୧୦ । ଗ. ମାନସ ଉଲ୍ଲାସେ ।
୫ । ଚ. ବସନ୍ତ ଋତୁ ପ୍ରାୟେ ଶୋଭା ।	୧୧ । ଖ. ଚ. ଜଣେ ଜଣେ ତହିଁ ଏମନ୍ତ
ଖ. ଘ. ଚ. ବସନ୍ତ ପ୍ରାୟେ ବିଶେ	ବିଭାର କରନ୍ତେ ।
ଶୋଭା ।	ଘ. ଜଣେ ଜଣେ ତହିଁ ଏମନ୍ତ
ଙ. ବସନ୍ତ ପ୍ରାୟେ ଦସେ ଯୋଗ ।	ବିଭାରନ୍ତେ ।
୬ । ଗ. ଘ. ଙ. ଚ. ହୋଇଛି ।	୧୨ । କ. ନୃପସୁତା ।
୭ । କ. ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ ପ୍ରାୟେ ହୋଇଛି	୧୩ । ଘ. କାହାରେ ଏବେ ।
ଶୁକେଶୀ ।	୧୪ । ଘ. ବିଭାର ।
ଖ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁ ପ୍ରାୟେ ହୋଇଛି	୧୫ । କ. ଶୁଣ ନୃପଜା ।
ଶୁକେଶୀ ।	ଖ. ଶୁଣ ନୃପଜେମା ।
ଘ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ	ଗ. ଶୁଣ ନୃପଜା ।
ଶୁକେଶୀ ।	

ଏ ତମାବତୀ କଟକ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଚନ୍ଦ୍ରଧନ ରାଜା କୁମାର ।
 ତଟକ ମୁରକ ଅଟକ ସମ୍ପତ୍ତି ନବନ ପ୍ରଦା ଧନୁର୍ବର ।
 ବାଳାରେ, ଏ ରଫିକବର ପିତାଣୀ ।
 ଶତ୍ରୁକୁ ତୋର ବଳରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ମାଳାଦେଇ କର ବରଣ ॥ ୨୪ ॥

ଏ ପେ ଧର୍ମବତୀ ପୁର ଧରପତି ଧର୍ମଧନ ରାଜା କୁମାର ।
 ଧାର୍ମିକ ଧର୍ମଧର୍ମ ରାଣ ଧାମ ଏହା ନାମ ବିଦିତ ମଧୁକର ।
 ବାଳାରେ, ଧାର୍ମିକ ଏହାକୁ ବୋଲନ୍ତି ।
 ଧୀର ବୁଦ୍ଧିରେ ଶତ୍ରୁକୁ ଯୋଗାଇଲେ ବର ଏହାକୁ କୁନ୍ଦବନ୍ତୀ ॥ ୨୫ ॥

ଏ ପ୍ରଭାବତୀ ନଗର ନରପତି କୁମୁଦଶର ଏହା ନାମ ।
 ସୁନ୍ଦରପଣେ ଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇଛି କୁମୁଦ ଶିଖି ପ୍ରତିମା ।
 ବାଳାରେ, ଏ ମହାଶୂର ଦବ୍ୟଦେବୀ ।
 ବନ୍ଦିଲେ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଏହାକୁ ମାଳା ଦିଅ ନୃପ ଚନ୍ଦ୍ରନା ॥ ୨୬ ॥

ଏ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ନଗର ନୃପମଣି ନାମ ଏହାର ଶବ୍ଦକଟ ।
 ମହାବୀର ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ଅଛନ୍ତି ରୂପେ ସାକ୍ଷାତ ମନୁସୂତ ।
 ବାଳାରେ, ଏ ରାଜା ଶିବ ପରାୟଣ ।
 ବନ୍ଦିଲେ ଏ ବର ବେଗ କରି ବର ଏ ସବ ଗୁଣେ ବିଦିଷଣ ॥ ୨୭ ॥

୧ । କ. ଏ ତମାବତୀ କଟକ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।	୧୧ । ଖ. ଚ. ନଗର ।
ଖ. ସ୍ୱେ ତମାବତୀ କଟକ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।	୧୨ । ଘ. ପ୍ରଭାବ ।
୨ । କ. ଚ. ଧ. ଚ. ଚ. ଚନ୍ଦ୍ରଧନ ନାମ ଏହାର ।	୧୩ । କ. ମହାଶୂର ।
ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରଧନ ରାଜା କୁମାର ।	ଖ. ମାହାଶୂର ।
୩ । କ. ଗ. ଅଟକ ।	ଗ. ଧ. ମହାଶୂର ।
୪ । କ. ନବନ ଚନ୍ଦ୍ରା ଧନୁର୍ବର ।	୧୪ । କ. ଚ. ନୃପ ଚନ୍ଦ୍ରନା ।
ଘ. ନବ ପ୍ରଦା ଧନୁର୍ବର ।	୧୫ । କ. ଚ. ନୃପମଣି ।
୫ । ଚ. ପିତାଣୀ ।	୧୬ । କ. ସବୁକଟ ।
୬ । ଘ. ଧରପତି ।	ଖ. ସବୁକଟ ।
୭ । କ. ଧର୍ମ ଧର୍ମ ରାଜା କୁମାର ।	ଗ. ଶବ୍ଦକଟ ।
୮ । କ. ଧରପତି ।	ଘ. ସବୁକଟ ।
୯ । ଘ. ଚ. ଧାର୍ମିକ ।	୧୭ । କ. ଖ. ମହାବୀର ଶ୍ରେଣୀ ।
ଙ. ଧାର୍ମିକ ।	୧୮ । କ. ଗ. ମଧ୍ୟ ଏ ଅଛନ୍ତି ।
୧୦ । କ. ଧର ବୁଦ୍ଧିରେ ଶତ୍ରୁ ଯୋଗାଇଲେ ।	୧୯ । କ. ଖ. ମନୁସୂତ ।
	୨୦ । ଘ. ଶିବ ପରାୟଣ ।

ଏ ଯେ ମାହେଶ୍ୱରୀପୁର ଦଣ୍ଡଧାରୀ ଏ ରାଜା ନାମ ଶିବକାନ୍ତ^୧ ।
 ଅତି ବଳେବର^୨ ଶୁଭ୍ର କଳେବର^୩ ସୁଦୟାଶୀଳ ମହାଶାନ୍ତ^୪ ।
 ବାଳା ରେ, ଏହା ଇଷ୍ଟଦେବୀ କାଳିକା ।
 ଏହାକୁ ତୋର ମନକୁ ଅଇଲେ ବେଗେ ଦିଅ ରତ୍ନମାଳିକା^୫ ॥ ୬୮ ॥

ଏ ସଦା ବସନ୍ତ ନଗର ନରେନ୍ଦ୍ର ନାମ ଏହାର ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ।
 ଚନ୍ଦ୍ର ପମାନେ ଆତ୍ମାଲବ୍ଧକର ଏ ଜାଣିଲ ଧର୍ମ ରକ୍ଷା ହେବୁ^୬ ।
 ବାଳା ରେ, ଏ ରାଜା ଧର୍ମ ଉପାସକ^୭ ।
 ଧରଣୀ ମଣ୍ଡଳ କହିଲି ଏହାକୁ କବିକୁ କ ନିଜ ନାୟକ ॥ ୬୯ ॥

ଏ ଉଧୁ ଅନେକ କହି ସେ ବୋଇଲି^୮ ଯେତେ ରାଜା ନାମ ଶୁଣିଲୁ ।
 ନାମ ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରକରେ^୯ କାହାକୁ କହିବ କଟାକ୍ଷ ନ କଲୁ ।
 ବାଳା ରେ, ଜାଣିଲି ତୋର ଯେତେ ଦୃଷ୍ଟି^{୧୦} ।
 ତହିଁ କ ପ୍ରତି ଏକ ମହାରାଜାର ମହିମା ଶୁଣ ରେ ବିମୋହି^{୧୧} ॥ ୭୦ ॥

ଦେଖ ଶିରେ ଏଶିନପୁନା ସୁବେଶୀ ଏ ଯେ କୃଷ୍ଣବେଶୀ ଛାଶୁର ।
 ସମସ୍ତ ରାଜନ ମସ୍ତକ ମଣ୍ଡନ କୋଟି କାମନକ ସୁନ୍ଦର ।
 ବାଳା ରେ, ସୁଦରଶନ ନୃପବର ।
 ବିଶେଷ ତରଣ ସୁଫାସ ସୁପାସ ସୁଦରଶନ ଅବତାର ॥ ୭୧ ॥

୧ । ଧ. ଚନ୍ଦ୍ରନାନ୍ତ ।

୨ । ଧ. ଅତି କଳେବର ।

୩. ଅତି ବଳେଶ୍ୱର ।

୪ । କ. ଶୁଭ୍ର କଳେବର ।

୫ । କ. ଧ. ମହାସ୍ୟାନ୍ତ ।

୬ । ଖ. ଧ. ଡ. ଏହାକୁ ତୋହୋର ମନେ
 ଥିଲେ ବେଦେ ଏହା କଣ୍ଠେ ହସ
 ମାଳିକା ।

୭. ବରଲେ ଏ ବର ବେଦ କର
 ବର ଏହା କଣ୍ଠେ ହସ ମାଳିକା ।

୭ । ଧ. ଆହ୍ୱାସାଦ କରଇ ନାଉର
 ଧର୍ମ ରକ୍ଷା ଜବୁ ।

୮ । କ. ଗ. ଡ. ଧର୍ମ ଉପାସକ ।

୯ । ଧ. ବୋଇଲେ ।

୧୦ । କ. ସବଣ ମାତ୍ରକରେ ।

ଧ. ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରକରେ ।

୧୧ । କ. ଯାଣିଲୁ ତୋର ଯେତେ ଦୃଷ୍ଟି ।

ଧ. ଜାଣିଲୁ ତୋର ଯେତେ ଦୃଷ୍ଟି ।

୧୨ । ଧ. ତହିଁକି ପ୍ରତି ଏକ ରାଜାର ମହିମା
 ହୁଏବେ ବିମୋହି ।

ଜନକ ଏହାର କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟ ଗଜା ପୁଅ ବିଷ୍ଣୁନେ' ଦୁଃଖକରି ।
 ଭକତ ଭାବେ' ପ୍ରସନ୍ନ କରାଇଲ ଶଙ୍ଖ ସୁଦରଶନଧାରୀ ।
 ଗଜାକୁ, ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ' ସେ ପୀତାମ୍ବର ।
 ଆମ୍ଭ ସୁଦରଶନ' ଅଂଶ ରୂପରେ ଲଭି* ନରନାଥ କୁମର ॥ ୩୨ ॥

ଶ୍ରୀହରି କୃପାରୁ ଏ ପୁଅ ଲଭି ସେ ହରଷ ମନ ଦଣ୍ଡଧର' ।
 ନିଜ ପୁରାଣ ସତ୍ୟବତୀ ସଙ୍ଗେ ସେ' ବସିଣ କଲ ସୁବିଭବ ।
 ବାଳାରେ, ତାତ ଏହାକୁ କରି ନୃପ ।
 ସପତ୍ନୀକ ହୋଇ ଅବନୀ ବୈକୁଣ୍ଠେ ସେବିଲ ଦାନ୍ତବ୍ରହ୍ମ ରୂପ ॥ ୩୩ ॥

ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ପଣେ' ଅଦ୍ଭିତୀୟ' ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ସମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରଣ ଶର' ।
 ଆସମୁଦ୍ରାନ୍ତ ମେଘନା' ମଣ୍ଡଳରେ ଅଲଘିତ ଆଜ୍ଞା' ଯାହାର ।
 ବାଳାରେ, ଯେତେ ଭାଗ୍ୟେ' ପାଇ ଏହାକୁ ।
 ତେତେ ଭାଗ୍ୟ ଯେବେ' ଅର୍ଜୁନକୁ ବରବର୍ଣ୍ଣନା ବରକୁ ଏହାକୁ* ॥ ୩୪ ॥

ଏମନ୍ତ ଯୋଗିନୀ ମୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ବାଳୀ ଆନନ୍ଦେ ସପ୍ତଶାମ କଲ' ।
 ଯେତେ ଗଜା ନାମ ଶୁଣିଲ ଏ ଗଜା ପାଦେ ତା ନିଉଁଛୁଳ କଲ' ।
 ବାଳା ଯେ, ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥକୁ ଚିନ୍ତୁଲ ।
 ରାତି ଭକ୍ତବ ନିମନ୍ତଣ ମାଳା ଯେ' ଗଜା କଣ୍ଠେ ବେଗେ ମଣ୍ଡିଲ ॥ ୩୫ ॥

୧ । ଦ. ବିଷ୍ଣୁନେ ।	୧୧ । କ. ଗ. ମେଘନା ।
୨ । କ. ଗ. ଭବତଭାବେ ।	୧୨ । ଦ. ମେଘନା ।
୩ । କ. ଗ. ସଂ. ସୁଦରଶନଧାରୀ ।	୧୩ । ଖ. ଦ. ଡ. ଅର୍ଗ୍ୟା ।
୪ । କ. ଗ. ଡ. ଆଶ୍ୟଂ ଦେଲ ।	୧୪ । କ. କେତେ ଭାଗ୍ୟ ।
୫ । କ. ଖ. ଆମ୍ଭ ସୁଦରଶନ ଅଂଶ	୧୫ । ଦ. 'ଦ' ପୋଥିରେ 'ବାଳାରେ'
ରୂପରେ ଲଭି ।	ବୋଲି ଲେଖା ନାହିଁ ।
ଗ. ଆମ୍ଭ ସୁଦରଶନ ରୂପରେ ଲଭି ।	୧୬ । କ. ତେତେ ଭାଗ୍ୟ କେବେ । 'ଯେତେ' ।
୬ । ଦ. ଆନନ୍ଦମନେ ନୃପବର ।	୧୭ । ଖ. ଗ. ଡ. ବରସ୍ତେ ବରକୁ ।
୭ । ଦ. ପଞ୍ଚତେ ।	୧୮ । ଦ. ଡ. ବର ଏ ବରକୁ ।
୮ । କ. ଧନୋର୍ଧର ପଣେ ।	୧୯ । କ. ଆନନ୍ଦ ସଞ୍ଚିତ କଲ ।
୯ । ଖ. ଗ. ଅଦ୍ଭିତୀୟ ।	୨୦ । ଖ. ଦ. ଆନନ୍ଦ ସଞ୍ଚିତ କଲ ।
୧୦ । କ. ଖ. ଡ. ଅଗ୍ରସମାନେ ରୂପପର ।	୨୧ । ଖ. ନିଉଁଛୁଳ କଲ ।
ଦ. ଅସ୍ତ୍ର ସମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରଣର ।	୨୨ । ଦ. ରାତି ଭକ୍ତବାଳ ମନ୍ତ୍ରଣ ମାଳାସେ ।

ସେ ବେନି ଜନକ ମନ ତେତେବେଳେ ଯେମନ୍ତ ହେଲ କି କହିବା ।
କେବଳ ତାହାଙ୍କ ମନୁମଧ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ତାହା କେ ଜାଣିବ ଅବା ।

ସେ ନିଜ, ଖ୍ୟାତ ହୋଇବ ଅନୁମାନେ ।
ଅନେକ ମତେ ଅକଥନ ହେବ ସେ ଅନେକ ଆନନ ଆନନେ ॥ ୩୭ ॥

ବରଣକରୀ ପୁକୁମାଣ୍ଡ ପୁନ୍ଦରୀ ପେତେବେଳେ ସେ ଲେଉଟିଲ ।
ବିଶେଷେ ବସମ ବଣିଷ ବଣିଷ ବନ୍ଧରେ ମିଶାଇ ବନ୍ଧଲ ।

ସେ ବେନି, ଭଲ ତା ହୃଦୟ ସଜ୍ଜଲ ।
ସେ କିମ୍ପା ସଜ୍ଜବ ଲବ୍ଧ ମନୋରଥ କବରୀ ତାହା ସମ୍ଭାଳଲ ॥ ୩୮ ॥

ଅନ୍ତଃପୁରେ ବାଳୀ ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତେ ଯୋଗିନୀ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ଶୁଣି ତାର ମାତା କୋଳେ ଧରି ପୁତା କହନ୍ତୁ ଆନନ୍ଦେ ବଚନ ।

ମାତା ଗୋ, କୁ ମୋହର କୁଳମଣ୍ଡଳ ।
ଉଦ୍ଧରଲୁ ମାନ ପୁଣେ ନଅ ଦିନ ତାର ଶି ଏହୁରୂପେ ରାଣି ॥ ୩୯ ॥

ପୁଣି ସେ ରଜାକୁ ମେଲଣି ଦେବାକୁ ଆସନ୍ତେ ରଜା ଧର୍ମସେନ ।
ଅତିଶୟ ଲଜ ପାଇ ପରୁରଜା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଗଲେନ ବହନ ।

କେବଳ, ନୃପମକୁଟ ନୃପାମଣି ।
କେନେ କଣିକାନ୍ତ ତାହାଙ୍କ ଗୁମୁରେ ପ୍ରବେଶି ରାୟେ ଯୋଡ଼ି ପାଣି ॥ ୪୦ ॥

୧ । ଖ. ଡ. ତ. ବେନି ଜନ ମନ
ତେତେବେଳେ ।

୨ । ଡ. ମନମନୋରଥ ବନ୍ଧୁ କେ ଅନ
ଜାଣୁଅବା ।

୩ । କ. ଖାତ ହୋଇବ ।
ଖ. ଡ. ଖାତ ମାନବ ।
ଘ. ଖ୍ୟାତ ମାନବ ।

୪ । କ. ଜନକ ।

୫ । ଡ. ଧାଣ ।

୬ । କ. ଡ. ପୁକୁମାଣ୍ଡ ପୁନ୍ଦରୀ କେନେ-
ବେଳେ ।
ଖ. ପୁକୁମାଣ୍ଡ ପୁନ୍ଦରୀ ପେତେ-
ବେଳେ ।

ଘ. ପୁନ୍ଦରୀ ପେତେବେଳେ ।

୭ । କ. ଖ. ଡ. ବସେସେ ବସମ ।
କ. ବସେସେ ବସମ ।
ଘ. ବସମ ଉଦ୍ଧର ।

୮ । କ. ଡ. ଡ. ବସରେ ବଣାଇ ବନ୍ଧଲ ।

୯ । ଡ. ହୃଦୟ ତା ଭଲ ସଜ୍ଜଲ ।

୧୦ । ଖ. ଗ. କବରୀ ।

୧୧ । କ. ଖ. ଅନ୍ତଃପୁରେ ।

୧୨ । କ. ଡ. ପ୍ରବେଶ ହୋଅନ୍ତେ ।

୧୩ । କ. ଡ. ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।

୧୪ । କ. ଖ. ମୋହର କୁଳମଣ୍ଡଳ ।

ଖ. ଡ. ଡ. ମୋହର କୁଳଭୁବଣି ।

ଘ. ମୋହର କୁଳ ଭୁବଣି ।

୧୫ । କ. ଡ. ଉଧରନ୍ତୁ ।

୧୬ । ଡ. ପରୁରଜା ।

୧୭ । କ. ଡ. ନୃପ ମକୁଟ ।

୧୮ । କ. ତାହାଙ୍କ ଗୁମୁରେ ପ୍ରବେଶ ।

ଖ. ତାହାଙ୍କ ଗୁମୁରେ ପ୍ରବେଶ ।

ଘ. ତାହାଙ୍କ ପାରୁଷେ ପ୍ରବେଶ ।

୧୯ । କ. ଖ. ଯୋଡ଼ି ପାଣି ।

ଘ. ଯୋଡ଼ି ପାଣି ।

କହନ୍ତୁ ନୃପତି ଶୁଣ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ' ବୁଲେ ଗଜାଧରାୟଣେଶ୍ୱର' ।
 ବୁଲୁ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଧୁ ପଣକୁ ଗଜନନ୍ଦ ହୋଇବ ଅବା' ପୁରନ୍ଦର ।
 ମୁନିକି, ବୁଲୁ ବନ୍ଧୁପଣେ ପଣ ।
 କେବଳ କେଉଁ ତପବଳ ପଳେ ଏ ଲଭିଲୁ ମୋହର କୁମାରୀ' ॥ ୪୦ ॥

ଏବେ କହ ଗଜା ଚନ୍ଦ୍ରପ ମଣ୍ଡପେ ଦବ୍ୟରାୟ ବୋଲି ମଧ୍ୟରେ' ।
 ଦେଖି ଦ୍ୱିଜବର' ସେ ନୃପ ଶୁଣୁ ବେଦ ବଧାନ ବଚନରେ ।
 ସକଳ କର' କନ୍ୟାକୁ ଅଣାଇଲେ ।
 ଅନ୍ତଃପଟ ଅନ୍ତେ ଲବଣ ଚର୍ଚ୍ଚିତ କର ସୁମୁଖି ଲେଖିଲେ ॥ ୪୧ ॥

ପୁଣି ପକ୍ଷୀକାଣୀ' ପାଣି ଗ୍ରହଣକୁ ଜନନ କୋଳରେ ପ୍ରବେଶ' ।
 ଶୁଭେ କୁଶଗଣ୍ଡି ବନ୍ଧନ ପଡ଼ିଲୁ ବେନି ଜନ ହେଲେ ହରଷ' ।
 ଦ୍ୱିଜ ନନ୍ଦିନୀ, ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଡି ଫେଡ଼ିଦେଲୁ' ।
 ପିଟିଲୁ ସନ୍ଦେହ ଆଜ୍ଞୁ ଏକଦେହ' ହୋଇଲୁ ଏହା ସେ କହିଲୁ' ॥ ୪୨ ॥

- ୧ । ଉ. ଡ. ନୃପତି ।
 ୨ । ଶ. ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତ ।
 ୩ । ଉ. ଡ. ଡ. ଗଜାଧରାୟଣେଶ୍ୱର ।
 ୪ । ଉ. ଡ. ବନ୍ଧନ ।
 ଶ. ଡ. ଡ. ବନ୍ଧନ ।
 ୫ । ଶ. ହୋଇ ପାରିଲ ।
 ଡ. ଡ. ଡ. ହୋଇ ପାରିବ ।
 ୬ । ଉ. କେବଳ କେଉଁ ତପ ଫଳ ବଳେ ଏ
 ଲଭିଲୁ ଏ ମୋର କୁମାରୀ ।
 ଶ. କେବଳ କେଉଁ ତପ ଫଳ ଫଳ
 ପରିଲ ସେ ମୋର କୁମାରୀ ।
 ଡ. କେବଳ କେଉଁ ତପ ଫଳ ଫଳ ସେ
 ଲଭିଲୁ ସେ ମୋର କୁମାରୀ ।
 ଡ. ଡ. କେବଳ କେଉଁ ତପ ଫଳ ଫଳ
 ଏ ଅଳ୍ପ ମୋହର କୁମାରୀ ।
 ଡ. କେବଳ କେଉଁ ତପ ଫଳ ଫଳରେ
 ଅଳ୍ପ ।

- ୭ । ଉ. ମଧ୍ୟରେ ।
 ୮ । ଉ. ଚନ୍ଦ୍ରବର ।
 ଶ. ଚନ୍ଦ୍ରବର ।
 ୯ । ଶ. ଡ. ପାଣି ।
 ୧୦ । ଉ. ଡ. ପକ୍ଷୀକାଣି ।
 ଶ. ଡ. ପକ୍ଷୀକାଣି ।
 ଡ. ପକ୍ଷୀକାଣି ।
 ୧୧ । ଉ. କେବଳ କୋଳରେ ପ୍ରବେଶ ।
 ଶ. ଉପନ କୋଳରେ ପ୍ରବେଶ ।
 ଡ. କେବଳ କୋଳରେ ପ୍ରବେଶ ।
 ୧୨ । ଉ. ଡ. ହରଷ ।
 ୧୩ । ଉ. ଦ୍ୱିଜ ନନ୍ଦିନୀ ଗଣ୍ଡି ଫେଡ଼ି
 ଅଣ୍ଡିଦେଲୁ ।
 ୧୪ । ଡ. ପ୍ରାଣଦେହ ।
 ୧୫ । ଶ. ଡ. ହୋଇଲୁ ଏହା କୁ କହଲୁ ।
 ଡ. ହୋଇଲୁ କୁ ଏହା କହଲୁ ।

ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ପୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀହୋମ ଦେଖି କହି ତା କରେ ଅନୁମାନ ।
 ଏହିଠାରେ 'ଲକ୍ଷ୍ମୀ' ଅନଳେ ପଡ଼ଇ ଏ ନାଶ ପୁରୁଷ ବ୍ୟାଧି* ।
 ପୁଣି ସେ, ଦାସୀ ମୁଦୁସୁଲ୍ଲ ସଧୀରେ ।
 ହୁଳହୁଳ ଦେଇ ବରକନ୍ୟା ନେଇ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଅନ୍ତଃପୁରେ ॥ ୪୩ ॥

ବିଧାତା ସ୍ୱୟଂ ପୁଣ୍ୟପ୍ରଦ ଜୁଟ ଖେଳି କଲେ ପଞ୍ଚଗବ୍ୟି* ।
 ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ପାତ୍ରା ଉତ୍ପଳିବ ତାହା ଆଉ ଛନ୍ଦେ ଶୁଣି ବିଶେଷି* ।
 ଶ୍ରୀହରି, ସେବି ଲୋକନାଥ ଏମନ୍ତ ।
 କହେ ଚିତ୍ରକଳା ବରଣ ବିବାହ* ନବମ ଛନ୍ଦ ହୁଏ* ପ୍ରାନ୍ତ ॥ ୪୪ ॥

୧ । ଖ. ପ. ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ।

୨ । କ. ଟ. ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

୩ । କ. ଏ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଧି ।

ଗ. ପ. ଏ ପୁରୁଷ ନାଶ ବ୍ୟାଧି ।

୪ । କ. ଗ. ଟ. ପଞ୍ଚଗବ୍ୟି ।

* । କ. ଗ. ଟ. ଶୁଣି ବିଶେଷି ।

କ. ଶୁଣି ବିଦେଶୀ ।

୬ । ଖ. କହେ ଚିତ୍ରକଳା ବରଣବ୍ୟାଧି ।

ଗ. ଚିତ୍ରକଳା ବରୁ ବିବାହ ।

୭ । କ. ଖ. ଟ. ହୋଏ ।

ଗ. ହେଲେ ।

ଦଶମ ସ୍କନ୍ଧ

ରାଗ—କେଦାର'

(ଚନ୍ଦ୍ରକେଳି ବାଣୀରେ ଗାଇବ')

ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଶୁଣ ସୁବା ପୁରୁଷ* । ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରରସ* ॥୧॥
 ଘର ବବସ ଦ୍ରବ ଅବଶେଷ* । ଆସି ରଜନୀ ହୋଇଲୁ ପ୍ରବେଶ ॥୨॥
 ମଧୁଶଯ୍ୟା ସଦନ* ସଜାଡ଼ିଲେ । ନୃପରହସ୍ୟ* ବିଜେ କରାଇଲେ । ॥୩॥
 ଚଉପାଶେ ବେଢ଼ି ବସି ସୁବଚି* । ନୃପପୁରୀକୁ* ସୁବେଶ* କରନ୍ତି ॥୪॥
 ବାମା ସହଜେ* ସବାଜ ସୁନ୍ଦର । ତାର କାହିଁକି ଅଳଙ୍କାର ସରି* ॥୫॥
 ତଥାପି ହିଁ* ଶ୍ରେଷ୍ଠାର୍ଥ* ଅଳଙ୍କାର । ତେଣୁ କଲେ ଅଳଙ୍କାର ପ୍ରଭୁର ॥୬॥
 ଘନସାର ବୁଝି ଅଜେ ଘଟିଲେ । ବିବ୍ୟ ଶୂନ ବସନ ପିନ୍ଧାଇଲେ ॥୭॥
 ମଧୁଶଯ୍ୟା* ପୁରକୁ ସଖୀମାନେ । ଘେନିଗଲେ ନାନା ରସ ବଚନେ ॥୮॥
 ଦ୍ଵାର ପାରୁଣେ* ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ କରି ବାଳା । ଏକ ପରିହାସୀ ହସି ବୋଇଲୁ ॥୯॥

୧ । କ. ଖ. ରାଗର ଉତ୍ତେଜ ନାହିଁ ।
 ଗ. ନଳିନୀ କେଦାର ।
 ୨ । ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରକେଳି ବାଣୀରେ ଗାଇବ ।
 ଗୁଡ଼େ ପୁରୁଷକୁ ରାସେ ଘୋଡ଼ାକର
 —ଏ ବାଣୀରେ ଗାଇବା ।

୩ । କ. ଗ. ଶୁଣ ନୁହା ପୁରୁଷ ।
 ଖ. ଶୁଣ ପୁରା ପୁରୁଷ ।

୪ । କ. ଚନ୍ଦ୍ରରସ ।
 ଗ. କେଳିରସ ।
 ଗ. ଚାନ୍ଦିରସ ।

୫ । କ. ଡ. ହୋସ୍ତେ ଅବସେସ ।
 ଖ. ଗ. ହୋସ୍ତେ ଅବସେସ ।
 ଗ. ହୋସ୍ତେ ଅବଶେଷ ।

୬ । କ. ଗ. ମଧୁସେୟା ସଦନ ।
 ଖ. ମଧୁସେୟା ସଦନ ।
 ଗ. ମଧୁଶୟା ଆସନ ।

୭ । କ. ଡ. ନୃପରହସ୍ୟ ।
 ୮ । ଗ. ନୃପରସ୍ୟ ସଦର ନୃପରସ୍ୟ ଧାଡ଼ି ଓ
 ଧର୍ମ ପଦର ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ି ନାହିଁ ।

୯ । କ. ଡ. ନୃପରହସ୍ୟ ।
 ଗ. ନୃପକେମାଳୁ ।

୧୦ । ଗ. ଗ. ହୋସ୍ତେ ।

୧୧ । ଖ. ବାମା ସେ ସହସେ ।
 ଗ. ବାମା ସହଜେ ।

୧୨ । ଡ. ଶ୍ରେଷ୍ଠାର୍ଥେ ଏହା ପଦଟି ନାହିଁ ।

୧୩ । କ. ଖ. ତଥାପି ହିଁ ।

୧୪ । ଗ. ଶ୍ରେଷ୍ଠାର୍ଥ ।

୧୫ । କ. ଗ. ମଧୁସେୟା ।
 ଖ. ମଧୁସେୟା ।

୧୬ । ଗ. ପାରୁଣେ ।
 ଖ. ଗ. ପାରୁଣେ ।

ପ୍ରାଣନାଥ ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗନା । ହର ହରଷେ ହରିଣ ନୟନା ॥୧୦॥
 କାଲ ପ୍ରଭାତେ' ଭେଟ ହୋଇ ସିନା । ବୋଲି ବାହୁଡ଼ିଲେ' ସବ ଅଙ୍ଗନା ॥୧୧॥
 ଆସି ନରନାଥ ଶର ସରରେ । ପ୍ରିୟା କର କରେ ଧରି' ସର୍ପୀରେ' ॥୧୨॥
 ପାଇ ଶଯ୍ୟାରେ' ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ପାଦପୁଷ୍ପ ହୋଇଲେ ଶତକୋଶ ॥୧୩॥
 ଦେନ ବସିଲେ ବାଳାକୁ ନାୟରେ' । ବାଳୀ ଚନ୍ଦ୍ର କମ୍ପୁଛି ଅଗନ୍ତୁରେ ॥୧୪॥
 ଶର ପବନେ ଯେସନେ ପଦ୍ମିନୀ । ସେହି ପ୍ରକାରେ ଭଜଇ ସଙ୍ଗନା ॥୧୫॥
 ଅଭୟ' ପୁରାସିତ ମଞ୍ଜୁଳ । ତାର ବଦନ ଅମଳ କମଳ ॥୧୬॥
 ଦନ ପୁଲକ କଣକେ ବେଷ୍ଟିତ । ଚନ୍ଦ୍ର ଭୁଜ ମୃଣାଳରେ' ବଜ୍ରତ' ॥୧୭॥
 ପ୍ରାଣ ବଞ୍ଚଇ ମତ୍ତ ମଧୁଗୁଡ଼' । କେଳି ସଦନ ସରୋବର ସ୍ଥିତ' ॥୧୮॥
 ଭଲ ଅପ୍ସର ଏହୁ ପଦ୍ମଲତା । ନିଶା କାଳରେ ହୋଇଛୁ ଶୋଭିତା' ॥୧୯॥
 କାମେ କାତର ହୋଇ ସେ ରସିକ । ଧରି ରସବତୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଚରୁକ ॥୨୦॥
 କହେ ଭନୟ ବଚନ ବିସ୍ରାଣ । ଦେନ ଶରଣ ପରଶ ଶରଣ ॥୨୧॥
 କହ ସପ୍ନେମ ଅମୃତ ବଚନ' । ଶୁଣି କୃତାର୍ଥ ହେଉ ମୋ ଶ୍ରବଣ' ॥୨୨॥
 ମୁଖପ୍ରଦ ନିବିଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନ' । ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷକ ମଧୁର ଚନ୍ଦ୍ରନ' ॥୨୩॥

- ୧ । ଘ. ରଘୁଣୀ—ହରଷହେଲେ
 ହରିଣୀ ନୟନା ।
 ୨ । ଘ. ପ୍ରାତରେ ।
 ୩ । ଚ. ଏତେ ବୋଲି ବାହୁଡ଼ିଲେ ।
 ୪ । ଘ. ପ୍ରିୟା କରେ କରେ କର ।
 ୫ । ଘ. ସର୍ପୀରେ ।
 ୬ । ଘ. ଶ. ଶ. ସେୟାରେ ।
 ୭ । କ. ସାୟରେ ।
 ଘ. ସର୍ପୀରେ ।
 ୮ । କ. ଘ. ପଦ୍ମନ ।
 ୯ । ଘ. ଘ. ପଦ୍ମନ ।
 ଘ. ଚ. ପଦ୍ମନ ।
 ୧୦ । କ. ଘ. ଅଭୟ ।
 ଘ. ଅଭୟେ ।
 ୧୧ । କ. ଘ. ମୃଣାଳରେ ।
 ଘ. ପୂର୍ଣ୍ଣାଳରେ ।

- ୧୨ । ଘ. ବେଷ୍ଟିତ ।
 ଘ. ବଜ୍ରତ ।
 ୧୩ । ଟ. ମଧୁମତ ।
 ୧୪ । ଟ. ସତ ।
 ୧୫ । କ. ଘ. ନିଶା—ସୋଭିତା ।
 ଘ. ନିଶା—ପାଦପୁଷ୍ପ ଶୋଭିତା ।
 ୧୬ । ଗ. କହ ହୁଅ ସ୍ନେହ ମଧୁର ବଚନ ।
 ୧୭ । କ. ଶୁଣି କୃତାର୍ଥ ହୋଇ ମୋ
 ସଙ୍ଗେ ।
 ଘ. ଟ. ଶୁଣି କୃତାର୍ଥ ହୋଇ ମୋର
 ନିର୍ଣ୍ଣୟ ।
 ଚ. ଶୁଣି କୃତାର୍ଥ ହୋଇ ମୋର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ।
 ୧୮ । ଘ. ପ୍ରାଣପ୍ରଦ ଗାଢ଼ ଆଲିଙ୍ଗନ ।
 ୧୯ । କ. ମଧୁର ବଚନ ।
 ଘ. ମଧୁର ଚନ୍ଦ୍ରନ ।
 ଘ. ପ୍ରାଣରକ୍ଷାକୁ ମଧୁର ଚନ୍ଦ୍ରନ ।

ପ୍ରାଣବରୁ କର ବେଗେ ପ୍ରଦାନ । ରକ୍ଷାକର ନିଜ ଦାମ ଶବନ ॥୨୩॥
 ପାତ୍ରା' ଚନ୍ଦ୍ରନେ ମୋର' ନାହିଁ ଆନ । ତାକୁ ନ କର ଅଣ ଅବଧାନ ॥୨୪॥
 ଏବେ କହୁ ମଦନ ଅଣାପୁତେ' । ଆଲିଙ୍ଗନ କଲ ବାଲ ଭୁବିତେ ॥୨୫॥
 ତାର ଚନ୍ଦ୍ରମା ବଦନ ଚନ୍ଦ୍ରିଲ । ସୁଖେ ଅଧରୁ ଅମୃତ ପିଇଲ ॥୨୬॥
 ଦୃଢ଼େ ଉକ କୁଚ କଲ ମର୍ଦ୍ଦନ । ଅଙ୍ଗେ ଶୁଳଲ କରନ୍ତୁନ ମନ ॥୨୭॥
 ନିଶବର କଲ ପୁଣି ମୋକ୍ଷଣ । ନାନାବନ୍ଧେ ଆରମ୍ଭଲ ରମଣ' ॥୨୮॥
 କାନ୍ତା ଗତାଗତ କାନ୍ତା ପ୍ରପଦ' । ତଳ ନୁହର କରୁଛି ଶବଦ' ॥୨୯॥
 ଡାକି ଏମନ୍ତ ବୋଲୁଛି କି ରାମ । ଆରେ କାମ ସାରିଲୁ' ତୋ ଗାରିମା ॥୩୦॥
 ଭୁରେ ବୋଲୁଛି ପରା କାମଦେବ । ଆଜି ହୋଇଲି ତୋତେ ବାମନଦେବ ॥୩୧॥
 ଆଜି ପଡ଼ିଲୁ ତୋତେ କାମ ଧାଡ଼ି । ବେନେ ପଳାଯା ଅନୁଶର ଛାଡ଼ି' ॥୩୨॥
 ଦେବେ କରୁଛୁ ମୋତେ ପରାଦେବ । ଏବେ କରୁଛି ତାହା ଅନୁଭବ ॥୩୩॥
 ରସକଳା' କୁଚ ଅଗ୍ର ଦନ୍ତରେ । ଧରି ରସନା ବୁଲଇ ସରରେ' ॥୩୪॥
 ହୃଦେ ମାରଇ ଶିଖ ଲଖ ମୁନ' । ଗାଡ଼େ' ତମକଇ ରାମା ରତନ ॥୩୫॥
 ବେଳୁ ବେଳ' ଚରକୁ ଅଛି ବାଳୀ । ପୁଣିଦେଲ ତା' ଚନ୍ଦ୍ରପାନ ଶୁଳ' ॥୩୬॥
 ଚେଣୁ ଅଧିକ ହେଇଲ ସେ ଭୋଳା' । କି କି କରୁ' ଖେଳାଉଅଛି ତୋଳା ॥୩୭॥

୧ । ଗ. ପ. ସାର ।
 ୨ । ଖ. ପ. ସାର, କର ।
 ୩ । ଖ. ଅନାପୁତେ ।
 ଗ. ଚନ୍ଦ୍ର ଅନାପୁତେ ।
 ଘ. ଚନ୍ଦ୍ର ବାଲ ଅପହେତୁରେ ।
 ଚର ମଜନ କଲୁନ ପଡ଼ିରେ ।
 ୪ । ଚ. ପୋଥିରେ ୮ ଓ ୨୧ ପଦ ।
 ୫ । କ. ଗ. ପ. ପ୍ରପଦ । ଦୁଇଟି ନାହିଁ ।
 ଝ. ପ୍ରମୋଦ ।
 ୬ । କ. ନେତ୍ରର ଚରୁଛୁ ସଦଦ ।
 ଖ. ଗ. ନୁହର ଚରୁଛି ସଦଦ ।
 ୭ । ସାଗଲ ।
 ଘ. ଶାଗଲ ।
 ୮ । କ. ଖ. କାମଧାଡ଼ି ।
 ଗ. କାଳଧାଡ଼ି ।

୧ । କ. ପଳାଯା ଅନୁଶର ଛାଡ଼ି ।
 ଖ. ପଳାଯା ଅନୁସର ଛାଡ଼ି ।
 ଗ. ପଳାଅ ଅନୁସର ଛାଡ଼ି ।
 ୧୦ । କ. ଖ. ରସକଳା ।
 ୧୧ । ଚ. ପୋଥିରେ ଏହୁ ମଦତି ନାହିଁ ।
 ୧୨ । ଗ. ହୃଦେ ମାରଇ ନଖ ପିଷ୍ଟ ପ୍ରନ ।
 ଘ. ହୃଦେ ବୁଲଇ ଶିଖ ଲଖ ପ୍ରନ ।
 ୧୩ । ଘ. ସାତେ ।
 ୧୪ । ଖ. ବେଳୁ ବେଳୁ ।
 ଘ. ବେଳ ବେଳ ।
 ୧୫ । କ. ସେ ।
 ୧୬ । ଚ. ପୋଥିରେ ଏହୁ ପଦତି ନାହିଁ ।
 ଘ. ହୋଇଲ ସେ ବାଳା ।
 ୧୭ । ଗ. ସେ ହୋଇଲୁ ଭୋଳା ।
 ୧୮ । ଘ. କର କର ।

ଶଶ ଶଶକେ କମ୍ପ ପୁଣି ପୁଣି । କେତେବେଳେ ଭାଷିଲେ ସେ ॥୩୯॥
 ପୁଣି ନିଦ୍ରା କେତେବେଳେ ଲୁଗଇଁ । ପୁଣି ଜ୍ଞାନେ ସେ ପୁଣି ଆସ୍ବାଦଇ ॥୪୦॥
 ଅତି ଆନନ୍ଦେ ଭାଲ ପ୍ରମଦା । ଥିବ ସବୁବିଧେ ଏହି ଶରଣା ॥୪୧॥
 ବହୁ ଏମନ୍ତ କି ନିଶ୍ଚୟ କରିବ । ମୋର ମନୋରଥ ପିତା ହୋଇବ ॥୪୨॥
 ଏହା ଭାବନା କରିଣ ଅଜନା । ଭାବେ କରୁଛୁ ଅଙ୍ଗ କେତେ ଅନା ॥୪୩॥
 କେତେବେଳେ ଉଦ୍ଘାତ୍ତ ସେ ପୁକେଶୀ । ସହ ନ ପାରିଲ ରକ୍ତ ବଶେଷି ॥୪୪॥
 ନବ ଅନୁଭବ ପିନା ତାହାର । ନାହିଁ ସୁରତ ସମରେ ॥୪୫॥
 ଏଣୁ କରି ଅସକରେ ରମଣୀ । ନାହିଁ କରଇ ଧରି କାନ୍ତ ପାଣି ॥୪୬॥
 ଧୀର ନାସକ ॥ ତା ମନ ଜାଣିଲ । ବର ପୋଷାଗେ ଆଣି କୋଳକଲ ॥୪୭॥
 ଅତି ନିବିଡ଼େ ଭିଡ଼େ ତାର ଅଙ୍ଗ । କାଲି ॥ ପଡ଼ି ହୋଇଥିଲ ବିରଜ ॥୪୮॥
 ତାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ॥ କରି ନାଗର । ହେଲେ ହରିଲ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରୀତି ତାର ॥୪୯॥
 ପୁଣି ବାହ୍ୟ ସୁରତେ ବାରିବର । ବେଗେ କଲ କାମେ ତାକୁ ॥ କାତର ॥ ॥୫୦॥
 ବନ୍ଧ କରି ତା ବଦନ ଧଇଲ । ଗ୍ରୀବା ଲମ୍ବାଇ ଶ୍ରବଣ ॥ ପୁକିଲ ॥୫୧॥

୧ । ଶ. ଶଶ ଶଶକେ କମ୍ପେ ପୁଣି ପୁଣି ।
 ୨. ଶଶକେ କମ୍ପେ ପୁଣି ।
 ୩ । ଶ. କେତେବେଳେ ଲୁଗଇ ।
 ୪. ପ. କେତେବେଳେ ଲୁଗଇ ।
 ୫ । ଶ. ଶ. ବାନ୍ଦେ ଶେ ଶୁଦ୍ଧ ।
 ୬ । ଭାଷଇ ପ୍ରମଦା ।
 ୭ । ଶ. ଶ. ଶ. ଶ. ଥିବ ସବୁବିଧେ ଅଙ୍ଗ
 ଏ ଶରଣା ।
 ୮. ପ. ପ. ଶଶେଷେ ଅଙ୍ଗ ଏ ଶରଣା ।
 ୯ । କ. ଶ. ନିତେ କରିବ ।
 ୧୦. ଶ. ନିଶ୍ଚୟ କରିବ ।
 ୧୧. ପ. ନିଶ୍ଚୟ କରିବ ।
 ୧୨ । କ. ପିୟ ।
 ୧୩. ଶ. ପିୟ ।
 ୧୪ । କ. କେତେବେଳେ ହୃଦୟ ସେ
 ହୃଦେଇ ।

୧୫. ପ. କେତେବେଳେ ଭାଷିଲେ ସେ ।
 ୧୬. ଶ. ଶ. ଅନ୍ତରେ ସେ ହୃଦେଶି ।
 ୧୭ । କ. ପ. ଶଶ ବିସେଷି ।
 ୧୮. ଶ. ବିତ ବିସେଷି ।
 ୧୯ । ଶ. ପୁରତ ସମର ।
 ୨୦ । ଶ. ଅସକରେ ରମଣୀ ।
 ୨୧. ପ. ଅସକରେ ରମଣୀ ।
 ୨୨ । କ. କରଇ କାନ୍ତ ଧରି ପାଣି ।
 ୨୩. ଶ. କର ଧଇଲ କାନ୍ତ ପାଣି ।
 ୨୪. ପୋଷାଗେ ଏହି ପଦତି ନାହିଁ ।
 ୨୫ । କ. ଶ. ନାସକ ।
 ୨୬ । ଶ. ତଲେ ।
 ୨୭ । କ. ଶ. ଆଶ୍ୱାସନା ।
 ୨୮ । ଶ. କଲ ତାକୁ କାମେ ।
 ୨୯. ପ. ତାକୁ କଲ କାମେ ।
 ୩୦ । ଶ. ପୋଷାଗେ ଏହି ପଦତି ନାହିଁ ।
 ୩୧ । କ. ଲମ୍ବାଇ ଶ୍ରବଣ ।
 ୩୨. ଲମ୍ବାଇ ଶ୍ରବଣ ।

କ ସେ ରତ ମନ୍ତ୍ର ପାଶା' ଶ୍ଵେତଲ	। ସେତ ଅଜ୍ଞନ' ହୋଇଣ କର୍ମଲ ॥ ୫୨ ॥
ଉପଦେଶୁ ସେ ଜନ ଦନ୍ତ ଜାତ'	। ଏତ ଅଜ୍ଞନ' ହୋଇଲ ବିଚିତ ॥ ୫୩ ॥
ନିଷ୍ଠେ କରଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ, ବସୁର'	। ନାଶି ନାଶିଲ ଅଛି ଅବସର' ॥ ୫୪ ॥
ତାର ଏସନ ଗତ' ଦେଖି ଶର	। ପୁଣି ରହିଲୁ ପୁରତ ସମର ॥ ୫୫ ॥
ବେଳୁ ବେଳ ବଢ଼ିଲ ରହିଲୁକା'	। କେତେ ରୂପେ ହୋଇଲ' କାମକଳା ॥ ୫୬ ॥
ତାହା କାହାବେଳେ କହି' ହୋଇବ	। କହୁ କହୁ କାମ ଭଲ' କରବ ॥ ୫୭ ॥
ନାନା ବଧୁ ବିଶେଷ ବନ୍ଧ ରତ	। ଦେଖି ପାଇଲ ଶୁଭ ରହିପତି ॥ ୫୮ ॥
ସେହି ସମୟେ ହତ ବଳ ହେଲ	। ଲଜ ପଶୁଖେ ରହି ନ ପାରିଲ' ॥ ୫୯ ॥
ବେଳି ଜନ ମନ ହେଲ ହରଷ	। ଏକା ମଦନ ଲଭିଲ ବିରାସ ॥ ୬୦ ॥
ସନ ସନ ବହେ ଶ୍ରୀପ ପବନ	। ଶ୍ରମେ' ଝୁରଇ ଅଳ୍ପ ଝାଳମାନ' ॥ ୬୧ ॥
ଝାଳ ଲାଗି ଜଳଇ ନଖ ଶର' ୨	। ଶ୍ରୀକ୍ଷେ ଲେଖଇ ଶୀତଳ' ମରୁତ ॥ ୬୨ ॥
ଶୟାପରେ' ପଥଥୁଲ ବସନ	। ତାହା ବେତାଇ ହୋଇଲ ବଦନ ॥ ୬୩ ॥
ପାଇ ବସିଲ ଗବାକ୍ଷ ପାଶରେ' ୩	। ଦେଖି କାନ୍ତ ବିଷଣୀ ଧରି କରେ' ॥ ୬୪ ॥
ଚାକୁ ଅଂସ ଚଟକୁ' ଆଉଜାଇ	। ବିଷ ମଧୁର ବଚନ କହଇ ॥ ୬୫ ॥

୧ । କ. ରତ ପାଶା ମନ୍ତ୍ର ।
 ୨ । କ. ଶ. ଅପ୍ୟାୟ ।
 ୩ । କ. ଟ. ଉପଦେଶୁ ସେ ପ୍ୟାୟ ଦନ୍ତ
 ଜାତ ।
 ଖ. ଉପଦେଶୁ ସେ ତଳେ ଦନ୍ତପାତ ।
 ଘ. ଉପଦେଶୁ ସେ ଜନ ଦନ୍ତ ପାତ ।
 ୪ । କ. ଖ. ଏତ ଅପ୍ୟାୟେ ।
 ଘ. ଟ. ଏତେ ଅପ୍ୟାୟ ।
 ଘ. ଏତୁ ଅପ୍ୟାୟ ।
 ୫ । କ. ଖ. ନିଷ୍ଠେ କରଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ
 ବସୁର ।
 ଘ. ନିଷ୍ଠେ କରଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବସୁର ।
 ୬ । ଘ. ଅବସର ।
 ୭ । ଖ. ଦ. ରତ ।
 ୮ । ଖ. ଦ. ରହିଲ ।
 ୯ । କ. ଖ. ରହିଲୁକା ।

୧୦ । ଖ. ରୂପ ଧରଣ ।
 ୧୧ । ଖ. ପଥ ।
 ୧୨ । ଖ. କାମଦାୟା ।
 ୧୩ । କ. ଖ. ଲଜ ପଶୁଖେ ନ ରହି ଶରଣ ।
 ଘ. ଦ. ଲଜ ପଶୁଖେ ରହି ନ ପାରିଲ ।
 ୧୪ । କ. ଶ୍ରମେ ।
 ଘ. ଶ୍ରାସେ ।
 ୧୫ । ଘ. ସ୍ଵେଦମାନ ।
 ୧୬ । କ. ଖ. ଲଖ ଶତ ।
 ୧୭ । ଖ. ଟ. ଫିତଳ ।
 ୧୮ । କ. ଖ. ସେୟାପରେ ।
 ୧୯ । କ. ଖ. ପାସରେ ।
 ଘ. ଉପରେ ।
 ୨୦ । ଘ. ଧୀରେ ।
 ୨୧ । ଖ. ଅଳ୍ପ ଚଟକୁ ।
 ଘ. ଅପସରକୁ ।

କହୁ କହୁ ପୁଣି ରତ ଗବେଶ' । ଅକ୍ଷେ ପାଲଟି ହୋଇଲୁ ପ୍ରବେଶ' ॥ ୬୬ ॥
 ଏକ୍ଷ ରଥ ଶ୍ରୀତାରାସେ' ବଞ୍ଚିଲେ । ନାନା ପ୍ରକାର ସେନେତ୍ର ପଞ୍ଚିଲେ' ॥ ୬୭ ॥
 ହେଲୁ ପମୟେ ନିଶି' ଅବସାନ । ରତ ଶବ୍ଦ ଶକ୍ତି ନାସ ରଚନ' ॥ ୬୮ ॥
 କାନ୍ତ କି କି କଲ କି କି ହୋଇଲି । କାନ୍ତ କିପ କଲେ ତାହା ପଞ୍ଚିଲି ॥ ୬୯ ॥
 ବାବୁ ଦଲବ କାମ ବିହମ୍ବନ' । କାମ ତାପକୁ ପ୍ରାପ୍ତୁଷ' ଯେପନ' ॥ ୭୦ ॥
 ନଳେ ବିବର କଲେ ତହୁଁ' । କାନ୍ତ ମୁଖ ଶୁଣିବ ମୁଁ କି କର ॥ ୭୧ ॥
 ତାଙ୍କ ନ ଦେଖୁ ପିତ୍ର ପକ୍ଷୀପାଶେ' । ବୋଲି ମୋଡ଼ ହୋଇଲୁ ଅଳସେ' ॥ ୭୨ ॥
 ଇସି ଇମି କର ନାଥା ପ୍ରମୁଦ । ଧୀରେ ଉଠିଲୁ ନିଶ୍ଚୟ ପକାଇ ॥ ୭୩ ॥
 ତେତେବେଳେ କି ବିଶୁଦ୍ଧ ବାଳକା । ଗଜ ମନ୍ତ୍ରୀଲ କି ପଦ୍ମ ଲଳିତା' ॥ ୭୪ ॥
 ରହୁ ସୁଧା ପ୍ରାପ୍ତ' କର ତହୁଁ । ଗୁଣଗଲ ପ୍ରାୟେ ବିଶେ ରମ୍ୟରୁ ॥ ୭୫ ॥
 ବାସ ପଣନ୍ତ ମାତ୍ର' ପିନ୍ଧିଅଛି । ଆରଗ୍ଧ କାନ୍ଦେ' ପଡ଼ି ଲେଟୁଛି ॥ ୭୬ ॥
 ଦୃଢ଼ କେଶ ବେଶ' ପିନ୍ଧି ଲେଟୁଛି' । ତାହା ଲେଶ କର ଖୋଷି ଦେଉଛି ॥ ୭୭ ॥
 ପାଦେ ପାଦେ କର କାହା ମିଶ୍ରୁଡ଼ି' । ଟଳ ଟଳ ହୋଇଣ ପଥ ଦୃଢ଼' ॥ ୭୮ ॥

୧ । ଖ. ରତରସେ ଅବସ ।

ଶ. ରତ ବ୍ରତୀ ରତ ବେସ ।

ଘ. ବ୍ରତୀ ରତ ନବେଶ ।

୨ । ଗ. ପୋଥିରେ ୪୪ ପଦ ଠାରୁ ୬୬
ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।

୩ । ଗ. ଶ୍ରୀତାରେ ସେ ।

୪ । ଗ. ରଚିଲେ ।

୫ । ଗ. ଗ. ହେନ ପମୟ ନିଶି ।

ଘ. ହେନ ପମୟେ ନିଶି ।

୬ । ଘ. ରାମାଭିଜନ ।

ଘ. ସ୍ୱେଦସ୍ୱେଦ-ରାମାଭିଜନ ।

୭ । ଗ. ବିହମ୍ବନ ।

ଘ. ପିନ୍ଧୁଷ ।

୮ । ଗ. ଗ. ଗ. ପୋଥିରେ ୬୯, ୭୦
ପଦ ଦୃଢ଼ି ନାହିଁ ।

୯ । ଘ. କି ବିବର କଲସି ପ୍ରତରୁଷ ।

୧୦ । ଘ. ତାଙ୍କ ବିବେଚ୍ଛା ପିତ୍ର ପକ୍ଷୀ ପାଦ ।

୧୧ । ଗ. ବୋଲି-ଅବସ ।

ଘ. ଏତେ ବୋଲି ମୋ ହେଲୁ ଅବସ ।

ଘ. ଅବଶେ ।

୧୨ । ଘ. ବାଳିନୀ ।

ଘ. ପୋଥିରେ ୬୮ ପଦଠାରୁ ୭୪ ପଦ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।

୧୩ । ଗ. ସୁଧାପାନ ।

୧୪ । ଗ. ଘ. ଗ. ପଣନ୍ତେ ମାତ୍ର ।

ଘ. ପଣନ୍ତ ମିତ୍ର ।

୧୫ । ଖ. କନ୍ଦେ ।

ଘ. ଖାନ୍ଦେ ।

୧୬ । ଗ. ଗ. ଗ. କେସ ବେସ ।

ଘ. କେଶପାଶ ।

୧୭ । ଖ. ଘ. ଗ. ପଞ୍ଚୁ ।

ଘ. ପଞ୍ଚୁ ।

୧୮ । ଖ. ଘ. ପାଦ ସିଂସୁଡ଼ି ।

ଘ. ପଦ-ରସପାଦ ସିଂସୁଡ଼ି ।

୧୯ । ଗ. ପଥ ଲୁହୁଡ଼ି ।

ଭଲେ ବୁଲି ନ ପାରି କଷ୍ଟେ ଚଲି	। ପଶୀ ଶୟନ ସଦନେ ମିଳିଲି ॥ ୭୯ ॥
ଏହି ସମୟେ ରଜନୀ ପାଣ୍ଡବୀ	। କବି ଏମନ୍ତ ମନେ ବସୁଣିଲି ॥ ୮୦ ॥
(ଶ୍ରେଷ୍ଠ)	
ଏହୁ ପ୍ରଭାତ ସତ୍ୟସୁର ସମ	। ଉଦେ ହୋଇଣ ଅଛି ପଶି ଧର୍ମ ॥ ୮୧ ॥
ଏବେ ଜାଣିଲି ସେବା ସୁଗ୍ରହାୟେ	। ଦେଖ ସେହୁ ରାମାନନ୍ଦ ବଳୟେ ॥ ୮୨ ॥
ଏହୁ ହାପର ସୁଗ୍ରହ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣ	। କାନ୍ତ ରାଜ ଦୟାଳୁ ଦିବ୍ୟଶିଖ ॥ ୮୩ ॥
ଏବେ ମଣୁଛି କଳସୁର ଏହି	। ଖ୍ୟାତ ମଲିନ ଦୋଷାକର ପଶି ॥ ୮୪ ॥
କିବା ଏ ଧୃତବ୍ୟସ୍ତ ଶୂନ ତାର	। କିଏ ମହାଭାରତ ସୁଖ ପର ॥ ୮୫ ॥
ଚନ୍ଦ୍ର ସଦୃଶ ପାଣ୍ଡବ ସୁକୁଳ	। ଶୁଷ୍ଟ ଦୋଷ ଶିଳୀମୁଖ ପ୍ରବଳ ॥ ୮୬ ॥
ଚରଣାୟୁଧ ଶବ୍ଦ ଭାବର	। ଏହା ବୁଝି ଦେ ରସିକ ନିକର ॥ ୮୭ ॥
ଏଥୁ ଅନ୍ତେଶ ମୁଦରଣନ ଭାବେ	। ନିତ୍ୟକର୍ମ ବ୍ୟାଧାନରେ ବଳୟେ ॥ ୮୮ ॥
ପଶୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଶବ୍ଦକଳା	। ସେହୁ ମାନଶା ହେବା ଆରମ୍ଭିଲି ॥ ୮୯ ॥
ଅତି ପରମ ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ	। ଏହୁ ଦଶମ ଛାନ୍ଦ ହୁଏ ଶେଷ ॥ ୯୦ ॥
ବୁଝି କମଳ ନେତ୍ର ପଦ୍ମବର	। କବି ଲେଖନୀଅକୁ ରକ୍ଷାକର ॥ ୯୧ ॥

୧ । ଦ. ପାଦର ।	୧୦ । ଖ. ସ୍ୱେଦସନ୍ତେ ।
୨ । ଗ. ଦ. ମନେ ଏମନ୍ତ ।	୧୧ । ଘ. ସ୍ୱେଦ୍ ଭାବରେ ।
୩ । ଚ. ମନେ ଏମନ୍ତ ବସୁଣିଲି ।	୧୨ । ଘ. ଏସ୍ତସନ୍ତେ ।
୪ । ଙ. ଗ. ଚ. ଜାଣିଲି ଏ ସେତସ୍ୱାପୁର	୧୩ । ଙ. ଗ. ନିତ୍ୟକର୍ମ ।
ପ୍ରାୟେ ।	୧୪ । ଙ. ଗ. ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ।
୫ । ଙ. ଦେଖ ସେହୁ ରାମା ବଳୟେ ।	୧୫ । ଙ. ଗ. ହରସ ପ୍ରକାଶ ।
ଙ. ଚ. ଯଦି ରାମାନନ୍ଦ ବଳୟେ ।	୧୬ । ଙ. ଗ. ହୋଏ ମେଘ ।
୬ । ଙ. କାମରୁପ ବଳୟେ ।	୧୭ । ଙ. ଗ. ହୋୟେ ଶେଷ ।
୭ । ଙ. ଶାବ ମଲିନ ଦୋଷା ଆକ୍ରମ୍ଭ ।	୧୮ । ଙ. ଗ. ଆସି ଦଶମ ଛାନ୍ଦ ହୋଏ ଶେଷ ।
ଙ. ଖ୍ୟାତ ମଲିନ ଦୋଷାକର ଯଦି ।	୧୯ । ଙ. ଗ. ନେତ୍ର ପାଦାୟୁର ।
୮ । ଙ. ମହାଭାରତ ।	୨୦ । ଙ. ଗ. ଚ. ନର ପିତାମୁର ।
୯ । ଙ. ଙ. ଦେହପଦ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି	୨୧ । ଙ. ଗ. ପାଦାୟୁର ।
ଭାବେ ଅଛି ;	
ଙ. ଙ. ପିତାମୁର ।	
ଙ. ପିତାମୁର ।	

ଏବାଦଣ ଛାନ୍ଦ

ଗଗ-ବଜ୍ରାଣୀ ।

ଶୁଣି ହେ ସୁଜନମାନେ ଏବେ' ସୁଦରଶନ ଗଜନ ।
 ସେ ଶୁଣନ୍ତି ସବିବକୁ ହକାରି କହିଲେ ଏମନ୍ତ ବଚନ ॥ ୧ ॥
 ଜଣାଇବ କୁମ୍ଭ ନରନାଥଙ୍କର ଛାମୁରେ ଆମ୍ଭର ବାଣୀ ।
 ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଆମ୍ଭ ନରରକୁ ବିନେ କରିବାକ ଏହିକ୍ଷଣି ॥ ୨ ॥
 ଯେମନ୍ତେ' ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଣ ମେଲଣି କରନ୍ତି ନୃପକେବଳ ।
 ସେ ରୂପେ ଅବଶ୍ୟ କରିବ କୁମ୍ଭକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଉଛୁ ଏତେକ ॥ ୩ ॥
 ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ଶୁଣନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀ ସରର ହୋଇ ଅଇଲ ।
 ଦରଶନ କରି ନରେଶ' ଗୁମ୍ଫାରେ କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଇଲ ॥ ୪ ॥
 ଶେ ଦେବ କୁମ୍ଭ ସୁଦାସନ ନୃପତି ମୋତେ ହକର କରାଇ' ।
 ଗୁମ୍ଫା ଜଣାଇ ପଠାଇଛନ୍ତି ବିଜୟେ କରିବା ପାଇଁ ॥ ୫ ॥
 ଆଜ୍ଞା ଯେବେ ହେବ ଚତୁର୍ଥୀ' ସପତ ମଙ୍ଗଳା ସେ ସୁରେ ହେବ ।
 ଏ ଠାବେ' ଯେମନ୍ତ ଏ ବିଶମଙ୍ଗଳ' ସେହି କୁମ୍ଭର ଉତ୍ସବ ॥ ୬ ॥

୧ । କ. ଉପ ବଜ୍ରାଣୀ ।
 ଗ. ବଜ୍ରାଣୀ ।
 ୨ । ଘ. ଏଥୁ ।
 ୩ । ଖ. କହନ୍ତି ମଧର କରିଣ ।
 ଘ. ଘ. କହିଲେ ପ୍ରସ୍ତୁ ବଚନ ।
 ୪ । ଖ. ଶାସ୍ତ୍ରରେ ।
 ୫ । ଘ. କ. ଖ. ଗ. ଆସ୍ୟାଂ ।
 ୬ । ଗ. ନବରକୁ ।
 ୭ । ଖ. ଆମ୍ଭେ ନବରକୁ ବିନେ କରିବଇ
 ସେହିକ୍ଷଣି ।
 ଘ. ଆମ୍ଭେ ନବରକୁ ବିନେ କରିବଇ
 ଏହିକ୍ଷଣି ।
 ଘ. ଆମ୍ଭେ ନବରକୁ ବିନେ କରିବଇ
 ଏହିକ୍ଷଣି ।

୭ । କ. ଘ. ଯେମନ୍ତେ ।
 ଗ. କ. ଖ. ନୃପ ଚଳେକ ।
 ଘ. ନୃପ ଚଳେକ ।
 ଗ. ନୃପ ଚଳେକ ।
 ୧୦ । ଘ. ଘ. କେତେକ ।
 ୧୧ । ଖ. ନରେନ୍ଦ୍ର ।
 ଘ. ନୃପତି ।
 ୧୨ । ଖ. ହକରଇ ନେଇ ।
 ଘ. ହକରଇ ଶର ।
 ୧୩ । ଖ. ଗ. ବିନେ କରିବାର ପାଇଁ ।
 ୧୪ । କ. ଚତୁର୍ଥ ସପତ ।
 ଖ. ଚତୁର୍ଥ ସପତ ।
 ୧୫ । ଖ. ଘ. ଏଠାରେ ।
 ୧୬ । ଖ. ବିଷୟ ଉତ୍ସବ ।

ଅବଧାନ କଲେ ଲୋକ ବେଞ୍ଚରକୁ ଦଶିବ ସୁନ୍ଦର ପର ।
 ଏସୁର ଆମ୍ଭର ସେ ପୁର ଚାକର ଏଥୁ ତ ନାହିଁ ଅନ୍ତର ॥ ୭ ॥
 ଅନେକ ଦୁର୍ବ, ଆମ୍ଭର ପୁର ବୋଲି ନ କରବେ ଅବଧାନ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦତ୍ତ ବିମାନ ଭରସାରୁଁ ଇଚ୍ଛର ଲକ୍ଷେ ଯୋଜନ ॥ ୮ ॥
 ଏତେ ଜଣାଇ ମନ୍ତ୍ରରେ ଦନ୍ତ ଦେଇ ଦେଇଁ ଘୁଞ୍ଚି ରହିଲ ପକ୍ଷକୁ ।
 ମିତ୍ରକାର କରି ନୁପକ ଉତ୍ତମ ଦିନେ କଲେ ଭିତରକୁ ॥ ୯ ॥
 ପାଠ ମହାଦେବ, ଅଗ୍ରରେ କହିଲେ ସେହି ସନମତ କଲେ ।
 ଶୋକଭର, ହୋଇ ଜନନୀ ନୟନୀ କୋଳେ ବସାଇ ବୋଇଲେ ॥ ୧୦ ॥
 କୁ ମୋର ନେତ୍ର ପ୍ରମୋ ପଞ୍ଚସ୍ରାଣ, ପରମ ସମ୍ପତ୍ତି ଧନ ।
 କେମନ୍ତେ ତୋର ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ନ ଦେଖି, ଧଇର୍ଯ୍ୟ କରିବି ମନ ॥ ୧୧ ॥
 ଏତେ କହି ଶୋକ, ସନ୍ତାପି ବୋଇଲେ ସୁବତ ବୁଲଇ କର୍ମ ।
 ଜନକ ଜନନୀ ଏ ଜନ୍ମ କାରଣୀ, କାନ୍ତ ସେ ସକଳ ଧର୍ମ ॥ ୧୨ ॥
 ଜଗତ କାରଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ କରନ୍ତୁ ମଙ୍ଗଳ, ତୋର ।
 ପରମ ସୁଖେ ପ୍ରାଣନାଥ ସଙ୍ଗତେ ହର ରଜନୀ ବାସର ॥ ୧୩ ॥
 ତାତ ହିଁ ଶୋକଭର ହୋଇ ବହୁତ ପ୍ରକାରେ, ସେ ବିଆଣିଲେ ।
 ପ୍ରାଣସଖୀ ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁତା ପାଇ ବାଳୀ ମାତାଙ୍କ ପାଦେ ପଡ଼ିଲେ ॥ ୧୪ ॥

- ୧ । କ. ଚାକର ଏଣୁ ନୋହ ।
 ଟ. ରାମର ଦେହ ଚ ନାହିଁ ।
 - ୨ । ଖ. ପୁର ।
 - ୩ । କ. ଦୁଇ ବାଲ ଉପସାରୁ ।
 ଖ. ଦଣ୍ଡ ଶମାନ ଉପସାରୁ ।
 ଗ. ଦଣ୍ଡ ଶମାନ ମହୁମାରୁ ।
 ଘ. ଦଣ୍ଡ ଶମାନ ପ୍ରାଣରୁ ।
 - ୪ । ଗ. ମଥାରେ ହସ୍ତ ଦେଇ ।
 ଘ. ମଥାରେ ହାତ ଦେଇ ।
 - ୫ । କ. ମାହାଦେଇ ।
 ଖ. ମାହାଦେହ ।
 - ୬ । ଖ. ଫୁଲାର ।
 - ୭ । କ. ଗ. ଟ. ଚ. ବୋଧଭର ।
 - ୮ । କ. କୋକରେ ଧର ବସାଇଲେ ।
 - ୯ । କ. ଗ. ପଞ୍ଚୁପାଣ ।
 ଘ. ପଞ୍ଚୁକ ।
 - ୧୦ । ଚ. ପ୍ରକଳ ପଞ୍ଚଦ ଧନ ।
 - ୧୧ । ଖ. ଦେଶର ।
 - ୧୨ । କ. କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚେ ଚନ୍ଦ ।
 - ୧୩ । କ. ଗ. ଡୋଳ ।
 - ୧୪ । କ. କୁବଚ କୁଳ ରଜନ ।
 ଟ. ପ୍ରବଚ କୁଳ ଧ୍ରୁମ ।
 - ୧୫ । ଖ. ଘ. ଜନମ କାରଣୀ ।
 ଟ. ଚ. ଜନମ କରଣୀ ।
 - ୧୬ । ଗ. କାରଣ ।
 - ୧୭ । ଘ. ଭବିତ ପ୍ରକାରେ ।
 - ୧୮ । ଘ. ମାତାଙ୍କ ଆଦେ କରରେ ।

କହୁଥିଲି ମାତ୍ର ମୋ ପକ୍ଷୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ମୋର ସଙ୍ଗେ ଯିବି ।
 ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେମନ୍ତେ ମିଳିକାର କରନ୍ତି ସେ ମାତ୍ର ଏତେ କରବି ॥ ୧୫ ॥
 ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଶୁଣି ଗଜା ମନ୍ତ୍ରୀକ କହିଲେ ବହୁତ କରି ।
 ଶୁଣି ପରବ ଦୁରସ ହୋଇ ଜେମା ସଙ୍ଗେ ସମର୍ପେ କୁମାରୀ ॥ ୧୬ ॥
 ଅନେକ ସମ୍ଭାର କରି ନୃପବର ଦୁଃଖିନୀ କାନ୍ତ ଅଗ୍ରତେ ।
 ଗତ ଗତ ହୋଇ ବିନୟ ବଚନ କହିଲେ ଅନେକ ମତେ ॥ ୧୭ ॥
 ଅନେକ ଦାସୀଗଣ ସଙ୍ଗେ ରାଜନ ସମର୍ପି ଦେଲେ ବାଳାକୁ ।
 ସଙ୍ଗତେ ପେଷିଲେ ଅନୁଜ କୁମର ଆବର ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁଷ୍ପକୁ ॥ ୧୮ ॥
 ଅନେକ ପୁର କାମରୂପୀ ବିମାନେ ତଜେ ନୃପ ନୃପଜେମା ॥
 ଆନ ଆନ ପ୍ରାଣେ ବସିଲେ ସେ ବେଳ କୁମାର ସକଳ ବାମା ॥ ୧୯ ॥
 ଗଗନ ମାର୍ଗେ ବିମାନ ଚଳିଯାଇ ମିଳିଲେ ନିଜ ମନ୍ଦିରେ ।
 କେ କହୁ ସେ ଧୂର ଜିଜ୍ଞାସ ବେଶର ନୋହିବ ଅମର ପୁରେ ॥ ୨୦ ॥
 ଶୁଭେ ବଢ଼ିଲ ସେ ଚତୁର୍ଥୀ ସପତ ମଙ୍ଗଳା ବିଧି ବିଧାନ ।
 ଚତୁର୍ଥରେ ରସେ କହିଲେ ସେ ପ୍ରାଣ ବଲ୍ଲଭ ଆଗେ ଏପନ ॥ ୨୧ ॥
 ସେ ପ୍ରିୟ ହୁଏ ପ୍ରାଣ ସଖୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ପରବ ନୟନା ।
 ଆମ୍ଭର ମନ୍ତ୍ରୀ ବିବେକ ଶେଖରକୁ ବିଦା କରବା ସଜନୀ ॥ ୨୨ ॥
 ଭ୍ରମର ତାଙ୍କର ବାଳକାଳୁ ମେଳ ପ୍ରାଣସଖୀ ସେ ଭ୍ରମର ।
 ମୁକୁନ୍ତ ନପାରି ସଙ୍ଗେ ଆଣିଅଛି ଏକଥା ମନେ କରୁର ॥ ୨୩ ॥
 ତାତ ଶୁଣି ନିଜ ତାଙ୍କର ତାଙ୍କ ପୁରେ ତାଙ୍କୁ ବିଦା ନ କରିବେ ॥
 ଏମନ୍ତ ହୋଇଲେ ସେଠାରେ ସମସ୍ତେ ଶୁଣିଲେ ପୁଣି ହୋଇବେ ॥ ୨୪ ॥

୧ । କ. ପ. କହୁଥିଲି ।

୫. କହୁଥିଲି ।

୨ । ଗ. ମୋ ସଙ୍ଗରେ ନିବ ।

୩ । ଗ. ଏହା କରବି ।

୪ । କ. ନୃପବର ଦୋହତା ।

୫ । ଗ. ଅନୁପ ।

୬. ସାମୁନ ।

୭ । ପ. ପୋଷରେ ୧୮ ପଦେ ନାହିଁ ।

 ୮ । କ. ଅନେକ ପୁରରେ ବିବାଦ କଲେ
 ନୃପତି କେତେ ନପଜେମା ।

୮ । ଗ. ନିଜ ରାଜ୍ୟରେ ।

୭. ପ. ନିଜ ନପରେ ।

୯ । କ. ଗ. ଚତୁର୍ଥ ସପତମଙ୍ଗଳା ।

୭. ସପତ ମଙ୍ଗଳା ଚତୁର୍ଥ ।

୧୦ । କ. ଚତୁର୍ତ୍ତାରେ ।

୭. ଚତୁ ଅନୁରେ ।

୧୧ । ଗ. ପୋଷରେ ୧୫ ପଦ ଠାରୁ

୨୨ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।

୧୨ । ଗ. ବିଧି ବିଧାନ କରବେ ।

୭. ବିଧି ନ କରବେ ।

ଶେଷେଷ' ତୁମ୍ଭର ବେଳ ସଖୀକର ବେଳ ଭ୍ରାଥ ହିଁ ଅଛନ୍ତି ।
 ସମସ୍ତେ ଥାଇ କରିବା ଏହି କଥା ଆଜ୍ଞା ହଅ' କୁନ୍ଦଦନ୍ତୀ ॥ ୨୫ ॥
 ପ୍ରାଣନାଥ ବାଣୀ ଶୁଣି ସୁଲକ୍ଷଣୀ ହରଷେ କଲ ସମ୍ବନ୍ଧ ।
 ନରନାଥ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ସିଦ୍ଧିକାର କଲେ ନୃପ ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁତ ॥ ୨୬ ॥
 ଅତି ମହୋତ୍ସବ' କରି ନୃପମଣି' କରାଇଲେ ତାକୁ ଶିଳ୍ପ ।
 କ ଦେବା ଉପମା' ରତି କାମ ପ୍ରାୟେ ପାଇଲେ ପରମ ଶୋଭା ॥ ୨୭ ॥
 ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ କିଛିଦିନ ଶେଷେ ନୃପତି ପତ୍ନୀ ଭ୍ରାତାକୁ' ।
 ଅନେକ ବେଶରେ କଲେ ସେ ମେଲଣି ଅଇଲେ ନିଜ ବଳ୍ୟକୁ ॥ ୨୮ ॥
 ଦର୍ଶନ' କରି ତାତ ମାତ ଗୁମ୍ଫାରେ କହିଲେ ସବୁ ସନ୍ଦେଶ ।
 ଶୁଣି ସେ ସମସ୍ତ ଜନମାନଙ୍କର ମନ ହୋଇଲ ହରଷ' ॥ ୨୯ ॥
 ଏଣେ ଶିଷକଳା ସଖୀ ସଙ୍ଗେ ମେଳା ଦିନେହେଁ ନାହିଁ ବିଚ୍ଛେଦ ।
 ପ୍ରାଣନାଥ ସଙ୍ଗେ ଦିନୁ ଦିନୁ ହୁଏ' ବିପ୍ରାର ପ୍ରେମ ସମ୍ପଦ ॥ ୩୦ ॥
 ଯେଉଁ ଉତ୍ତରେ ଯେଉଁ ପୁରେ କଳାସ ଯହିଁ ଯେଉଁ ଭୋଗମାନ ।
 ସେହୁ ବସ୍ତ୍ରରେ କାଳମାନ ହରନ୍ତି ନୃପତି ସୁତା ରଜନ ॥ ୩୧ ॥
 ହଂସୀକ ବହୁତ ସ୍ନେହ କରିଥାନ୍ତି କାନ୍ତ କାନ୍ତା ପ୍ରିୟ ସଖି ।
 ଯେମନ୍ତ ଉପକାଶକ ଯେତେ କରି' ଏ ବିନ୍ଦୁ' ଅନେ ନ ଦେଖି ॥ ୩୨ ॥

୧ । କ. ଖ. ଙ. ବିଷେଷେ ।
 ୨ । ଖ. ଙ. ଆତ୍ୟାଂ ଦେଅ ।
 ୩ । ଖ. ସନମତ ।
 ଗ. ସନ୍ନତ ।
 ୪ । କ. ଖ. ଙ. ଆତ୍ୟାଂ ।
 ୫ । ଙ. ଅତି ହିଁ ଉତ୍ସବ ।
 ୬ । ଙ. ଖ. ଙ. ନୃପଶିଖି ।
 ଘ. ନୃପମଣି ।
 ୭ । ଖ. ଗ. ଉପମା ।
 ୮ । ଖ. ଦୃଷ୍ଟିଲେ ।
 ୯ । କ. ଖ. କରୁ ଦିନ ସେଷେ ।
 ଗ. କରୁ ଦିନାନ୍ତରେ ।
 ଙ. କଷ୍ଟ ଦିନ ।

୧୦ । ଘ. ଉପକୁ ।
 ଙ. ନୃପତି ପତ୍ନୀ ଭର୍ତ୍ତାକୁ ।
 ଙ. ନୃପତି ବାନ୍ତାବାନ୍ତାକୁ ।
 ୧୧ । କ. ଖ. ଙ. ଦ୍ରୁପଦ ।
 ଗ. ଦ୍ରୁଶନ ।
 ୧୨ । ଘ. ଜନମାନ ମନ ହୋଇଲ ଅତି
 ହରଷ ।
 ଙ. ଯନ ମାନ ମନ ହୋଇଲ ଭଲସ ।
 ୧୩ । କ. ଗ. ହୋଏ ।
 ଖ. ହୋସ୍ତେ ।
 ୧୪ । ଘ. ଉପକାଶକ ସେତେ ଦେଖି ।
 ଙ. ଉପକାଶକ ସେତେ କର ।
 ୧୫ । ଗ. ତା ବିନ୍ଦୁ ।

ଦିନେ ଦିନ ଶେଷ ସମୟେ 'ରଜନ' ଫୁଲବନ୍ ମଣ୍ଡପେଣ ।
 ଜାଣିଲେ ପ୍ରିୟାକୁ ଅନୁରାଗରେ ବିଚକଳା ବୋଲଣ ॥ ୩୩ ॥

ଏମନ୍ତ ବଚନ କାନ୍ତବଦନକୁ ଶୁଣିଲ ଯେଣୁ ସେ କାନ୍ତା ।
 ସପତନୀ ଉପେ ଅଧୋମୁଖେ ବସି ଲଭିଲ ଦୁଃସହ ଚିନ୍ତା ॥ ୩୪ ॥

(ଶ୍ଳୋକ)

ରୁଚିର କମଳଗୁହ୍ୟର ନୀତିବେଦ ଅବତାର ପ୍ରିୟ ।
 ହରି କେତନ ବିହାରି ସଦୃଶେ ପୁଣ୍ୟ ପରମ ଶ୍ରେୟ ॥ ୩୫ ॥

ସେ ମହାଦେବ ଗଞ୍ଜା ବାୟୁଦେବ କମଳାପାଦ କମଳେ ।
 କବି ଲେଖନୀୟ ମନ ମଧୁର ରହିଲ ପୁଣ ନିଶ୍ଚଳେ ॥ ୩୬ ॥

୧ । କ. ଖ. ଦିନ ସେସେ ସମୟ ।

୨ । ଗ. ପ୍ରବେଶ ।

୩ । ଘ. ପୁରବନ ।

୪ । ଙ. ଶ୍ରେଷ୍ଠର ଉତ୍ତେଜ ନାହିଁ ।

୫ । ଛ. ଦେବତାର ପ୍ରିୟ ।

୬ । ଜ. ଦେବତାର ସିଦ୍ଧପଦ ।

୭. ବିହାରି ସିଦ୍ଧପଦ ।

୮. ବିହାର ସିଦ୍ଧପଦ ।

୯ । ଟ. ପମୋଦ ପରମ ଶ୍ରେୟ ।

୧୦. ପୁଣ୍ୟ ପରମାଶ୍ରୟ ।

୧୧ । ଠ. ପାଦତଳେ ।

୧୨. କମଳାପାଦ କମଳେ ।

୧୩ । ଡ. ଶେଷ ଧାଡ଼ିଟି ନାହିଁ ।

ଦ୍ଵାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ଶ୍ରୀ-କାଳୀ

ନବ ନାଗସ୍ନା ^୧	ରମଣୀ ମଣି ^୨	କପୋତେ ^୩ କର ଦେଇ ।
କାନ୍ତ ସନ୍ତୋଷ	ଲୋଚନ ମୁଖ ^୪	ବିମ୍ବ ତାପି ହୋଇ ।
ଅତି ପ୍ରଭର	ଶ୍ଵାସ ନଖର ^୫	ଅଗ୍ରେ ଚରଇ ମଞ୍ଚ ।
ଅମୃତ ଧର	ସ୍ଵର ଅଧର	କମ୍ପିଲ କୋପ ବନ୍ଧୁ ^୬ ॥ ୧ ॥

ପୁଟୁଛି ହୋଧେ ^୭	ହୃଦୟ ଚାର	ପୁଲୁଛି ବିବ୍ୟ ନାସା ।
ରୁଚି ହୋଇ ସେ	କଣ୍ଠରୁ ଆଉ	ଆସଇ ନାହିଁ ଭାଷା ।
ପ୍ରାଣ ନାଥର	ସ୍ଵେଦ ବଚନ	ନ ବୁଝି କଲ ମାନ ।
ସ୍ଵପ୍ନ ସ୍ଵପ୍ନ ସେ	ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀର	ହତ ହୋଇଲ ଜନ ॥ ୨ ॥

ସହଜେ ଅନମିତ୍ତ ^୮	କୋପନା	ନାମ ବହନ୍ତୁ ବାମା ^୯ ।
ନମିତ୍ତ ପାଇଁ	ଛୁଡ଼ିବ ମାନ	ଏମନ୍ତ କେଉଁ ସମା ^{୧୦} ।
ବଢ଼ିଲ ବେଳୁଁ	ବେଳ ହୋଧରେ	ପ୍ରମଦା ପ୍ରେମଣୀକା ^{୧୧} ।
ନିଶ୍ଚୟେ ଏଥୁଁ	ଜାତ ହୋଇବ	ଅଶେଷ ^{୧୨} ସୁଖ ଲଳା ॥ ୩ ॥

୧ । ନ. ନବନାଗସ୍ନା ।

୬. ନବ ଜଣୋଷ ।

୭. ପ. ଡ. ଚ. ନବରମଣୀ ।

୮ । ଗ. ପ. ଡ. ଚ. ନାଗସ୍ନାଣୀ ।

୯ । କ. କୋପନେ ।

୧୦ । କ. ଖ. ପ. ଲୋଚନ ମୁଖେ ।

୧୧ । କ. ଖ. ଶ୍ଵାସ ନଖର ।

୧୨ । ପ. ସ୍ଵେଦବଦ୍ଧ ।

୧୩ । ଡ. ଚ. କୋପେ ।

୧୪ । ଗ. କଣ୍ଠ ତଟରୁ ଆଉରୁ ଆସେ ଭାଷା ।

୧୫. ନଣ୍ଡ ତଟରୁ ଆସଇ ନାହିଁ ଶା ।

୧୬ । ଖ. ପ. ଅନମିତ୍ତେ ।

୧୭. ଅନମିତ ।

୧୮ । ପ. ହୋଇଣ କୋପ ବହନ୍ତୁ ବାମା ।

୧୯ । ନ. ଏମନ୍ତ କଳ ସମା ।

୨୦. ଏମନ୍ତ କେର ବାମା ।

୨୧ । କ. ପ୍ରେମଦା ପ୍ରେମସିଦ୍ଧା ।

୨୨. ପ୍ରମଦା ପ୍ରେମସିଦ୍ଧା ।

୨୩ । କ. ଗ. ଅଶେଷ ।

ଅମୋ ବଦନେ	ବମି ଯେ ଅଛୁ	କଟି ତୋ କେତେ ସରୁ ।
ଚର୍ଚ୍ଚିତ ପ୍ରତି	କୁଚ ପ୍ରଗଳ	ଅଟଇ କେତେ ଗରୁ ।
ହୋଧ ନନିତ	ଅଙ୍ଗୁଳି ଉଗ୍ର	ଭୟକୁ ନ ବିସରୁ ।
ନବ ବନ୍ଧା	ଲଳିତ ଲତା	ବନ୍ଧୁ ପାଶବ ମେରୁ ॥ ୮ ॥

ତୋ ଅନ୍ତେ କୁଚ	ଶମ୍ଭୁକୁ ଦେଖି	ପୂର୍ବ ଭୟରୁ ନାମ ।
ନ କଲ ପ୍ରୀତି	ଏବେ ତୋ ବିନୁ	ମୋତେ ହୋଇଲ ବାମ ।
ବେଗେ ବୋଲୁ	ଗୁଣାବଲମ୍ବ	କରି ଧଇଲ ଧନୁ ।
ସନ୍ଧ ପ୍ରକମ୍ବ	ପଞ୍ଚ କଳମ୍ବ	ବନ୍ଧୁ କାଟିଲ ତନୁ ॥ ୯ ॥

ତୋର ବିମୁଖେ	ସନ୍ଧବ କାହୁଁ	ସେହୁ ବିସମକାଣ୍ଡ ।
ଟାଣ କଟାଣି	କଟାଣ କାଣ୍ଡେ	କର ତୁ ଶ୍ରେ ଶକ୍ତି ।
ଭବିତ ତାର	ଧଇର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ	ହତ ଆତ୍ମା ଯେବ ।
ଟେକ ବଢ଼ାଇ	ଭୁତ କୋଦଣ୍ଡ	ପଳାଇ ପଳାଇବ ॥ ୧୦ ॥

ଭୋ ପ୍ରାଣ ସନ୍ଧ	ତୋ କୋପ ସନ୍ଧ	ରହିବ କେଉଁ ଲୋକ ।
କେ ତୋ ସମାନ	କାହାକୁ ମାନ	କରି' କରୁଛୁ ଶୋକ ।
ମୁଁ ତୋର ଦାସ	ତୁ ମୋର ନାଶ	ନ ଦେଖ ଶତ୍ରୁ ଆଗେ ।
ସୁକୁନ୍ଦ ଦନ୍ତୀ	ମଦନ ଦନ୍ତୀ	ତନୁ ଉପର ବେଗେ ॥ ୧୧ ॥

(-୧) । ଖ. ଗ. କେତେ ସରୁ ।

୩ । କ. ହୋଧ ବନ୍ଧିତ ଅଙ୍ଗୁଳି ।

ଖ. ହୋଧ ପ୍ରଗଳ ଅଙ୍ଗୁଳି ।

ଗ. ଗ. ହୋଧ ନନିତ ଅଙ୍ଗୁଳି ।

୪ । ଖ. ନବ ବନ୍ଧା ଲଳିତ ଲତା ।

ଘ. ନବ ବନ୍ଧା କୃଷ୍ଣମ ଲତା ।

୫ । ଘ. ପିତା ।

୬ । ଗ. ଗୁଣ ବନ୍ଧୁକ ।

୭ । ଗ. ପଞ୍ଚ ।

ଝ. ପଞ୍ଚ ।

୮ । ଝ. ବିସମକାଣ୍ଡ ।

୯ । ଘ. କଟାଣେ ।

୧୦ । କ. ଖ. ସୁବିବ ।

୧୧ । ଘ. ବନ୍ଧୁ ।

୧୨ । ଗ. ଏବେ ।

୧୩ । କ. ପ୍ରଭୁ ଆଗେ ।

ଖ. ଗ. ଶତ୍ରୁ ଆଗେ ।

ଝ. ପ୍ରଭୁ ଆଗେ ।

୧୪ । କ. ମୋତେ ।

ରଜନୀକର	ବଦନା କର	ମୋଠାରେ ଅବଧାନ ।
ପିଣ୍ଡ ପରାଣ	ମଦନ ରାଣ	ନ କରୁ ଭଲ ଭଲ ।
ଶରଣ ଘେନ	ନ ଘେନ ଅବା ^୧	ତୋ ବିନୁ ନାହିଁ ରକ୍ଷା ^୨ ।
ଏହା ପ୍ରମାଣ ^୩	ନୋହେ ପ୍ରମାଣ	ଶୁଣ ରେ ପଶୁନାଶୀ ^୪ ॥ ୧୨ ॥

ଛୁଡ଼ି ବିମନ	ହୁଅ ସୁମନ	ରୁଡ଼ି ସରଣ ଗଢ଼େ ।
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କାସ	ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରକାଶ	ହାସ ଦେଖାଅ ମୋତେ ।
ମଞ୍ଜୁଳକର	ମୁଦୁ ଉତ୍ତର	ସପ୍ତେମ କରି କୁହ ।
ଏ ମୋର ଭୟ	ହୁଏ ଅଭୟ ^୫	ଦାନେ ସୁମତ ହୁଅ ^୬ ॥ ୧୩ ॥

କପାଁ ତୁ ଗ୍ରହ	କରି ବିପ୍ରହ	କେମନ୍ତେ ଧରିଥିବ ।
ତୋର ଭରସା	ବହୁନେ ରସା-	ଭଳକୁ ସିନା ସିବ ।
କରୁଣା ହୁଏ	ତୁ ମୋ ସୁହୃଦ ^୭	କମ୍ପା ନ କରୁ ଦୟା ।
ତେଜ ବଧୂର	ସଖୀ ମଧୁର	ବଦନା ପ୍ରାଣପ୍ରୟା ॥ ୧୪ ॥

ହେ ମଦାନସୀ	ରକ୍ତ ନିଳସୀ	ମୋର ହରଷ ଶଶି ^୮ ।
ତୋ ତାପରାଣୀ	ରକ୍ତ ଗରସୀ	ନିଶ୍ଚୟ ଗିଳିବ ବସି ।
କେନ୍ଦ୍ର ^୯ ବସ୍ତ୍ରାର	ମୁଖ ^{୧୦} ନିପ୍ରାରି ^{୧୧}	ଦେବ ସେ କହ ବନ୍ଧୁ ।
ନର କାମିନୀ ^{୧୨}	ସଞ୍ଜବାମିନୀ ^{୧୩}	ବରନା ରୁଣବନ୍ଧୁ ^{୧୪} ॥ ୧୫ ॥

୧ । ଶ. ଗ. ଅବା ନ ଘେନ ।	୩. କରୁଣାହୁଏ ତୁ ମୋ ପ୍ରହୃତ ।
୨ । ଗ. ତୋ ଚହୁଁ ନାହିଁ ରକ୍ଷା ।	୪ । ଶ. ଡ. ହରଷ ସସି ।
୩. ତୋ ଚହୁଁ ମୋର ରକ୍ଷା ।	୫. ହରଷ ଶସି ।
୪. ଡ. ଶ. ଏ ଅପ୍ରମାଣ ।	୬. ମୋହର ଧର ଶଶୀ ।
୫. କ. ଗ. ପଦ୍ମନାଥ ।	୭. ଡ. କେନ୍ଦ୍ର ।
୬. ଗ. ଏ ମୋ ଅଭୟ ହୁଏ	୮. ଗ. ପ୍ରଶର ନିପ୍ରାରି ।
ଭୟ ।	୯. ଡ. କାମେନ ।
୭. ଏ ମୋର ଭୟ ହୁଏ ଅଭୟ ।	୧୦. ଡ. ସଞ୍ଜବାମେନ ।
୮. ଡ. ଡ. ଡ. ବହୁ ।	୧୧. ଗ. ଗ. ବରନା ପ୍ରଣୟିନୀ ।
୯. ଡ. କରୁଣା ହୁଏ ନର ଅଭୟ ।	୧୨. ଡ. ବରନା ପ୍ରଣୟିନୀ ।

ବଚନ ଧନ	ଦେଇ ପାହାକୁ	କଣି ଅଛୁରେ ବାଳୀ ।
ଏବେ ତାହାକୁ	ତାପ ଅନଳେ	କମ୍ପା ଦେଉଛୁ ଜାଳ ।
ଏଡ଼େ ଅଧର୍ମ	ନ କର ଧର୍ମ	ତୁ ତ ନରେନ୍ଦ୍ର ଜେମା ।
ନ ଜାଣି ଦୋଷ	କଲ ମୁଁ ଯେବେ	ତେବେ ତା କର ଶମା* ॥ ୧୬ ॥

ହେ ରାସବତ	ନବଯୁବତ	ଆଉ ନ ବଡ଼ ମାନେ ।
ଗାଡ଼ି ସୁରତ	ଦେଇ କରତ	ପକାଅ ନଖମୁନେ ।
ଦଶନ ଦାତ	ଦିଅ ସଜାର	ବାନ୍ଧ ତୋ ଭୁଜବାମେ ।
ନୋହିଲେ ବଢ଼ି	କରଣ ଦିଅ	ଦୁର୍ଗମୀ କାମଧାମେ ॥ ୧୭ ॥

ଦୁଃଖ ତେଜିବା	ଦୋଷ ବୁଝିବା	ଦଣ୍ଡ ବଢ଼ିବା ଭଳି ।
ହେ ଅଭିମାନ	କହିଲି ମାନ	ଏଥି କଥାଏ ଦେଖି ।
ଏକଥା ପ୍ରତି	ପାଳରେ ପଦ୍ମ	ପ୍ରାଣି ଦୁଃଖ ନାଶି ।
ନୋହିଲେ ଶୋକ	ନଦୀ ପ୍ରୋତରେ	ନିଶ୍ଚୟେ ଗଲ ଶୁଦ୍ଧି ॥ ୧୮ ॥

ଯେବେ ଏମନ୍ତ	କରି ତୁ ମୋତେ	ନିଶ୍ଚୟ ନ ରଖିବୁ ।
ଜୟ ପତାକା	ଆଜ ମଦନ	ଧନୁରେ ବନ୍ଧାଇବୁ ।
କହିବା କଥା	ଆଦୁରୁ ମୋର	କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତୋର ସିଦ୍ଧା ।
ଏବେହେଁ ବାରେ	ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅ	ସୁମୁଖି ସୁପ୍ରସନ୍ନା ॥ ୧୯ ॥

୧ । ଗ. ତାହାକୁ ।

୨ । କ. ଦେଉଛୁ ଜାଳ ।

୩. ଦେଉଛୁ ଦାଳ ।

୪ । ଖ. ଧର୍ମସେନ ନରେନ୍ଦ୍ର ବାମା ।

୫. ଧର୍ମସୈନ୍ୟ ନରେନ୍ଦ୍ର ସେନା ।

୬. ଧର୍ମସେନ ନରେନ୍ଦ୍ର ଜେମା ।

୭ । ଖ. ଦ. ନ ଜାଣି ଯେବେ କଲ ପ୍ରଦୋଷ ।

୮ । ଖ. କର ତା ଦେଖେ ଜେମା ।

୯. ତେରୁ କର ଶେମା ।

୧୦. ତା କର ଶେମା ।

୧୧ । କ. ଲକ୍ଷ୍ମୀନେ ।

୧୨ । କ. ଦ. ଦିଅ ସଂବାଦ ।

୧୩. ଗ. ଦେଖ ସଂବାଦ ।

୧୪ । ଖ. ଦେଖ ଦୁଗମ ।

୧୫. ଗ. ଦୁଗମ ।

୧୬. ଦିଅ ଦୁଗମ ।

୧୭ । ଦ. ସେ ।

୧୮ । କ. ଖ. ନବଶୋଭରେ ।

୧୯ । ଖ. ଜାତସ୍ତେ ।

୨୦. ଦ. ଅବଶ୍ୟ ।

୨୧. ଅବଶ୍ୟ ।

୨୨ । କ. ଧନୁରେ ବାନ୍ଧବୁ ।

୨୩ । କ. ଖ. ଅସ୍ତେତ ।

ଏ ଉଧୁ ଶୁକ୍ଳ	କଳ୍ପ ଶୁକଳ	ଅଳ୍ପ ଆରତ ଦେଲୁ ।
ଉଧୁ ବନ୍ଧରେ	ହୃଦୟ ତାର	କଥାଏ ପ୍ରକାଶିଲୁ ।
ଏମନ୍ତ ଅବା	ହୋଇ ପାରଇ	ବୋଲୁ ସେ ନରନାଥ ।
କର ପୋଡ଼ଣ	ବନୟ ହୋଇ	କଳ୍ପଲେ ପୁଣି ଗାଥା ॥ ୨୦ ॥

ଏତେ ମାତର	ମନକୁ ଏବେ	ପରତେ ଦେଉଅଛୁ ।
ତାକଲି ତୋତେ	ବିଶେଷ କଳା	ବୋଲିରେ କମଳାକ୍ଷି ।
ତୋହର ମନେ	ଏମନ୍ତ ଦେଲୁ	ମୋ ନାମ ଶିକ୍ଷକଳା ।
ବିଶେଷ କଳା	ନାମେ କାନ୍ତର	ଅଛି ବା ନେଉଁ ବାଳା ॥ ୨୧ ॥

ଏଣୁ ତୋ ଦେଲୁ	ସପତ୍ନୀ ଉପେ	ଏ ମୋ ବନ୍ଧରେ ନାହିଁ ।
ତୁ ପ୍ରାଣ ନେଷ	ପ୍ରତମା ତୋଳା	ଆନ ଯୁବକ ନାହିଁ ।
ଏ ମୋର ସତ୍ୟ	ସତ୍ୟ କେବଳ	ମନେ ଏ ନ ଘେନିଲୁ ।
ଶିକ୍ଷକଳା ତୋ	ପୂର୍ବ ବିକାର	ଏତେ ବିକାର କଲୁ ॥ ୨୨ ॥

ଏମନ୍ତ ଶୁଣି	ଦେଲୁ ବାଳାର	ହରଷ ଉଦୀପନ ।
ଏକ ଆରକେ	ଘେନିଲୁ ଉଲ	ଉତ୍ତମେ ଅନୁମାନ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାସ୍ୟ ବସ	କଟାଶେ ବାମା	ଗୁଣିଲ କାନ୍ତମୁଖ ।
ଦେଲେ ହରିଲୁ	ପ୍ରାଣ ନାଥର	ଦୁଃସନ୍ତ କାମ ଦୁଃଖ ॥ ୨୩ ॥

୧ । ଗ. କର ।

୨ । କ. ଅଭ୍ୟାସିଲୁ ।

୩. ଡ. ଅଭ୍ୟାସିଲୁ ।

୪. ଅଭ୍ୟାସିଲୁ ।

୫ । କ. ଗ. ଦେଉଅଛୁ ।

୬ । ଗ. ଦେ କଳା କମଳାକ୍ଷି ।

୭ । ଗ. ତୋର ମନେ ଏମନ୍ତ ଦେଲୁ ।

୮. ଗ. ତୋର ମନେ ବା ପରତେ
ଦେଲୁ ।

୯ । ଗ. ଗ. ବୋଲ ।

୧୦ । ଗ. ରୁ ମୋର ତୋଳା ପିଛୁଳା

ହଲେ ଅନ ପ୍ରବନ୍ଧ କାହିଁ ।

୧୧. ରୁ ପ୍ରାଣ ନେଷା ତୋଳ
ସ୍ୱେଦରେ ଅନ ପ୍ରବନ୍ଧ କାହିଁ ।୧୨. ରୁ ଆଉ ନେଷ ତୋଳା ଏଥରେ
ଅନ ପ୍ରବନ୍ଧ କାହିଁ ।

୧୩ । ଗ. ଏମନ୍ତ ।

୧୪ । କ. ମନେ ଆନ ନ ଦେଖିଲୁ ।

୧୫. ମନେ ବା ନ ଦେଖିଲୁ ।

୧୬. ମନେ ଏ ନ ଦେଖିଲୁ ।

୧୭ । ଗ. ବାଳାର ଦେଲୁ ।

୧୮. ବାଳୀ ହୋଇଲୁ ।

୧୯ । କ. ଗ. ଡ. ଦ୍ରବ୍ୟାସ୍ୟ ।

ନୃପତି କୁଳ	ମକୁଟମଣି	ବଡ଼ାଇ ବେନି ପାଣି ।
ଭୂଗିତେ ନିଜ	ପ୍ରାଣପ୍ରିୟାକୁ	କୋଳେ ଧଇଲେ ଆଣି ।
ବିକୁଳ ଧରି	ତୁମ୍ଭେ ଦେଇ	କଲେ ଅଧର ପାନ ।
କାମେ କାତର	କଣିଶ ତାକୁ	ମାଗିଲେ ରକ୍ତ ଦାନ' ॥ ୨୪ ॥

ଏଥୁ ଉତ୍ତରେ	ରାଧିକ ବର	ରମଣୀ ରତ୍ନ ସଙ୍ଗେ ।
ବିନୋଦ ଖେଦେ	ବିବିଧ ବନ୍ଧେ	ଜଡ଼ିଲେ ରକ୍ତ ରଙ୍ଗେ ।
ପରାଗେ ପୁଣି	ରକ୍ତ ସମରେ	ହୋଇବ ବୋଲି ଭିତା ।
ରକ୍ତଲୀଳା ବିପଦେ	ସୁରତ	ସୁରତ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧା' ॥ ୨୫ ॥

ଅବଳା କାମେ	ପ୍ରବଳା ଭୁଜେ	ଛନ୍ଦି ନାୟକ ବାଳା' ।
ଚଞ୍ଚଳ ଗଦା	ଗତିରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ	ଖେଳୁଛି ନ ଚଞ୍ଚଳା ।
ରତ୍ନ ଭୂଷଣ	ପଥ କୁସୁମ	ପଳରେ ସୁମନ୍ତ୍ରୀ ।
କେଳି ପବନେ	ଦୋହଲେ' କ ସେ	ଅପୂର୍ବ ହେମଲତା' ॥ ୨୬ ॥

ସମୟ ଜାଣି	ବାଜେ ବାଜେଣି	ନୟନ' ରଖିବୁ !
ଦଶନ ଦଣ୍ଡ	ଦେଇ ଅଧରୁ	କଲୁ ଅମର କର ।
ଘଣ୍ଟି କରନ	କୁଳ' ଉତ୍ତର	ବଳୁ ହୃଦରେ ଲାଗି ।
କାନ୍ତ କନ୍ଦର୍ପ	ବଡ଼ାଇ ଦର୍ପ	ଶିଖିବେ ଗଲ ଶାନ୍ତି ॥ ୨୭ ॥

୧ । ଗ. ମୋହନ ଜଣି ।

୨ । ଗ. ପ୍ରୀତି ଦାନ ।

୩ । କ. ଗ. ଟ. ତଥ୍ୟ ଉତ୍ତରେ ।

ସ. ଚ. ତଥ୍ୟ ଆଗରେ ।

୪ । କ. ଗ. ବିନୋଦ ଖେଦ ବିବିଧ ବନ୍ଧେ
ଭୁଜଗେ ରକ୍ତ ରଙ୍ଗେ ।

ସ. ବିବିଧବନ୍ଧେ ଅନନ୍ତ ଖେଦେ
ପଡ଼ିଲେ ରକ୍ତ ରଙ୍ଗେ ।

ସ. ବିନୋଦଖେଦେ ବିକୁଳ ଧରି
ଜଡ଼ିଲେ ରକ୍ତରଙ୍ଗେ ।

ଗ. ବିନୋଦ ଖେଦେ ବିବିଧ ବନ୍ଧେ

୫ । କ. ସ. ରକ୍ତଲୀଳା ।

୬ । ଚ. ପ୍ରୀତି ବିପଦରେ ସୁମନ୍ତ୍ରୀ
ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧା ।

୭ । କ. ଛନ୍ଦି ନାୟକର ଗଳା ।

ଗ. ଶଳୀ ନାୟକ ଗଳା ।

୮ । ଗ. ଚଞ୍ଚଳା ଗଡ଼ିବ ନିବ ନଳିନୀ କପ
ଚଞ୍ଚଳା ।

୯ । ଗ. ପ୍ରବଳେ ।

୧୦ । ଟ. ଅପୂର୍ବ ହେମଲତା ।

୧୧ । କ. ଗ. ସମୟ ଜାଣି ।

ସ. ସଂଶୟ ବାଣୀ ।

ଜଡ଼ିଲେ ପ୍ରୀତି ରଙ୍ଗେ ।

୧୨ । ଗ. ନେତ୍ରର ।

୧୩ । କ. ପ୍ରସନ୍ନ ଦଣ୍ଡ ।

ସ. ଦସନ ଦଣ୍ଡ ।

ର. ଦସନ ପାତ ।

୧୪ । କ. କାନ୍ତ ।

ଗ. କୃତ ।

ଗାଡ଼ ଶ୍ରମରୁ^୧
 ଯୁଧାଶୀକର
 ହରଷ ଫେଲ
 ଶ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତରେ

ମୁଖରୁ ତାର
 ନିକର ଧରି
 ହରିଣ ଦୁର୍ଗା
 କାନ୍ତ କାନ୍ତାକୁ

ଝୁରୁଛି ସ୍ୱେଦବିନ୍ଦୁ ।
 ଭାବେ ନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇନ୍ଦୁ ।
 ଜୟ ସୁରତି ଶେଷ^୨ ।
 କଲକ ବିବ୍ୟବେଶି ॥ ୨୮ ॥

କୋଳେ ବସାଇ
 କହୁଲୁ ପ୍ରିୟେ
 ତୋର ନୟନେ
 ନ ପାଇ ପ୍ରାଣ

ପ୍ରେମେ ରସାଇ
 ମୋ ବିନା ଦୋଷେ
 ଲଳିତକ^୩ ସଖି
 କେଉଁ ଶରୀରୁ

ଭାବେ ରସାଇ^୪ ତାକୁ ।
 ନ ଯିବୁ ସନ୍ତାପକୁ ।
 ଦେଖିଲ ଯେତେବେଳେ ।
 ରହିଲ ତେତେବେଳେ ॥ ୨୯ ॥

ଏତେକ ଶୁଷି
 ଶୟନ ଶୋଭା
 ସୁଧା ସମାନ
 ବିନକୁ ବିନ

ମନ୍ଦହାସୀରୁ^୫
 ସଦନ ମଧ୍ୟେ
 ଅଶନ^୬ ପାନ
 ଯେତେ ବିଧାନ

କର ଧରି ସେ ରସେ ।
 କଲେକ ସେ ବିଜୟେ ।
 ସୁଖେ^୭ ବଞ୍ଚିଲେ ନିଶି ।
 କହିବ କେ ବିଶେଷି^୮ ॥ ୩୦ ॥

ଏମନ୍ତେ କହୁ^୯
 କହିବି ତମ
 ଚିନ୍ତା ନୋହିବ
 ଭାଷା କାବ୍ୟରେ^{୧୦}

ବରଷ ଅନ୍ତେ
 ପ୍ରାୟେ ତହିଁର^{୧୧}
 ଏନ୍ଦ୍ର ଯେତେବେଳେ^{୧୨}
 ଏଥୁ ବିପ୍ରାରେ

ହୋଇଲ ଯାହା ଶୁଣି ।
 ତରିତ ବିପ୍ରାଶିଣି ।
 ହୋଇବ କର୍ମପଥ^{୧୩} ।
 ଅଛନ୍ତି^{୧୪} ବସୁ ରୁଦ୍ର ॥ ୩୧ ॥

- ୧ । କ. ସମରୁ ।
 ଘ. ସମିରୁ ।
 ଙ. ସମିରୁ ।
 ୨ । କ. ଖ. ସେସ ।
 ଘ. ଶେସ ।
 ୩ । ଗ. ଘ. ତ. ହସାଇ ।
 ଙ. ହସାଇ ।
 ୪ । କ. ଘ. କେତେକ ।
 ୫ । ଖ. ଶ୍ରମର ହାସି ।
 ଘ. ଙ. ସୁମର ହାସି ।
 ଘ. ସେ ମନ୍ଦହାସି ।
 ଙ. ପ୍ରକୃତ ହାସି ।
 ୬ । ଘ. ମନ୍ଦକ ।

- ୭ । ଘ. ପ୍ରସ୍ତୁତେ ।
 ୮ । ଖ. ପୋଥିରେ ହୁଇଛି ସଦ (ସୁଧା
 ବିଶେଷି) ନାହିଁ ।
 ୯ । କ. ଘ. କରୁ ।
 ଘ. କର୍ମ ।
 ୧୦ । ଘ. ପ୍ରାୟେ କହି ।
 ୧୧ । ଖ. ସେ କେତେବେଳେ ।
 ଘ. ଏ ଯେତେବେଳେ ।
 ୧୨ । ଘ. କ ନିପୁଣ ।
 ୧୩ । ଘ. ଭାଷା ବନ୍ଧରେ ।
 ଙ. ଭାଷା ବାନ୍ଧରେ ।
 ଙ. ଭାଷା ବାନ୍ଧରେ ।
 ୧୪ । ଖ. ଅଛନ୍ତି ।

ପରମାନନ୍ଦ	‘ହେ ଅବିକଳ’	ହୃଦୟାନନ୍ଦବାସ ।
ନୟ ମୁକୁନ୍ଦ’	ହେ ଅବିକଳ	ଗୋବିନ୍ଦ ଦଇତାର ।
ହେ ଜଗନ୍ନାଥ	ମୁଁ ଯେ ଅନାଥ	କବି ତା ଲେଖନାଥ ।
ଏହାକୁ ବେଗେ	ଉପରି ଧର	ସୁଦରଶନ ହାତ* ॥ ୩୨ ॥

୧ । ଶ. ଗ. ଚ. ଉତ୍ତୋଦାନନ୍ଦ ।

୨. ଯୋଗୋଦାନନ୍ଦ ।

୩ । କ. ଶ. ମୁକୁନ୍ଦ ।

୩ । ଶ. ଚ. ଏକେ ।

୪. ଏ ସେ ।

୫ । କ. ଶ. ଚ. ସୁଦରଶନ ହାତ ।

ତ୍ରୟୋଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବିଷୟ ଦେଶାଧ୍ୟାୟ

(ପଞ୍ଚମ ବଦନ ଛନ୍ଦ ବାଣୀରେ ଗାଇବ)

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନେ ଏବେ ବିଷୟ ରସ । ନବୀନ ପ୍ରାକୃତ କାଳ ଡୁଏ ପ୍ରବେଶ ॥ ୧ ॥

(ଶ୍ଳୋକ । ବିରୋଧାଭାସ)

କାଳକା ଘୋର ଗର୍ଜନ କର ସଜ୍ଜରେ । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସୁର ମାର୍ଗ ସଂଗ୍ରାମ କରେ ॥ ୨ ॥
 ଅନନ୍ତ ଅକ୍ଷରେ ବିଧି ଲୀନ ହୋଇଲେ । ନରସେ ଚକ୍ରାଳ ଦଶ ଦଶେ ବ୍ୟାପିଲେ ॥ ୩ ॥
 ଗଣ ଚରବାର ଧାର ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଲେ । ଆନନ୍ଦେ ହୀଡ଼ା କରନ୍ତୁ ସେ ଦିନମାନେ ॥ ୪ ॥
 ଅବନଶିବେ ପଡ଼ିଲ ଘୋର କୁଳଶଂ । ଜୀବନ ସଂଯୋଗେ ଧନଞ୍ଜୟ ବିନାଶ ॥ ୫ ॥
 ପ୍ରତି ଆଶାମାନେ କୃଷ୍ଣ ବଞ୍ଚେ ବୁଡ଼ିଲେ । ଚଞ୍ଚିକ ଜଗତ ପ୍ରାଣ ଚରନ୍ତ ହେଲେ ॥ ୬ ॥
 ଆଶୁପରେ ଚନ୍ଦ୍ରଶିଖର ॥ ସେବକମାଳୀ । ରଜ ନିକର ମୟରେ ହୋଇଲେ ଦଳ ॥ ୭ ॥
 ଦେଶ ସେ ଶିଖଣ୍ଡୀ କାମେ ॥ ହୋଇଲୁ ମନ୍ତ୍ର । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳୀ ମଧ୍ୟେ କରୁଛୁ ନୃତ୍ୟ ॥ ୮ ॥
 ନରଜ ବାଡ଼ିବେ ସଶମ୍ଭୁ ପଟଳ । ପ୍ରକାଶିଲେ ଗଣିକା ଯେ ଜୟନ ପୁଳ ॥ ୯ ॥
 ନିଜ ପଦ ଉପେକ୍ଷିଲେ ॥ ପରମ ହଂସ । ସୁଖେ ମାନସରେ କଲେ ରତି ପ୍ରକାଶ ॥ ୧୦ ॥

୧ । ଖ. ପ. ଚନ୍ଦ୍ରା ଦେଶାଧ୍ୟାୟ ।

୨. ଚନ୍ଦ୍ରା ଦେଶାଧ୍ୟାୟ ।

୩. ଚନ୍ଦ୍ରା ଦେଶାଧ୍ୟାୟ ।

୪ । ଖ. ପ. ଚ. ଚ. ବାଣୀର ଉଚ୍ଚେଷ୍ଟ
ନାହିଁ ।

୫ । ଖ. ପ୍ରାକୃତ କାଳ ।

୬. ପ୍ରାକୃତ କାଳ ।

୭ । ଖ. ଶ୍ଳୋକ, ବିରୋଧାଭାସର ଉଚ୍ଚେଷ୍ଟ
ନାହିଁ ।

୮. ଛଳ ସେସ, ବିରୋଧାଭାସ ।

୯. ଛନ୍ଦଶ୍ଳେଷ, ବିରୋଧାଭାସ ।

୧୦ । ଖ. ପ୍ରଜନ ।

୧୧. ଖ. ପର୍ବତ ।

୧୨ । ଖ. ରୁଷ ।

୧୩ । ଖ. ପ. ପଦ ବିଷୟ ।

୧୪. ପଶ ପଦେ ।

୧୫ । ଖ. ବିନାମାନେ ।

୧୬ । ଖ. ଅକ୍ଷର ଶିରେ ।

୧୭. ଅକ୍ଷର ଚରେ ।

୧୮ । ଖ. କଳ୍ପସ ।

୧୯. ଖ. କୁଳାସ ।

୨୦. କୁଳସ ।

୨୧ । ଖ. ଧନର୍ଯ୍ୟ ବିକାସ ।

୨୨. ଧନର୍ଯ୍ୟ ବିକାସ ।

୨୩ । ଖ. ଖ. ପ. କଲେ ।

୨୪ । ଖ. ଦେହଶିଳେ ।

୨୫ । ଖ. ପଶିନା ନାମେନ ।

୨୬ । ଖ. ପ. ଚ. ଚ. ଘୋଷରେ ଏହି ପଦଟି
ନାହିଁ ।

୨୭ । ଖ. ଖ. ଉପେକ୍ଷିଲେ ।

ଧରସୁଖୀ ଅବଳମ୍ବେ ମଣ୍ଡୁକ ବୃନ୍ଦ । ନିଶି ଦିବସରେ ହୋଇଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ॥ ୧୧ ॥
 ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ ଅବଳାରେ ହୋଇଲେ ନାନ । ସୁମନାବଳୀ ସମସ୍ତ ବନେ ସମୃତ ॥ ୧୨ ॥
 ଗର୍ଜଣ ପଡ଼ିଲେ ଶିଳୀମୁଖ ପଟଳ । ଭଲସ କଲେ ଗଣିକା ହୃଦୟସ୍ଥଳ ॥ ୧୩ ॥
 ସୁମନା କୃତକ ବଟପୀରେ କହିଲେ । ସୁନାଖକୁଳେ ମଧୁପମାନେ ରମିଲେ ॥ ୧୪ ॥
 ଭଇରବ ହୋଇ ନଦୀ ଲଂଘିଲେ ଚଟ । ଏବେ ପଦ ଏ ବିଶେଷାକ୍ଷର ପ୍ରକଟ ॥ ୧୫ ॥
 ଏ ପମୟେ ରସବତୀ ମୋ ଚପକଳା । ପ୍ରାଣନାଥ ପଡ଼େ କଲେ ବିଚାର ଲଳା ॥ ୧୬ ॥
 ନିଶାଳାଳେ ଗଜଦନ୍ତ ପଲକ ପରେ । ବେନିକନେ ନିଦ୍ରାଗତ ରତ ଶ୍ରାନ୍ତରେ ॥ ୧୭ ॥
 ପରସ୍ପରେ ସୁପ୍ତରେ ହୋଇଲେ ବିଛେଦ । ପଡ଼ିଲ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଅତିଶୟ ପ୍ରମଦ ॥ ୧୮ ॥
 କାନ୍ତ ଦିନୁ କାନ୍ତା ଅଛି ନିଜ ମନ୍ଦିରେ । କାନ୍ତା ଦିନୁ କାନ୍ତ ଗଲ ଅନେକ ଦୂରେ ॥ ୧୯ ॥
 ପଡ଼େହେଁ କି ବରଷେ ହୋଇଲ ଅଭେଟ । ସେହୁମତ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ବଢ଼ିଲ କଷ୍ଟ ॥ ୨୦ ॥
 ବୋଲଇ ନୃପତି ହା ହା ହରିଣଦୁଶା । କାହିଁ ଆଣି ବିଶ୍ୱମୋହେ ଦେଲ ଏ ଦଶା ॥ ୨୧ ॥
 କେମନ୍ତେ ପଡ଼ିବି ପ୍ରୀୟେ ତୋ ଦିନୁ ଦିନ । ଏତେ ବୋଲି ମୋହେ ପଡ଼ି ହାରିଲ ଲୀନ ॥ ୨୨ ॥
 ଏଣେ କାନ୍ତ ଗୁଣି ଗୁଣି ଆକୁଳ ବାଳା । ଦୃଃପଦ ହୋଇଲ ଅଜେ ମଦନ ଜାଳା ॥ ୨୩ ॥
 ବୋଲଇ ସୁନ୍ଦରୀ ହା ହା ପ୍ରାଣ ସୁରୁଷ । କେଉଁ ଅପରାଧେ କଲ ଏଡ଼େ ନିରାଶ ॥ ୨୪ ॥
 ଜୀବନ ସମାନ କରି ଆଇ ଯାହାକୁ । ଜୀବଆଉ ଏଡ଼େ ଦୃଃଖେ ନ ଦେଖି ତାକୁ ॥ ୨୫ ॥
 ଯେବେ ତୁମ୍ଭ ସେବାକୁ ନୋହିଲ ଶୁକନ । ତେବେବଦ୍ଧିତ ଶ୍ରେ ନାଥ ନ କରି ଏସନ ॥ ୨୬ ॥
 କହୁଁ କହୁଁ ହୋଏ ବାଳା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ନିଶ୍ୱାସ ॥ ଅସର ହୋଇଛି ତାକୁ ନିଶି ଦିବସ ॥ ୨୭ ॥

୧ । ଖ. ସୁରସୁଖ ।
 ୨ । ଖ. ଶ୍ରୀମନାବଳୀ ।
 ଘ. ସୁମନାବଳୀ ।
 ୩ । ଙ. ଗର୍ଜଣ ।
 ୪ । ଘ. ଉଷାପକ ଘେ ।
 ୫ । ଗ. ମିଳିଲେ ।
 ୬ । ଖ. ମଧୁପମାନେ ମିଶିଲେ ।
 ୭ । ଙ. ଖ. ଭଇରବେ ।
 ଘ. ଭୈରବେ ।
 ୮ । ଘ. ହୋଇଣ ବିଲଂଘିଲେ ।
 ୯ । ଙ. ବିଚାରକଳା ।
 ଖ. ବିଚିତ୍ର କଳା ।
 ଘ. ଅତ୍ୟନ୍ତଲଳା ।

୧୦ । ଖ. ରତି ଶ୍ରମରେ ।
 ୧୧ । ଗ. ବିଶ୍ୱକନ୍ତ ।
 ୧୨ । ଗ. ସଦା ।
 ୧୩ । ଖ. ଘ. ବସୁତ ।
 ୧୪ । ଙ. ଗ. ଙ. ଗ୍ୟାନ ।
 ୧୫ । ଙ. ଗ. ଯାଳା ।
 ୧୬ । ଙ. ସ୍ୱେତେ ଦୃଃଖ ନ ଦେଇ ତାକୁ ।
 ଚ. ଏତେ ଦୃଃଖ ଦେଇ ତାକୁ ।
 ୧୭ । ଖ. ପରାକ୍ତ ।
 ଘ. ସେବାରେ ।
 ୧୮ । ଙ. ଗ. ଙ. ଶର୍ଦ୍ଦନ ।
 ୧୯ । ଙ. ଖ. ଅର୍ଥ ନିଷ୍ଠାସ ।
 ଙ. ଅଧ ନିଷ୍ଠାସ ।

ଦେ କାନ୍ତ ଭୁବ୍ଵ ରକ୍ଷଣେ ଦର୍ଶନେ ବନ୍ଧୁ । କେତେ ପୀଡ଼ା ପାଇଲୁ ଏ କଠୋର ଚନ୍ଦ୍ର ॥ ୨୮ ॥
 ଏବେ ଆସି ବରଷେ ହୋଇଲୁ ପମ୍ପୁଣ୍ଡ । ଏତେକେତେ ନ ଗଲୁ ଏ ପୀଡ଼ା ଜୀବନ ॥ ୨୯ ॥
 ମୋ ବନ୍ଧୁ ଏଡ଼େ ଦାରୁଣ କେହି ସୁନ୍ଦର । ପ୍ରାଣନାଥ ବନ୍ଧୁ ଥିବ ଜୀବନ ଧର ॥ ୩୦ ॥
 ଯେବେ ନ ଯିବ ଏ ଜୀବ ଥିଲେ ହେଁ ଥାଉ । କେବଳ ଏ ଦେହ ଜୀନ ଦଇନ ନେଉ ॥ ୩୧ ॥
 ଆରେ ଦୁଷ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ର ବେଢ଼ ଦେଖୁଛୁ ସଫାର । ପାପୀ କର୍ମ ଶୁଣୁଛୁ ଏ ନାନା ଜଗର ॥ ୩୨ ॥
 ଯେବେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଦରଶନ ବଚନ । ନ ଲଭିଲେ ଥିବାର ଏକ ପ୍ରୟୋଜନ ॥ ୩୩ ॥
 କିନ୍ତୁ ସେ ଜାଣିଲ ପାପ ଦୁଃଖକୁ ଦ୍ଵାର । ଅନୁରବେ ଏ ମୋର ହୋଇଲୁ ପ୍ରଭୁ ॥ ୩୪ ॥
 ବନେ ଯେ ପ୍ରସଙ୍ଗେ ନଳ ବିଜେତ ଶୁଣି । ବୋଇଲି ସେ ଦମୟନ୍ତୀ ଜାଇଲେ ପୁଣି ॥ ୩୫ ॥
 ଯେହୁ ସମୟରେ ପୁଣି ଅପ୍ରାଧ ଜଳ । କି ଚରଣ ମନରେ ଏବନ ପାଞ୍ଜଳ ॥ ୩୬ ॥
 ବୋଇଲି ସେ ରଘୁବଂଶ ନାଥ ବନ୍ଧୁନେ । କେମନ୍ତ ହୋଇ ଜାନକୀ ଥିଲେ ଜୀବନେ ॥ ୩୭ ॥
 ମୁଁ କିମ ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ ବିଦୁନେ କ୍ଷଣେ । ବନାଶ ନୋହିଣ ରହିଥିବ ପରଶେ ॥ ୩୮ ॥
 ସେ ସବୁ ଚରଣେ ମୋର ଜୀବନ ବନ୍ଧୁ । ବିଜେତ ଘୋଷିଲ ମୋତେ ଏ ଦୁଃଖ ପିନ୍ଧୁ ॥ ୩୯ ॥
 ଯେହୁ ଅପ୍ରାଧକୁ ଦୁଃଖ ଦେଲ ଦଇବ । ଜାଣି ନ ଥିଲ ଏ ତେହ ଦୋଷ ଯହିବ ॥ ୪୦ ॥
 ଦା ନାଥ ମଧୁର ମୁଣି ସୁଦରଶନ । ବାରେ କୃପା କର ରୁନେ ସୁଦରଶନ ॥ ୪୧ ॥
 ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଆହେ କାନ୍ତ ବିଜୟେ । ଜାଣିଛୁ ତା ଉଲ୍ଲେ ରକ୍ଷକାନ୍ତ ବିଜୟେ ॥ ୪୨ ॥
 ଏବେ ହୁଏଁ ଟାଳି ସେହୁ କୁସୁମ ଶର । ସନ୍ତରେ ପ୍ରହାରୁ ଅଛି କୁସୁମ ଶର ॥ ୪୩ ॥
 କୁନେ ତ ନ କଲ ରକ୍ଷା ଦେ ଦଣ୍ଡଧାର । କାହିଁକି କରୁଛୁ ରକ୍ଷା ସେ ଦଣ୍ଡଧାର ॥ ୪୪ ॥

୧ । ଚ. ଖ. ଡ. ପ୍ରସନ୍ନ ।
 ଗ. ଦରଶନ ।
 ୨ । ଖ. ଗ. ଲଭଇ ।
 ୩ । ଡ. ହେ ପାପି ଯିବନ ।
 ୪ । କ. ଗ. ଡ. ଗାଧ ।
 ୫ । କ. ଆରେ ଦୁଷ୍ଟ କେ ଏ ।
 ୬ । କ. ସଦା ପ୍ରଭୁ କ ।
 ଗ. ସଦା ପ୍ରଭୁ କ ।
 ଡ. ସଦା ପ୍ରଭୁ କ ।
 ୭ । ଚ. ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ।
 ଗ. ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ।
 ୮ । କ. ଏହାର ।
 ୯ । ଗ. ଭିକ୍ଷେତ ପୁଣି ।

୧୦ । ଗ. ଗ. ସମନ୍ତ ।
 ୧୧ । କ. ରଘୁନାଥ ବନ୍ଧୁ ।
 ୧୨ । ଗ. ବନାଶ ହୋଇଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।
 ୧୩ । ଖ. ଗ. ଗ. ଗବ ।
 ୧୪ । ଗ. ଗ. ଦଣ୍ଡ ।
 ୧୫ । ଗ. ହେ ନାଥ ।
 ଗ. ହେ କାନ୍ତ ।
 ୧୬ । କ. ଗ. ମୁଖ ସୁଦରଶନ ।
 ୧୭ । ଡ. ଗ. କାନ୍ତ ବିଜୟା ।
 ୧୮ । ଖ. ଶିବ ।
 ଗ. ଶିବ ।
 ୧୯ । ଗ. ଲଭୁ ।
 ୨୦ । ଗ. କରଣି ।
 ୨୧ । ଡ. ଦଣ୍ଡଧର ।

କେବଳ ତୁମେ ଯାହାର ପରଶ ନାଥ । ତୁମ୍ଭ ଥାଉ ଯେଉଁ ନାଶି ହେଲ ଅନାଥ ॥ ୪୫ ॥
 ସେ କାହାକୁ କହିବଟି ଏ ଦୁଃଖମାନ । କେତେ ଯେଉଁବଟି ତାର ଏ ଅଭିମାନ ॥ ୪୬ ॥
 ତୁମ୍ଭେ ବା ନ ଜାଣ କେଉଁ ଧର୍ମ ପିତାନ୍ତ । ମୋର କର୍ମ ହୁଏତ ସେ ହେଲ ଏମନ୍ତ ॥ ୪୭ ॥
 ଏମନ୍ତେ ଗର୍ଜନ କରି କରେ ବରଷା । ଆକୁଳେ ବୋଲଇ ବାଳୀ ଚକଳ ଶୁଷ୍କା ॥ ୪୮ ॥
 ମୋ ଅଙ୍ଗେ ଜଳୁଛି ଏନ କାମ ଅନଳ । ତୁମ୍ଭେ ଏଥେ ଜଳଧାର ଦୂର ନ ତାଳ ॥ ୪୯ ॥
 ଏବେ ଘନ ଘନ ଘନ ହୋଇଣ ଯାଅ । ମୋ ପ୍ରାଣ ବଢ଼ଇ ଆଗେ ଉଦୟ ଦୃଶ୍ୟ ॥ ୫୦ ॥
 ଏ ଦୃଷ୍ଟି ସୃଷ୍ଟି ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଲେ ଅବା । କେତେବେଳେ ଶରୋଅନ୍ତ ସେ ନବପୁରା ॥ ୫୧ ॥
 ଯେଉଁ ଦିନେ ମୋର ପାଶେ ଥିଲେ ମୋ ନାହା । ଏ ତୁମ୍ଭ ସମ୍ପଦ ଦେଖି ଦୁଃଖେ ଯାହା ॥ ୫୨ ॥
 କେତେ ଶତୋଇଶ କହି ପାରିବ ତାହା । ଶତୋଇବା ପାଇଁ ସେଟି ଅଛି ସେ ଯାହା ॥ ୫୩ ॥
 ଏତେ ବୋଲି ମୋହ ହୋଇ ପଡ଼ଇ ବାଳୀ । ପ୍ରାଣସଖୀ ବେଗେ ଚାକୁ ଧଇଲି ତୋଳ ॥ ୫୪ ॥
 ସତେଜ କରି କହିଲ ଶୁଣ ସଜାତ । ମୋର ବୋଲ କରି ଚିନ୍ତ ଜଗତମାତ ॥ ୫୫ ॥
 ପ୍ରିୟଙ୍କ ବେଦନା ପିନା ପ୍ରିୟ ଜାଣନ୍ତୁ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ତୋର ତାପ କରିବେ ଶାନ୍ତ ॥ ୫୬ ॥
 ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦୁଃଖ କରଇ ପୁଣି । ନମୋ ହରିହରପ୍ରିୟା ଘେନ ଭକତି ॥ ୫୭ ॥

(ଶ୍ଳୋକ)

ସକଟ ତାରିଣୀ ଦେଖ ଉମା ଅଭୟ । କମଳ କର ଶୋଭନା କର ସୁଦୟ ॥ ୫୮ ॥
 ହର ଅର୍ଚ୍ଚିତ ମଣ୍ଡଳ ତନ୍ତ୍ର ହାସିନୀ । ଦୁଃସହ ଅମର ବର ଦୁଃଖ ନାଶିନୀ ॥ ୫୯ ॥
 କୁମାର ଜନନୀ ନାମ ବିହର ଯାର । ମୁଁ କହି ପାରିବ କେତେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ତାର ॥ ୬୦ ॥
 ଭବ୍ୟାଦି ବେଳେ ପ୍ରତି କଲ ପ୍ରକାଶ । କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଲେକନାଥ କହେ ଏ ରସ ॥ ୬୧ ॥

୧ । ଡ. ଆଉ ନାହିଁ ।
 ୨ । ଖ. ଘ. ଡ. ବଳେ ଶୁଷ୍କା ।
 ଚ. ବ୍ୟାକୁଳେ ଶୁଷ୍କା ।
 ୩ । ଖ. ଘ. ବନସ୍ତ ଶୁଷ୍କା ।
 ଘ. ବନସ୍ତ ଶୁଷ୍କା ।
 ୪ । ଘ. ଅଙ୍ଗେ ପକୃଷ୍ଟି ।
 ଚ. ଅଙ୍ଗ ନାକୁଛି ।
 ୫ । କ. ଖ. ଉଦୟ ହୋଇ ।

୬ । କ. ସୃଷ୍ଟିରେ ଥରେ ।
 ଡ. ଦୃଷ୍ଟି ଦୃଷ୍ଟିରେ ।
 ୭ । ଘ. ଚାନ୍ଦି ଅନ୍ତ ।
 ୮ । କ. ଘ. ସାନ୍ତ ।
 ୯ । ଚ. ଏମନ୍ତ କରି ।
 ୧୦ । ଡ. କାରେଣି ।
 ୧୧ । ଘ. ପୋଥିରେ ସ୍ବରାଜ୍ୟ-ପଦ (୫-୬)
 ସକଟ ତାରିଣୀ-ମହମା ତାର) ନାହିଁ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସ୍କାନ୍ଦ'

ରାଗ—କାମୋଦୀ'

(ମେଘଦୂତ ଚଉଦଶା ବାଣୀରେ ଗାୟବତ୍)

ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ* ପୁଣି ନୃପତି ରୁଡ଼ାମଣି* ସତେକ ହୋଇ ଉଠି ବସି ।
ଦେଖିଲୁ ଘନ ଘୋଷ କରି ଆକାଶ* ଦିଶି ଗାଡ଼େଣ ଅଛୁକ* ଗରସି ।

ସେ ନୃପବର ।

ହୃଦୟ ବେଉଛି* ସେସନ ।

ଚେଣୁ ସେ ମଣୁଛି ଏସନ ।

ମେଘ ଛୁଟିପଡ଼ିବ କିବା ପ୍ରଳୟ ହେବ ଶିଶୁଲ ବଞ୍ଚିଲା ବଦନ* ॥ ୧ ॥

ତା ରୁଣ ରୁଣି ପୁଣି* କରଣ ପୁଣି ପୁଣି* ନୟନ କଲୁ ଥନ ଥନ ।
ନୋହେ ତା ମନ ମନ ଶରୀର ଘନ ଘନ ବହଇ ହୋଇ* ଛନ ଛନ ।

ସେ ନୃପବର ।

ବାଜି କୁସୁମଶର ଶର* ।

ଝରଇ* ସ୍ଵେଦ ଝରି ଝରି ।

ଶରୀର* ଜର ଜର କମଇ ଥର ଥର ବୋଲେ ଏ* ଦୁଃଖ ହର ହର ॥ ୨ ॥

୧ । କ. ଚ. ଚକ୍ରଦଶ ପ୍ରଦା ।

ଚ. ଚକ୍ରଦଶ ପ୍ରଦ ।

୨ । କ. ଖ. ଦଶ କାମୋଦ ।

୩ । କ. ଗ. ପ. ବାଣୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନାହିଁ ।

୪ । ଙ. ଏଥି ଅନ୍ତେଶ ।

୫ । ଙ. ନୃପତି ରୁଡ଼ାମଣି ।

କ. ଶୁଣି ସେ ନୃପମଣି ।

୬ । କ. ଗ. ଘୋଷ ଆକାଶ ।

୭ । ଙ. ଗ. ଚ. ଗାଡ଼େଣ ଅଛୁକ ।

ପ. ଗାଡ଼େଣ ଅଛୁକ ।

ଙ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅଛୁକ ।

୮ । କ. ଗ. ଙ. ହୋଇଛୁ ।

ପ. ହୋଇଛୁ ।

୯ । ଚ. ବଞ୍ଚିଲା ବଦନ ।

ଙ. ବଞ୍ଚିବ ବଦନ ।

୧୦ । ଙ. ତା ଗୁଣ ଗଣ ଗୁଣି ।

୧୧ । ଙ. ଗ. କରଣ ଗୁଣି ଗୁଣି ।

୧୨ । କ. ବହୁ-ହୋଇଛୁ ।

୧୩ । କ. ଗ. ଙ. କୁସୁମ ସରସର ।

୧୪ । ଘ. ବହୁଇ ।

୧୫ । କ. ସରର ।

ଖ. ସରର ।

୧୬ । ପ. ବୋଲଇ ।

ପୁଣି ବୋଲେ କାଳିକା ନୃପପୁତ୍ର ବାଳିକା କେଣ ମାଳିକା ତ ଦେଖିବୁ ।
ତେଜ ନ ପାଉଁ ଲଜ ଉଦେ ହେଉଛି ଆଜ ଅଳ୍ପର ଲଭ କାର୍ଯ୍ୟ ଲବୁ' ।

ରେ ଜଳଧର ।

କେତେବେଳେ ପୁନର ପଶେ ।

ଥୁକୁ ଏ ଗଗନ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ।

ଏହିପରି" ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବୁ ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ ପଳାଇ ନ ରହିବୁ ଶଶେ ॥ ୩ ॥

ଏଥକୁ କିମ୍ବା ଏଡ଼େ ଗାରିମା ପଶ କର ବିଅର୍ଥେ ଘୋର ନାଦ କରୁ ।
ଏମନ୍ତ ହେଲେ ନିଜ ତା କେଣ ଦେଶ ଲେଖି ଲଭିବୁ ବିଭବ ନ କରୁ ।

ରେ ଜଳଧର ।

ମଧୁର ଶ୍ରବଣ ଦେଉଁ ଜନ' ।

ସେ ସବୁ ଲୋକରେ ରଞ୍ଜନ ।

ଭୁ କେତେ ଲୋକଠାରେ ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାକୁ ଲାଗୁଛି ଏଡ଼େ ଗରଜନ ॥ ୪ ॥

ବୋଲିବୁ କିମ୍ବା ଅବା ଏମନ୍ତ ବୋଲୁଅଛ ଏ ମୋର କାଳର ବେଞ୍ଚର ।
ଏହା ନ କରି ନିଜ ନିବର୍ତ୍ତି" ହୋଇଥିବ ଏତ ନୋହଇ ପୁରସ୍କର ।

ରେ ଜଳଧର ।

ଏ କଥା ଅଟଇ ଉଚିତ ।

କେବା ବୋଲିବ ଅନୁଚିତ' ।

କେବଳ ମାତ୍ର ଏହା ଶୁଣି ଏକା କଥାକୁ ବିକଳ ହେଉଛି ମୋ ଶିଷ୍ୟ ॥ ୫ ॥

୧ । କ. ନ ପାଉଁ ।

୨ । ଖ. କାର୍ଯ୍ୟ ଲବୁ ।

ଗ. କର ଲବୁ ।

ଢ. ପାଇବୁରେ ।

୩ । ଧ. ଏହିପରି ।

୪ । କ. ଗ. ଢ. ଦେଖ ଦେଖ ଲେଖ

ଲଭିବୁ ।

କ. କେଣ ଦେଶ ଲେଖି ପାଇବୁ ।

* । କ. ଜରବନ ।

୬ । କ. ବିଦତ ।

ଖ. ନିବର୍ତ୍ତି ।

ଗ. ପ. ନିବର୍ତ୍ତି ।

ଝ. ନିବୃତ୍ତ ।

୭ । କ. ଗ. ଅନୁଚିତ ।

୮ । ଗ. ଆକୃଳ ।

ମଦନ ଯମ ରତ୍ନ ସମୟେ ଶୁଣି ଦିଶିବ ବାଳା ନାଡ଼ୀ ।
 ନ ରହି ଏକ ଘଡ଼ ନଷ୍ଟେ ଏ' ପିବ ଗୁଡ଼ ନ ବନ୍ଧୁ ତାକୁ ଏଡ଼େ ଧାଡ଼ି ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 କଠୋର ବୃକ୍ଷେ କରୁଡ଼ି ।
 ମୋ ଶିରେ ପଡ଼ୁ ପଛେ ମାଡ଼ି ।
 ଅଦୋଷୀ ସୁକୁମାର ବଜ୍ରମାଣ ମାଣି କାହିଁ ପାଇବୁ କେତେ ଶାଢ଼ୀ ॥ ୭ ॥

ଆରେ ଆରେ ଚପଳା ଶଙ୍ଖେ ନ ରହି ପଳା' ଦିଶୁ ନ ଦିଶୁ ଲୁଚୁ କାହିଁ ।
 ତୋର କାନ୍ଥ ଗଞ୍ଜିତା ଜଗଜ୍ଜନ ରଞ୍ଜିତା' ହାସ ଶୋଭନା' ଏଥେ ନାହିଁ ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 ମୋତେ ଦଇବ ତାର ପାଶେ ।
 ନ ରଖି କାମଦେବ ପାଶେ ।
 ବନ୍ଧନ କରୁଅଛି ଆଜି ତୋ ଉପେ ପାଞ୍ଚ ପାଶରେ କହ ପ୍ରିୟା ପାଶେ' ॥ ୮ ॥

- ୧ । କ. ପଦ୍ୟ ନାଡ଼ୀ ।
 ଖ. ଦୋଷିତ ନାଡ଼ୀ ।
 ଘ. ପୁଣିବ କାନ୍ଥ ।
 ୨ । ଖ. ନିବେଦ ।
 ଗ. ପ. ନିବେଦ ।
 ୩ । କ. ର. ନଦେବ ।
 ୪ । ଖ. କଷ୍ଟୋର ।
 ଗ. କଠିଣ ।
 ୫ । କ. ଖ. ଙ. କୂଳାସ ।
 ୬ । ଘ. ଶଙ୍ଖେ ।
 ୭ । କ. ଗ. ଙ. ପଦୋସି ।
 ୮ । କ. ଗ. ଶାଢ଼ୀ ।

- ୯ । ଖ. ଶଙ୍ଖେ ।
 ୧୦ । ଘ. ରତ୍ନ ନ ପଳା ।
 ଘ. ନ ରତ୍ନ ନ ପଳା ।
 ୧୧ । ଙ. ଦିଅ ନ ଦିଅ ଲୁଚୁ କାହିଁ ।
 ୧୨ । କ. ନଗନ ନ ରଞ୍ଜିତା ।
 ଚ. କାନ୍ଥଗଞ୍ଜିତା ଜଗଜ୍ଜନ ରଞ୍ଜିତା ।
 ୧୩ । କ. ଖ. ହାସ ଶୋଭନ ।
 ୧୪ । ଖ. ଶତ୍ରୁଲତା ।
 ଗ. ପ. ଶତ୍ରୁଲତା ।
 ଙ. ଶତ୍ରୁଲତା ।
 ଚ. ଶତ୍ରୁଲତା ।
 ୧୫ । କ. ପ୍ରିୟା ପାଶେ ।

ଆରେ ମଦବା ଧନୁ ବାଳା ଭୁଲିବା ଧନୁ ଦେଖି ବୁଝୁମଧୁ ଲଗେ ।
 ଧରି ନ ପାରି ଧନୁ ଅଟନ୍ତୁ ହୋଇଅଛି ତୁ ଦେଖା ଦେଉ କେହି କାର୍ଯ୍ୟେ ।
 ରେ ଶରଣନ ।
 ତୁ ଚୋଟୀ ଶୋଭରେ ଯାହାକୁ ।
 ଉପମା ନୋହିବୁ କାହାକୁ ।
 କାଳ ଏମନ୍ତ ହେଲୁ ସମାନ ହୋଇ ଲେଉଟ ଏହା ବା କେବା କାହାକୁ ॥ ୮ ॥

ଏତେ ଏ ସୁବାକାଳ ଦୁନେ ଏ ଦନନାଳ କାନ୍ତା ଚିତ୍ତେ ହେଲୁ କାଳ ।
 ଝଞ୍ଜା ପବନେ ମିଶି ଜଳଧାର ପଟଳ ହେଉଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ କରଳ ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 ପ୍ରାଣବଲ୍ଲଭ ଦନରସ ।
 ନ ପାଇ ନିଶ୍ଚେ ଦନରସ ।
 ଗ୍ରାସ କରିବ ଆଉ ତୁ ମୂର୍ଖ ପଣ କରି ନାଶ ନ କର ଦନରସ ॥ ୯ ॥

ଶୁଣିବି ହେ ଜୀବନଧର କେତେ ଜୀବନ ଧରିବୁ ଧର ମୋ ଜୀବନ ।
 କୁଳ ନବ ଜୀବନ ଦେଖି ନିଜ ଜୀବନବନ୍ଧୁ ନ ଧରଇ ଜୀବନ ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 ଏଣୁ କହୁଛି ଏତେ ମାତ୍ର ।
 ଯେମନ୍ତେ ଥିବ ତାର ଗାତ୍ର ।
 ସେ ରୂପେ କରିଥାଅ ପାଦ ଧରି କହୁଛି ସେ ନୁହେଁ ଦୁଃଖସହ ପାତ୍ର ॥ ୧୦ ॥

୧ । କ. ଖ. ଭୁଲିବା ।

ଗ. ଭୁଷିବା ।

୨ । ଗ. ଲଗେରେ ।

୩ । ଡ. ଶୋଭରେ ।

ଚ. ଶ୍ରବରେ ।

୪ । ଘ. ସମାନ ।

୫ । ଢ. ଏମନ୍ତ କର ।

୬ । ଢ. ହୋଇଛି ।

ଗ. ଢ. ହୋଇଛି ।

ଘ. କରଣ ।

ଘ. କରୁଛି ।

୭ । ଗ. କଟାଳ ।

୮ । କ. ଢ. ମୁଖପଣ ।

ଖ. ପୁଷିପଣ ।

୯ । କ. ନାସନ କରିବ ।

ଢ. ନାସ ନ କର ।

୧୦ । ଗ. ପାଦ ହୁଇ ଧରିବୁ ।

ମୋତେ ନ ଦେଖି ଶଶିମୁଖୀ' ଅନନ୍ତପୁଣୀ ପଦ୍ମେ ଦେଖିଥିବ' ଦୁଃଖୀ ।
ଅନୁବରତେ ଅଶ୍ରୁ' ବନ୍ଧୁ ମନ ଭେଦ ବଞ୍ଚିଲ ଖଞ୍ଜିତ ଆଖି ।

ରେ ଜଳଧର ।

ପାହା କରବ ଦରଶନ ।

ଦୃଶିବ ଅବ୍ୟକତ ବର୍ଣ୍ଣ' ।

ପଲକ ପଡ଼ିବାର ଲକ୍ଷି' ନୋହୁବ ତାର ଯେସନେ ଶିଥିତ ଲୋଚନ ॥ ୧୧ ॥

ଯେଉଁ ନୟନ ଅନ୍ତ' କୃନ୍ତ ମନ କାନ୍ତେ ବାଜିଲେ ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର' ହୋଇଲେ ।
ମହାଦମ୍ଭ' ଆସନ ଧାନ ନିମଗ୍ନ ମନ ସମାଦି ହୃଦ ହେବ ଭଲେ ।

ରେ ଜଳଧର ।

ଏବେ ଦଇବ ଏଡ଼େ ଦଶା ।

ଦେଇ' ଶଶିଲ ଗେଡ଼େ ଆଶା ।

ଏ ଦନ ନିଶାକାଳେ ଜାଗ୍ରତ' ହୋଇ ସଖୀ ନୟନ ନ କରିବ କଷା' ॥ ୧୨ ॥

କେତେବେଳେ ଚାହାର ମନରେ କି ବିଷର ପ୍ରବେଶ ଦେଖିଥିବ ଆସି ।
କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ନିଶିଦିନ କୁଟିଳ କେଶୀ ହରିବ' ହର୍ମ୍ୟପୁରେ ବସି ।

ରେ ଜଳଧର ।

ଜୀବନ ବନ୍ଧୁ ସେ ସୁତରୁ ।

ଚାହାର ସୁକୁମାର ତରୁ ।

ଏବେ ସେ ମୋର ବିନୁ ବିନୁ ବିନୁ ଅତରୁ ଚାହାକୁ' କରୁଥିବ ତନୁରେ ॥ ୧୩ ॥

୧ । କ. ଖ. ପୁଷ୍ପପ୍ତି ।

୨ । କ. ଦୋଇଥିବ ।

ଖ. ପ. ଦୋଇଥିବ ।

୩ । କ. ଖ. ଡ. ଅଶା ।

୪ । କ. ଅବ୍ୟକତ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଘ. ଅବ୍ୟକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଙ. ଅବ୍ୟକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ।

ଚ. ଅବ୍ୟକ୍ତ ବରନ ।

୫ । ଗ. ଲେଖି ।

୬ । ଡ. ଡିନ୍ତ ।

୭ । କ. ରଜିଲେ ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ।

ଖ. ବାସିଲେ କଣ୍ଠାତେ ।

ଘ. ପଡ଼ିଲେ ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ।

୮ । ଗ. ମାୟା ଦମ୍ଭ ।

ଙ. ମାହାଦମ୍ଭ ।

୯ । କ. ଖ. ଦେଲ ।

୧୦ । ଡ. ଯାଗହ ।

୧୧ । କ. ଖ. ନ କରିବ କଷାରେ ।

ଘ. କରୁଥିବ କଷାରେ ।

ଙ. ନ କରିବ କଷାରେ ।

୧୨ । ଘ. ବସୁବ ।

୧୩ । ଖ. ଚାହା ସେ ।

କେଉଁ ସଜ୍ଜା ତାକୁ କହୁବ ବୋଧବାଣୀ କାହାର ବୋଧ ସେ ଦେଖିବ ।
 କେତୁ କହୁବ ସେହୁ ମୋହର' ପରା କରି ତାହାର ମନ କେ ଜାଣିବ ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 'ଦଣ୍ଡେ ଯେ ପାଶ ନ ଗୁଡ଼ଇ ।
 ମୁଖ ମଳିନ ନ ଦେଖଇ' ।
 ନରନାଥ ନନ୍ଦନା ଏବେ ଏଡ଼େ ବେଦନା ପାଇବ ବୋଲି ନ ଜାଣଇ ରେ ॥ ୧୪ ॥

କେଉଁ ଅଜକୁ* ତାର କେ ଅବା ପଟାନ୍ତର ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ତ ନ ଦେଖି ।
 ଯେଉଁ ଅଜରେ ଆଖି ପଡ଼ିଲେ ରହେ ଲୁଖି ଚଞ୍ଚିକ କାମ ମନ ସାକ୍ଷୀ ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 ଅନୁରାଗିଣୀ* ସୁଲକ୍ଷଣୀ ।
 ମଦନ ମାତକ ଶିଷଣୀ ।
 ସେ ଶରଣ ରକ୍ଷଣୀ କାମିନୀ ଚରଣ ସୁରତ ଶାସ୍ତ୍ର ବଚନଣୀ ରେ ॥ ୧୫ ॥

ମୁହର ଦୁର୍ଗୀ* ମହାକାୟୀ ମଧୁର ଶ୍ରୀ ରକ୍ତଲକ୍ଷ୍ମୀ ରସବତୀ ।
 ବିଷୟ ବନ୍ଧ ରକ୍ତ* ସମର କାନେ ଅଜ କରୁ ଯେ ଆଉ* କେତେ ଗତି ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 ଜାଣଇ କେତେ କେତେ ଲୁଳା ।
 ରକ୍ତ ଅବଶେ ହୁଏ ଶ୍ରେଣୀ* ।
 କି କି ପ୍ରକାର କରି ଲଲିଟ ଭିତରକୁ ଖେଳାଇ ଖୋସୁଥାଇ ଡୋଳା ରେ ॥ ୧୬ ॥

୧ । କ. ଶ. ଡ. ସେନମ ।	୭. ସେ ସରଣ—ସୁରତ ମନ୍ତ୍ର ।
୨ । କ. ଗ. ମୋହର ।	୮. କାମିନୀ ଚରଣୀ ମୋ ବାଳା
୩ । ଗ. ପ. ତାହାର ମନ ସେ କି	୯. ଶ୍ରୀମଣି ସୁରତ ଶାସ୍ତ୍ର ।
ଜାଣିବାରେ ।	୧୦ । ଗ. ବିଚକ୍ଷଣୀ ରେ ।
୪. ତାହାର ମନ କି ଜାଣିମ ।	୧୧ । କ. ମୁହର ଦୁର୍ଗୀ ।
୫ । ଡ. ନ ଶହଇ ।	୧୨. ପ୍ରତର ଦୁର୍ଗା ।
ଗ. ନ ସହଇ ।	୧୩. ଗ. ପ. ମହର ଦୁର୍ଗୀ ।
୬ । କ. ଦୁଃଖକୁ ।	୧୪. ଡ. ମହର ଦୁର୍ଗୀ ।
୭ । କ. ଗ. ପାଣି ।	୧୫ । ଡ. ପ୍ରୀତି ।
ଗ. ଶାଣି ।	୧୬ । ଶ. ଗ. ଆଇ ।
୮ । କ. ଗ. ଅନୁରାଗେନ ।	୧୭ । କ. ଗ. ରସ ଅବଶେ ହୋଏ ଶ୍ରେଣୀ ।
୯ । ଶ. ଗ. ସେ ଶରଣ—ସୁରତ ଶାସ୍ତ୍ର ।	୧୮. ରସ ଅବଶେ ଏହାସ୍ତେ ଶ୍ରେଣୀ ।
	୧୯. ରସ ବନ୍ଧରେ ହୋଇ ଶ୍ରେଣୀ ।

ଦିନେ ପଶାଖେଳରେ 'ସୁରତ ହେଉ କର' ଦ୍ଵାର ମୋ ପାଶୁ ଉଠିଗଲା ।
ଭ୍ରୁଲତା କୋଦଣ୍ଡରେ କଟାକ୍ଷ ଶର ପଡ଼ି ହସି ବଦନ କମ୍ପାଇଲା ।

ରେ ଜଳଧର ।

ତା ଦେଖି ବୋଇଲି ତରୁଣୀ ।

ହୋଇଲୁ ସୁରତସୁରଣୀ ।

ଶୁଣିବାକୁ ନ ପାରି ସୁଣିବା ଆରମ୍ଭକୁ ଶୁଣିବା ଆଜର ରଜନୀ ॥ ୧୬ ॥

ଏତେ ବଚନେ ମୋତେ ପୁଣ ଦେଇଛୁ ଯେତେ ତାହା କହିବି ଅବା କେତେ ।

କେ କଣିବ ପରତେ ଏବେ ଅନୁବରତେ ମଦନ କାଟୁଛୁ କରତେ ।

ରେ ଜଳଧର ।

ତାହା ରକ୍ଷଣ କର ଶ୍ରବ ।

ଶ୍ରବ କେ ଧଇର୍ଯ୍ୟ ରଖିବ ।

କେବଳ ମାତ୍ର ମୋର କଠୋର ହୃଦ ବିନ୍ଦୁ କାଠ ହୋଇଲେ ଫାଟିଯିବ ॥ ୧୭ ॥

କ୍ଷିପ୍ତେଷୁ ଦୁଃଖିକ 'ସୁରତ ମୋର ରତ ରସେ ଯେ' ଦେଇଥିବ ମତ ।

କହିଁରେ ତାକୁ ପ୍ରତି ବେଳରେ ରକ୍ତପିତ କରୁ ଯେ ଥିବ ଶୁଦ୍ଧବିତ ।

ରେ ଜଳଧର ।

କାଳ ହୋଇବ କାଳସ୍ଵତି ।

ପ୍ରାଣ ଶ୍ଵି ମଣିବ ଅସ୍ଵତି ।

ହା ହା ଦଇବ ନାହା ବିଦୁନେ ଯାହା ସାହା ନାହିଁ ତାହାର କେଉଁ ଗତି ॥ ୧୮ ॥

୧ । କ. ଖ. ଗ. ଙ. ପଞ୍ଚା ଖେଳରେ ।

୨ । କ. ଘ. ହୋଇକରି ।

୩. ହୋଇକରି ।

୪. ହୁଇକରି ।

୫ । ଖ. ଘ. ଙ. ଚ. କାଣ୍ଡ ପରି ।

୬ । ଖ. ଘ. ଚ. ହୋଇଲୁ ତ ସୁରତସୁରଣୀ ।

୭ । କ. ଘ. ଙ. ଶୁଣିବାକୁ ।

୮ । ଖ. ଆରମ୍ଭିଲୁ ।

୯ । ଙ. ଚ. ରସୁଣି ।

୧୦ । ଖ. ଘ. ସ୍ଵେ ବଚନରେ ।

୧୧ । କ. ଧର୍ମ ।

୧୨ । ଖ. ଙ. ଚ. ରହୁବ ।

୧୩. ଘ. ଧରବ ।

୧୪ । ଗ. ହୁଆ ବିନ୍ଦୁ ।

୧୫ । କ. ଦୋହର ।

୧୬. ଙ. କ୍ଷିପ୍ତ ଦୋହର ପରି ।

୧୭ । ଗ. ରସବତୀ ରସେ ଯେ ।

୧୮. ଙ. ପ୍ରୀତିର ସେ ଯେ ।

୧୯ । ଚ. ଦେଇଥିବ ମତ ।

୨୦ । ଙ. ପ୍ରୀତି ବେଳରେ ।

୨୧ । ଖ. କ୍ଷିପ୍ତ ବିତ ।

୨୨ । କ. ମଣିବ ଅଭିତ ।

୨୩. ଖ. ମଣିବ ବିସ୍ଵାସ ।

୨୪. ଗ. ମଣିବ ଅଭିତ ।

୨୫. ଙ. ମଣିମ ଅଭିତ ।

୨୬ । ଙ. ଘାର ସାହା ।

ପ୍ରାଣ ଶରୀର ପୁକୁମାରୀ ସଦାପ କରୁଥିବ ଯେ ଅବନୀ ଶୟନେ ।
 ଅନୁରାଗୀ ଶ୍ରୀୟା ଏବେ ଆଜି କାହାକୁ ଶୁଣିବ ବଳିମ ନୟନେ ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 କାହାକୁ କରବ ସେ ମାନ ।
 କେ କହୁଥିବ ଶୁଣୁମାନ ।
 ଏ କଥା ଅନୁମାନ କରି ବୋଲଇ ଭଲ ବଇବ କଲୁ ଶୁଣିମାନେ ॥ ୨୦ ॥

ଜଗତ ପିତା ହୋଇ ବଧାତା କାହିଁପାଇଁ ମୋ ଠାରେ କଲକ ଅହୁନା ।
 ମୋର ବିରୁଦ୍ଧେ ଏବେ ଏମନ୍ତ ମଣୁଅଛି ନିଶ୍ଚୟେ ସେ ଜଗତହୁନା ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 ଆହୁରି ବୋଲଇ ସେ ବଧୁ ।
 ତା ବିନୁ କେ ଅବଧୁ ନିଧୁ ।
 ଏଡ଼େ ଅଧର୍ମ କରି ତଥାପି ହିଁ ତାହାର କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ସିଦ୍ଧି ॥ ୨୧ ॥

ପୁଣି ବୋଲେ ଗଉରୀ ପତି ଶାଶୁ ଶରଣୀ ହେମ ଗଉରୀକ ତ ଦେଲେ ।
 ଏବେ କି ଦୋଷ ମୋର ବିରୁଦ୍ଧ କୁପାସିବୁଁ ତାହାର ସଙ୍ଗ ଛଡ଼ାଇଲେ ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 ଜାନକୀ କହେଦେ ଯେମନ୍ତ ।
 ହୋଇ ଯେ' ଅଛନ୍ତି ତେମନ୍ତ ।
 ଏବେ ବହନ କାହିଁପାଇଁ ପାଶୋର ପ୍ରଭୁ ମୋଠାରେ କଲେକ ଏମନ୍ତ ॥ ୨୨ ॥

୧ । କ. ଗ. ଅନୁରାଗେଣି ।	୦. ଚ.ର ଦେବଣ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ
୨ । ଶ. ଗ. ବଞ୍ଚିତ ନୟନେ ।	ସିଦ୍ଧି ରେ ।
୩ । ଛ. ଚ. କଲୁ ହୃଦମାନ ।	୮ । ଛ. ପାଶା ଗଉରୀ
୪ । ପ. କାହିଁପାଇଁ କଲକ ଏଡ଼େକ ଅହୁନା	୯. ପର୍ବା ଶରଣ ।
ଚ. ମୋହଠାରୁ କପାଳ କଲକ	୧ । କ. ପୁଣି ବୋଲିଲେ ଗଉରୀପତି ହେମ
ଅହୁନା ।	ଗଉରୀକ ଦେଖିଲେ ।
୫ । କ. ସେ ଜିବନ ହୃଦ୍ୟ ରେ ।	୧୦ । ଗ. ଏବେ ରେ ବିରୁଦ୍ଧ ମନରେ
୬ । ଚ. ଅପୃକ୍ତଧୁ ।	କୁପାସିବୁଁ ।
୭ । ଚ. ଗ. କାହାର କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟ	୧୧ । ଛ. ଯମନ ।
ହେଲା ସିଧୁରେ ।	୧୨ । ଛ. ଚ. ସେ ।
୭. କାହାର କେବଣ କାର୍ଯ୍ୟ	୧୩ । ଗ. ଏବେ ବହନ କାହା ପାଶୋର
କଲୁ ସିଧୁରେ ।	ମହାହୁଲୁ ।

ଗଜଦନ୍ତ ପଲଙ୍କେ ହଂସୁଲି ଭୁଲି ଅଙ୍କେ ଚନ୍ଦ୍ରମା କରଣ ସଦନେ ।
 ପଡେହେ କୋଳେ ଧରି ପଛୁ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ସୁନ୍ଦରୀ ସୁନ୍ଦର ବଦନେ ।
 ରେ ଜଳଧର ।

ସେହୁ ହୋଇବ ପରସନ ।

ସପ୍ତେମ ମଧୁର ବଚନ ।

ନିଶ୍ଚିତ ଆଳିଙ୍ଗନ ଗାଡ଼ି ବନ୍ଧୁ ସୁରଟି ସେ ଧୂଣି କରବ ପ୍ରଦାନ ॥ ୨୩ ॥

ଯାହା ଲୁଣ୍ୟମୁଖ ବାରେ ଚଢ଼ୁରମୁଖ ଦେଖିଲେ ସଂସାର ରଚନା ।
 ତେଜଶ ନେମନା ସେ ଶ୍ରୀନନ୍ଦନା ରୂପ ରସରେ ହେବ ମଗ୍ନା ।
 ରେ ଜଳଧର ।

ସବାକ ସୁନ୍ଦରୀ ମୁଗାଣୀ ।

ବାଛୁବା ଦୋଷ ନାହିଁ କିଛି ।

ମନର ସୁବଚନ ମୁରୁଛି କରି ଗୁଣ ପାଟି ନ ଯାଇ ପ୍ରାଣ ଅଛି ରେ ॥ ୨୪ ॥

ଦଶଦ୍ରୁ ଦିନକନେ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ ଦୃଷ୍ଟିକି କିଛି ନ ଅଶଲ ।
 ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚରେ ଯାହା ଦେଇ ଅବଶ୍ୟ ତାହା ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଣ ବାଧ ।
 ରେ ଜଳଧର ।

ଧନ୍ୟ ସେ ଧର୍ମସେନ ପୁଣି ।

ଅମଳା ପରମ ପଦ୍ମିନୀ ।

କେତେ କରବ ପୁଣି ସାକ୍ଷାତ ଅଲପ୍ତୁଣୀ ପ୍ରାଣସୁରଣୀ ପୁଣ୍ୟଗାଣୀ ॥ ୨୫ ॥

୧ । ଗ. ଭୁଗନେ ।

୨ । ଗ. ସପ୍ତେମ ମଧୁର ଚୁମ୍ବନ ।

ବ. ସପ୍ତେମ ମଧୁର ଚୁମ୍ବନ ।

୩ । ଗ. ପାରିତ ।

୪ । ଗ. ଗ. ଗ. ଲବନପ୍ରସ ।

୫ । ଗ. ଗ. ଗ. ରଞ୍ଜନା ।

୬ । ଗ. ଗ. ପ୍ରଦମନା ।

ଗ. ଚନ୍ଦ୍ରମାଳା ।

ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରମନ ।

୭ । ଗ. ମୁଗାଣୀ ।

୮ । ଗ. ଗ. କଳା ଅପ୍ତରେ ।

ଘ. ରହୁ ଅପ୍ତରେ ।

୯ । ଗ. ଦଶଦ୍ରୁ ଦିନ କନେ ।

ଘ. ଦଶଦ୍ରୁ ବନ୍ଧୁ କନେ ।

ଗ. ଦୟାଦନେ ।

ଘ. ସାମକନେ ।

୧୦ । ଗ. ନ ଅଶଲ ।

ଘ. ନ ଅଶଲ ।

୧୧ । ଗ. ଧର୍ମସେନପତି ।

ଗ. ଧର୍ମସେନପତି ।

୧୨ । ଗ. ଗ. ଅବଳା ।

୧୩ । ଗ. ସାକ୍ଷାତ ଅପ୍ତୁଣୀ ପାଞ୍ଚ ହୃମଳ
 ଗୁଣ୍ୟ ଗାଣି ।

ଯେବେ ଦଇବ ବଶେ ଯିବ ସଜନୀ ପାଶେ ପ୍ରଥମେ ଚରଣେ ପଡ଼ିବ ।
 ଘେନି ମୋହର ଦୋଷ କରୁ ଯେ ଥିବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଶୁଣୁ କହୁ ତା ଛଡ଼ାଇବ ।
 ରେ ଜଳଧର ।
 ସୁରତ ଉଚ୍ଛବ' ରାଗିବ' ।
 ଶର ଦରହ ଉପେକ୍ଷିବ ।
 ଯେତେକ ଦିନଯାଏ ଜୀବନ ଧରିଥିବ ଦଣ୍ଡେ ତା ପାଶ ନ ଛାଡ଼ିବ ॥ ୨୭ ॥

ଏମନ୍ତେ ଅନୁରାପ କରଣ ସେହୁ ନୃପ ଅନେକ ଭବନ' ହୋଇଲୁ ।
 ପ୍ରାଣବଳ୍ଲୀ ରୂପ ଧାନେ ଧରି ମଦନ ଭରମେ ଆଲଙ୍ଗନ ନଲୁ ।
 ସେ ନୃପବର ।
 ଯେଣୁ ସେ ସାଶୀତ ନୋହୁଲୁ* ।
 ତେଣୁ ସେ ମୋହେଣ ପଡ଼ିଲୁ ।
 ପୁଣି ସେ ଜନ' ପାଇ ନିଦା କରି* ଇନ୍ଦ୍ରଯୁମାନଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ ବୋଇଲୁ ସେ ॥ ୨୮ ॥

ଶୁଣ ରେ ଦୁଶ କୁଶ ହୁଅ ତୁଁ କୁଣୋଦୟ ମୁଖ ତା ଆଉ ନ ଦେଖିବୁ ।
 ଆନ ଲୋକର ମୁଖ ଅବଲୋକନ କଲେ ତହିଁରେ ସେ ପୁଣି ପାଇବୁ ।
 ରେ ମୂଢ଼ ଚକ୍ଷୁ ।
 ନ ଦେବୁ ମୋର ନିବେଦନା ।
 କମ୍ପାଇ ପାଉଛୁ ଯାତନା** ।
 ଦୁଃଖ ମୋଚନା ମୀନଲୋଚନା ପାଇଁ ଏବେ ଟିକିଏ ନ କରୁ ଶୋଚନା ॥ ୨୯ ॥

୧ । ଚ. ପାରିତି ଇନ୍ଦ୍ରପ ।

୨ । ଚ. ଘ. ଙ. ରହୁଥିବ ।

୩ । ଚ. ବନସ୍ତ ।

୪ । ଘ. ଧରଣୀ ବାମ ଦିଗ୍ଗମେ ।

୫ । ଚ. ହୋଇଲୁ ।

୬ । ଚ. ଘ. ଙ. ବ୍ୟାଧ ।

୭ । ଙ. ନିଲାଦର ।

୮ । ଚ. ଘ. ହୋସରୁ ।

୯ । ଘ. ତହିଁରେ କି ସୁଖ ।

୧୦ । ଖ. ବେଦନା ।
 ଘ. ଙ. ଯାତନା ।

ଶୁଣ ଶ୍ରବଣେ' ସୁଲକ୍ଷଣୀ ଅମୃତବାଣୀ ଶୁଣି ଯେ ସୁଖୀ ହେଉଥାଉ ।
 ଏବେ ତା ବିନ୍ଦୁ ଆନ ବଚନ ଶୁଣିବାରୁ ବଧୂର ଦଶାକୁ ନ ପାଉ' ।
 ରେ ମୁଡ଼ କର୍ଣ୍ଣ ।
 ତୋଇ ନ ପାଉଛୁ ବଥା ।
 ଜାଣିଲି ଜଡ଼ ଜନ କଥା ।
 ଆଉ ନିକ ଦଇବ ଶୁଣାଇବ ସେ ଦନଜୟ ଯେନା ଘେନି କଥା ॥ ୨୯ ॥

ଶୁଣି ରେ ମନ୍ଦ ପ୍ରାଣ ନ ପାଉ କାହିଁ ପାଇଁ କେ ଅବା ଅଛି ତୋତେ ରଖି ।
 ଆହୁରି 'ରକ୍ଷିବାକୁ ସତ ବଳିଛି ତୋର ନ ପାଇ କଳାଧିପୁଣୀ ।
 ରେ ମୁଡ଼ ପ୍ରାଣ ।
 ବେଳେ ତ ଅବଶ୍ୟ ହୁ ଯିବୁ' ।
 ତୋର ବିରୁଦ୍ଧେ ନିକ ଥିବୁ ।
 ଏବେ ସେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଶୁଣ ସୁମର ଗଲେ ଯିବାର ସୁଫଳ' କରିବୁ ରେ ॥ ୩୦ ॥

ସୁଖି ମନେ ବିରୁଣି ବୋଲଇ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ଆରତପାଣି ଜଗନ୍ନାଥ ।
 ତାହାଙ୍କ ବିନ୍ଦୁ ମୋର ଏ ଦୁଃଖ ଫେଡ଼ିବାରେ' ଆନ କି ହୋଇବ ସାମର୍ଥ୍ୟ ।
 ହେ ମହାପ୍ରଭୁ ।
 ଅପସ ପସ' ଛୁମ୍ବ ବାନା ।
 ଅରକ୍ଷ ଗଣ ବଳ ସେନା ।
 କହଇ ଲୋକନାଥ ହେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ହାତ' ଜାଣିଲେ ନୃପତି ବେଦନା ॥ ୩୧ ॥

୧ । କ. ଶ୍ରବଣେ ।

ଘ. ପ୍ରକାଶ ।

୨ । ନ ପାଉ ।

୩ । ଡ. ବଡ଼ ଯଶ କଥା ।

ଚ. ଜଡ଼ ଜନ ଯଥା ।

୪ । ଘ. ନ ପାଇ ଅଛି ରହି ।

୫ । ଘ. ବେଳେ ହୁ ଅବଶ୍ୟ ହଜିବୁ ।

୬ । ଖ. ଯିବୁ ହିଁ ସୁଫଳ ।

ଘ. ଘ. ଚ. ଯିବା ହିଁ ସୁଫଳ ।

୭ । ଘ. ଚ. ଏ ଦୁଃଖ ଫେଡ଼ିବାକୁ ।

ଘ. ଏ ଦକ୍ଷ ଫେଡ଼ିବାକୁ ।

୮ । ଖ. ଗ. ଆନ କି ହେବ ସାମର୍ଥ୍ୟ ।

ଢ. ଆନ କି ହୋଇବ ସାମର୍ଥ୍ୟ ।

ଚ. ଆନ କେ ଅଛଇ ସାମର୍ଥ୍ୟ ।

୯ । କ. ଡ. ହେ ମହାପ୍ରଭୁ ।

ଖ. ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ।

୧୦ । ଖ. ଅପସ ।

ଘ. ଅରକ୍ଷଗଣ ।

୧୧ । କ. ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ହାତ ।

ଖ. ଘ. ସଖି ଚକ୍ର ହସ୍ତ ।

ଢ. ସଞ୍ଜ ଚକ୍ର ହାତ ।

ପଞ୍ଚଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ପାଡ଼ାଡ଼ିଆ କେଦାର'

ସୁଜନେ ଶୁଣ' ହରି ମନ୍ତ୍ରମା ଆରତପାଣ ବରପର୍ମା"
 ଜାଣି ନରେଶ ବହୁତ ପ୍ରାସ' ହେଲେ' ସଦୟେ ସେ ।
 ପଦ୍ମାସନା କୋଳରେ ଧରି ଗରୁଡ଼ ପୃଷ୍ଠେ ବିଜୟେ କରି
 ସ୍ବପ୍ନେ ନୃପତି ନେତ୍ର ପଥରେ କଲେ ବିଜୟେ ସେ' ।
 ସେ ସେ ସମସ୍ତ ମଙ୍ଗଳର ମଙ୍ଗଳ ସେ' ।
 ସବଜନ ପ୍ରକୃତ' ପରମ ମଙ୍ଗଳ ସେ' ।
 ସ୍ଥିତି ବଦନ ଲଳିତ ପଟ ଶୋଭେ ସପତ ଶିଖା ମୁକୁଟ'
 ଝଟକୁ ଅଛୁ କର୍ଣ୍ଣେ ମଳୟକୁଡ଼ ଭୃଣ୍ଡଳ ସେ ॥ ୧ ॥

ନବୀନ ଦନଶ୍ୟାମ' ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀବତ୍ସ କଉସୁଭ ଉଦାର
 ପୀତ ବସନ ଚୁରୁ କଟିରେ କରୁଣା କୁପ' ସେ ।
 ଆନାନ୍ଦ ଶୋଭା ତରୁର ଭୁଜ କମ୍ବୁରଥାଙ୍ଗ ଗଦା ଅମ୍ବୁଜ
 ମଣ୍ଡିତ କେଳି ମଣ୍ଡିତ ଭୟ' ଶଣ୍ଡିତ ରୂପ ସେ ।
 ଆଜ୍ଞା' ଦେଉଅଛନ୍ତି କମଳ ମୁଖ ସେ ।
 ଆନନ୍ଦ ରାଜନ ମନୁ ଉପେଶ ଦୁଃଖ ସେ ।
 ଏ ସେ ସଂସାର ମିଥ୍ୟା ବେଢ଼ାର ବିଅର୍ଥ ଏଥେ ନୋହୁ କାତର
 ଅଭୟେ ବର ଦେନିଶ ଲଭ ପରମ ସୁଖ ସେ ॥ ୨ ॥

୧ । ଖ. ଶ୍ରୀ ସରନାଥ ସରଣ କଲ ।

ଦଶ କେଦାର ।

୨ । ଝ. ଶୁଣ ଶ୍ରବଣେ ।

ବ. ଶୁଣ ପ୍ରକଟେ ।

୩ । କ. ବିଦିପକମା ।

୪ । ଖ. ର. ପ୍ରାଣ ।

ବ. ପାପ ।

୫ । ଘ. କଲେ ।

୬ । କ. ଖ. ବିଦପ ।

୭ । କ. ସେ କେ ସମସ୍ତ ଫଳ ପାଞ୍ଚ ମଙ୍ଗଳ ।

ଖ. ସେ ସେ ସମସ୍ତ ଫଳର ମଙ୍ଗଳ ସେ ।

୮ । ଝ. ସୁବଜନ ପ୍ରକୃତ ।

୯ । ର. ଫଳ ମଙ୍ଗଳ ସେ ।

ର. ଘ. ପରମ ଫଳ ସେ ।

ବ. ଫଳର ଫଳ ସେ ।

୧୦ । କ. ଖ. ଝ. ସାଖା ପ୍ରକୃତ ।

ଗ. ସିଖା ପ୍ରକୃତ ।

ବ. ଶାଖା ପ୍ରକୃତ ।

୧୧ । ଝ. ଦନସ୍ୟାମ ।

୧୨ । ଝ. କୂର୍ପ ।

୧୩ । ଝ. ପଣ୍ଡିତ ଭୟ ।

ବ. ପଣ୍ଡିତ ଭୟ ।

୧୪ । କ. ଖ. ଝ. ଆଜ୍ଞା ।

ସ୍ଵପ୍ନରେ ସିନା ଦେଲ ବଛନ୍ତ
 ଏହା ମଣିଛ ଏଡ଼େ ପ୍ରମାଦ
 ଏବେ ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଏହି ପୃଥ୍ବୀରେ ହେ ।
 ଏହି ନବୀନ ଯୁବା ମୂର୍ତ୍ତିରେ ଏ ନିଜ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ସଙ୍ଗରେ
 ବୁଝାଇ ଏକ ଦିବସେ ଭୋଗ କର ନିର୍ଭରେ ହେ ।
 ପୁଣି ବିନ ପ୍ରଳୟ ପରବେଶରେ ହେ ।
 ବେନ ଜନେ ମିଶିବ ଆମ୍ଭ ଶରୀରେ ହେ ।
 ବିଶେଷେ ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାରେ ଆମ୍ଭର ଅବତାର ଭେଦରେ
 ଜାତ ହୋଇଲ ସେ କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟ ରଜା ମଧ୍ୟରେ ହେ ॥ ୩ ॥

ବୁଝଇ ପ୍ରିୟା ଏ ଶିକ୍ଷକଳା ଜାତ ଆମ୍ଭର କମଳା କଳା
 ଏବେକ କହି ଏହି ପ୍ରକାରେ ଶିକ୍ଷକଳାକୁ ଯେ ।
 ସ୍ଵପ୍ନରେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲ ମୁଗୁର ବୋଇଲେ ଶତା ଗୁଡ଼ିକ ସୁନ୍ଦର
 ଏମନ୍ତ କହି ବିଜୟ କଲେ ବଳକୁଶଳ ଯେ ।
 ସ୍ଵପ୍ନ ତେଜ ଉଠିଲେ ସେ କାଳକାନ୍ତା ଯେ ।
 ହୋଇଛନ୍ତି ସଜଳ ନେତ୍ର ବହୁଳା ଯେ ।
 ଦୂର୍ଦ୍ଦେ ଦୁର୍ଦ୍ଦେ ଘେନେ ଲୁହଲେ ପ୍ରାଣକୁ ପ୍ରାଣ ମିଶି ଜଡ଼ିଲେ
 ସ୍ଵପ୍ନ ପମୟ କଥା କହି ସେ ତେଜଲେ ଶତା ଯେ ॥ ୪ ॥

- ୧ । କ. ଗ. ଡ. ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ।
 ଚ. ଆଜ୍ଞା ସେନା ।
 ୨ । ଘ. ଗ. ପୃଥ୍ବୀରେ ।
 ୩ । ଙ. ମୂର୍ତ୍ତିରେ ।
 ଛ. ମୂର୍ତ୍ତିରେ ।
 ଜ. ଦୂର୍ଦ୍ଦେ ନ ଯାବ ହୁବ ମୁଖରେ ।
 ଝ । ଡ. ନିଜର ।
 ଞ । ଟ. କର ନ ଉଲେ ।
 ଟ । ଠ. ଡ. ଦନ୍ୟ ପ୍ରଳୟ ।
 ଡ. ପ୍ରତ ପ୍ରଳୟ ।
 ଢ. ଦଳନ ପ୍ରଳୟ ।
 ଢ. ଦନ୍ୟ ପ୍ରଳୟ ।

- ୨ । ଟ. ପ୍ରବେଶରେ ।
 ୮ । ଗ. ସ୍ଵପ୍ନରେ ।
 ୧ । ଙ. ଗ. ଡ. ବିଶେଷେ-ଆଜ୍ଞାରେ ।
 ୧୦ । ଙ. ପ୍ରାଣ ।
 ୧୧ । ଟ. ସେ ଯାତ ଆମ୍ଭ ।
 ଚ. ଏ ଜାତ ଆମ୍ଭ ।
 ୧୨ । କ. ଏ ଯାତ ଆମ୍ଭ କମଳା ।
 ୧୩ । ଛ. ଗ. ଡ. ଚ. ଏହି ରୂପରେ ।
 ୧୪ । କ. ଗ. ଡ. ଆଜ୍ଞା ।
 ୧୫ । ଟ. ଚ. ସ୍ଵପ୍ନ ବେଶ ।
 ୧୬ । ଗ. ସଜଳ ଜନ ବହୁଳା ଯେ ।
 ୧୭ । ଟ. ଦୂର୍ଦ୍ଦେ ଲୁହଲେ ।

ପରମାନନ୍ଦ ଆନନ୍ଦ କର ବର ପ୍ରସାଦେ ହେଲେ ଆନନ୍ଦ
 ପ୍ରାଚୀ କାଳରୁ ଉଠି ସାରିଲେ ସକଳ ମତି ସେ ।
 ମଣୋହ୍ର ସାରି ବିଡ଼ିଆ ଲୁଗି କରେ କାନ୍ତକୁ ସେ ଅନୁଗ୍ରହି
 ମିଳିଲେ ଚୋଟାପୁର ଜଗନ୍ନାଥ ମଧ୍ୟେ ଦମ୍ଭିତ ସେ ।
 ବିଦ୍ୟ ରତ୍ନ ପଲଙ୍କ ହଂସୁଲି ତୁଳି ସେ ।
 ଅତି ମୃଦୁଳଚର ପାଟ ମୃଦୁଳ ସେ ।
 ବସି' ସଜନ ପ୍ରସାଦ କୋଳେ ବସାଇ କାମ ସୁକୁମୁହଳେ"
 କବିନ୍ଦ୍ର ରାଟ' ବଚନ ବାଳା' ଶବ୍ଦକ ତୋଳ ସେ ॥ ୫ ॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣ କୁଳ ମଣ୍ଡଳ ବାଳା ଦେଖ ନବିତ୍ର ନିରତମାଳା
 ଏ ବାସୁଦେବ ପରାଏ ଶୋଭା ଦିଶେ ସୁନ୍ଦର ସେ' ।
 (ଶ୍ଳୋକ)

ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର' ସୁନ୍ଦରଶନ . ତଞ୍ଜଳା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲୋକ ପାଳନ
 ଅନନ୍ତ ଅଳ ବିଭ୍ରାଜମାନ' ଅମୃତ ଦାମ ସେ ।
 ପ୍ରିୟେ ଦନ ଗର୍ଭର ଧୂନ' ଧାରଣ ରେ ।
 ମାଳକଣ୍ଠ ତାଣ୍ଡବ ଆଦି କାରଣ ରେ' ।
 ବିଚିତ୍ର କାମରୂପ ପ୍ରସ୍ତର ଅନେକ ନଗ୍ନେ', କ୍ରିଡ଼ା ପାହାର
 ପାଣ୍ଡବକୁଳ' ପ୍ରମୋଦକାଞ୍ଚ ତାପ ବାରଣ' ସେ ॥ ୬ ॥

୧ । ଡ. ମୋଶୋହୁ ।	୫. ତଞ୍ଜଳ ସେ ।
୨ । ଗ. ହସି ।	୬ । ଡ. ବିଭ୍ରାଜମାନ ।
୩ । କ. ଶୁକ୍ରତୋହୋଲେ ।	୭ । ଗ. ଦନ ଗର୍ଭର ଧୂନ ।
୪ । କ. ଡ. ଶୁଭୁ ।	୮ । ଡ. ତାଣ୍ଡବ ଆଦି କାରଣରେ ।
୫ । ଗ. ପ୍ରିୟା ।	୯ । ଗ. ଗ. ଅନେକ ରଙ୍ଗେ ।
୬ । କ. ଗ. ଗ. କ. ସଜନ ।	୧୦. ଅନେକ ନଗ୍ନରେ ।
୭. ସପନ ।	୧୧ । ଡ. ପାଣ୍ଡବକୁଳ ।
୮ । ଡ. ସାମ ସୁନ୍ଦର ।	୧୨ । ଗ. ତାପ ପାହାର ।
୯ । ଗ. ତଞ୍ଜଳାତରୁ ।	୧୩. ତାପ ପାହାର ।
୧୦. ଡ. ତଞ୍ଜଳାପ୍ରସ୍ତର ।	୧୪. ଡ. ତାପ ପାହାର ।

ଭାବନା* ସୁକୁମାରୀ ସୁଦୂର ଦେଖ ଏ ସୁରପତିର ଧନୁ
 ଏ ସୁରପତି ପ୍ରାୟେ ଅନେକ ନେତ୍ର ମଣ୍ଡନ ରେ ।
 ଶରଦତରୁ ମୁଖୀ ସୁଦନ୍ତ ଦେଖ ଉଡ଼ନ୍ତି ବଳାକାପତ୍ତ
 ମୁକୁତା ମାଳ ପ୍ରାୟେ ଲଳିତ କଣ୍ଠେ ଶୋଭନ ରେ ।
 ପ୍ରିୟେ ଦେଖ ଏ ପ୍ରୟାସିତ ତରୁଟ ରେ ।
 ଏହୁ ଚଣ୍ଡିର ଶିଳୀମୁଖ* ସଫଟ ରେ ।
 ଏ ଯେ ମଲ୍ଲିକା ନାଟିକା ପୂର୍ଣ୍ଣ* ବରପ୍ରିୟଙ୍କ ପ୍ରାୟେ ଦଶନ୍ଧ
 ଅତି ବିଶେଷ କାସ ଦୁର୍ଲଭ ରସେ ପ୍ରକଟ ହେ* ॥ ୭ ॥

ଦେଖ ରେ ରସବତୀ ବନତା ଏ ଯେ ପୁଷ୍ପିତ*ମାଳତୀ ଲତା
 ସୁର ସରତୀ ପ୍ରାୟ ମଣ୍ଡିଲି ପ୍ଲାଶୁ* ଶୋଭାକୁ ସେ ।
 ଏ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରଶ ନନ୍ଦୁ ବିଟପୀ ଏ ମୋତେ ପ୍ରତେ* ହେଉଛି ତପୀ
 ଲୋକ ପରସ୍ତେ ପାଇଲ ବହୁ ଫଳମାନଙ୍କୁ ରେ ।
 ପ୍ରିୟେ ଦେଖ ଏ ନାନା ପ୍ରକ-ବଲ୍ଲଭ ରେ ।
 ପ୍ରତେ ହେଉଛି ଏହୁ କୁଳଟା ନାଶ ରେ ।
 ପଲ୍ଲବ ଅନୁରାଗ ମଣ୍ଡନ* ଶୁଷ୍କ* କୁସୁମ ହାସ ଶୋଭନ
 ଭ୍ରମରମାନଙ୍କରେ** ଅନ୍ତର ପ୍ରୀତି ଆଦର** ରେ ॥ ୮ ॥

- ୧ । ଡ. ଭବେନ ।
 ୨ । ଡ. ଚନ୍ଦ୍ରଶ ଶିଳମୁଖ ।
 ୩ । କ. ସାତନା ପ୍ରତି ।
 ଗ. ସାତ ବର ।
 ଡ. ସାତ ପ୍ରତିନା ।
 ଚ. ନାତନା ପ୍ରତି ।
 ୪ । ଡ. ପ୍ରସଟ୍ରେ ।
 ୫ । ଗ. ଗୁଣ୍ଡିତ ।
 ଡ. ପୁଷ୍ପିତ ।

- ୬ । କ. ଗ. ଡ. ଆଶୁ ପୋଷା ।
 ୭ । ଡ. ପ୍ରିୟେ ସ୍ୱେ ପ୍ରତେ ।
 ୮ । ଡ. ବଲ୍ଲଭ ରେ ।
 ୯ । କ. ଅନୁରାଗ ମଣ୍ଡନ ।
 ଗ. ଅନୁରାଗ ମଣ୍ଡନ ।
 ୧୦ । ଡ. ପୁଷ୍ପ ।
 ୧୧ । ଡ. କୁମ୍ଭରମାନଙ୍କରେ ।
 ଚ. ମଧୁପମାନଙ୍କରେ ।
 ୧୨ । ଗ. ଅବୋର ।

ଦେଖ ସଖି ଏ ଚମାଳି ଦୁମ୍ପୁ* ଏ ଘୋର ନିଶାଦର ପ୍ରଳମ୍ବ
 ଅତି ନିଶ୍ଚିତ ଚମଦ୍ୟାପିତ ଭଗ୍ନ ମୁରୁତ ରେ' ।
 ମଞ୍ଜୁ ନମ୍ବୁକ* ଛେକ ଡାହୁକ ଏମାନେ ନିଶ୍ଚେ ପ୍ରସ୍ତିତଲେକ
 ଧରି ଅଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ ଭରଣରେ ପିରତ ରେ' ।
 ପ୍ରାୟେ ଗଜଗାମିନୀ ମନ୍ଦହାସିନ ରେ ।
 ମଞ୍ଜୁପିକ ଶୁଷିଣୀ ମଞ୍ଜୁକାଶିନ ରେ* ।
 ଆହୁରି ଏକ ଅପ୍ସରାଣୀ କହିବ ପ୍ରାଣମଣି ରମଣୀ*
 ଶୁଣିଲେ ସୁଖୀ ହୋଇବୁ କାମ ତାପନାଶିନ ରେ ॥ ୯ ॥

ଶୁଣ ନମିତା ପ୍ରମଦା ଶୁଭ୍ର* ଦେଖ ବିଷ୍ଣୁର କଦମ୍ବଚରୁ
 ଏ ମହାଦେବୁ ଅଟନ୍ତି ମହାଦେବ ସୁମୁଖି ରେ ।
 ଏହାକୁ ମନେ ଆନ ନ ଧରି କରସି ନମସ୍କାର ସୁଦର୍ଶି
 ଅପ୍ରତେ କଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କଥା କହିବା ସଖି ରେ' ।
 ହରି ଉଶ୍ମାସ ପଣେ ଶୁଣାନେ ଭ୍ରମେ ରେ' ।
 ଏହୁ ଗରୁଡ଼ା ପଣେ' କାଶି ନ ଭ୍ରମେ ରେ ।
 ଶିର କଦମ୍ବ* ମାଳ କଳତ ପୁଲ କଦମ୍ବ ଜାଳ ଲଳିତ
 ଆହୁରି ଶୁଣ ବିଶେଷ ଗୁଣ ସୁମନୋରମେ ରେ ॥ ୧୦ ॥

-
୧ । କ. ଖ. ଦୁଶ ।	ଖ ମତ ପିକ ବୁଝିନ ମତବାସିନ ରେ ।
ଝ. ଦୁର୍ମ ।	ଚ. ମହାକାମିନ ରେ ।
୨ । କ. ଖ. ପୁରତରେ ।	୩ । ଗ. ପ୍ରାଣହସି ରମଣି ।
ଘ. ପୁରତରେ ।	୪ । କ. ପୁଣ ନମିତା ପ୍ରମଦା ଶୁଭ୍ର ।
୩ । କ. ସତ ସମ୍ବଦ ।	ଝ. ପୁଣ ନମିତା ହେବାଭରୁ ।
ଝ. ମତ ସମ୍ବଦ ।	୮ । ଗ. ପ୍ରଣାମ ମନେକର ହୃଦୟ ।
ଚ. ମହ ଶମ୍ବଦ ।	୯ । ଝ. ସାହରେ ।
୪ । କ. ଅଭରତରେ ପିରତ ରେ ।	୧୦ । କ. ସମସାନ୍ନରେ ଭ୍ରମେ ରେ ।
ଖ. ଗ. ଭରତରେ ପିରତ ରେ ।	ଝ. ସମସ୍ତାନେ ବହରେ ରେ ।
ଘ. ଭରତ ପର ପିରତ ରେ ।	୧୧ । ଘ. ତାରଣେ ପଣେ ।
୫ । କ. ଝ. ମତ ପିକ ବୁଝିନ ମତ	୧୨ । କ. ମାଳକଦମ୍ବ ।
ହାସିନ ରେ ।	

ସେ ଏକ ମାଳ'କଣ୍ଠେ ମଣ୍ଡିତ ଏକେ ତ ମାଳକଣ୍ଠେ ବେଷ୍ଟିତ
 ପୃଥ୍ବୀ ଦିଗ୍‌ଗଜକୁ' ମାତ୍ର ବନ୍ଧି ଅଛନ୍ତି' ସେ ।
 ପୃଥ୍ବୀ ଦିଗ୍‌ଗଜ ପଟଳ ଧରଣରେ ଏହୁ' ଅତି କୃଶଳ
 ସେହୁ ଅପଣ୍ଡା' ଅଙ୍ଗ ସପଣ୍ଡା' ବଳ ଶୋଭନ୍ତି ରେ ।
 ସେହୁ ମୃଦୁଳ ଜଟାଧାରଣେ ଦକ୍ଷ ରେ ।
 ଏଥେ ଜଠୋର' ଜଟା ଦେଖ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରେ ।
 କଳତ ନେ ନେ ପଦ୍ମର' ନନ୍ଦୀ ଭୁକ୍ତୀ ଗଣ ତାଙ୍କର'
 ଶକ୍ତ ଚରଣ ମଧୁପ୍ରଗଣ ସେବେ ସପକ୍ଷ ରେ' ॥ ୧୧ ॥

ଶୁଣି ସେ ବାଳା ପୁଣ ଲଭିଲ ସତ୍ୟ ଏ' ବୋଲି ମନେ ହସିଲ
 ସରାଗେ ନେଇ କରୁଥିଲ ଶିରରେ ଦେଲ ସେ ।
 ତା ଦେଖି କହି ମନେ ଭାଲିଲ' ଏମନ୍ତ ମୋତେ ପ୍ରତେ ଦୋଇଲ
 ମର୍ଜିତ ପାଶେ' କ ପ୍ରହୁକଡ଼ୀ ଦେଇ' ପ୍ରକ୍ରିୟ ସେ ।
 କାନ୍ତ ବଚନ ଯେହୁ' ପ୍ରତି ପାଲିଲ ସେ' ।
 ସ୍ନେହେ ସଜନ ତାକୁ ହୃଦେ ଭାବିଲ ସେ ।
 ତା ଶୁଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ସପ୍ତେମ' ରଥ ବାଣୀ ଭାଷିଲ
 ସକାମେ ମନ' ଅଧିକେ ତାର ଚକ୍ଷୁ କଲ ଯେ ॥ ୧୨ ॥

୧ । କ. ସବୁ କମିଲ ।

୨. ସେ ଏକ ନର ।

୩. ସେ ଏକ ନାଳ ।

୪ । ଛ. ପୃଥ୍ବୀ ଦିଗ୍‌ଗଜ ମନକୁ ।

୫. ପୃଥ୍ବୀ ଦିଗ୍‌ଗଜକୁ ।

୬ । କ. ଧରି ଅଛନ୍ତି ।

୭. କହି ଅଛନ୍ତି ।

୮ । ଛ. ଧରଣରେ ସ୍ବେ ।

୯. ବହୁବାରେ ଏ ।

୧୦ । ଘ. ସ୍ବପଣ ।

୧୧ । ଙ. କଣ୍ଠୋର ।

୧୨ । କ. କଳତ ଦିନ ପ୍ରଭ ।

୧୩ । ଛ. ପଣା ତାଙ୍କର ।

୧୪ । କ. ସକ୍ଷରଣେ ସେବେ ସପକ୍ଷ ରେ ।

୧୫ । ଘ. ସରସ୍ବ ।

୧୬ । ଙ. ଭାଷିଲ ।

୧୭ । ଘ. ମର୍ଜିତ ବାସେ ।

୧୮. ମରାଜ ବାଡ଼େ ।

୧୯ । ଛ. କ ସଦାକ୍ଷକ ନେଇ ।

୨୦ । କ. କାନ୍ତ ବଚନେ ସ୍ବମା ।

୨୧ । ଙ. ଏ ପଦଟି ନାହିଁ ।

୨୨ । କ. ସ୍ବପ୍ନେମ ।

୨୩ । ଘ. ସକାମ ନେତ ।

କମ୍ପିତ କୋଳେ କୁରଙ୍ଗ ଦୃଶା ବିଶେଷେ କରୁଅଛି ବରଷା^୧
 ଚଞ୍ଚିକ ପୁଣି ପ୍ରାପତକର୍ମେ^୨ ହୋଇଲୁ ନିଶା ଯେ ।
 ଏମନ୍ତ କାଳେ ଯେମନ୍ତ ରସ- ଜାତ ହୋଇଲୁ କହିବ କପ
 ପାଶୋରିଲେ ସେ ସ୍ବପ୍ନ ବିଚ୍ଛେଦ ଦୁଃସ୍ବପ୍ନ ଦଶା^୩ ଯେ ।
 ସେ ଯେ ରାତି ରସରେ^୪ ଅତି ବିଦୁଷ^୫ ଯେ ।
 ରାତି ରସେ ରଜନୀ^୬ କଲେକ ଶେଷ ଯେ ।
 ଶଙ୍ଖମାତରେ ବିଜୟେ କଲେ ସକଳ ଜନ ମନ ଚୋଷିଲେ
 ଲେଉଟି ପୁଣି ପ୍ରାଣବଲ୍ଲଭ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ^୭ ଯେ ॥ ୧୩ ॥

ଝଲ ଦଶମ^୧ ଝିନ ବସନ ଝଟକ ବର୍ଣ୍ଣ^୨ ବର ବର୍ଣ୍ଣିତ
 ପୀବରସନା ପୀନଜୟନା ସଜରେ ମେଳ ଯେ ।
 ନାଗରବର ନର ନାୟକ ନାଗର ପ୍ରିୟା^୩ ସୁଖଦାୟକ
 ଏହି ବିଧିରେ ବଞ୍ଚିଲେ ସୁଖେ ବରଷାକାଳ ଯେ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶରଦ ହୁଏ ପ୍ରବେଶ ଯେ ।
 କଲୁ ଜନ ନୟନ^୪ ମନ ଉଲ୍ଲାସ^୫ ଯେ ।
 ଶଶି ସଦୃଶ ହେଲେ ପ୍ରକାଶ ଶୋଭା ପାଇଲୁ ନିଶି ବିବସ
 ନିର୍ମଳ ଜଳ ଦିଶେ ଆକାଶ ବିକାଶେ କାଶ ରେ^୬ ॥ ୧୪ ॥

- ୧ । କ. ଗ. ବିସେଷେ—ବରଷା ।
 ଘ. ବିଶେଷେ କହି ପରି ଅଶେଷା ।
 ୨ । ଗ. ପ୍ରାପତ ଅସି ।
 ୩ । ଗ. ଦୁଃସ୍ବପ୍ନ ।
 ୪ । ଗ. ରାତି ରସରେ ।
 ୫ । କ. ବିଦୁଷ ।
 ଘ. ବିଦୁଷ ।
 ୬ । ଗ. ରାତି ରସରେ ନିଶି ।
 ଘ. ପ୍ରାପତରେ ରଜନୀ ।

- ୭ । ଗ. ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ।
 କ. ଘ. ପାସେ ପ୍ରବେଶ ।
 ୮ । ଗ. କୃଳ ବସନ ।
 ୯ । ଗ. ଝଟକ କରୁ ।
 ୧୦ । ଘ. ନାଗର ପ୍ରିୟା ।
 ୧୧ । ଗ. ଘ. ନୟନାୟକ ।
 ୧୨ । ଘ. ହରଷ ।
 ୧୩ । କ. ଘ. ନିର୍ମଳ ଜଳ ଦଶିଲୁ
 ଦଶ ଆକାଶ କାଶ ରେ ।

କଠିନ ଶ୍ରବ ଉନ୍ନେ' ନମ୍ବାଳ ଭେଦ ଶ୍ରବଣ' ହେଲ ନର୍ମଳ"
 ବଶେଷେ ଶୀରବନ୍ତ ହୋଇଲେ ସୁରଭ କୁଳରେ ।
 ବେଶେ ମାନସର ମରାଳ ଲଭିଲେ ଶୀତା ସରସୀ ଜଳ"
 କୁସୁମବନେ ମିଶି ହିରୁଣେ* ବହେ ଅନଳ ଯେ ।
 ଏସନକାଳେ* କାନ୍ତା ସଙ୍ଗେ ନରେଶ ଯେ ।
 ନାନା ରସେ କରନ୍ତି ଶ୍ରେଣ ବଳାସ-ଯେ ।
 ରଚନ୍ତି ବହୁ ରାଧରେ ବେଶ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ ସୁପରିହାସ"
 ସେ ବେନଜନେ ଅଟନ୍ତି ଏକ ଆରଜେ ବଶ* ଯେ ॥ ୧୫ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡପେ ଚଳି ଉପରେ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟାକୁ ଦେଇ କୋଳରେ"
 ମଧୁର କଣି ବୋଲେ ନୃପତି ଶୁଣ ମୁଗାଣୀରେ" ।
 କୁଟିଳବେଶୀ କୋମଳବାସି"
 ଦେଶ ଉତ୍କଳ ଶରଦ ରସି
 ଏ ରମାୟଣ" ସଂଗ୍ରାମ ଭୂମି ପ୍ରାୟେ ବଶୁହୁରେ ।
 ପ୍ରିୟେ ଅତି ବଶୁହୁ" ରମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେ ।
 ମନୋହର କୁମୁଦ" ବୃନ୍ଦ କଞ୍ଚନ ଯେ ।
 ମଧୁପ ବହୁ ରଜନୀବର"
 ପ୍ରବଳ ମେଘନାଦ ପ୍ରସ୍ଫୁର
 ଶୁଣି ପଣ୍ଡିତ" ବନିତା ମନେ ଚନ୍ଦ୍ରେ ପ୍ରମାଣ ଯେ ॥ ୧୬ ॥

୧ । କ. ବସେ ।	୧୦ । ଙ. କୋମୋଳବାସି ।
୨ । କ. ଶ୍ରବଣ ।	୧୧ । ଙ. ସୁହେମବାସି ।
୩ । ଙ. ନର୍ମଳ ।	୧୨ । କ. ଏ ରବିବଶ
୪ । ଘ. କୁରୋ ସରସିନଳ ।	୧୩ । ସେ ରାମାୟଣ ।
୫ । ଚ. ଦେଶ କୁସୁମ ମିଶି ହିରୁଣ ।	୧୪ । ଏ ରାମାୟଣ ।
୬ । ଙ. ଦେନକାଳେ ।	୧୫ । କ. ବଶୁହ
୭ । ଙ. ଦେନକାଳେ ।	୧୬ । ଙ. ବଶୁହ ।
୮ । ଙ. ଆରଜେ ବଶ	୧୭ । ଙ. ପ୍ରାୟେ ଅତି ବଶୁହ ।
୯ । ଙ. ଅରଜେ ଦାସ	୧୮ । ଙ. ମନୋହର କୋମୋଦ ।
୧୦ । ଙ. ଧରି କୋଳରେ ।	୧୯ । ଙ. ରଜନୀବର ।
୧୧ । ଙ. ନର୍ମଳ—ମୁଗାଣି ।	୨୦ । ଙ. ଶଶିକା ।

ଦେଖ ସଖି ଏ ନିର୍ଦ୍ଦଳ ଶଶୀ* ମନ୍ଦେଶ ପରା ଶୋଭା ପ୍ରକାଶି
 ବନ୍ଧନର ଭୂଷଣ ଧନୁ କୃଷ ସାୟର' ରେ ।
 ଏ ପୀତାମ୍ବର ପ୍ରାୟେ ସୁନ୍ଦର ଭବମଣ୍ଡଳ ଶୁଣି ଶରୀର**
 ନିବିଡ଼ତମ ହେବନ ଦିନରାଜ ବନ୍ଧିତ' ରେ ।
 ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଏ ମାଳାମୟ ପରାୟ ରେ ।
 ଗୁରୁ ରେବତୀ ପ୍ରୀତି କରେ ଉଦୟ ଯେ ।
 ଶୁଣ ସୁନେଶୀ* ଏ ପ୍ରଜାପତି କମଳଭବ ମଧୁରକୃତି
 କୁମୁଦ ପ୍ରକାଶରେ* ସବଦା ଅଟେ ପଦୟ ରେ ॥ ୧୬ ॥

ପୁଣି ବୋଲଇ ପ୍ରାଣଶିଖରୀ ଏ ତୋର ଶୋଭା ଲେଖି କବରୀ*
 ଅମରବନ୍ଧା ପ୍ରାୟେ ସୁମନାବଳୀ ଭ୍ରାନ୍ତିତ ରେ ।
 ତୋର ଲଲିତ ପଟ କୁନ୍ଦର ଅଳକାରେ ସେ' ଦିଶେ ସୁନ୍ଦର
 ତୋର ନୟନ ଶପଂଷ୍ଟ ଭୁବନରେ ବିଶ୍ୟାତ ରେ' ।
 ପ୍ରାୟେ ବଦନ ତୋର ଶିଷ୍ଟର ସଜ୍ଜା ରେ ।
 ତହିଁ ଦିନିତଶରେ** ଦିଶେ ସୁପ୍ରଭା ରେ ।
 ବଳିତ ତୋର ଭୁଜ ସୁଗଳ କମଳ ପ୍ରାୟେ ଦିଶେ ମଞ୍ଜୁଳ
 ଅରୁଣ କର ସଙ୍ଗ ଧରିଛୁ ପରମ ଶୋଭା ରେ ॥ ୧୭ ॥

-
୧ । ଗ. ନିଶି ।	୬ । ଙ. କୃତ୍ତିମ ପ୍ରକାଶରେ ।
୨ । ଙ. ସୁସି ।	୭ । କ. ଗ. ଉତ୍ତ କବରୀ
୩ । ଗ. ବନ୍ଧନପ୍ରସ୍ତରେ ।	୮ । ଙ. ଅଳକାରେ ତ ।
୪ । ଙ. ବୃଷ ସଂସ୍କୃତରେ ।	୯. ଅଳକାରେଖା ।
୫ । ଗ. ପ୍ରାଣ ଶରୀର ।	୧୦ । କ. ଗ. ସଞ୍ଜର ।
୬ । କ. ରାଜମନ୍ଦିରେରେ ।	୧୧. ସର୍ପଶି ।
୭. ବିଦୁତରେ ।	୧୨ । ଙ. ଭବନରେ ବିଷାତ ।
୮ । ଗ. ପ୍ରଦେଶ ।	୧୩. ଭୁବନରେ ବିବିତ ।
୯. ପ୍ରଜନେ ।	୧୪ । ଙ. ଦିବ୍ୟ ଦିପ୍ତିଶରେ ।

ତୋ କୁତମେରୁ ଗିରି ସମାନ' ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶୃଙ୍ଗବନ୍ତ ରଞ୍ଜନ'
 ଆହୁଣି ପ୍ରତେ ଦେଉଛୁ ମହାଶୟ ସଦୃଶ ରେ ।
 ଦୁର୍ଲ୍ଲଭତର ଶତ ଜନକ ବିମଳ ଜ୍ୟୋତି ତତ୍ତ୍ୱ ଭୂଷିତ
 ରୁଚିର ମାଳକଣ୍ଠ କଳିତ ବିଶେଷ ରସ ରେ ।
 ପ୍ରିୟେ ସବଦା ରୁଚି ଖେଦ ଦାୟକ ରେ" ।
 ଅତି ଶ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରାପତ ଯାର ଆଲୋକ ରେ ।
 ପ୍ରିୟେ ତୋ ଚନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ ବନ' ବିଭ୍ରାଜମାନ ହରି ଚନ୍ଦନ
 ଉଦର ତୋର ପାତାଳ ବଳ ହେତୁ ରଞ୍ଜନ ଯେ ॥ ୧୧ ॥

କାନ୍ତ ଲବଣ୍ୟ ପୁତ୍ର ବଚନ ଶୁଣି ପ୍ରକୋଚ ଶ୍ରୀମା ରଚନ
 ଦର୍ଶିତ୍ୟ' ହୋଇ ଅଳପ ନୟ' କଲ ନୟନ' ଯେ ।
 ମନ ତାହାର ଜାଣି ରାଜନ' ଶବ୍ଦକ ଧରି ଟେକି ବଦନ
 ଅଧର ପରେ ଦେଲ ସର୍ପୀରେ ସରୁ ତମ୍ବୁଳ ଯେ ।
 ପ୍ରିୟେ ତୁ ମୋର ଜୀବନ ନେତ୍ର ପ୍ରତିମା ଯେ ।
 ତୁ ମୋ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ସୁଖର ସୀମା' ଯେ ।
 ଭ୍ରମେ' ପ୍ରମାଦେ ତୋ ବିନୁ ମୋର ନାହିଁ ବାନ୍ଧବ ସଖା' ସୋଦର
 ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରମାଣ କରିବା ଜାଣ ନରେନ୍ଦ୍ର ଜେମା ରେ ॥ ୧୦ ॥

- ୧ । କ. ପରି ସମାନ ।
 ଟ. ଗିରି ମେରୁ ସମାନ ।
 ୨ । ଟ. ପୂର୍ବବନ୍ତ ରଞ୍ଜନ ।
 ଚ. ଶୃଙ୍ଗବନ୍ତ ରଞ୍ଜନ ।
 ୩ । କ. ଚ. ଦ. ନାୟକ ରେ ।
 ୪ । କ. ପ୍ରିୟେ କୋହର ତତ୍ତ୍ୱ ନନ୍ଦନ ।
 ୫ । କ. ଚ. ଦ୍ରୁତାସ ।
 ଟ. ପ୍ରତାପ ।
 ୬ । କ. ଚ. ନୟ ।
 ଟ. ରୟ ।

- ୭ । ଖ. ଚ. ଟ. ଚ. ଲପନ ।
 ଗ. ବଦନ ।
 ୮ । ଟ. ମଣି ରାଜନ ।
 ୯ । କ. ଚ. ପ୍ରଣ ପ୍ରଣମା ।
 ଖ. ପ୍ରଣ ପ୍ରଣମା ।
 ଟ. ପ୍ରଣ ପ୍ରଣମା ।
 ୧୦ । ଗ. ଶୁଣ ।
 ଟ. ଲମ୍ବେ ।
 ୧୧ । ଟ. ବାନ୍ଧବୀ ଶାଖା ।

ଏତେକ କଷ୍ଟ କଲୁ ଆଶେଷ' ଅଧରୁ ପାନ କଲୁ ପୀୟୂଷ'
 ସାର୍ବଜନ ରସେ' ସୁଲକେ ବାଳା ଅଙ୍ଗ ପ୍ରଦେଶ ରେ ।
 'କରନ୍ ମୁନ ଲଗନ୍ତେ ତନୁ ତମକ ଉଠି କମ୍ପଇ ନାମୁ
 ଜାଣି ରସିକ ରକ୍ତ' ଉତ୍ସୁକେ ହରିଲ ବାସ' ସେ ।
 ଯେଣୁ ପୀଡ଼ିତ ହେଲୁ ଅନଙ୍ଗ ବାଣ ରେ' ।
 ତେଣୁ ପ୍ରବେଶ ହେଲୁ ରକ୍ତ ଗମଣ ସେ' ।
 -ବିଶେଷ ବହୁ ବନ୍ଧ ସଂଯୋଗେ ଜଡ଼ଣ ନୀଡ଼ା କରନ୍ତି ରଙ୍ଗେ
 ଉତ୍ତୁଳେ' ରକ୍ତ ପୁଣ ସାବର ତପ କରଣ ରେ ॥ ୨୧ ॥

ଏ ଭାବେ ନେଲେ ହେମ ଶିଖିର ପୁଣି ପ୍ରବେଶ କୁସୁମାନର
 କେତୁ କଣ୍ଠବ ତାଙ୍କ ଉତ୍ସାହ ଉତ୍ସବ ସାର' ସେ ।
 ଏଡ଼ୁ ସେ ପଞ୍ଚ ଦଶମ ଛନ୍ଦ' ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିକ୍ଷକଳା ପ୍ରବନ୍ଧ'
 ଏବେ ରସିକମାନେ ଶୁଣ ମୋ ଏତେ ଉତ୍ତର ହେ ।
 ସବୁକାଳେ ସଙ୍ଗୀତ ସାହିତ୍ୟ ରସ ସେ ।
 ଏଥେ' ପ୍ରବେଶ କରିଥିବ ମାନସ ହେ ।
 ଗୁଣ ସଂଯୁକ୍ତ ସେବଣ ଜନ' ତାଠାରେ ଅନାଦର ବଚନ
 କେବେହେଁ ନ କହିବ ଧର୍ମରେ ହେବ ବିଶ୍ୱାସ ହେ ॥ ୨୨ ॥

- ୧ । ଶ. ଏତେକ କଷ୍ଟଲ ଶେଷ ।
 ଗ. ଏତେକ କଷ୍ଟ ଅନ୍ତାସ ।
 ୨ । ଡ. ପୀୟୂଷ ।
 ୩ । କ. ଗ. ସାରୁଣ୍ଡ ରସେ ।
 ଘ. ସାରୁଣ୍ଡ ରସେ ।
 ଙ. ସାରୁଣ୍ଡ ବସେ ।
 ୪ । କ. ତା ଶିରମଣି ବସି ।
 ୫ । ଚ. ଧରଲ ବାସ ।
 ୬ । ଙ. ଚ. ଅନଙ୍ଗ ବାଣେ ।
 ୭ । ଙ. ଗୁଣ ଗମଣେ ।
 ଚ. ପ୍ରାଣ ଗମଣ ରସେ ସେ ।

- ୮ । କ. ଉତ୍ତୁଳେ ।
 ଗ. ଉତ୍ତୁଳେ ।
 ଘ. ମଂଜୁଳେ ।
 ଘ. ଉତ୍ତୁଳେ ।
 ଙ. ଉତ୍ତୁଳେ ।
 ୯ । ଙ. ଉତ୍ତୁଳେ ଉତ୍ତୁଳ ସାର ।
 ୧୦ । ଶ. ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ଦଶମ ଛନ୍ଦ ।
 ଗ. ପ୍ରସନ୍ନ ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦ ।
 ୧୧ । ଙ. ଶିକ୍ଷକଳା ପ୍ରବନ୍ଧ ।
 ୧୨ । ଙ. ଚ. ଏଣେ ।
 ୧୩ । ଘ. ଏବେ ରସିକମାନେ—ଗୁଣ ସଂଯୁକ୍ତ
 ସେବଣ ଜନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।

ଯେ ଶ୍ରାବ୍ୟବନ୍ତ ରସିକ ପ୍ରିୟା । ପଦେ ଧୂଫଳ କରିବ କାୟା ।
 କେବେହେଁ ମନେ ଧରିବ ନାହିଁ କଳ୍ପିତ ମାୟା' ହେ ।
 ସୁବନ୍ତାଠାରେ କରିବ ଦୟା । ନୋହୁବ ତାରେ ଲଠୋର ହୁଆ' ।
 ଜାଣିତ ଥିବ ଯେତେ ପ୍ରମାଦ ମଦନ ରାୟା' ହେ ।
 ଏଣୁ କରି ମୁଁ କହୁଅଛି ଏବେହେଁ ହେ' ।
 ଗାଡ଼ ମାନ ଯେ ନ ଛାଡ଼ିବ ସେ ଯେବେହେଁ ।
 ଅତି ମଧୁର ରସ ଯେନେହେଁ କରି ବିନୟ ହେବ ତେବେହେଁ
 ତା ପ୍ରେମ ରସେ ନୋହୁବ ପ୍ରାୟମୁଖ କେବେହେଁ' ହେ ॥ ୨୩ ॥

ଯେବଣ ଦେଶେ ଏ ଗୀତ ମୋର ହେବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସେ ଦେଶ ନର
 କରୁଣାକର କମଳାବର ପାତେ ଭାବେ' ସେ ।
 ଅବସ୍ଥା ଦେବେ ନୋହୁବେ ଦୁଃଖୀ ପ୍ରିୟବାହିନୀ କମଳମୁଖୀ
 ପ୍ରେମ ଲଳସେ ହୋଇବେ ସୁଖୀ ମୋତେ ଶକ୍ତିବେ ସେ ।
 ନମୋ ରଘୁନନ୍ଦନ ପଦୁନନ୍ଦନ' ହେ ।
 ନବ ପଥ ଭୁବନ ଜନ ରଞ୍ଜନ' ହେ ।
 ପ୍ରବଳ ନିଶାବର ନାଶନ ସେ କଉଶିକ ଭୟ ଶକ୍ତିନ
 ସୁବାହୁ ନିଶାବର ଅନୁଜ ଉଗ୍ରଶାସନ ହେ ॥ ୨୪ ॥

୧ । ପ. ଏହି ଧାଡ଼ି ନାହିଁ ।

୬ । ଗ. ସେ ଦେହେଁ ।

୨ । ଗ. କଷୋର ହୁୟା ।

୭. କେହେହେଁ ।

୩ । ଚ. ଯେତେ ପ୍ରମାଦ ମଦନ ପ୍ରୟା ହେ ।

୭ । ଗ. କୋପରାଜପ୍ରଦେ ।

୪ । ଗ. କହୁଛି ।

୮ । ଗ. ପ. ସେବେବେ ।

୫ । ଚ. ଏ ଦେହେହେଁ ହେ ।

୯ । ଗ. ନବ ପଞ୍ଚଭୁବନ ଜନ ନନ୍ଦନା ସେ ।

୧୦ । ଚ. ପ୍ରବଦାୟନ ଅତି ମନରଞ୍ଜନ ସେ ।

ଲକ୍ଷଣ ସୁତ^୧ କଳାଅଧର ଜନକ ଗୁରୁ ସଙ୍କଟର
 କଠୋର ଶ୍ରେୟ ଧନୁ ଦଳନେ ପ୍ରଖର ଗତି ସେ ।
 'ଖର ଦୁଷଣ ଦମ୍ଭକ ଚୟ'^୨ ଜୀବନ ହରିବାରେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ
 ଗ୍ରହା ନନ୍ଦନ ବଚନେ^୩ ଅତି ବିଶ୍ୱାସ^୪ ମତି ଯେ ।
 ପ୍ରଭୁ କୃପା ନିଧାନ ଘେନ ଭୁଲିତ ହେ ।
 କବି ଲୋକନାଥର ହର ଦୁର୍ଗତି^୫ ହେ ।
 ଅତି ବିଚିତ୍ର ଏ ବିଷକଳା ରସ ପ୍ରବନ୍ଧ ସୁପ୍ରେମଶୀଳା
 ବିନ ପ୍ରଳୟ^୬ ଯାଏ ଏ କରୁ ରସିକ ପ୍ରୀତି ଯେ ॥ ୨୫ ॥

— — — — —

୧ । ଡ. ଲକ୍ଷଣ ଶତ ।
 ୨ । ଚ. ଦମ୍ଭକ ବୃଷ୍ଟ ।
 ୩ । ଗ. ବଚନେ ।
 ଘ. ଶତ୍ରୁ ନୟନ ବଚନେ ।

୪ । କ. ଗ. ଡ. ବିଶ୍ୱାସ ।
 ଚ. ବିଶ୍ୱସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ।
 ୫ । କ. ଡ. ଦୁଷଣ ।
 ୬ । ଡ. ଦନାପ୍ରଳୟ ।

ସଦାୟୁକ ଗ୍ରନ୍ଥ

- ୧ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ ପଣ୍ଡିତ ବିନାୟକ ମିଶ୍ର
- ୨ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ ପଣ୍ଡିତ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ଦାସ
- ୩ । ପ୍ରାଚୀନ ଗଦ୍ୟପଦ୍ୟାଦର୍ଶ ସମ୍ପାଦକ ଆର୍ତ୍ତବିହାରୀ ମହାନ୍ତି
- ୪ । ଶୂରୁଧା ଇତିହାସ ଶ୍ରୀ କେଦାରନାଥ ମହାପାତ୍ର
- ୫ । ସବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦରୀ କବି ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର
- ୬ । କଳ୍ପଲତା ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ କେଦାରନାଥ ମହାପାତ୍ର
- ୭ । ମଳାକ୍ତ ମହୋଦଧିକ କବି ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟାଧର
(ପୋଥି No. OL./99)
- ୮ । ସାହିତ୍ୟ ଦର୍ପଣ (ସଂସ୍କୃତ) କବିରାଜ ବିଶ୍ଵନାଥ ମହାପାତ୍ର
- ୯ । ଅଗ୍ନିପୁରାଣ (ସଂସ୍କୃତ) ବରଦାସୀ ପ୍ରକାଶନ
- ୧୦ । Descriptive Catalogue... Edited by Nilamani Misra
of Oriya Manuscripts,
Vol. VIII
